



Jaarverslag 2023



Inhoud

VOORWOORD.....	3
VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT	4
Samenstelling Raad van Toezicht.....	9
BESTUURSVERSLAG.....	10
Samenstelling van Bestuur en Management scholen.....	13
Missie, visie, kernwaarden.....	15
Dialoog en verantwoording.....	16
Beleidsdoelstellingen en realisatie 2023.....	20
Kwaliteitszorg en onderwijsresultaten.....	24
HR: plannen en realisatie.....	28
Bedrijfsvoering: plannen en realisatie.....	35
Bestuursbureau.....	53
VERSLAG GMR VO.....	55
VERSLAG GMR PO.....	56
JAARVERSLAGEN SCHOLEN.....	57

Voorwoord

Stichting Het Rijnlands Lyceum rapporteert in dit jaarverslag 2023 over de bereikte resultaten op het gebied van onderwijs, personeel, financiën, huisvesting en IT. Dit jaarverslag bevat het verslag van de Raad van Toezicht, het bestuursverslag, de verslagen van de beide GMR'en en de jaarverslagen van de scholen waarin zij verantwoording afleggen over de behaalde resultaten.

De onderwerpen van verantwoording zijn, waar nodig en wenselijk, geactualiseerd, bijvoorbeeld als het gaat om de accenten die dit jaar vanuit het ministerie zijn aangebracht rondom beleidsmatige zaken of actuele subsidieregelingen. De uitgebreide cijfermatige verantwoording is ondergebracht in de bijlagen. (Gemeenschappelijke) medezeggenschapsraden, leerlingen- en ouderraden wordt geadviseerd dit verslag te agenderen voor bespreking.

Terugblikkend was 2023 een jaar waarin niet alleen binnen onze stichting, maar in het hele onderwijsveld veel in beweging was. Wij mochten enkele nieuwe rectoren en directeuren verwelkomen, die een nieuwe dynamiek brengen in hun school en binnen Het Rijnlands als geheel. Dit is een verfrissende ervaring. Samen met de in de jaren daarvoor nieuw aangetreden rectoren, vormen zij een – in ervaring binnen Het Rijnlands – jong directieteam, waarmee we samen verder bouwen aan 'goed onderwijs, en meer...!'

2023 was ook het jaar waarin in de strijd tegen het lerarentekort veel aandacht uitging naar de vorming van de onderwijsregio's. Onze stichting neemt deel in twee onderwijsregio's die tot doel hebben om samen met de onderwijs- en opleidingspartners in de regio mensen te werven, op te leiden en te behouden voor het onderwijs.

Samen met onze leerlingen en ouders en door de grote inzet van docenten, ondersteunende medewerkers, management van onze scholen en met ondersteuning van het Bestuursbureau hebben we van 2023 als scholen en stichting een goed jaar kunnen maken. We wisten ons daarbij verzekerd van goede medezeggenschap en van het vertrouwen van onze Raad van Toezicht. Heel hartelijk dank voor ieders betrokkenheid en inzet!

Leidschendam-Voorburg, 18 juni 2024

drs. Arjan Kastelein MBA
Voorzitter College van Bestuur

Verslag Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van de Stichting Het Rijnlands Lyceum houdt integraal en onafhankelijk toezicht op de uitvoering van de maatschappelijke opdracht van de stichting. Het Strategisch Koersplan “Samen voor goed onderwijs, en meer...!” vormt daarvoor een belangrijke leidraad. In het toezichtkader van de Raad van Toezicht is meer in detail vastgelegd waarop toezicht wordt gehouden en op welke wijze dat gebeurt. De Raad van Toezicht handelt in overeenstemming met de Code Goed Onderwijsbestuur VO 2019. In het verslagjaar is niet afgeweken van deze code.

Samenstelling Raad van Toezicht

In 2023 is de samenstelling van de Raad van Toezicht gewijzigd. Aan de tweede benoemingstermijn van Piet van Slooten en Lex Stijl kwam op respectievelijk 24 maart en 20 juni een einde. Graag zeggen wij ook op deze plaats nogmaals dank aan de heren Van Slooten en Stijl voor hun jarenlange inzet voor en betrokkenheid bij de stichting. In de vacatures zijn per 1 mei René Flippo benoemd op bindende voordracht van de GMR VO en per 1 juni Kees Dubbelboer. Beiden zijn benoemd na een openbare wervingsprocedure. Het overzicht van de leden van de Raad van Toezicht is opgenomen na het verslag van de Raad van Toezicht.

De honorering van de leden van de Raad van Toezicht is vermeld in de jaarrekening van de stichting.

Vergaderingen

De Raad van Toezicht heeft in 2023 vier keer regulier vergaderd en overleg gevoerd met de voorzitter College van Bestuur. Bij drie van de vier vergaderingen werd het overleg voorafgegaan door een bespreking met alleen de leden van de Raad van Toezicht, conform de werkafspraken. Het College van Bestuur voorziet de Raad van Toezicht van uitgebreide informatie en rapportages.

Belangrijk onderwerp op de agenda van de Raad van Toezicht was in 2023 het vierjaarlijkse bestuursgerichte onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs. In het kader van het onderzoek heeft een delegatie van de Raad van Toezicht een gesprek gevoerd met het onderzoeksteam van de Inspectie. De Raad heeft met belangstelling kennis genomen van het oordeel van de Inspectie, waar op veel punten waardering uit spreekt, maar dat tevens een aansporing is om een aantal zaken door te ontwikkelen, zoals het stelsel van kwaliteitszorg en de verantwoording van beleid en resultaten. De herstelopdrachten die de Raad van Toezicht kreeg met betrekking tot de verantwoording van haar werkzaamheden in het jaarverslag, zijn in het jaarverslag over 2022 uitgevoerd en worden de komende jaren verder verijnd.

In het verslagjaar is de keuze gemaakt voor een nieuwe accountant voor de stichting, nadat accountant Mazars de controleopdracht in de afgelopen zeven jaar had uitgevoerd. Na een openbare aanbestedingsprocedure heeft de Raad van Toezicht de opdracht gegund aan Flynth Audit B.V.. Flynth is zijn werkzaamheden eind 2023 gestart met de interim-controle 2023.

Tijdens de plenaire vergadering van de Raad van Toezicht in juni 2023 zijn in aanwezigheid van de uittredend accountant (Mazars) het accountantsverslag, het bestuursverslag en de jaarrekening 2022 besproken en goedgekeurd. Bij dit plenaire overleg is ook standaard een onderdeel voorzien waarbij alleen de RvT-leden aanwezig zijn en het overleg voeren met de accountant. Deze bespreking met de accountant leidde niet tot bijzonderheden.

In de paragraaf 'Besluiten, goedkeuring, informatie en advies' is een overzicht opgenomen van de besluiten die de Raad van Toezicht genomen heeft en de onderwerpen die besproken zijn c.q. waarover de Raad van Toezicht is geïnformeerd.

Naast reguliere vergaderingen is er ook regelmatig bilateraal contact tussen de voorzitter van het College van Bestuur en de voorzitter van de Raad van Toezicht. Deze contacten dienen ter voorbereiding van agenda's, maar hebben vaak ook het karakter van sparring met en advies aan de voorzitter College van Bestuur. Afhankelijk van het thema wordt tussentijds afgestemd met andere leden van de Raad van Toezicht. Over belangrijke actuele ontwikkelingen wordt de voltallige Raad van Toezicht geïnformeerd.

Commissies

De Raad van Toezicht kent drie commissies:

- Onderwijs en Strategiecommissie
- Financiële Commissie
- Remuneratiecommissie

Deze commissies zijn niet besluitvormend van aard, maar zijn belangrijk voor het verdiepende gesprek met het College van Bestuur ter voorbereiding op de plenaire Raad van Toezicht-vergaderingen. De commissies doen in de plenaire vergadering verslag van hun besprekingen. De Raad van Toezicht ontvangt alle stukken die in de commissies worden besproken.

Onderwijs en Strategiecommissie

De Onderwijs- en Strategiecommissie, bestaande uit Ruby Fasten en Piet van Slooten (tot diens terugtreden) en René Flippo (na diens aantreden), heeft in 2023 twee keer vergaderd met de voorzitter College van Bestuur en de bestuurssecretaris. Op onderwerp waren ook de Directeur Bedrijfsvoering (maart), de Programmamanager Onderwijskwaliteit (oktober) en de rector van The International School of The Hague Secondary (oktober) aanwezig.

In de commissie zijn onder meer besproken: de uitkomsten van het vierjaarlijkse bestuursgerichte onderzoek van de Onderwijsinspectie, het rapport van de Onderwijsinspectie van het onderzoek op de School voor Jong Talent, de onderwijsrapportages van alle scholen, de examenresultaten, de verdere ontwikkeling van het stelsel van kwaliteitszorg van de stichting en de scholen, de realisatie van de doelen zoals verwoord in het Koersplan 2025, de inhoud van de risico-inventarisatie van de stichting en de uitkomsten van medewerkerstevredenheidsonderzoeken. Ook werd met leden van de commissie gesproken over (strategische) ontwikkelingen op het gebied van onderwijsaanbod.

De leden van de Onderwijs- en Strategiecommissie bevragen de voorzitter College van Bestuur op de resultaten, op de verantwoording in de onderwijsrapportages, op verwachte ontwikkelingen, enzovoorts. Tevens voeren zij met hem het gesprek over de doorontwikkeling van de kwaliteitsinstrumenten en adviseren de bestuurder gevraagd en ongevraagd. Hierbij is, naast de formele kaders en leidraden van de Raad van Toezicht, vooral hun eigen deskundigheid en ervaring op het gebied van onderwijs van grote toegevoegde waarde.

Financiële Commissie

De Financiële Commissie, bestaande uit Lex Stijl (tot diens terugtreden), Dorien Jongeneel en Kees Dubbelboer (na diens aantreden), heeft vier keer overleg gevoerd met de voorzitter College van Bestuur en de directeur Bedrijfsvoering.

Tijdens deze gesprekken wordt door de commissie getoetst hoe het bestuur omgaat met de sturing op en de beheersing van de financiële resultaten. Besproken werden de financiële kwartaalrapportages 2023, de gehanteerde uitgangspunten bij het opstellen van de begroting 2024 en het meerjarenperspectief 2025 -2028, de beleidsrijkheid van de begroting en de mate waarin beleidskeuzes in de begroting worden onderbouwd en gerelateerd zijn aan de koers van de organisatie. Ook werd gesproken over huisvestingsvraagstukken met een financiële impact, de besteding van de NPO-middelen, investeringsvoorstellen, de exploitatievraagstukken bij de Europese School en de opzet en inhoud van de risico-inventarisatie van de stichting. Verder is gesproken over de ontwikkeling van de leerlingaantallen van de internationale scholen.

In aanwezigheid van de accountant (Mazars N.V.) zijn de managementletter 2022 en het accountantsverslag 2022 besproken.

De leden van de Financiële Commissie richten hun toezicht niet alleen op de deugdelijkheid van het financieel beheer en de rechtmatigheid van de besteding van de middelen. In hun beoordeling van de stukken en in de gesprekken met het College van Bestuur en de directeur Bedrijfsvoering besteden zij ook aandacht aan de doelmatige inzet van de middelen. Behalve bij de hierboven genoemde onderwerpen komt dit ook tot uiting bij bijvoorbeeld de bespreking van de Kaderbrief (waar ook wordt gekeken naar allocatie van middelen) en bij de beoordeling van investeringsvoorstellen.

In 2023 is een aanbestedingsprocedure gevolgd voor de keuze van een nieuwe accountant. Leden van de Financiële Commissie maakten deel uit van de beoordelingscommissie. De Raad van Toezicht nam het besluit over de gunning van de opdracht. Tot slot is in de Financiële Commissie gesproken over de controleopdracht aan de nieuwe accountant.

Remuneratiecommissie

De Remuneratiecommissie heeft een belangrijke rol met betrekking tot de werkgeverstaak van de Raad van Toezicht. De remuneratiecommissie, bestaande uit de voorzitter en de vicevoorzitter, heeft in november 2023 een periodiek gesprek gevoerd met de voorzitter College van Bestuur. Tijdens dit gesprek werd de doelrealisatie van het afgelopen jaar besproken, de doelen voor het komende jaar, de bestuurlijke werkdruk en de bezoldiging van de voorzitter College van Bestuur die past binnen de daarvoor geldende kaders van de Wet Normering Topinkomens.

Toezichtkader

De Raad van Toezicht werkt binnen een toezichtkader. In oktober 2023 is het toezichtkader geactualiseerd en in december, in overleg met het College van Bestuur, definitief vastgesteld door de Raad van Toezicht. Dit kader bevat onder andere de toets op rechtmatige verwerving en rechtmatige en doelmatige besteding van middelen, op compliance met betrekking tot wet- en regelgeving, op kwaliteit van onderwijs en op aandacht voor belanghebbenden in de samenleving bij het onderwijs dat de stichting biedt.

Bezoeken aan scholen

Jaarlijks bezoekt de Raad van Toezicht een aantal scholen van de stichting. In 2023 zijn bezoeken gebracht aan het Rijnlands Lyceum Sassenheim, de Europese School Primary en Secondary, de School voor Jong Talent en het Bestuursbureau. De rectoren c.q. directeuren gaven een presentatie over de ontwikkelingen in de school, de Raad van Toezicht sprak met een aantal docenten, leerlingen en/of leden van de schoolleiding en werd rondgeleid op de scholen. Deze schoolbezoeken zijn voor de Raad

van Toezicht zeer interessant en betekenisvol. Dat gold ook voor het bezoek aan het Bestuursbureau. De Raad van Toezicht heeft zich daar laten informeren over de ontwikkelingen die het Bestuursbureau in zijn algemeenheid doormaakt en meer in het bijzonder over de ontwikkelingen op het gebied van HR en ICT.

De bezoeken en gesprekken leveren, naast de informatie die vanuit het bestuur en vanuit allerlei documentatie tot de Raad van Toezicht komt, een andere en rechtstreekse informatiestroom op die bijdraagt aan de onafhankelijke beeld- en oordeelsvorming door de Raad van Toezicht. Voor komend jaar staan onder andere bezoeken aan het Rijnlands Lyceum Wassenaar, de ENMS en de International School of The Hague Primary op de agenda.

Overleg met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraden

Conform de Wet medezeggenschap op scholen spreekt de Raad van Toezicht twee keer per jaar met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraden. Met beide Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraden is afgesproken om, naast een jaarlijks bezoek van een delegatie van de Raad van Toezicht aan elke GMR, één keer per jaar een gezamenlijke themabijeenkomst te houden waar een onderwerp met meer verdieping kan worden besproken. In december heeft de bijeenkomst plaatsgevonden van delegaties van de Raad van Toezicht, GMR PO en GMR VO en de voorzitter College van Bestuur. Onderwerp van de bijeenkomst was kwaliteitszorg. Gesproken werd over de uitkomsten van het onderzoek van de Onderwijsinspectie en het belang van de doorontwikkeling van cyclische kwaliteitszorg, zowel op de scholen als op stichtingsniveau.

Zelfevaluatie

De Raad van Toezicht heeft in oktober zijn jaarlijkse zelfevaluatie uitgevoerd. Daarbij is ook teruggeblikt op de uitkomsten van het vierjaarlijkse onderzoek van de Onderwijsinspectie en is besproken wat uit deze feedback kan worden meegenomen voor het toezicht. Afgesproken is om in 2024, conform de governance code, een externe zelfevaluatie te houden.

De leden van de Raad van Toezicht informeren zich over de ontwikkelingen op het gebied van toezicht onder meer via de VTOI-NVTK. In 2023 is deelgenomen aan het congres van VTOI-NVTK.

Besluiten, goedkeuring, informatie en advies

De Raad van Toezicht heeft in het verslagjaar de volgende besluiten genomen dan wel goedgekeurd:

- Benoeming van Kees Dubbelboer tot lid van de Raad van Toezicht
- Benoeming van René Flippo tot lid van de Raad van Toezicht
- Begroting 2024 en meerjarenperspectief 2025 – 2028
- Bestuursverslag en jaarrekening 2022
- Controleopdracht 2023 aan accountant
- Gunning opdracht aan accountant Flynth Audit B.V.
- Rooster van aftreden van de Raad van Toezicht
- Toezichtkader Raad van Toezicht Stichting Het Rijnlands Lyceum
- Verslag van de Raad van Toezicht 2022

De Raad van Toezicht is in het verslagjaar geïnformeerd over, heeft het College van Bestuur bevraagd op c.q. heeft geadviseerd over onder meer de volgende zaken:

- Benoeming Principal International School The Hague Primary
- Benoeming Directeur Europese School Den Haag

- Diverse huisvestingszaken
- Diverse schoolzaken
- Heraccreditatie Europese School Den Haag, Diploma Programme Wassenaar International School en voorbereidingen voor heraccreditatie audits op International School The Hague (IPC, CIS, IB MYP)
- Internationaal onderwijs in de regio Leiden, Den Haag en Delft
- IT-ontwikkelingen
- Juridische kwesties
- Nieuwe CAO PO en CAO VO
- Onderwijsresultaten 2022 - 2023
- Ontwikkelingen bij samenwerkingsverbanden
- Risico-inventarisatie van de stichting
- Thematiek van tekortschietende exploitatie van de Europese School Primary
- Voortgang doorontwikkeling stelsel van kwaliteitszorg en herstelopdrachten Onderwijsinspectie
- Voortgang uitvoering Strategisch Koersplan
- Vorming van Onderwijsregio's en het lerarentekort
- Ziekteverzuim ontwikkelingen

Tot slot

Als resultaat van zijn toezicht in 2023 heeft de Raad vastgesteld dat de Stichting Het Rijnlands Lyceum in 2023 zowel kwalitatief als met betrekking tot de bedrijfsvoering goede resultaten heeft geboekt. De kwaliteit van het onderwijs is in zijn algemeenheid op orde en daar waar aandachtspunten liggen, wordt hier goed op gestuurd door het College van Bestuur. De financiële kengetallen blijven binnen de door het Inspectie van het Onderwijs geformuleerde signaleringswaarden. Ook heeft de Raad van Toezicht vastgesteld er dat bij de uitvoering van de activiteiten steeds meer expliciete aandacht is voor het aspect doelmatigheid. Dit laat onverlet dat op het gebied van doelgerichtheid op een aantal punten in de organisatie verbeterstappen moeten worden gezet.

Onze dank en waardering gaat uit naar alle medewerkers, het bestuur van de stichting en de medezeggenschapsorganen voor hun inspanningen en betrokkenheid in het afgelopen jaar.

Leidschendam-Voorburg, 18 juni 2024

drs. J.L.C. van der Werff

Voorzitter Raad van Toezicht

Samenstelling Raad van Toezicht

Per 31 december 2023

drs. J.L.C. van der Werff, voorzitter

Benoemd per 1 september 2018 en herbenoemd per 1 september 2022

Hoofd-/nevenfunctie: geen

mw. drs. D. A. Jongeneel, vicevoorzitter

Benoemd per 1 september 2022, benoemd tot vicevoorzitter per 10 oktober 2023

Hoofdfunctie: Ministerie IenW /Directeur unit Instandhouding (bezoldigd)

Nevenfuncties: SURF/Lid Raad van Commissarissen (bezoldigd), Dajima Holding BV/DGA (bezoldigd)

drs. C.H. Dubbelboer

Benoemd per 1 mei 2023

Nevenfuncties: Rijnstate/Vicevoorzitter Raad van Toezicht en Voorzitter Auditcommissie (bezoldigd), CITO/Lid Raad van Toezicht en Voorzitter Auditcommissie (bezoldigd), Hogeschool Leiden/Lid Raad van Toezicht en Voorzitter Auditcommissie 1-1-2023 / 1-7-2023 (bezoldigd), MBD Advice BV/Partner tot 14-11-2023

mw. mr. R. Fasten

Benoemd per 1 september 2021

Hoofdfunctie: Faculteit Management & Bedrijf Hogeschool Leiden/Directeur (bezoldigd)

Nevenfunctie: Sectoraal Adviescollege van het Hoger Economisch Onderwijs/Voorzitter (onbezoldigd)

mr. R.K. Flippo

Benoemd per 1 mei 2023

Hoofdfunctie: Samenwerkingsverband PO Zuidoost Utrecht/Directeur (tot 1-8-2023, bezoldigd), rF advies in onderwijs (m.i.v. 1-8-2023, bezoldigd)

Teruggetreden in 2023

drs. P. van Slooten

Benoemd per 24 maart 2015 en herbenoemd per 26 maart 2019

Teruggetreden per 26 maart 2023

drs. D.A. Stijl RA, vicevoorzitter

Benoemd per 24 maart 2015 en herbenoemd per 26 maart 2019

Teruggetreden per 20 juni 2023

BESTUURSVERSLAG

Algemeen

Samenstelling stichting

De Stichting Het Rijnlands Lyceum werd op 4 mei 1936 opgericht en is statutair gevestigd in Wassenaar. De stichting verenigt een aantal scholen, zowel basis- als voortgezet onderwijs, op algemeen bijzondere grondslag en biedt Nederlands, tweetalig, internationaal en Europees onderwijs aan.

Onze scholen

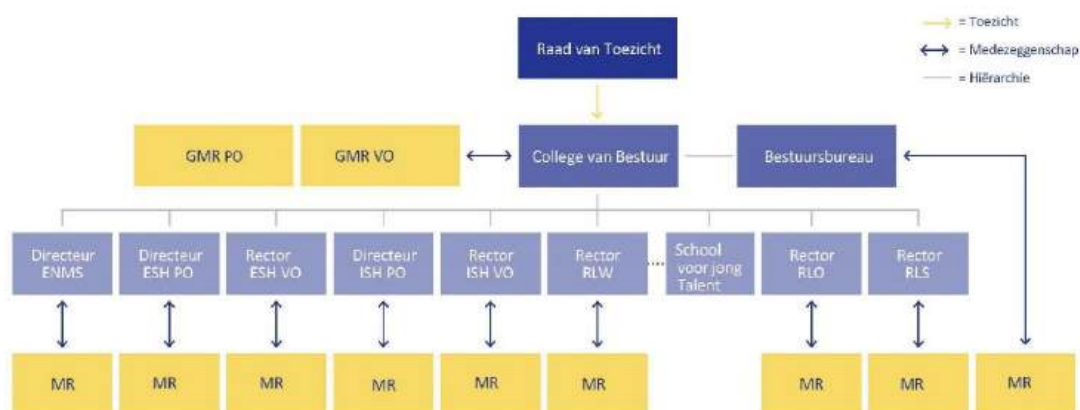
De volgende scholen maken onderdeel uit van de stichting:

- Rijnlands Lyceum Wassenaar/International School Wassenaar
- Rijnlands Lyceum Oegstgeest/International School Rijnlands Lyceum Oegstgeest
- Rijnlands Lyceum Sassenheim
- International School of The Hague Primary
- International School of The Hague Secondary
- Europese School Den Haag Rijnlands Lyceum Primary
- Europese School Den Haag Rijnlands Lyceum Secondary
- Eerste Nederlandse Montessori School (ENMS) in Den Haag

Organisatiestructuur



Organigram



De stichting heeft een eenhoofdig College van Bestuur. Raad van Toezicht en College van Bestuur zijn organiek gescheiden.

Het Rijnlands Lyceum Sassenheim (RLS) is een Nederlandse school voor voortgezet onderwijs. Het Rijnlands Lyceum Wassenaar (RLW) en het Rijnlands Lyceum Oegstgeest (RLO) bieden zowel Nederlands voortgezet onderwijs als internationaal voortgezet onderwijs.

De twee scholen (PO en VO) binnen de International School of The Hague (ISH) en binnen de Europese School Den Haag (ESH) bieden een doorlopend internationaal curriculum voor leerlingen van 4 tot 18 jaar. De ISH Secondary en de ESH Secondary zijn in juridische zin nevenvestigingen van het RLW. ISH Primary en de ESH Primary zijn op vergelijkbare wijze gekoppeld aan de ENMS. Intern werken de scholen als zelfstandige entiteiten met een eigenstandige bekostiging.

De School voor Jong Talent is onderdeel van een bestuurlijke samenwerking tussen de Hogeschool der Kunsten Den Haag, Stichting Het Rijnlands Lyceum en de Stichting HSV. Als nevenvestiging van het Rijnlands Lyceum Wassenaar verzorgt de School voor Jong Talent een havo-vwo programma in combinatie met de vooropleiding voor een hbo muziek- of dansopleiding aan het Koninklijk Conservatorium of een vooropleiding voor een hbo opleiding op het gebied van beeldende kunst en vormgeving aan de Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten.

Onderwijsaanbod

Hieronder volgt een overzicht van het onderwijsaanbod van de verschillende scholen in 2023:

- Het Rijnlands Lyceum Wassenaar: havo, vwo (atheneum en gymnasium) en vwo met tweetalig onderwijs (tto). De school heeft ook een internationale afdeling waarin het IB Middle Years Programme en IB Diploma Programme worden verzorgd.
- Het Rijnlands Lyceum Oegstgeest: havo, vwo (atheneum en gymnasium) en vwo met tweetalig onderwijs (tto). De school heeft een internationale afdeling waarin het IB Middle Years Programme en het IB Diploma Programme (IB DP) worden verzorgd.
- Het Rijnlands Lyceum Sassenheim: mavo (vmbo-tl), havo, vwo en tweetalig havo- en vwo (tto).
- The International School of The Hague: het International Primary Curriculum (IPC), het IB Middle Years Programme (IB MYP), het IB Diploma Programme (IB DP) en het IB Career-related Programme (IB CP).
- de Europese School Den Haag: basisonderwijs op basis van het curriculum van de Europese Scholen en voortgezet onderwijs op basis van het European Baccalaureate programme (EB);
- Eerste Nederlandse Montessori School: basisonderwijs gebaseerd op de pedagogische uitgangspunten van het montessorionderwijs.

Leerlingaantal en formatie

De Stichting Het Rijnlands Lyceum telde op teldatum 1 oktober 2023 (VO) 5.689 VO-leerlingen (exclusief School voor Jong Talent en inclusief VAVO-leerlingen) en op teldatum 1 februari 2024 (PO) 1.812 PO leerlingen, totaal 7.501 leerlingen. De stichting telde op teldatum 1 oktober 2022 respectievelijk 1 februari 2023 in totaal 7.488 leerlingen.

De formatie van de stichting telde op 31 december 2023 936,9 fte (2022: 924,8 fte). Op die datum waren in totaal 1.177 (2022: 1.155) medewerkers werkzaam binnen de organisatie.

Code Goed Bestuur

De stichting past de Code Goed Onderwijsbestuur 2019 van de VO-raad toe. Er zijn geen afwijkingen van de code.

Contactgegevens

Stichting Het Rijnlands Lyceum

Bestuursnummer: 46879

KvK-nummer: 41150857

Adres: Charlotte van Pallandtlaan 14, 2272 TR, Leidschendam – Voorburg

Telefoonnummer: 071-5730910

E-mail: bestuur@rijnlandslyceum-csb.nl

Website: <http://www.rijnlandslyceum.nl>

College van Bestuur en management scholen

Per 31 december 2023

Voorzitter College van Bestuur: drs. A. Kastelein MBA

Rijnlands Lyceum Wassenaar/International School Wassenaar

Rector: mw. drs. W. Groen

Conrector: mw. drs. J.M.E. Potter van Loon – Kraaij

Conrector: dhr. S. van Vliet

Conrector internationale afdeling: dhr. drs. R.J. Verloop

Rijnlands Lyceum Oegstgeest/International School Rijnlands Lyceum Oegstgeest

Rector: mw. drs. G.W.M. van Langen

Conrector: dhr. M.C.C. Blijleven

Conrector: mw. drs. C.J.M. Hergelink - van den Akker

Conrector internationale afdeling: dhr. drs. M.H. Hekkelman

Rijnlands Lyceum Sassenheim

Rector: mw. S.T.A. Bijvank MA

Conrector: mw. drs. I. Raadgeep

The International School of The Hague – Primary School

Principal: dhr. A. Lorenzini (tot 01-08-2023)

Principal: mw R. Borges MSc, BEd (vanaf 01-08-2023)

Vice Principal: mw. M. Lawrence

Director of Operations: dhr. E. Mossel MBA

The International School of The Hague – Secondary School

Principal: dhr. R.A. Matthews BSc MEd

Vice Principal: mw. T. Dawber

Director of Operations: dhr. E. Mossel MBA

Europese School Den Haag Rijnlands Lyceum –Primary School

Directeur: dhr. F.R.G.C. van de Kerkhof MPA, MES (tot 08-09-2023)

Directeur: dhr. W. Abrahamse PhD (vanaf 08-09-2023)

Head of School: dhr. E.P.M. Voorneman MA

Head of School ad interim: dhr. G. Rombouts

Europese School Den Haag Rijnlands Lyceum – Secondary School

Directeur: dhr. F.R.G.C. van de Kerkhof MPA, MES (tot 08-09-2023)

Directeur: dhr. W. Abrahamse PhD, (vanaf 08-09-2023)

Head of School ad interim: mw. A. Sloan (tot 01-03-2023)

Head of School ad interim: dhr. B. Leurink (01-03-2023 - 01-08-2023)

Head of School: mw. J. Palmer (vanaf 01-08-2023)

Eerste Nederlandse Montessori School (ENMS)

Duo-directeur: mw. N.W. van Ginkel

Duo-directeur : mw. Y.C. Schüller

Management Bestuursbureau

Directeur Bedrijfsvoering: drs. H.A.P. de Brouwer

Hoofd HR: mw. C. Gijzen

Missie, visie, kernwaarden

In 2020 is het Koersplan 2025 opgesteld: Samen voor goed onderwijs, en meer...! Bij de ontwikkeling van dit plan zijn we teruggegaan naar de essentie waarom we als scholen samen een stichting zijn, en hebben dat kernachtig samengevat in een nieuwe **missie**:

Uit deze missie spreekt ook de identiteit van de stichting: wie we zijn en wat ons onderscheidt. Die

*Wij leiden leerlingen op tot zelfstandig denkende en handelende personen.
Onze scholen zijn bijzonder neutraal qua signatuur en omarmen daarom de verschillen tussen mensen.
Wij stimuleren leerlingen bij te dragen aan een betere en duurzame wereld.*

identiteit gaat om onze overtuigingen en waarden waarmee we in de wereld staan en die we onze leerlingen willen meegeven. Het bindt ons als scholen en medewerkers binnen de stichting, het zijn kernwaarden. Wij dragen deze **kernwaarden** naar elkaar en naar onze leerlingen uit en vertalen ze in gedrag en rituelen, binnen de school en in de klas:

- We gaan uit van **vertrouwen** in ieder mens, diens vermogen om richting te geven aan zijn leven en daar verantwoordelijkheid in te nemen;
- We gaan uit van de **wil** van ieder mens om te leren en te ontwikkelen, van hun nieuwsgierigheid en creativiteit;
- We gaan uit van de eigen **identiteit** van ieder, en koesteren diversiteit en bewaken onderling respect.

We zetten in op een aantal **beloften** naar leerlingen en ouders:

- **Goed onderwijs en meer**: we zijn ambitieus in onze onderwijskwaliteit, alsmede in de intensieve aandacht aan burgerschap, filosofie, cultuur;
- Wij verzorgen **internationaal georiënteerd onderwijs**, waarin je leert hoe diversiteit kan bijdragen aan de kwaliteit van samen leven en leren;
- We bereiden leerlingen erop voor om met hun talenten voor ieder **een duurzaam bestaan en welzijn** te bevorderen;
- We zetten ons in voor een **moderne, uitdagende leeromgeving** waar leerlingen worden geprikkeld in hun nieuwsgierigheid en ondernemendheid en zo hun potentieel en ambities optimaal kunnen ontwikkelen;
- We spannen ons in voor **een professionele cultuur**, waarin het voor collega's aantrekkelijk is om te werken en zich te ontwikkelen;
- We zorgen voor **een veilige en respectvolle omgeving** waar ieder kind en iedere medewerker zich gekend weet in zijn eigen identiteit;
- **Elke school geeft op een eigen manier**, passend bij de doelgroep, de eigen onderwijskundige visie en de leer- en werkgemeenschap die zij wil zijn, invulling aan onze missie en visie.

Elke school en elke afdeling werkt aan deze beloften, en laat dat ook zien.

Dialogoog en verantwoording

Medezeggenschap

De stichting voert de (horizontale) dialoog met veel betrokkenen in haar omgeving. De medezeggenschapsorganen zijn een belangrijke gesprekspartner. Op stichtingsniveau gaat dat om de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraden (GMR) voor PO en VO. Alle scholen en het Bestuursbureau hebben een medezeggenschapsraad.

Het College van Bestuur is de overlegpartner van beide GMR'en; de rectoren en directeuren zijn dit van de school-MR. De GMR'en wordt steeds vaker gevraagd om in een vroegtijdig stadium mee te denken bij de totstandkoming van beleid. Vaak gebeurt dat met een afvaardiging van de beide GMR'en gezamenlijk. Deze betrokkenheid wordt van beide kanten gewaardeerd en komt de kwaliteit van beleid ten goede.

De directeur Bedrijfsvoering heeft een apart financieel overleg met een delegatie van de GMR VO, waarbij kwartaalrapportages, begroting en jaarrekening worden besproken ter voorbereiding op de reguliere overlegvergadering. De ervaring leert dat dit de kwaliteit van het overleg ten goede komt.

De Raad van Toezicht spreekt twee maal per jaar met beide GMR'en. In juni 2023 kwam een delegatie van de Raad van Toezicht op bezoek bij de beide GMR'en en in december vond een gezamenlijke thematische bijeenkomst plaats met delegaties van de Raad van Toezicht en de beide GMR'en. Deze keer stond het thema kwaliteitszorg centraal.

Jaarlijks wordt door het Bestuursbureau een training georganiseerd voor nieuwe GMR-leden. Tenslotte stellen de beide GMR'en een jaarverslag op dat onderdeel uitmaakt van het jaarverslag van de stichting.

Verbonden partijen

Vanuit de stichting en de scholen zijn er veel formele, minder formele en informele verbintenissen met organisaties in de omgeving. We noemen hier de belangrijkste verbonden partijen op bestuursniveau:

Samenwerkingsverbanden

De stichting en de scholen zijn betrokken bij vier samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Dit zijn:

- Samenwerkingsverband V(S)O Duin en Bollen (Rijnlands Lyceum Sassenheim)
- Samenwerkingsverband VO Leiden (Rijnlands Lyceum Oegstgeest en Rijnlands Lyceum Wassenaar)
- SWV Zuid Holland West (ISH Secondary, ESH Secondary)
- SPPOH (ENMS, ISH Primary, ESH Primary)

De rectoren en directeuren maken deel uit van het directeurenoverleg van de respectievelijke samenwerkingsverbanden. Namens het College van Bestuur is de rector van het Rijnlands Lyceum Sassenheim lid van de Raad van Toezicht van het eerstgenoemde samenwerkingsverband. De voorzitter College van Bestuur is bestuurlijk betrokken bij de andere drie genoemde samenwerkingsverbanden. Bij VO Leiden is hij lid van de Raad van Toezicht. In Den Haag was hij in 2023 lid van het Algemeen Bestuur (PO), respectievelijk Dagelijks Bestuur (VO), tot het moment dat in het jaar bij deze samenwerkingsverbanden het bestuursmodel wijzigde naar een directeur-bestuurder. Sindsdien maakt de CvB-voorzitter deel uit van de nieuw gevormde raden van aangesloten besturen.

Besturenoverleg

De voorzitter College van Bestuur is actief in het Besturenoverleg Leiden & Duin en Bollen, het VO Platform Den Haag en in het PO Platform Den Haag. In het laatste vertegenwoordigt hij, naast de vier grotere PO-besturen, een twintigtal kleinere schoolbesturen in het PO. Ook in het bestuurlijk onderwijsoverleg met de gemeente Den Haag vertegenwoordigt hij deze groep. In deze overleggen worden thema's besproken als het lerarentekort, overgang PO-VO, samenwerking met jeugdzorg, schoolveiligheid, gemeentelijke subsidieregelingen enz.

Onderwijsregio's

De totstandkoming van de onderwijsregio's vroeg in 2023 veel bestuurlijke aandacht. Onze stichting is betrokken bij de Onderwijsregio's Haaglanden (Voorloperregio) en de Onderwijsregio Leiden, Duin- en Bollenstreek (Onderwijsregio in oprichting), ieder met een eigen organisatievorm en governancestructuur. Hoofddoel van de onderwijsregio's is het verminderen van het lerarentekort. Deze vorm van regionale samenwerking, die verder gaat dan de bestaande samenwerkingsvormen, zijn door de overheid geïnitieerd en vanaf 2025 zal de overheid financiële middelen voor HR-beleid van de schoolbesturen verleggen naar de onderwijsregio's. We vinden regionale samenwerking een goede zaak, zeker waar dat de opleiding van nieuwe leraren – zowel kwantitatief als kwalitatief - ten goede komt. Wel moet naar onze mening worden gewaakt voor nieuwe bestuurlijke en administratieve regeldrukke.

Dutch International Schools

Onze stichting maakt deel uit van Dutch International Schools (DIS), bestaande uit DIPS (primary schools) en DISS (secondary schools). DIS verenigt alle deels door het ministerie van OCW bekostigde internationale scholen in Nederland. DIPS en DISS scholen ondersteunen de Nederlandse overheid in het zorgen voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en organisaties die expats in dienst hebben. Eind 2023 kwam onverwacht de voorgenomen versoering van de 30%-regeling prominent op de agenda van DIS (zie ook hoofdstuk Beleidsdoelstellingen en resultaten). De voorzitter College van Bestuur is lid van de Board van het overkoepelende Executive Directors Platform, de head of school van de International School Rijnlands Lyceum Oegstgeest is momenteel voorzitter van DISS.

Advisory Board Europese School

Met betrekking tot de doelgroep van de Europese School Den Haag vond in 2023 overleg plaats met de Advisory Board, het adviesorgaan van de belangrijkste stakeholders van de school, te weten: Europol, Eurojust, Europees Octrooibureau, EMA en ESA/ESTEC. Op de agenda stonden onder meer de uitdagingen op het gebied van huisvesting in relatie tot de groei van het aantal leerlingen op ESH Secondary en de gevolgen van de structureel achterblijvende bekostiging voor ESH Primary.

Horizontale dialoog

Leerlingen en ouders

Naast de dagelijkse contacten, nieuwsbrieven, bijeenkomsten en ouderavonden, zijn op al onze scholen leerlingen- en oudercommissies actief, waar het schoolmanagement regelmatig mee overlegt. Op de internationale scholen zijn actieve *student councils* en *parent councils* of *parent associations*. Vanwege de internationale omgeving zijn de ouderbetrokkenheid en het community karakter van de scholen vaak nog sterker dan op Nederlandse scholen. De raden praten actief mee over de gang van zaken en activiteiten op school. In 2023 was bijvoorbeeld het smartphonebeleid een actueel onderwerp. In de medezeggenschapsraden praten leerlingen (in het VO) en ouders mee over beleidsmatige zaken die

betrekking hebben op de school. In de gemeenschappelijke medezeggenschapsraden zijn zij betrokken bij schooloverstijgende en stichtingsbrede aangelegenheden. Wij zijn blij dat in de GMR VO weer leerlingen aansluiten!

Gemeenten

Onze scholen zijn gevestigd in de gemeenten Den Haag, Wassenaar, Oegstgeest en Teylingen. Gespreksthema's met ieder van deze gemeenten zijn onder meer onderwijshuisvesting, internationaliseringsvraagstukken, de Lokale Educatieve Agenda, lerarentekorten, de opvang van nieuwkomers in Nederland, veiligheidsvraagstukken, passend onderwijs en jeugdzorg.

Informatievoorziening aan stakeholders

In het kader van de horizontale verantwoording wordt het bestuursverslag in digitale vorm toegestuurd aan de belangrijke stakeholders, zoals de wethouders van onderwijs, maar bijvoorbeeld ook aan de Europese organisaties in de regio Den Haag. Verder wordt het bestuursverslag inclusief de jaarrekening, maar zonder de jaarverslagen van de afzonderlijke scholen op de website van de stichting gepubliceerd. De verschillende overlegsgremia (MR-en en ouderraden) worden expliciet uitgenodigd om over het jaarverslag de dialoog te voeren.

Veel actuele informatie over de scholen van onze stichting, waaronder onderwijskundige resultaten, is te vinden op de website www.scholenopdekaart.nl. Daarnaast verzorgen de scholen periodieke (digitale) nieuwsbrieven waarin zij informatie verstrekken over belangrijke ontwikkelingen en de dagelijkse gang van zaken op de school. Ook stelt iedere school een jaarverslag op. Tevens is veel informatie te vinden op de websites van de scholen en op social media.

Behandeling van klachten

Het Rijnlands beoogt een zorgvuldige behandeling van klachten waarmee het belang van betrokkenen wordt gediend en ook het belang van de school. Ook bezwaren tegen een besluit worden behandeld. In 2023 is een externe evaluatie van de klachtenregeling en de rol van de interne vertrouwenspersonen in de scholen afgerond. Uit de evaluatie bleek onder meer dat de regelingen niet altijd bekend zijn bij betrokkenen, omdat ze niet voor iedereen makkelijk vindbaar zijn. Inmiddels is de klachtenregeling vernieuwd en met instemming van de beide GMR'en vastgesteld. In de nieuwe regeling zijn de stappen in het proces duidelijker en gedetailleerder beschreven. De klachtenregeling is op de website van de stichting gepubliceerd met een uitgebreide toelichting en een stroomschema. De klachtenregeling is ook te vinden via de websites van de scholen, die linken naar de stichtingswebsite.

We vermelden een klacht in het jaarverslag in het jaar dat de klacht is afgewikkeld. Het gaat om klachten die zijn ingediend bij het College van Bestuur of de Landelijke Klachtencommissie (LKC) van de Stichting Onderwijsgeschillen. In 2023 zijn zeven klachten (2022: zes) afgewikkeld en heeft klachtbehandeling tot de volgende uitspraken geleid:

- Eén klacht is ongegrond verklaard door de LKC.
- Twee klachten zijn niet-ontvankelijk verklaard door de LKC.
- Eén klacht is door de indiener ingetrokken bij de LKC, omdat deze alsnog op schoolniveau is afgehandeld.

De ongegrond verklaarde klacht was ingediend bij het College van Bestuur en is door het College van Bestuur voor onderzoek en advies voorgelegd aan de LKC. Een klacht wordt niet-ontvankelijk verklaard als niet aan regels van de klachtbehandeling van de LKC is voldaan, bijvoorbeeld omdat

de indieningstermijn is overschreden of omdat de aanvrager niet voldoet aan het verzoek om nadere informatie.

- Twee klachten die waren ingediend bij het College van Bestuur zijn op schoolniveau afgehandeld.
- Eén klacht die was ingediend bij het College van Bestuur is door het College van Bestuur afgehandeld.

Sociale veiligheid

Alle scholen nemen de jaarlijkse veiligheidsmonitor af. In een rapportage aan het College van Bestuur komt dit aan de orde als onderwerp van verantwoording en in het schooljaarverslag doen de scholen verslag van het schoolklimaat en de tevredenheidsspeilingen en welke verbeteracties zij, indien nodig, ondernemen op het gebied van bijvoorbeeld welbevinden en gedrag van leerlingen.

Zoals in de vorige paragraaf beschreven is in 2023 niet alleen de klachtenregeling van de stichting vernieuwd, maar is ook de rol van de vertrouwenspersonen, inclusief scholing, rapportages en benoemingsprocedure en -termijnen, opnieuw beschreven. Al onze scholen (met uitzondering van de ENMS en het Bestuursbureau vanwege te kleine omvang) hebben minimaal één, en vaak meer, interne vertrouwensperso(n)en(en). Daarnaast zijn er twee externe vertrouwenspersonen waar leerlingen, ouders en medewerkers terecht kunnen – deze treden ook op voor de ENMS en het Bestuursbureau.

Eind 2022 en eind 2023 is in het Directiebestuur, het periodieke overleg van alle rectoren en directeuren met het College van Bestuur, twee maal uitgebreid aandacht besteed aan het thema sociale veiligheid. In 2022 was het beleid van de stichting het onderwerp van gesprek, in 2023 was een concrete casus op het gebied van grensoverschrijdend gedrag op een school de aanleiding. In het Directiebestuur werd de aanleiding en de aanpak van deze casus, waarin social media een belangrijke rol speelde, besproken. Doel ervan was om bewustwording te bevorderen en kennis te delen. Signalen rondom sociale onveiligheid worden besproken tussen de rector/directeur en het College van Bestuur. In 2023 is in enkele gevallen contact gezocht met de vertrouwensinspectie, voor registratie en voor professioneel advies.

Beleidsdoelstellingen en resultaten 2023

Onze beleidsdoelstellingen zijn vooral ontleend aan het Strategisch Koersplan 2020 – 2025 van de stichting: *Samen voor goed onderwijs, en meer...!* Elke school heeft de eigen meerjarendoelen geformuleerd in het schoolplan, waarin het koersplan wordt vertaald naar de eigen context van de school.

Het koersplan heeft een looptijd van vijf jaar en is daarom in de winter van 2022-2023 onderworpen aan een review. Deze heeft geleid tot bijstelling en concretisering van doelen en afspraken voor de resterende looptijd van 2023 tot 2025. Voor de belangrijkste afspraken kunnen we aan het eind van 2023 de balans als volgt opmaken:

1. Alle scholen evalueren voor de zomer van 2023 de stand van zaken van de zeven beloften.
Status eind 2023: gerealiseerd
2. De belofte duurzaamheid krijgt in de resterende periode extra aandacht.
Status eind 2023: uit de zelfevaluatie van zomer 2023 blijkt dat er op alle scholen de nodige aandacht voor is, zowel in het curriculum als in de organisatie, maar het kan nog meer en er is nog weinig samenhang in. Aandacht van leerlingen voor het thema neemt toe. Gebouwtechnisch is, binnen de mogelijkheden, vrij veel gerealiseerd.
3. We onderzoeken in 2023 voor het Nederlandse onderwijs opties voor meer internationaal aanbod.
Status eind 2023: we hebben de (voorlopige) conclusie getrokken dat we ons onderwijsaanbod nu niet verder aanpassen met curricula die van buiten het Nederlandse bereik komen.
4. Samen met andere besturen trekken we in 2023 conclusies met betrekking tot de haalbaarheid van een 'special needs' voorziening voor internationaal PO.
Status eind 2023: gerealiseerd. Samen met andere besturen is een opzet uitgewerkt die die past bij ons inclusieve onderwijs. In 2024 in fase van onderzoek bekostiging.
5. We bezien waar meer samenwerking met kinderopvang meerwaarde heeft
Status eind 2023: voor ENMS loopt dit, voor ISH en ESH (nog) niet.
6. In 2023 stellen we een notitie strategisch personeelsbeleid op.
Status eind 2023: voorbereidingen zijn gestart, het beleidsplan wordt medio 2024 definitief opgeleverd.
7. In 2023 werken we actief mee aan (de totstandkoming van) onderwijsregio's.
Status eind 2023: gerealiseerd.
 - Voor de regio Haaglanden is een zgn. voorloperstatus voor de onderwijsregio bereikt, in Leiden – Duin- en Bollenstreek vindt nu de oprichting plaats.
 - In Haaglanden is onze projectaanvraag rondom werving en scholing internationale staff goedgekeurd.
8. In 2023 besluiten we tot nieuwe (tweede) Rijnlandse studiedag, gaan we door met leer- en intervisienetwerken, starten we het eerste eigen MD-programma en breiden we het stichtingsscholingsprogramma uit
Status eind 2023: gerealiseerd. Studiedag vindt plaats begin 2025, netwerken lopen en de eerste eigen management development training is gestart.

9. We verbeteren onze profilering als werkgever (social media, doelgroep richten).
Status eind 2023: Dit heeft vooralsnog een lagere prioriteit gekregen, en komt in 2024 terug (zie hoofdstuk HR).
10. We bevorderen in 2023 onze interne samenwerking met vernieuwde SLA's, doelmatiger administratieve processen en betere beleidsafstemming tussen staf en scholen.
Status eind 2023: SLA's voor HR afgerond, voor Bedrijfsvoering gestart. Diverse administratieve processen zijn verder gestandaardiseerd. De schooldirecties en staf hebben beleidsgroepen gevormd zodat beleidsontwikkeling beter, sneller en met meer draagvlak verloopt.
11. We verfijnen de monitoring van kwaliteit.
Status eind 2023: Programma Kwaliteitszorg in uitvoering. Dit zal in 2024 leiden tot meer concrete doelen en betere verantwoording en duiding van resultaten, alsmede een beter ingeregeld stelsel van kwaliteitszorg.
12. Voor eind 2023 richten we op stichtingsniveau capaciteit in voor 'onderwijs en kwaliteit' en vervolgens brengen we meer lijn in kwaliteitsrollen en -taken per school.
Status eind 2023: in zomer en najaar op tijdelijke basis centrale capaciteit ingericht – werkt als kwartiermaker voor nieuwe medewerkers die eerste helft 2024 in dienst treden.
Inzake kwaliteitsrollen en -taken per school: concrete stappen tweede helft 2024.
13. We verhogen de inzet voor checks en balances rondom wet- en regelgeving.
Status eind 2023: in 2023 is controle op vooral wet- en regelgeving rondom kwaliteitszaken geïntensiveerd. In 2024 wordt dat geborgd binnen de kwaliteitskalender.
14. We leggen in 2023 de samenwerking vast in een geactualiseerd managementstatuut
Status eind 2023: gerealiseerd.

In de loop van het jaar ontwikkelde de actualiteit zich richting enkele aanvullende prioriteiten en doelen. Allereerst ontvingen we in het voorjaar voor het eerst de Onderwijsinspectie voor het vierjaarlijkse bestuursgerichte onderzoek. Dit onderzoek betreft in hoofdzaak de sturing van onze organisatie. Naast waarderende woorden voor de kwaliteitscultuur, het financiële beheer en de samenwerking tussen scholen werd één domein (BKA1) als onvoldoende gewaardeerd en kregen we enkele herstelopdrachten. We hebben de herstelopdrachten gekoppeld aan de reeds lopende inspanningen (hierboven: 11,12, 13) en streven ernaar dit in 2024 te keren naar een voldoende oordeel.

Een andere nieuwe ontwikkeling was de publicatie in 2023 van het normenkader voor Informatiebeveiliging en Privacy. In de context van het Koersplan is onze stichting sinds 2021 al bezig met een veranderagenda, waarvan ook security deel uitmaakt. Deze veranderagenda behelst de stap naar een meer gestandaardiseerde en beveiligde omgeving. Door het normenkader hebben we in 2023 versneld een security-nulmeting laten uitvoeren en prioriteiten herschikt. We ernaar eind 2025 aan het normenkader te kunnen voldoen, voor zover het de basis betreft.

Aan het einde van het jaar werden we geconfronteerd met de wens – en kort daarna het besluit - van de Tweede Kamer om de zogenaamde 30%-regeling te versoberen. Dit is een belastingmaatregel die expats een tijdelijke korting biedt als compensatie voor de hogere kosten van levensonderhoud. Aangezien de versoering ook een flink aantal van onze leraren zou treffen en Het Rijnlands minder aantrekkelijk zal maken als werkgever, hebben de gezamenlijke besturen van andere internationale scholen, verenigd in de DIS (Dutch International Schools), beargumenteerd hun zorg over deze

maatregel uitgesproken bij de politiek en het Kabinet. Het dossier '30%-regeling' krijgt in 2024 een vervolg. We zullen dit met belangstelling volgen.

Hierboven schetsen we zaken die vooral met onze beleidsagenda's te maken hebben. Daarnaast ging in 2023 het leven ook door waar het ging om onze scholen goed op orde te houden. Een heel belangrijk onderdeel daarbij is voor ons, met diverse internationale scholen en afdelingen, het voldoen aan de accreditatie-eisen. In dit jaar onderging bijvoorbeeld de International School Rijnlands Lyceum Oegstgeest de vijfjaarlijkse audit voor de IB licenties van MYP en DP. Deze audit verliep succesvol en met waardering, met enkele aandachtspunten ter verdere verbetering. Bij de International School of The Hague vond de pre-audit plaats voor de echte audit (die eind 2024 zal plaatsvinden), ook voor MYP en DP, maar daarnaast voor het IPC-programma (Primary) en de licentie voor Council of International Schools (CIS). Ook hier leidde de pre-audit tot een beperkt aantal aandachtspunten.

Onze onderwijsresultaten waren in 2023 over het algemeen naar behoren. Soms zelfs uitstekend, kijkend naar de examenresultaten in Sassenheim, de International School of The Hague en de Europese School. Soms vielen ze tegen of bleven ze achter bij onze verwachtingen, waarbij we ons vooral zorgen maken over de havo-resultaten in Wassenaar. Bij de laatste hebben het College van Bestuur en de rector er nu voor gekozen om veel dieper te gaan kijken naar wat er aan de hand is, daar deskundige hulp voor in te schakelen en samen met docenten de thematiek meer aandacht te geven en tot verbetering te komen.

De financiën van de stichting zijn op orde en dat bleef in 2023 ook zo. Op het gebied van onze bedrijfsvoering blijft de huisvesting en financiering van huisvesting voor ons een serieuze thematiek, vooral als het gaat om de langere termijn vraagstukken bij internationaal onderwijs. Wij blijven er aandacht voor vragen dat de overheid niet meebetaalt aan de huisvestingseisen die voortvloeien uit internationaal onderwijs, maar wel wil dat de stichting bijdraagt aan het vestigingsklimaat voor internationale organisaties. Aan de tientallen miljoenen die de ISH Campus heeft gekost, heeft de gemeente Den Haag circa 40% bijgedragen; voor het overige heeft de stichting het moeten organiseren. Ook de verbouwing van het gebouw aan de Oostduinlaan in Den Haag voor ESH Secondary is voor een derde door de stichting betaald. Vigerende huisvestingnormen van de VNG zijn, ondanks een oproep van de Taskforce Internationaal Onderwijs, nog steeds niet verhoogd, wat nodig is om te kunnen voldoen aan de hogere vierkante meter vereiste voor dit type onderwijs. Zeker bij de Europese School voorzien we in de nabije toekomst, als de leerlingenaantallen blijven groeien, problemen als we dan niet meer kunnen voldoen aan onze verplichting om leerlingen ongelimiteerd in te schrijven. De groei heeft er in 2023 al toe geleid dat er tijdelijke huisvesting is geplaatst op het terrein van de school.

Dit alles verhoudt zich slecht tot het rendement van die investering, vooral als die ten bate komt van een positief vestigingsklimaat, lokaal, regionaal of landelijk. Stichting Het Rijnlands Lyceum pleit er dan ook voor om deze scholen mede te financieren vanuit economische stimuleringsgelden (provinciaal of nationaal) in plaats van met onderwijsmiddelen.

Het financieel resultaat van 2023 van de Stichting Het Rijnlands Lyceum bedraagt ca. € 3,0 mln. Dit is € 3,9 mln hoger dan begroot. Deze meevaller is de resultante van o.a. toegenomen financiële baten van ca. € 1,5 mln en toegenomen Rijksbijdrage in de tweede helft 2023.

Onze scholen hebben elk een goede reputatie en maken die ook waar met goede kwaliteit. Het is van groot belang dat we die positie vasthouden. We blijven gericht op het welzijn van onze leerlingen, op aantoonbare onderwijskwaliteit en op tevredenheid van leerlingen, ouders en medewerkers. Het motto van onze Strategisch Koersplan is *Samen voor goed onderwijs, en meer...!* Daar ligt alle uitdaging in opgesloten. Als we jaar op jaar aan deze opdracht blijven werken, en onze ouders en leerlingen ook herkennen dat we deze belofte waarmaken, mogen we de toekomst met vertrouwen tegemoet zien.

Kwaliteitszorg en onderwijsresultaten

Kwaliteitszorg

Van oudsher hebben de scholen binnen onze stichting een grote mate van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Met het Koersplan '*Samen voor goed onderwijs en meer....*' hebben we stappen gezet om meer verbinding te leggen tussen de scholen. Dat heeft geleid tot een gezamenlijke missie en een zevental beloften, die alle scholen doen aan hun leerlingen en ouders. Deze zeven beloften vormen de gemeenschappelijke basis voor het onderwijs van onze scholen.

Bestuur en schoolleiding maken jaarlijks managementafspraken waarin de doelen voor zowel het onderwijs als de bedrijfsvoering worden vastgelegd. Deze jaardoelen worden zoveel mogelijk gerelateerd aan de langere termijn doelstellingen in het schoolplan of het Koersplan. Aan het einde van het schooljaar worden deze afspraken geëvalueerd met het bestuur en worden nieuwe afspraken gemaakt voor het volgende schooljaar. Tussentijdse monitoring, bijsturing en verantwoording over de kwaliteitszorg vindt plaats tijdens de reguliere, zeswekelijkse bilaterale gesprekken tussen de rectoren en het bestuur. In de bilaterale gesprekken van maart/april worden de onderwijsrapportages besproken. Deze onderwijsrapportages van de scholen worden ook besproken in het VO- en PO overleg met als doel om elkaar van feedback te voorzien en kennis te delen. Ook worden deze rapportages besproken met de Onderwijs- en Strategiecommissie van de Raad van Toezicht. Ook het jaarverslag van de individuele scholen wordt beschouwd als een rapportage aan het bestuur en maakt onderdeel uit van het gesprek waarin de managementafspraken worden geëvalueerd.

Eind juni 2023 heeft de Inspectie van het Onderwijs haar vierjaarlijkse onderzoek van het bestuur afgerond. De Inspectie heeft geconcludeerd dat de standaard *BKA1; Visie, ambities en doelen* op het niveau van de stichting onvoldoende was ingericht en heeft het bestuur hiervoor een herstelopdracht gegeven. De inspectie concludeert dat het stelsel van kwaliteitszorg op bestuursniveau verder moet worden ingericht en dat het bestuur concrete doelen en ambities moet formuleren op de relevante terreinen voor de onderwijskwaliteit.

In vervolg hierop heeft het bestuur, met behulp van externe expertise, het stelsel van kwaliteitszorg doorontwikkeld. Een belangrijk onderdeel hiervan is de doorontwikkeling van de kwaliteitskalenders, zowel op de scholen als op het niveau van de stichting, alsmede een verdieping en verrijking van de doelgerichtheid en de analyse in de verschillende onderwijsrapportages. Ook worden op diverse terreinen concretere doelen gesteld die vanaf het schooljaar 2024-2025 het kader vormen voor de scholen.

Door nadrukkelijk samen met de scholen de PDCA-cyclus uit te voeren en gedegen analyses van resultaten en ingezette interventies uit te voeren, krijgt het bestuur dieper zicht op de kwaliteit van het onderwijs en kan daarmee nog adequater bijsturen. Voor een drietal (voorloper-)scholen zijn de aanpassingen in de cyclus in het voorjaar van 2024 in werking, te volgen door de andere scholen in de navolgende kwartalen.

De kwaliteitscyclus is gericht op continue verbetering van het onderwijs, maar ook op continue verbetering van de kwaliteitscyclus zelf. De ambitie is om de kwaliteitszorg van de stichting in de komende jaren te ontwikkelen van cyclische kwaliteitsactiviteiten naar een samenhangend kwaliteitsbeleid, waarbij de verschillende activiteiten onderling met elkaar in verband worden gebracht op basis van de kwaliteitskalender.

In eerder stadium had de stichting al besloten op stichtingsniveau expertise en ondersteuning op het domein van Onderwijs & Kwaliteit in te richten. Dit is medio 2023 gestart op interimbasis en krijgt in het voorjaar van 2024 een permanente invulling. Dit team gaat het bestuur en de scholen ondersteunen in de borging en gewenste doorontwikkeling van kwaliteitszorg.

Tevredenheidsonderzoeken

Elk jaar worden op elke school tevredenheidsonderzoeken onder leerlingen uitgevoerd waarbij specifiek gevalideerde vragenlijsten gebruikt worden om ook een goed beeld te krijgen hoe leerlingen de veiligheid (in brede zin) op school ervaren. Daarmee voldoen de scholen aan de wettelijke eis. De resultaten bevestigen het beeld dat onze leerlingen hun scholen overwegend als een veilige omgeving ervaren. De resultaten van de tevredenheidsonderzoeken van de verschillende scholen zijn te vinden op de website [Scholen op de Kaart](#).

Toetsing en examinering

De kwaliteitszorg rondom schoolexamens is per school ingericht. Zij volgen daarbij de richtlijnen van de VO-raad. Alle Nederlandse VO-scholen beschikken over voldoende expertise om de schoolexamens te organiseren en elke school beschikt over een examensecretaris en examencommissie om zorg te dragen voor uitvoering van de wettelijke en reglementaire taken die aan de examensecretaris en examencommissie zijn toebedeeld.

In december 2022 is het stichtingsbeleid ten aanzien van kwaliteitsborging schoolexamens en centraal examen geactualiseerd. Dit beleid is kaderstellend voor de examenreglementen op alle Nederlandse VO scholen. In 2023 is het 'Bovenschools Examenoverleg' gestart. Hierbij kwamen (vertegenwoordiging van) de examencommissies en examensecretarissen van de Nederlandse VO-scholen een aantal keer bij elkaar voor kennisdeling en intervisie over de kwaliteitsborging van toetsing en examinering. Gezamenlijk vond er 'peer-review' plaats op de PTA's en bespraken zij lopende ontwikkelingen.

De examenresultaten, de verslagen van de examencommissies en de aanbevelingen die daarin worden gedaan worden jaarlijks in september besproken en geëvalueerd in het VO-overleg.

Onderwijsresultaten

Het doel was in 2023 dat alle scholen voldoen aan alle normen van het Onderwijs-resultatenmodel. Hier zijn we grotendeels in geslaagd.

Op alle scholen is nadrukkelijk aandacht voor versterking van basisvaardigheden. Zij beschrijven dit in hun schooljaarverslag. Daarnaast zullen alle scholen in het schooljaar 2023-2024 hun taal-, reken-, en burgerschapsbeleid herzien.

De slaagpercentages in 2023 (examenuitslagen) zijn voor de meeste afdelingen goed. Het RLS en de SvJT laten al jaren slaagpercentages zien die ver boven het landelijk gemiddelde liggen. Voor het RLW echter, en in minder mate voor het RLO vielen de slaagpercentages tegen. Bij RLW moesten we constateren dat eerdere interventies geen resultaat hadden. Als interventie hebben het College van Bestuur en de schoolleiding na de zomer van 2023 daarom besloten een ingrijpend en omvangrijk verbeterprogramma op te zetten. Hiervoor is uitgebreide externe expertise ingeschakeld, ook om te helpen bij grondige analyses van resultaten en van het pedagogisch didactisch handelen, alsmede management en leraren te helpen bij de vereiste verbeteringen. Op het RLO zijn diverse interventies in gang gezet om de examenresultaten weer minimaal op het landelijke niveau te krijgen.

School	Slaagpercentage 2022 - 2023	Landelijk gemiddelde
mavo		91,2 %
RLS	97,0 %	
havo		84,3 %
RLW	71,4 %	
RLS	92,9 %	
RLO	81,7 %	
SvJT	100 %	
vwo		88,6 %
RLW	86,8 %	
RLS	95,5 %	
RLO	84,4 %	
SvJT	100 %	

De overige onderwijsresultaten van onze scholen zijn te vinden op de website [Scholen op de Kaart](#). Voor onze internationale VO-scholen zijn er beperkte referenties, maar de eindexamenresultaten liggen ruim boven die van andere scholen ('Global Pass Rates').

School	Pass Rates 2022 – 2023
RLO Int.	97%
ISH Sec	98%
ESH Sec	100%

Passend Onderwijs

Al onze scholen bieden extra ondersteuning aan leerlingen die daar behoefte aan hebben. De scholen maken daarbij onderscheid in basisondersteuning (of lichte ondersteuning) en extra ondersteuning. De middelen van het samenwerkingsverband worden deels ingezet op de lichte ondersteuning en deels op de extra ondersteuning.

In hun School Ondersteuningsprofiel (SOP) beschrijven alle scholen op welke wijze ze de ondersteuning vormgeven. Het biedt duidelijkheid aan ouders en leerlingen welke ondersteuning de scholen wel en welke we niet kunnen leveren. De directeur of rector bespreekt het SOP met de MR en vraagt de MR om advies op het SOP voordat het wordt vastgesteld. De ondersteuning kan per school verschillen. Op de ene school (RLO) is een supportklas ingericht voor extra ondersteuning, op de andere scholen, zoals RLS en RLW, zijn het meer maatwerktrajecten. In alle gevallen wordt ten behoeve van de ondersteuning nauw samengewerkt tussen docenten/leerkrachten, mentoren, het interne zorgteam (op de ENMS de intern begeleider) en een grote diversiteit aan externe zorgpartners.

Het SOP wordt iedere vier jaar opnieuw opgesteld en vastgesteld. Voorafgaand daaraan wordt geëvalueerd of de beschreven ondersteuning past bij de praktijk en welke bijstelling in aanbod als gevolg van praktijkervaring en nieuwe ontwikkelingen in de school of ondersteuningsmogelijkheden nodig is. Zo wordt gezorgd dat het ondersteuningsaanbod past bij de vraag en bij de mogelijkheden van de school.

Onze internationale scholen/afdelingen en de Europese school beschikken over een groot intern zorgteam in vergelijking met Nederlandse scholen. Zij zijn dan ook in staat om zelf relatief complexe ondersteuning te bieden aan leerlingen met leer- en/of gedragsproblematiek. Een belangrijke reden hiervoor is dat ondersteuning door externe partners maar beperkt in andere talen dan het Nederlands wordt aangeboden. Bovendien is het voor deze doelgroep belangrijk dat onderwijs en de bijbehorende zorg zoveel mogelijk op dezelfde plek kan worden gerealiseerd.

In 2023 is door de gezamenlijke schoolbesturen in de Haagse regio met internationale basisscholen en in overleg met samenwerkingsverband SPPOH nader onderzocht of de totstandkoming van een 'special needs' voorziening voor niet-Nederlandse PO-leerlingen tot de mogelijkheden behoort. Hierin is vooruitgang geboekt.

Zoals eerder beschreven zijn scholen en bestuur actief betrokken bij de samenwerkingsverbanden waar hun scholen onder vallen. Ook is er in toenemende mate contact met de collega-scholen binnen de regio om complexe situaties te bespreken en, in enkele situaties, leerlingen van elkaar over te nemen. In de komende jaren zal in elk van de samenwerkingsverbanden prominent aan de orde komen hoe de landelijke 'inclusie'-ambitie kan worden gerealiseerd. Deze ambitie zal veel gaan vergen van het reguliere onderwijs.

HR: plannen en realisatie

Realisatie van het HR jaarplan

In 2023 stonden de volgende prioriteiten in het HR Jaarplan::

1. Verplichtingen vanuit nieuwe wetgeving en cao's verwerken: waaronder de Wet WIEG, betaald ouderschapsverlof, nieuwe regels rondom individueel keuze budget (VO);
2. Opgaven vanuit het Strategisch Koersplan 'Samen voor goed onderwijs, en meer...!': implementatie van stichtingsbrede scholingsactiviteiten, ontwikkelen van strategisch HR beleid, meer zicht op data en kengetallen ten behoeve van strategische personeelsplanning en sterkere profilering als aantrekkelijk werkgever.
3. HR beleid (ontwikkeling en uitvoering);
4. De basis op orde bij het HR team en netwerken versterken.

Ad 1. Verplichtingen vanuit nieuwe wetgeving en cao's verwerken

In 2023 zijn de wijzigingen vanuit de CAO's doorgevoerd. Met name de nieuwe regels rondom ouderschapsverlof in combinatie met de Wet WIEG waarbij schoolvakanties in acht moeten worden genomen waren complex. De invoering van de nieuwe afspraken rondom het individueel keuzebudget (IKB) in het VO vergde ook veel tijd, omdat door de aanpassingen alle medewerkers verplicht werden opnieuw hun keuze kenbaar te maken.

Daarnaast hebben we in 2023 overzicht gecreëerd in beleidsonderwerpen die wettelijk of volgens CAO uitgewerkt moeten zijn, maar bij Het Rijnlands verouderd zijn of ontbreken. Eind 2023 hebben we een start gemaakt met actualisatie van dit beleid en in 2024 zal dit verder gebracht worden.

Ad 2. Opgaven vanuit het Strategisch Koersplan

a. Stichtingsbrede scholingsactiviteiten: Het Rijnlands Leert Samen

Ook in 2023 hebben we vanuit HR een aantal jaarlijks terugkerende trainingen voor verschillende doelgroepen georganiseerd. HR organiseert en faciliteert dit onder de noemer: 'Het Rijnlands Leert Samen'. Voor (G)MR leden is een (basis)cursus medezeggenschap georganiseerd, voor geïnteresseerde collega's een voorlichtingsbijeenkomst van het ABP over pensioenen en de Rijnlandse ontwikkel workshops zijn gestart voor medewerkers die zich willen oriënteren op een managementfunctie.

Al onze scholen zijn actief op het gebied van professionalisering en ontwikkeling van medewerkers. Dat doen medewerkers op individuele basis en in school- of teamverband.

Sinds 2020 zetten we ook stappen om het onderling leren en professionaliseren binnen de stichting te bevorderen, dus tussen collega's van de verschillende scholen (zie ook paragraaf Strategisch personeelsbeleid). Op deze manier groeien we als stichting stapsgewijs naar een lerende organisatie en een Rijnlandse Academy.

b. Strategisch personeelsbeleid

Het strategisch personeelsbeleid geeft richting aan de vraag hoe wij goede onderwijsprofessionals aantrekken en behouden, maar draagt er ook aan bij om medewerkers zo goed mogelijk in staat te stellen elke dag weer het beste onderwijs te verzorgen voor onze leerlingen.

De stichting heeft de ambitie het strategisch HR-beleid opnieuw te formuleren en heeft in 2023 hiervoor het voorwerk gedaan. Een analyse van beschikbare kengetallen, interviews met stakeholders, interne en externe ontwikkelingen en wetenschappelijke literatuur en onderzoek vormt de basis. Naast dit vooronderzoek is in 2023 ingezet op het commitment binnen de organisatie op centraal personeelsbeleid als richtinggevend kader voor het personeelsbeleid binnen de scholen.

In de eerste helft van 2024 ronden we dit af, in goede afstemming met de medezeggenschaps-organen, met de vaststelling van het strategisch HR-beleid voor de komende jaren. Dit beleidsdocument vormt daarmee een hoofdingrediënt voor de nieuwe Koersplanperiode van de stichting.

Inzet van middelen voor strategisch personeelsbeleid vindt hoofdzakelijk op de scholen plaats. De schooldirectie bepaalt hoe de budgetten worden ingezet. Op een aantal strategische HR doelen worden middelen centraal ingezet. Met name op het terrein van leren en ontwikkelen. Daarmee hebben we in 2023 intervisie en leergroepen opgestart, een stichtingsbrede introductiemiddag voor nieuwe medewerkers georganiseerd en de hierboven genoemde stichtingsbrede scholingsactiviteiten.

In 2023 hebben we ten behoeve van de ontwikkeling van strategisch HR beleid meer inzicht gekregen in data en kengetallen. Voor een gedegen strategische personeelsplanning op stichtingsniveau zullen we meer data moeten vergaren. In de onderwijsregio Duin- en Bollenstreek werken we sinds twee jaar met een regionale strategische personeelsplanning met behulp van het VOION scenariomodel. Hierdoor zijn voor deze regio inmiddels meer gegevens beschikbaar.

c. Leiderschap

In het Koersplan is leiderschap een thema dat terugkomt in verschillende strategische doelen: goed werkgeverschap, een lerende organisatie en een veilige werk- en leeromgeving. Elke school geeft daar op eigen wijze, passend bij de ontwikkelingsfase en de behoefte van de school, vorm en inhoud aan.

Versterking van het middenmanagement is op verschillende scholen een speerpunt voor directies. Om hiervoor heldere kaders vast te stellen, is in 2023 het project middenmanagement FUWA-PO doorlopen met als resultaat heldere, actuele functiebeschrijvingen voor afdelingsleiders, teamleaders en assistant principals in onze PO scholen.

Daarbij is tevens passend beloningsbeleid opgesteld om recht te doen aan de waardering voor deze functionarissen waarbij het verschil in inschaling tussen hen en docenten in de hoogste schaal, minimaal is. Door specifiek beloningsbeleid te ontwikkelen, hebben we dit opgelost. We hebben dit gedaan door aansluiting te zoeken bij eerdere keuzes in het VO, zodat nu sprake is van meer harmonisatie.

d. Profileren als aantrekkelijk werkgever

Het sterker profileren als aantrekkelijk werkgever is onvoldoende aan bod gekomen in 2023. Deels doordat we, ondanks de krappe arbeidsmarkt, toch kwalitatief voldoende personeel kunnen aantrekken en deels omdat het HR team van het Bestuursbureau tussen oktober 2022 en oktober 2023 de nodige personele wisselingen onderging. Hierdoor hebben we meer tijd moeten besteden aan 'de basis op orde' dan vooraf voorzien was.

Ad 3. HR beleid (ontwikkeling en uitvoering)

In 2023 hebben we het introductieprogramma voor nieuwe rectoren geactualiseerd en besloten om dit

breder in te zetten voor het management van scholen. Het contract met de arbodienst verliep en daarom is de arbo dienstverlening aanbesteed. De opdracht is gegund aan Arbo Unie. Een belangrijk doel van de samenwerking met Arbo Unie is om het verzuim te verlagen, onder andere door nauwkeuriger monitoring, regelmatig contact met de zieke medewerker en door meer preventieve maatregelen. Voorbeeld is de maandelijkse aandacht voor de online module Mirro die medewerkers ondersteuning en tips biedt om zelf te zorgen voor duurzame inzetbaarheid. Met de nieuwe dienstverlener zijn we ook erin geslaagd om het sociaal medisch overleg (dat plaatsvindt op schoolniveau) weer terug te brengen op het gewenste niveau.

Het vernieuwde verzuimbeleid en -protocol is vastgesteld met instemming van de beide pGMR-en. Een belangrijk besluit, dat we samen met de rectoren/directeuren hebben genomen, is om stichtingsbreed het zelfde instrument voor het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) te gaan gebruiken.

De analyse op de data vanuit exitinterviews hebben we niet voldoende kunnen uitvoeren. We merken dat in de meeste situaties wel een exitgesprek gevoerd wordt, maar het online instrument wordt daarvoor onvoldoende gebruikt, waardoor er op centraal niveau onvoldoende gegevens beschikbaar zijn om een gedegen analyse op te kunnen maken. In 2024 wordt er werk van gemaakt om dit te verbeteren.

Ad 4. De basis op orde bij het HR team en netwerken versterken

Zoals eerder opgemerkt is in de afgelopen paar jaar het HR team voor een groot deel vernieuwd. Het team heeft diverse scholingen gevolgd, zie hiervoor hoofdstuk Bestuursbureau. In het kader van professionalisering, maar ook in het kader van samenwerking in de regio, vervult de afdeling HR sinds 2023 een actieve rol in verschillende HR-netwerken.

Zowel in DISS/DIPS (Dutch International Schools) verband als in de verschillende regio's zijn HR netwerken in ontwikkeling, waaraan we vanuit Het Rijnlands actief deelnemen.

De onderwijsregio Haaglanden ontwikkelde zich eind 2023 in sneltreinvaart. In december zochten we de samenwerking op met de andere internationale scholen in de regio om een projectaanvraag in te dienen bij de onderwijsregio, gericht op het duurzaam aantrekken en opleiden van docenten voor het internationale PO en VO in de regio Haaglanden. HR neemt hierbij de regie en Het Rijnlands is penvoerder van het inmiddels geaccordeerde project in samenwerking met andere besturen.

Arbeidsomstandigheden

Net als in voorgaande jaren is er veel aandacht uitgegaan naar de vitaliteit en gezondheid van onze medewerkers. De informatievoorziening op intranet is geactualiseerd en uitgebreid met informatie over onze nieuwe arbodienst, Arbo Unie (per 1 mei 2023). Het aanbod van de zelfhulpmodules van Mirro is in 2023 uitgebreid naar 26 modules die met korte nieuwsberichten via intranet en schoolnieuwsbrieven zijn uitgelicht. Daarbij is ervoor gezorgd dat er ook voldoende modules beschikbaar zijn voor anderstalige collega's.

In juni 2023 is een overleg georganiseerd met de coördinerend preventiemedewerkers van onze scholen, de bedrijfsarts en A&O adviseur van Arbo Unie, de veiligheidskundige van Perspectief en vertegenwoordigers van het Bestuursbureau. In dit overleg is onder meer de actualiteit van de 'risico inventarisatie- en evaluatie' en het 'plan van aanpak' op de scholen besproken.

In november en december 2023 vond de griepcampagne plaats op de scholen, in totaal hebben 192 medewerkers de griepvaccinatie ontvangen (in 2022 waren dat er 217).

BHV trainingen en in- en ontruimingsoefeningen zijn georganiseerd op en door de scholen en het Bestuursbureau. Verder is besloten dat alle BHV-ers en EHBO-ers in aanmerking komen voor eenzelfde maandelijkse vergoeding waarmee we positief afwijken van de CAO PO vanwege gelijke arbeidsvoorwaarden voor medewerkers in PO en VO werkend bij Het Rijnlands.

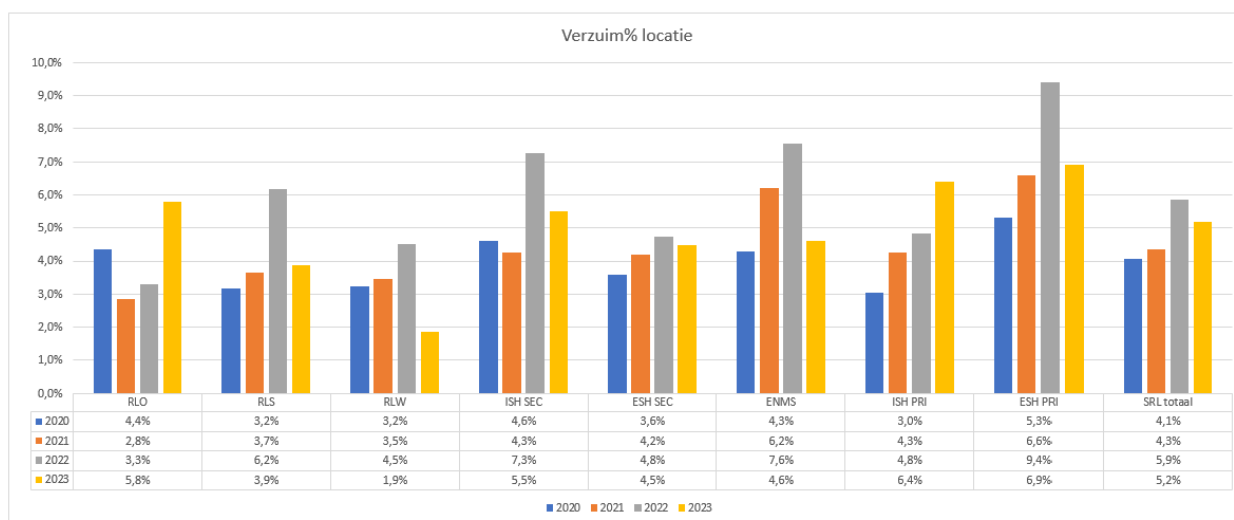
In 2023 zijn 6 bedrijfsongevallen gemeld (in 2022 waren dat er 3).

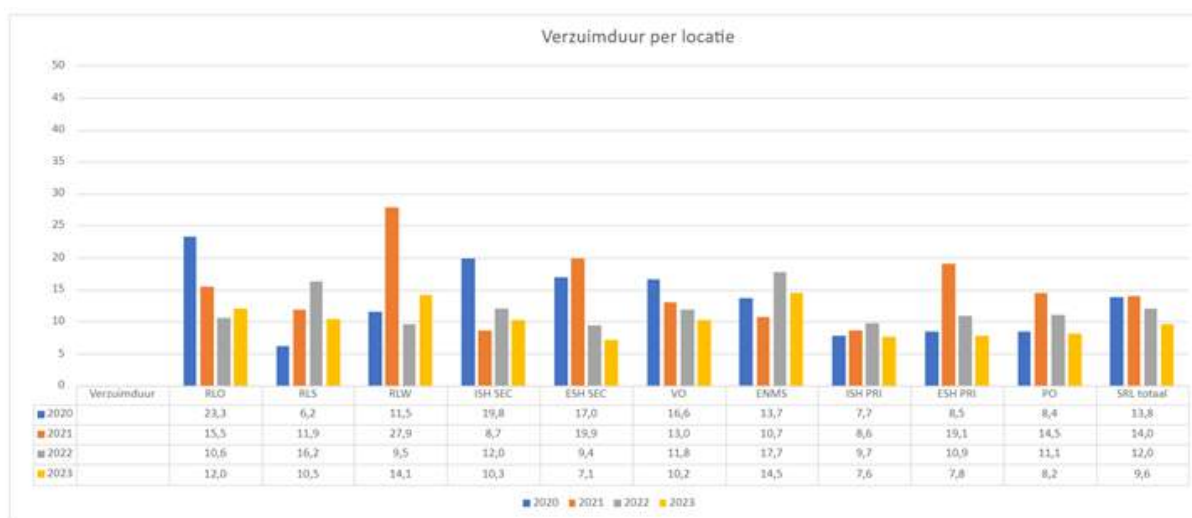
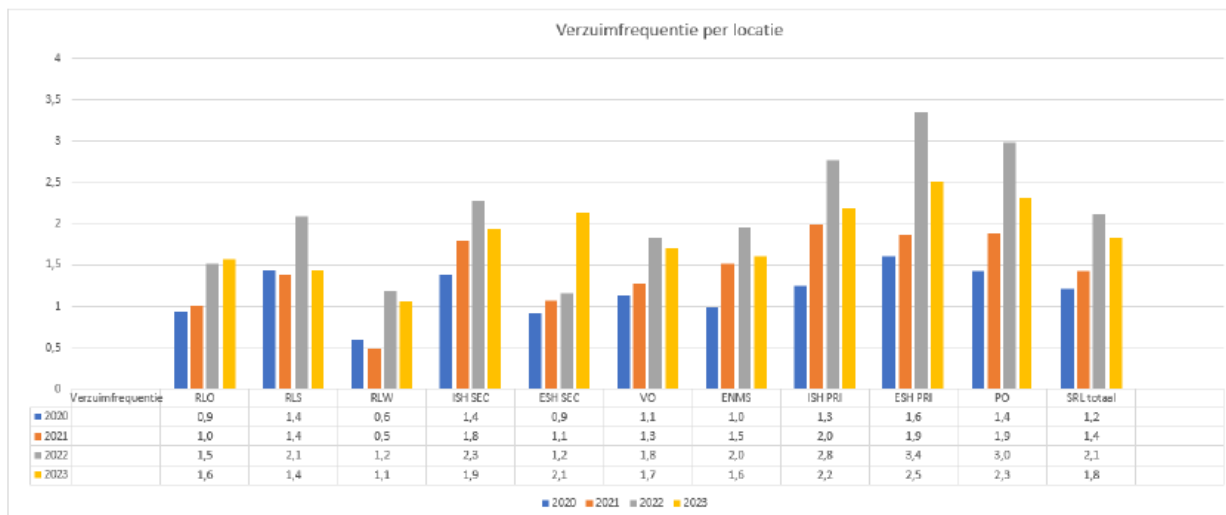
Arbodienstverlening en ziekteverzuim

De eerste helft van 2023 stond vooral in het teken van het aanbestedingsproces voor nieuwe arbodienstverlening. Per 1 mei 2023 werken we samen met Arbo Unie waarbij er intern veel aandacht is uitgegaan naar de introductie bij schoolmanagement en medewerkers. De werkwijze van Arbo Unie is zoveel mogelijk gericht op preventie en snel gerichte interventies inzetten, zodat curatief het verzuim beperkt blijft.

In mei 2023 is er onder externe begeleiding (prof. dr. Tinka van Vuuren) een bijeenkomst georganiseerd met schoolleiders, vertegenwoordiging van de GMR VO, GMR PO en Arbo Unie om de visie op inzetbaarheid met elkaar te bespreken. Vervolgens is eind 2023 het ziekteverzuimbeleid -en protocol in nauwe samenwerking met een vertegenwoordiging van de pGMR VO en pGMR PO geactualiseerd en nu geheel in lijn met de afspraken met onze arbodienst en uiteraard conform de wet- en regelgeving.

Ziekteverzuimcijfers over 2023





Op basis van de cijfers kunnen we constateren dat na een aantal jaren van een stijgende ziekteverzuimtrend het jaar 2023 is afgesloten met een lager ziekteverzuimpercentage over de totale organisatie (5,2%) en dat we ten opzichte van de sector onderwijs (CBS: 5,6%) iets beter scoren. Ten opzichte van 2022 (2,1) is de meldingsfrequentie (het aantal ziekteverzuimgevallen per medewerker per jaar) lager (1,8), maar nog steeds aan de hoge kant. Landelijke sectorcijfers over 2023 zijn bij het opstellen van dit verslag nog niet bekend.

Tot slot zien we overal een daling van de gemiddelde verzuimduur, van 12 dagen naar 9,6 dagen. Landelijk is de gemiddelde verzuim bekend over 2022: voor VO is dat 15 dagen en voor PO 17 dagen, zodra de sector cijfers voor 2023 gepubliceerd zijn kunnen we beoordelen hoe de verzuimduur bij Het Rijlands is ten opzichte van de benchmark.

Vanwege de wisseling van arbodienst en in afwachting van het geactualiseerd ziekteverzuimbeleid, is in 2023 geen stichtingsbrede ziekteverzuimtraining georganiseerd voor management. Wel hebben leidinggevendenden in verschillende overleggen op de scholen, zoals het Sociaal Medisch Overleg (SMO) praktische handreikingen gekregen om ziekteverzuim bespreekbaar te maken. In 2024 zal voor de zomervakantie een training worden aangeboden, vergelijkbaar met trainingen zoals in 2022 verzorgd.

Kengetallen

Formatie

Op 31 december 2023 waren 1.177 medewerkers (2022: 1.155 medewerkers) werkzaam voor de stichting op een totaal van 936,9 formatieplaatsen (2022: 924,8). De stijging van 12,1 fte is de resultante van formatie-uitbreiding bij RLW (+5 fte), RLO (+7 fte), Bestuursbureau (+3,7 fte), ESH Secondary (+11,8 fte), ESH Primary (+1,7 fte) en een daling in formatie bij RLS (-10,1 fte), ISH Secondary (-4,9 fte), ENMS (-0,6 fte), ISH Primary (-1,5 fte). Ook in 2023 was de formatie nog tijdelijk uitgebreid als gevolg van extra inzet van personeel dat middels NPO-gelden is betaald. Het steunpakket, bedoeld om de gevolgen van de coronacrisis op te vangen, loopt na het schooljaar 2024-2025 af.

Nieuwe medewerkers en uitstroom van medewerkers

In 2023 zijn 214 nieuwe medewerkers (2022: 204) aangenomen, terwijl het aantal medewerkers van de stichting als geheel steeg met 22 medewerkers (in 2022: 21). De stijging was in 2023 te zien bij RLW (+12), RLO (+6) en de ESH Secondary (+21). Een daling deed zich vooral voor bij RLS (-11), ISH SEC (-8) en ISH PRI (-4).

In 2023 verlieten 192 collega's (2022: 183) Het Rijnlands. Hiervan werkten er totaal 102 bij ISH en ESH. Pensionering was voor 7 collega's aan de orde, bij 35 collega's liep het contract van rechtswege af (tijdelijk contract) en 145 medewerkers namen ontslag op eigen verzoek. De overige collega's stopten onvrijwillig (3) of waren langer dan 2 jaar arbeidsongeschikt (2). Bij ISH en ESH is sprake van een hogere in- en uitstroom, omdat op deze scholen veel expats werken die zich tijdelijk in Nederland vestigen.

Directieleden

Functieverdeling per locatie in fte per 31-12		DIR		OOP		OP		Totaal		Verschil 2022 en 2023			
		2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	DIR	OOP	OP	Totaal
RLW	Rijnlands Lyceum Wassenaar	3,9	4,0	14,0	16,3	70,2	72,8	88,1	93,1	0,1	2,3	2,7	5,0
RLO	Rijnlands Lyceum Oegstgeest	3,9	4,0	24,1	26,9	102,1	106,2	130,0	137,1	0,1	2,8	4,1	7,0
RLS	Rijnlands Lyceum Sassenheim	3,0	2,0	19,2	17,3	71,6	64,3	93,7	83,6	-1,0	-1,8	-7,3	-10,1
ISH SEC	International School Secondary	4,0	3,0	70,4	63,9	145,7	148,4	220,1	215,2	-1,0	-6,5	2,6	-4,9
ISH PRI	International School Primary	2,0	2,0	30,0	28,1	57,2	57,6	89,2	87,7	0,0	-1,9	0,4	-1,5
CSB	Centraal Service Bureau	1,8	1,9	27,1	30,8	0,0	0,0	28,9	32,7	0,1	3,6	0,0	3,7
ENMS	ENMS	1,8	1,8	7,1	7,9	15,3	13,9	24,2	23,6	0,0	0,8	-1,4	-0,6
ESH SEC	Europese School VO	1,0	3,0	35,4	37,3	93,4	101,3	129,8	141,6	2,0	1,9	7,9	11,8
ESH PRI	Europese School PO	1,0	1,0	29,2	29,0	90,5	92,4	120,7	122,4	0,0	-0,2	1,9	1,7
Stichting Het Rijnlands Lyceum		22,4	22,7	256,5	257,4	645,9	656,8	924,8	936,9	0,3	0,9	10,9	12,1

De Stichting heeft 23 directieleden in dienst. Hieronder vallen de rectoren, conrectoren, schooldirecteuren, en de managers Bestuursbureau. Van deze 23 personen zijn 13 vrouw en 11 man. Hoewel er geen formeel quotum geldt voor onderwijsorganisaties, zijn wij blij met een bijna 50/50 verdeling man/vrouw aan de top van onze organisatie.

Op enkele scholen heeft de directie in 2023 een verandering ondergaan. Bij het RLW startte op 1 januari 2023 een nieuwe rector. Bij ESH Primary werd het Head of School vervangen door een interim collega in verband met ziekte. Bij ESH Secondary startte met ingang van het nieuwe schooljaar een nieuwe Head of School, nog in vervolg op het vertrek van haar voorganger naar het buitenland. Daarnaast startte een nieuwe Director ESH in verband met pensionering van de zittende Director. Bij ISH Primary startte per 1 augustus een nieuwe Principal door vertrek van haar voorganger naar het buitenland.

Onderwijsbevoegde leraren

Het is een wettelijke verplichting dat leraren hun onderwijsbevoegdheid hebben of behalen binnen vastgestelde termijnen. Medewerkers van de internationale scholen met een buitenlands diploma moeten van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) een erkenning van hun diploma hebben om les te kunnen geven. Hangende de aanvraagprocedure van deze erkenning kunnen zij onder strenge voorwaarden overigens wel al starten bij de stichting. Ook in 2023 is veel inzet gepleegd om het aantal onbevoegde docenten te beperken. Desondanks werkten binnen in SRL VO in 2023 nog 7 onbevoegde medewerkers met een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd (in 2022 waren dat er eveneens 7). In 2018 is de procedure 'Vaststelling bekwaamheid schooleigen vakken internationale scholen SRL' opgesteld en vastgesteld. Hierdoor kon voor een aantal medewerkers die geen DUO-erkenning hadden verkregen, alsnog worden vastgesteld dat ze geschikt en bekwaam zijn om les te geven in het betreffende schooleigen vak. Tot nu toe zijn op basis van deze procedure en sinds de start van de regeling 30 medewerkers (2023: 10) geschikt bevonden om les te geven in een schooleigen vak. Hierdoor kunnen meer medewerkers bevoegd voor de klas staan en kan aan hen een vast dienstverband worden aangeboden.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO) (zie ook pagina 51)

De middelen die beschikbaar zijn gesteld in het kader van het NPO helpen leervertragingen die in de coronaperiode zijn ontstaan, in te halen en het onderwijs duurzaam te verbeteren. Binnen de stichting is onder meer fors ingezet op extra ondersteuning door met name onderwijsassistenten en studenten om leerachterstanden bij leerlingen weg te werken en het welzijn van leerlingen te bevorderen. In 2023 zijn in totaal 30 medewerkers betaald vanuit NPO-gelden.

Beheersing van uitgaven inzake uitkering na ontslag

In samenwerking met een externe partner in sociale zekerheid worden alle kosten ten aanzien van ziekengeld na ontslag in een controlsysteem geregistreerd en bijgehouden. Instroom in WGA/WIA wordt in samenwerking met deze externe partner zoveel mogelijk voorkomen. De kosten van WGA/WIA instroom worden in het controlsysteem gemonitord en zijn herverzekerd bij een externe verzekeraar.

Transitievergoedingen en beëindigingsvergoedingen worden geregistreerd en bijgehouden in het personeelsinformatiesysteem. Jaarlijks worden de kosten van deze uitkeringen bij het opstellen van de personeelsvoorziening geëvalueerd en verantwoord.

De kosten van WW en bovenwettelijke uitkeringen, waarvoor de stichting deels eigenrisicodragers is, worden zoveel mogelijk beperkt door het voorkomen van ontslag en door het ondersteunen van voormalige medewerkers bij het vinden van nieuw werk, zodat de uitkeringsduur wordt verkort.

Bedrijfsvoering: plannen en realisatie

Realisatie van het jaarplan Bedrijfsvoering

In dit hoofdstuk wordt per aandachtsgebied toegelicht wat in 2023 is gerealiseerd. Als we dit vergelijken met het jaarplan Bedrijfsvoering dan is er veel in gang gezet en is het nodige gerealiseerd. Voor enkele doelen liep het anders dan gepland. Twee voorbeelden:

- Binnen het team Control was de ambitie om verbeterstappen door te voeren in de planning en control cyclus en de informatievoorziening beter te laten aansluiten bij de behoefte van de gebruikers. Personele wijzigingen en vacatures hebben ervoor gezorgd dat deze plannen moesten worden geprioriteerd.
- De ambitie is om de administratieve HR processen te optimaliseren en AFAS meer te gebruiken als personeels- en informatiesysteem voor de scholen. De omvang van dit project is groter dan bij start verwacht. Hoofdoorzaak is dat er minder processtandaardisatie tussen de scholen is dan verwacht; dat compliceert de invoering van een standaardoplossing.

Huisvesting en facilitair

Het gebouw van de ESH Secondary aan de Oostduinlaan in Den Haag, dat in 2020 in gebruik is genomen, wordt alweer bijna te klein. In het pand zijn diverse maatregelen genomen om de ruimte beter te benutten. Daarnaast zijn in 2023 zijn extra tijdelijke lokalen geplaatst en zijn met de gemeente gesprekken gestart om het tijdelijk 'uitgeleende' vleugel van het gebouw weer te kunnen benutten voor huisvesting van onderwijs. Deze vleugel zal nog wel moeten worden gerenoveerd voordat deze voor onderwijs in gebruik kan worden genomen.

De groei van de internationale afdeling van het Rijnlands Lyceum Wassenaar verloopt zoals gepland. In 2023 is gestart met de bouw van een nieuwe vleugel en hebben er diverse interne verbouwingen plaatsgevonden. Dit om in het totale complex ook de internationale afdeling te herbergen. De nieuwe vleugel kan bij de start van schooljaar 2024-2025 in gebruik worden genomen.

In 2023 zijn voor de Internationale School of The Hague de laatste stappen gezet in de voorbereiding van een integraal plan 'Campus 2030'. Dit is een plan voor de langere termijn waarin ook de vervanging van de nog resterende tijdelijke huisvesting is meegenomen. Vanzelfsprekend is hierbij goed gekeken naar de ontwikkelingen in de vraag naar internationaal onderwijs en houdt het plan rekening met het onderwijsconcept van de school. Op basis van deze voorbereidingen is begin 2024 een aanvraag gedaan bij de Gemeente met als doel om in 2025 te starten met de aanpassingen van het gebouw.

Het Rijnlands Lyceum Oegstgeest is bezig met het vormen van een lange termijn visie ten aanzien van huisvesting. Dit is wenselijk omdat grote delen van het gebouw toe zijn aan renovatie en verduurzaming van het pand wenselijk is.

De ENMS heeft in het schoolplan de wens opgenomen om in de toekomst een kindcentrum van 0 tot 12 jaar te willen vormen. In 2023 is de wens omgezet in een intentieverklaring met kinderopvangorganisatie 2Samen, om van daaruit vervolgstappen te zetten. Waarschijnlijk zal dit leiden tot gebouwaanpassingen.

Naast bovenstaande huisvestingsvraagstukken vindt het onderhoud van iedere school plaats op basis van een meerjarenonderhoudsplan. Dit lange termijnplan geeft inzicht in het benodigde onderhoud en is de basis geweest voor het onderhoud dat in 2023 is uitgevoerd. De afgelopen jaren is overigens een

patroon ontstaan dat we minder besteden aan onderhoud dan voorzien. Dit heeft begin 2023 geresulteerd in het besluit dat alle onderhoudsplannen opnieuw tegen het licht gehouden zullen worden. Die gelegenheid wordt dan tevens benut om beleidsmatige aspecten, zoals duurzaamheid, er opnieuw een plek in te geven.

Milieu en duurzaamheid

De stichting heeft in 2023 diverse duurzaamheidsmaatregelen toegepast binnen de mogelijkheden van de onderhoudsplannen en in de begroting opgenomen investeringen.

Voor de locatie Rijnlands Lyceum Wassenaar realiseert de stichting momenteel een uitbreiding van 2000 m². De uitbreiding wordt volledig voorzien van vloerverwarming op basis van lage temperatuur verwarming, daarnaast wordt het gehele dak voorzien van zonnepanelen. Verduurzaming van het hoofdgebouw, een rijksmonument uit 1939, staat op de agenda bij de gemeente Wassenaar.

Voor de locatie International School The Hague (ISH) heeft de stichting in 2023 de mogelijkheden onderzocht om voor een deel van de school de huidige gasgestookte cv-installatie te vervangen door warmtepompen. Om deze duurzaamheidstransitie mogelijk te maken zijn onderdelen vanuit het MJOP in tijd naar voren gehaald en wordt tevens subsidie aangevraagd. De warmtepompen worden naar verwachting in de zomer van 2024 geplaatst. Mede hierdoor is de stichting momenteel bezig met het onderzoek voor het plaatsen van extra zonnepanelen op de daken van de ISH ten behoeve van een duurzame opwekking van elektra.

Op de ENMS en op het RLS is de verlichting vervangen door energiezuinige LED verlichting.

Inkoop

In 2023 is een Europese aanbesteding gehouden voor de inkoop van gas en elektra, wat ertoe heeft geleid dat per 1 januari van 2024 een overeenkomst is afgesloten met een nieuwe leverancier voor de gehele stichting. Ook hebben we de Europese aanbesteding van leermiddelen (schoolboeken) voor de scholen in Sassenheim, Oegstgeest en Wassenaar na een langdurig en zorgvuldig traject afgerond. Op basis van aanbestedingen is een nieuwe accountant geselecteerd en hebben wij een nieuwe partner voor de arbodienstverlening kunnen contracteren. Voor de Europese scholen hebben wij een nieuwe leverancier voor de E en W installaties en is er een hernieuwde samenwerking met de cateringpartner van de ISH aangegaan.

Ook in 2023 zijn we met onze belangrijkste leveranciers en partners in gesprek geweest om na te gaan waar in de inkoopketen verdere verbeteringen mogelijk zijn. Uiteraard blijven wij aandacht besteden aan prijsstijgingen op vrijwel alle terreinen van inkoop als gevolg van schaarste aan mensen en materialen en gestegen inflatie.

ICT, informatiebeveiliging en privacy

Als onderdeel van het Koersplan 'Samen voor goed Onderwijs, en meer...!' hebben wij in 2021 een visie ontwikkeld op ICT in het onderwijs. Alle scholen hebben daaraan deelgenomen en het doel was te verkennen hoe wij ICT optimaal moeten en kunnen organiseren om te kunnen voldoen aan de eisen die ons onderwijs daaraan stelt. Als uitvloeisel van deze visie is een overkoepelend programma voor de komende jaren opgesteld. Het programma bestaat uit 5 verschillende thema's, te weten:

- Informatiebeveiliging en privacy
- Uitbesteden van ICT dienstverlening op uniforme wijze
- Digitale geletterdheid en kennisdeling

- Focus op applicatie- en informatiemanagement
- Een ICT-organisatie die klaar is voor de toekomst.

Binnen de verschillende thema's zijn diverse projecten gestart om toe te werken naar een veilige ICT organisatiestructuur die het onderwijs maximaal ondersteunt. In 2023 is ook duidelijk geworden dat het funderend onderwijs per 2027 moet voldoen aan een verplicht normenkader voor informatiebeveiliging en privacy. Het is dan ook goed om te zien dat dit in 2022 opgestarte programma hier goed op aansluit. In 2024 en 2025 moeten we echter wel versnellen om eind 2025 aan alle basiselementen van het normenkader te voldoen.

Iedere school heeft een privacy officer en de directeur Bedrijfsvoering van de stichting fungeert als functionaris gegevensbescherming (FG). Beleid en maatregelen zijn niet voldoende om risico's op het terrein van informatiebeveiliging en privacy uit te sluiten. De mens is hier een belangrijke factor. Daarom werken we aan het verhogen van het bewustzijn van de individuele medewerkers, zodat de kennis van risico's wordt verbeterd. We stimuleren veilig en verantwoord gedrag.

In 2023 zijn er geen meldingen van beveiligingsincidenten opgenomen in het incidenten register en er zijn dus ook géén meldingen gedaan bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Naarmate het bewustzijn toeneemt, kan echter verwacht worden dat er meer alertheid zal zijn op risico's en datalekken, waardoor het aantal meldingen zal gaan toenemen.

Financiën en control

Staat van Baten en Lasten 2023 (in euro's)			
	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Baten			
Rijksbijdragen	71.746.846	64.119.442	66.504.289
Overige subsidies	967.915	1.465.442	2.036.089
Overige baten	41.358.036	40.766.914	37.864.680
Totaal baten	114.072.797	106.351.797	106.405.058
Lasten			
Personeelslasten	88.665.944	83.868.109	82.945.540
Afschrijvingen	3.451.742	3.503.866	3.414.181
Huisvestingslasten	8.411.769	9.277.682	7.431.771
Instellingslasten	11.925.665	10.490.727	10.833.811
Totaal lasten	112.455.120	107.140.384	104.625.303
Saldo baten en lasten	1.617.677	-788.587	1.779.755
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	1.475.288	0	132.746
Financiële lasten	105.497	105.730	110.662
Saldo financ. baten en lasten	1.369.791	-105.730	22.084
Totaal resultaat	2.987.468	-894.317	1.801.839
	2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
Resultaatbestemming			
Mutatie algemene reserve	2.447.986	1.120.317-	1.851.885
Mutatie bestemmingsreserve verduurzaming	350.064	226.000	295.027
Mutatie bestemmingsreserve personeel	-		120.633-
Mutatie bestemmingsreserve werkdrukmiddelen	204.693		890.461
Mutatie bestemmingsreserve NPO-gelden	31.236-		1.168.929-
Mutatie bestemmingsreserve Samenwerkingsverbanden	15.961		54.028
Totaal resultaat	2.987.468	894.317-	1.801.839

Bestemming resultaat 2023

Het resultaat van 2023 van de Stichting Het Rijnlands Lyceum bedraagt € 2.987 miljoen. Van dit resultaat wordt een bedrag van € 2.448 miljoen toegevoegd aan de Algemene reserve. De mutatie bestemmingsreserve “verduurzaming” hangt samen met de in 2014 geslote doordecentralisatie-overeenkomst tussen de Stichting en de gemeente Teylingen. Jaarlijks ontvangt RLS een bedrag van de gemeente onder andere ter dekking van toekomstige nieuwbouw en tussentijdse verduurzamingsaanpassingen van het schoolgebouw.

De mutatie bestemmingsreserve werkdrumiddelen betreft gelden die voor 2023 aan werkdrumiddelen zijn ontvangen, maar nog niet zijn besteed in afgelopen boekjaar. Het totaal van deze gelden wordt de komende jaren in overleg met de PMR van de betreffende school uitgegeven.

De ontvangen NPO gelden in 2023 zijn nagenoeg gelijk aan de bestede middelen. Als gevolg hiervan is de mutatie van de bestemmingsreserve beperkt. De planning is dat komend boekjaar de nog niet aangewende NPO gelden die gereserveerd staan, uitgegeven zullen worden.

Realisatie 2023 versus realisatie 2022

Baten

De baten zijn toegenomen met € 7,7 miljoen ten opzichte van 2022. De toename is voor een bedrag van € 4,2 miljoen toe te schrijven aan met name de compensatie voor algemene cao stijging in zowel het PO als het VO. De overige € 3,5 miljoen is gerelateerd aan de stijging van de schoolfees en de beleidswijziging bij de ISH om voor nieuwe studenten een inschrijffee te gaan hanteren. De hogere schoolfee hangt samen met de gestegen kosten als gevolg van de inflatie. Deze worden voor een deel doorberekend.

Lasten

De lasten zijn met € 7,8 miljoen toegenomen in vergelijking met 2022. Dit is een stijging van bijna 7,5% ten opzichte van 2022. De toename is voornamelijk het gevolg van de hogere personeelskosten (ca. € 5,7 miljoen). De hogere personeelskosten zijn een gevolg van hogere loonkosten, omdat in de nieuwe CAO's een loonstijging is afgesproken van 10% per 1 juli 2023. Daarnaast is het individueel keuzebudget uitgebreid van 50 naar 90 uur in het VO. De inhuur van tijdelijk personeel blijft, als gevolg van de krappe arbeidsmarkt, hoger dan gepland, maar is in lijn met 2022.

De afschrijvingslasten blijven nagenoeg gelijk. Van de investeringen is meer dan de helft gerelateerd aan verbouwingen bij (met name) RLW (gymzaal / renovatie lokalen) en de andere helft heeft betrekking op vervangingsinvesteringen.

De huisvestingslasten zijn ten opzichte van 2022 met bijna € 1,0 miljoen (13,%) gestegen. Dit komt voornamelijk door gestegen energiekosten. De onderhoudskosten, schoonmaak en huurkosten blijven nagenoeg gelijk.

Ook de overige instellingslasten zijn gestegen en wel met € 1,1 miljoen (10 %). Deze stijging kent een aantal oorzaken. Er heeft een BTW controle plaatsgevonden over boekjaar 2017, die is afgerond in 2024. De uitkomst van het onderzoek is dat de BTW aangiftes correct zijn. Er is één onderwerp, namelijk “gebruik van reisbureauregeling”, waar de Belastingdienst van mening is dat we hier ten onrechte aanspraak op hebben gemaakt. Besloten is om in beroep te gaan tegen het standpunt van de

Belastingdienst aangaande de reisbureauregeling. Vooralsnog zijn de baten over 2017 en de jaren daarop volgend als last meegenomen in 2024.

Daarnaast is in 2023 meer uitgegeven aan schoolactiviteiten en speelt de inflatie rol in de kostenstijgingen.

Tot slot is er sprake van fors hogere rentebaten. Deze baten hangen volledig samen met de flink gestegen rente gedurende 2023.

Realisatie 2023 versus begroting 2023

Kengetallen				
	2023	2023	2022	2021
	Realisatie	Begroting	Realisatie	Realisatie
Exploitatie				
Rijks- en overige baten	114.072.797	106.351.797	106.405.058	99.383.307
Resultaat	2.987.468	-894.317	1.801.839	4.174.695
Rentabiliteit %	2,6	-0,8	1,7	4,2
Bijdrage OCW in baten %	62,9	60,3	62,5	63,3
Huisvestingsratio	9,0	10,4	8,6	9,3
Personeelsfactor	78,8	78,3	79,3	79,8
Vermogen				
Eigen vermogen	33.871.671	26.114.192	30.884.203	29.082.364
Totaal vermogen	92.679.144	71.779.560	87.977.735	79.237.939
Solvabiliteit II	50,1	47,3	47,5	47,9
Liquiditeit				
Liquide middelen	53.257.061	29.735.481	47.911.085	34.134.419
Netto werkkapitaal	22.666.552	9.163.182	17.771.491	13.350.847
Current ratio	1,62	1,33	1,50	1,44

Exploitatie

Rentabiliteit

De rentabiliteit geeft de verhouding weer van het resultaat ten opzichte van het totaal aan baten. De rentabiliteit is hoger dan begroot en hoger dan de realisatie 2022. De resultaten in 2023 in vergelijking met de realisatie 2022 worden met name positief beïnvloed door de hogere rentebaten. De hogere rentabiliteit ten opzichte van de begroting wordt verklaard door de lagere loonkosten dan je zou mogen verwachten gegeven de 10% loonkostenstijging, minder onderhoud en energiekosten en tot slot ook hogere rentebaten dan verwacht.

Bijdrage OCW en verhouding OCW met totale baten

De bijdrage van OCW in verhouding tot de totale baten blijft relatief stabiel, maar het is goed om de twee onderliggende zaken die het verhoudingsgetal beïnvloeden te benoemen. De relatief hoge percentages in 2021 en 2022 vinden hun oorzaak investeringsprogramma van de overheid om de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen op te vangen (NPO). Voor de begroting 2023 was de

verwachting dat het percentage zou dalen in verband met het aflopen van de NPO subsidies eind schooljaar 22-23. Het percentage is hoog gebleven daar in 2023 sprake was van een significante loonstijging in het PO/VO die gecompenseerd is vanuit de overheid, maar beperkt heeft geresulteerd in een stijging van de overige omzet zoals de schoolfees en bijdrage van de Europese gemeenschap.

Huisvestingsratio

De Huisvestingsratio geeft aan hoeveel procent van de totale lasten wordt besteed aan huisvesting. De factor stijgt van 8,6 in 2022 naar 9,0 in 2023 en vindt zijn verklaring in de meer dan gemiddelde stijging van huisvestinglasten als gevolg van hogere energie kosten. Ten opzichte van de begroting is sprake van een daling, omdat in begroting werd uitgegaan van hogere energie kosten. Deze kosten zijn ten opzichte van begroting beperkt gebleven door een zachter winter, lagere tarieven en actieve monitoring van het energieverbruik.

Personeelsfactor

De personeelsfactor is het percentage van de personeelslasten ten opzichte van de totale lasten. De factor is iets lager dan de afgelopen jaren daar de overige kosten als gevolg van de inflatie harder zijn gestegen dan de loonkosten. De personeelsfactor is hoger dan de begroting voor 2023. Dit wordt verklaard door de forse CAO stijging in 2023 welke niet voorzien was in de begroting.

Vermogen

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft inzicht in de samenstelling van de passiva zijde van de balans en laat zien hoe de Stichting is gefinancierd: met eigen vermogen of met vreemd vermogen. De solvabiliteitsratio (inclusief voorzieningen) bedraagt in 2023 50,1 % en neemt ten opzichte van voorgaande jaren toe. Dit is met name het gevolg van een positief resultaat en een toename van de voorziening voor groot onderhoud. De solvabiliteitsratio is ruim boven de door OCW gestelde signaleringswaarde van minimaal 30%.

Liquiditeit

Kasstroomoverzicht 2023 (in euro's)

(volgens indirecte methode)

	2023	2022
Operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	2.987.468	1.801.839
Afschrijvingen	3.451.741	3.414.181
Mutatie voorzieningen	<u>1.698.127</u>	<u>2.032.907</u>
	8.137.336	7.248.927
Mutatie werkkapitaal:		
- Vorderingen	-464.209	4.113.994
- Kortlopende schulden	<u>915.123</u>	<u>5.242.027</u>
	450.915	9.356.021
Totale kasstroom uit operationele activiteiten	8.588.251	16.604.948
Investeringsactiviteiten		
Investeringen materiële vaste activa	-2.871.507	-2.058.664
Mutatie activa in aanbouw	528.541	-432.642
Desinvesteringen materiële vaste activa	<u>0</u>	<u>0</u>
Totale kasstroom uit investeringsactiviteiten	-2.342.966	-2.491.306
Financieringsactiviteiten		
Aangetrokken leningen o/g	-321.500	97.500
Aflossingen leningen o/g	<u>-577.809</u>	<u>-434.476</u>
Totale kasstroom uit financieringsactiviteiten	-899.309	-336.976
Netto kasstroom	5.345.976	13.776.666
Liquide middelen einde boekjaar	53.257.061	47.911.085
Liquide middelen begin boekjaar	<u>47.911.085</u>	<u>34.134.419</u>
Mutatie liquide middelen	5.345.976	13.776.666

Liquide middelen

De liquide middelen zijn in 2023 ten opzichte van 2022 gestegen met circa. € 5,3 miljoen. Deze stijging verklaart zich door een positieve exploitatie van € 3,0 miljoen, een gunstige ontwikkeling van het saldo (overlopende) debiteuren en crediteuren van circa € 3,8 miljoen en een stijging van de voorzieningen van 1,7 miljoen (m.n. voorziening groot onderhoud). De investeringen (incl. activa in aanbouw) overstijgen de afschrijvingen met ruim 2,2 miljoen (investering nieuwbouw wassenaar) en er is 0,9 miljoen afgelost aan bestaande leningen.

Netto werkkapitaal

Het netto werkkapitaal is in 2023 ten opzichte van 2022 verbeterd met circa € 4,9 mln als gevolg van voorgenoemde stijging van liquide middelen; een kleine toename van 0,5 mln van de debiteurenpositie alsmede een toename van de kortlopende schulden van 0,9 mln.

Current ratio

De current ratio geeft aan in hoeverre wij in staat zijn de kortlopende schulden te betalen uit de vlottende activa (vorderingen en liquide middelen). De current ratio is 1,62 (2022: 1,50). Deze ratio ligt boven de signaleringswaarde van het ministerie van OCW van minimaal 0,75.

Segmentatie naar operationele segmenten

De stichting opereert in twee onderwijssegmenten: VO en PO.

Segmentatie naar onderwijssector VO/PO2023

		Totaal	VO	PO
3	Baten			
3.1	Rijksbijdragen	71.746.846	58.677.846	13.069.000
3.2	Overige overheidsbijdragen en subsidies	967.915	756.752	211.163
3.5	Overige baten	41.358.036	29.639.601	11.718.435
	Totaal baten	114.072.797	89.074.199	24.998.598
4	Lasten			
4.1	Personeel	88.665.944	67.966.605	20.699.339
4.2	Afschrijving	3.451.742	2.714.883	736.859
4.3	Huisvesting	8.411.769	6.072.532	2.339.237
4.4	Instelling	11.925.665	10.058.337	1.867.328
	Totaal lasten	112.455.120	86.812.357	25.642.763
	Saldo baten en lasten	1.617.677	2.261.842	-644.165
5	Financiële baten en lasten	1.369.791	957.555	412.236
	Resultaat	2.987.468	3.219.397	-231.929

Financiële bedrijfsvoering

Algemeen

Het financieel beleid van de stichting is erop gericht dat de ontvangen gelden geïnvesteerd worden in het onderwijs en tegelijkertijd dat de vermogenspositie toereikend is om de continuïteit van de stichting te waarborgen.

Binnen de stichting is er specifiek beleid met betrekking tot de gewenste vermogenspositie per school (het zogenaamde weerstandsvermogen). Het gewenste weerstandsvermogen is gebaseerd op de verschillende risicoprofielen van de scholen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen Nederlandse scholen en internationale scholen. Bij de eerste categorie is het financiële/bedrijfsrisico minder, omdat de voorspelbaarheid van de ontwikkeling van het aantal leerlingen groter is. Hierdoor zijn de diverse activiteiten beter te plannen (benodigd personeel/benodigde ruimte enz.), waardoor er minder snel een mismatch ontstaat tussen opbrengst en kosten. Voor de nationale scholen wordt een ratio van 20% van de totale baten per jaar aangehouden, wat als vermogen moet worden opgebouwd of minimaal aanwezig dient te zijn. Voor de internationale scholen is dit een percentage van 40%. Het Rijnlands Lyceum Oegstgeest en Het Rijnlands Lyceum Wassenaar (sinds 2019) geven zowel nationaal als internationaal onderwijs. Voor deze scholen wordt een normpercentage gehanteerd van 35%. Zolang een school niet voldoet aan de normpercentages moet jaarlijks een positief exploitatieresultaat worden geboekt.

De basis voor de financiële bedrijfsvoering is het Koersplan 'Samen voor goed onderwijs, en meer...!'. De scholen stellen schoolplannen op, mede gebaseerd op het koersplan, en concretiseren die in een

jaarlijkse begroting en meerjarenperspectief. Gedurende het begrotingsjaar worden de werkelijke financiële cijfers op maandbasis vergeleken met de begroting. Op basis daarvan vindt financiële sturing plaats. Op kwartaalbasis wordt verantwoording afgelegd aan het bestuur en de Raad van Toezicht. De (G)MR-en ontvangen deze kwartaalrapportage ter informatie.

Risicobeheersing en -controle

Vanuit het perspectief van goed bestuur wordt binnen de stichting actief aan risicomanagement gedaan. Het is een belangrijke leidraad en sturingsinstrument voor het College van Bestuur, Raad van Toezicht en directies van scholen bij het maken van nadere inschattingen van risico's en het nemen van maatregelen om de risico's te beheersen. Daarnaast heeft de risicoanalyse een belangrijke functie in de bewustwording van alle betrokkenen in het omgaan met risico's.

Eind 2022 is zowel het proces van totstandkoming als de inhoud van de risicoanalyse geëvalueerd met als belangrijke inhoudelijke opbrengst dat de risicoanalyse compacter is geworden, in zeven risicogebieden is opgedeeld en daarmee beter bruikbaar is geworden. De zeven risicogebieden zijn:

- Kwaliteit van het onderwijs
- Regelgeving en beleid
- Algemene externe invloeden
- Ontwikkeling leerlingenaantallen
- Personeel
- ICT
- Overall financiële situatie en strategie

In 2023 zijn per risicogebied de onderliggende risico's benoemd. De risicogebieden en onderliggende risico's zijn tot stand gekomen in overleg met de bestuurder, met betrokken collega's binnen het Bestuursbureau, met het Directiebestuur en met twee commissies van de Raad van Toezicht, namelijk de Financiële Commissie en de Onderwijs en Strategiecommissie.

Per benoemd risico is een risico-inschatting (score op basis van kans dat risico zich voordoet x impact) gemaakt en een duiding daarvan. Voor dit deel van het proces is een werkgroep gevormd, bestaande uit enkele rectoren en de directeur Bedrijfsvoering. Gezamenlijk zijn zij gekomen tot een inschatting van de belangrijkste risico's en hebben zij beheersmaatregelen geformuleerd. De uitkomsten van deze werkgroep zijn besproken in het Directiebestuur en met de Raad van Toezicht en vervolgens vastgesteld door de bestuurder met als doel om voor de belangrijkste risico's een gezamenlijk beeld te hebben over de beheersmaatregelen en hierop te acteren.

Bij het opstellen van de managementafspraken tussen de bestuurder en de rector/directeur, in de jaarplannen van het Bestuursbureau en bij het opstellen van de (meerjaren)begroting worden afspraken gemaakt over plannen of maatregelen die moeten bijdragen aan beheersing van de belangrijkste risico's. Rapportage verloopt via de gangbare lijnen. De stap naar verslaglegging over de ontwikkeling van risico's in de financiële kwartaalrapportage zal in de komende jaren worden gezet.

In 2023 is een nieuwe accountant gestart die de komende jaren de controle van onze stichting zal doen. De accountant heeft op verzoek van het bestuur bij de interimcontrole 2023 met een extra kritische blik naar onze AO/IC gekeken. Naar aanleiding hiervan is in de managementletter een

aantal aanbevelingen opgenomen, waarvan de belangrijkste inmiddels in uitvoering zijn genomen. De risicoanalyse zal jaarlijks in het voorjaar worden geactualiseerd en worden vastgesteld langs de lijnen zoals hiervoor beschreven.

Risico's in 2023

Terugkijkend op 2023 zijn er diverse ontwikkelingen die samenhangen met de bovengenoemde risicocategorieën die invloed hebben gehad op de stichting. Aangezien de primaire doelstelling van de organisatie het bieden van kwalitatief goed onderwijs is, en alle overige risico's een (in) direct effect hebben op deze basisdoelstelling, is het goed om met het onderwijs te starten.

Zoals ook elders in het bestuursverslag beschreven, zijn we in 2023 voor het tweede jaar op rij geconfronteerd met tegenvallende eindexamenresultaten op een afdeling van een van onze scholen. Eerdere interventies hadden onvoldoende effect gehad. In overleg tussen schooldirectie en bestuur is besloten tot diepgaande analyse van de oorzaken van de tegenvallende examenresultaten. Vervolgens is een verbeterplan opgesteld en is externe deskundigheid ingeschakeld om de school te helpen bij het uitvoeren van het verbeterplan. De resultaten hiervan worden naar verwachting in de loop van 2024 zichtbaar.

In 2023 heeft het vierjaarlijks bestuurgerichte onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs plaatsgevonden. Hierbij heeft de inspectie, naast de voldoendes, onder meer geoordeeld dat de kwaliteitszorg van de stichting onvoldoende ontwikkeld is en dat meer concrete doelen moeten worden gesteld op bestuursniveau. De stichting voldoet daarmee niet aan alle wettelijke eisen. Na de zomer van 2023 is het Programma Kwaliteitszorg gestart, dat heeft geleid tot een verder doorontwikkeld stelsel van kwaliteitszorg (zie ook elders in dit Bestuursverslag). Ook zijn in samenspraak met de scholen de doelen en ambities helder geformuleerd.

Een van de belangrijkste externe risico factoren is het gewijzigde politieke economische klimaat vestigingsklimaat voor expats/kenniswerkers. Dit heeft zowel impact op het aantrekken van goede internationale docenten als op het aantal internationale leerlingen. De impact hiervan op de organisatie is nog moeilijk te bepalen.

Deze ontwikkeling komt bovenop de reeds aanwezige krapte op de arbeidsmarkt in Nederland. "Goed onderwijs en meer" draait voor een belangrijk deel om kwalitatief goed en goed opgeleid personeel, zowel voor de klas als in management en ondersteunende functies. Het Rijnlands ervaart tot nu toe minder gevolgen van de krapte op de arbeidsmarkt dan andere scholen. Desondanks is te verwachten dat dit komende jaren ook Het Rijnlands zal treffen. Het personeelsbestand vergrijst komende jaren harder dan in de sector als geheel, waardoor een hogere uitstroom van pensioengerechtigde medewerkers te verwachten is. Deze ontwikkelingen vormen een belangrijk ingrediënt bij de herijking van ons strategisch personeelsbeleid. Deze wordt in de zomer van 2024 afgerond en zal vanaf schooljaar 2024-2025 worden geïmplementeerd. Ook is in 2023 aansluiting gezocht bij de opgerichte onderwijsregio's en loopt er een gezamenlijk initiatief voor een project rondom werving voor internationale staf. Naast maatregelen en interventies voor het aantrekken van nieuwe medewerkers is duurzame inzetbaarheid een belangrijk thema. Door te investeren in "Het Rijnlands leert samen" (projecten op het terrein van leren en professionaliseren) zorgen we voor binding aan Het Rijnlands en ontwikkeling van potentieel.

Het aantal internationale leerlingen laat weer een lichte groei zien. De demografische ontwikkeling van het aantal nationale leerlingen in met name de Duin- en Bollenstreek daarentegen zal de komende jaren naar verwachting invloed hebben op de organisatie en dan in het bijzonder op het Rijnlands Lyceum Sassenheim. Hierbij is het goed om te benoemen dat de inschrijvingen bij Sassenheim in 2024 beter zijn dan verwacht, mede dankzij intensieve inzet van de school om het externe profiel beter te laten aansluiten bij hetgeen de school biedt. Ook de demografische ontwikkeling in de regio Wassenaar heeft aandacht, maar vooralsnog zien we hier de effecten niet terug in het leerlingenaantal.

De kostenstijging als gevolg van de wereldwijde inflatie heeft in 2023, net als in 2022, een belangrijke rol gespeeld in de bedrijfsvoering. De gestegen kosten zijn voor een deel gecompenseerd door een hogere bijdrage vanuit de rijksoverheid. Voor de internationale scholen is de hoogte van de schoolfee de afgelopen periode aangepast. Hierbij is de keuze gemaakt om niet de gehele inflatie door te berekenen, maar om de stijging over meerdere jaren uit te smeren. Voor de komende jaren is de prijs/kwaliteitsverhouding een aandachtspunt.

In augustus 2021 is de wetgeving rondom de vrijwillige ouderbijdrage aangescherpt. We constateren dat dit leidt tot een afnemende betalingsbereidheid. De inkomsten liggen in 2023 lager dan het jaar ervoor. Dit betreft ook de bijdragen voor bijvoorbeeld tweetalig onderwijs. De Nederlandse scholen zijn aan het evalueren hoe het belang van deze bijdrage bij de ouders nog beter over het voetlicht kan worden gebracht.

Er wordt steeds meer gebruik gemaakt van digitale middelen voor het geven van onderwijs. Voor administratieve processen wordt vaak een cloud-omgeving gebruikt en digitale systemen en schoolorganisaties verwerken persoonlijke informatie van leerlingen en medewerkers. Het risico bestaat dat gegevens over leerlingen en medewerkers lekken en de continuïteit van het onderwijs kan in gevaar komen als systemen niet meer benaderbaar zijn. Dit is overigens in lijn met het landelijk beeld van de ICT-risico's in het onderwijs. Daarom is er een Normenkader Informatiebeveiliging en Privacy ontwikkeld. Onze belangrijkste set van mitigerende maatregelen is gekoppeld aan dit Normenkader. Al voordat dit Normenkader in 2023 bekend werd hebben wij uit risicomanagement overwegingen een nulmeting laten uitvoeren. Met het Normenkader in de hand heeft het bestuur vervolgens in 2023 een Beleidsplan Informatiebeveiliging vastgesteld. Hierbij hebben we onszelf ten doel gesteld om eind 2025 de basis op orde te hebben. Daarmee zijn we dan tevens voorbereid als het Normenkader in 2027 verplicht wordt gesteld.

Tot slot de financiële situatie: De overall vermogenspositie van de stichting is goed, echter de negatieve resultaatverwachting bij de ESH Primary blijft reden tot zorg. Er wordt alles aan gedaan om kosten en opbrengsten weer in evenwicht te brengen. Bij met name ESH Secondary is het tevens van belang om te benoemen dat er een mismatch is tussen de beschikbare ruimte en de benodigde ruimte uit hoofde van de afspraak met de Europese agentschappen. Hierover is de stichting, in afstemming met de Europese agentschappen in de regio, met zowel de gemeente Den Haag als met het ministerie van OCW in gesprek.

Treasurybeleid

Het Treasurystatuut van de stichting is van toepassing op het gevoerde beleid en uitvoering voor het verslagjaar 2023. In lijn met het statuut zijn de overtollige middelen van de stichting uitgezet bij het Ministerie van Financiën door middel van het zogeheten 'schatkistbankieren'.

De leningen die de stichting is aangegaan, voldoen aan de eisen zoals deze zijn opgenomen in artikel 4 eerste lid van de 'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016'. Het overzicht van de leningen in soorten, omvang en looptijden is ook te vinden in de Jaarrekening 2023.

	<u>Lening nummer</u>	<u>Looptijd in jaren</u>	<u>31-12-2022</u>	<u>Reclass naar kortlopend</u>	<u>Aflossing 2023</u>	<u>31-12-2023</u>	<u>Interest %</u>	<u>Aflossing 2024</u>
Min.van Financiën (inz. RLS)	2396	21	1.214.004	0	57.810	1.156.194	2,07%	57.810
Min.van Financiën (inz. ISH)	2686	24	3.999.999	0	166.666	3.833.333	1,00%	166.666
Min.van Financiën (inz. RLS)	2993	9	1.433.334	-143.334	143.334	1.146.667	0,72%	286.667
BNG bank (inz RLO)	40.111.898	25	1.666.665	0	66.666	1.599.999	1,70%	66.666
Totaal			8.314.002	-143.334	434.476	7.736.193		577.809

Garantstellingen zijn door de gemeente verstrekt voor leningen 2993 en 40.111898.

Continuïteitsparagraaf

In de continuïteitsparagraaf wordt nader ingegaan op de meerjarenbegroting en de uitgangspunten die hierbij gehanteerd zijn.

Kengetallen personeel en leerlingaantallen

Personele bezetting in fte *)	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Totaal	933,69	943,09	934,48	919,24	919,31	920,57
Bestuur/Management	22,88	22,43	21,56	21,97	22,56	22,56
Personeel primair proces/docerend	657,82	648,07	649,34	644,39	643,88	645,10
Ondersteunend/overige medewerkers	252,99	272,58	263,59	252,88	252,87	252,91
Leerlingaantallen **)	7.501	7.476	7.530	7.567	7.611	7.630

*) Gemiddeld aantal fte per boekjaar

**) VO per 1-10-(T) inclusief VAVO en exclusief SJT; PO per 1-02-(T+1)

Op stichtingsniveau is de verwachte leerlingenontwikkeling in lijn met de vorige begroting en meerjarenperspectief. Dat betekent niet dat er op schoolniveau geen belangrijke verschillen zijn. Voor Sassenheim vielen de inschrijvingen lager uit dan we vorig jaar verwachtten. Nadere analyse heeft inzicht gegeven dat de daling in leerlingaantallen niet alleen gerelateerd is aan demografische ontwikkelingen, maar ook te maken heeft met keuzegedrag van kinderen/ouders. Bij de ESH Secondary wordt uitgegaan van een verdere groei van het aantal leerlingen, echter gegeven de huidige capaciteit van het gebouw is het aantal leerlingen gemaximeerd op 850 leerlingen. Dit betekent ook dat de personele inzet geen grote schommelingen laat zien. De lichte daling in FTE kan verklaard worden door afbouw van de NPO inzet en aanpassingen in de bezetting bij de EHS Primary gegeven de financiële verwachtingen.

Meerjarenbegroting 2024 – 2028

Staat / Raming van Baten en Lasten						
	Realisatie	Prognose				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten						
Rijksbijdragen	71.746.846	70.783.048	70.684.983	71.315.328	71.723.719	71.900.070
Overige subsidies	967.915	1.300.345	1.232.638	1.225.851	1.228.761	1.231.325
Overige baten	41.358.036	41.608.142	43.698.996	44.764.909	44.787.569	44.782.667
Totaal baten	114.072.797	113.691.536	115.616.617	117.306.087	117.740.049	117.914.062
Lasten						
Personeelslasten	88.665.944	91.030.305	92.591.395	93.886.744	94.110.353	94.426.467
Afschrijvingen	3.451.742	3.779.895	3.921.789	4.025.187	4.120.825	4.120.886
Huisvestingslasten	8.411.769	9.340.774	9.245.774	9.262.614	9.262.614	9.262.614
Instellingslasten	11.925.665	8.597.553	8.452.218	8.324.623	8.230.923	8.101.663
Totaal lasten	112.455.120	112.748.527	114.211.175	115.499.168	115.724.714	115.911.629
Saldo baten en lasten	1.617.677	943.008	1.405.442	1.806.920	2.015.335	2.002.434
Financiële baten en lasten	1.369.791	1.457.400	787.000	292.600	-102.200	-102.200
Totaal resultaat	2.987.468	2.400.408	2.192.442	2.099.520	1.913.135	1.900.234

Voor de algemene beleidskaders vormt het langere termijnplan van de Stichting het vertrekpunt, gedocumenteerd in het Koersplan Samen voor goed onderwijs en meer ...! De begroting 2024 en het meerjarenperspectief is dan ook gebaseerd op het koersplan. De scholen stellen school- en jaarplannen op, mede gebaseerd op het koersplan. Deze resulteren per school in een begroting en meerjarenplan. Bovenstaande overzicht is dan ook de optelsom van de verwachte resultaten van alle scholen. Het begrote resultaat voor de komend jaren laat een positief resultaat zien tussen de € 2,4 en € 1,9 miljoen. Belangrijk uitgangspunt bij de begroting en meerjarenplanning zijn de verwachte leerlingaantallen. Daarnaast zijn er twee scholen, zijnde de ESH Primary en RLO waar een negatief resultaat is opgenomen voor de periode 2024 – 2028. Hier zijn verder aanpassingen nodig om de opbrengst en kosten in evenwicht te brengen. Afhankelijk van het weerstandvermogen van de respectievelijke andere scholen is er een positief resultaat begroot of wordt er gestuurd op een resultaat neutrale begroting.

Balans						
	Realisatie	Prognose				
	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028
ACTIVA						
Materiële vaste activa	33.433.841	35.705.913	37.414.614	35.884.627	36.049.102	34.647.716
Totaal vaste activa	33.433.841	35.705.913	37.414.614	35.884.627	36.049.102	34.647.716
Vorderingen	5.988.242	5.500.000	5.500.000	5.500.000	5.500.000	5.500.000
Liquide middelen	53.257.061	50.028.882	50.977.539	52.341.552	54.466.053	57.183.196
Totaal vlottende activa	59.245.303	55.528.882	56.477.539	57.841.552	59.966.053	62.683.196
Totaal activa	92.679.144	91.234.795	93.892.153	93.726.179	96.015.155	97.330.912
PASSIVA						
Eigen vermogen *)	33.871.671	34.175.722	36.126.164	38.225.683	40.138.818	42.039.051
Voorzieningen	12.605.530	12.448.856	13.840.248	12.209.231	13.219.548	13.219.548
Langlopende schulden	9.623.193	9.010.217	8.325.741	7.691.265	7.056.789	6.472.313
Kortlopende schulden	36.578.750	35.600.000	35.600.000	35.600.000	35.600.000	35.600.000
Totaal passiva	92.679.144	91.234.795	93.892.153	93.726.179	96.015.155	97.330.912
*) Samenstelling Eigen Vermogen						
Algemene Reserve	28.536.417	30.724.840	32.747.282	34.676.801	36.419.936	38.150.169
Bestemmingsreserve	5.335.254	3.450.882	3.378.882	3.548.882	3.718.882	3.888.882
	33.871.671	34.175.722	36.126.164	38.225.683	40.138.818	42.039.051
Current ratio	1,62	1,56	1,59	1,62	1,68	1,76
Netto werkkapitaal	22.666.552	19.928.882	20.877.539	22.241.552	24.366.053	27.083.196
Solvabiliteit II	50,1%	51,1%	53,2%	53,8%	55,6%	56,8%
Huisvestingsratio	9,0%	9,9%	9,9%	9,9%	9,9%	9,9%
Rentabiliteit	2,6%	2,1%	1,9%	1,8%	1,6%	1,6%

Current ratio

De current ratio is 1,62 in 2023 blijft daarmee boven de door OCW minimaal gewenste norm van 0,75. De stijgende lijn naar 1,76 (eind 2028) wordt veroorzaakt door de stijging van de liquide middelen. Deze stijging is gerelateerd aan een positief resultaat en een hogere voorziening groot onderhoud.

Netto Werkkapitaal

De stijging van het netto werkkapitaal wordt veroorzaakt door een stijging van de liquide middelen.

Solvabiliteit II

OCW hanteert hiervoor een minimum gewenste signaleringswaarde van 30%. De Stichting behoudt haar stevige positie met een percentage van 50,1 % in 2023 welke in de jaren erna verder verstevigt. Achtergrond van de stijging is de toename van het eigen vermogen en voorzieningen nemen toe, daar waar de langlopende leningen door aflossingen afnemen.

Huisvestingsratio

OCW hanteert voor de huisvestingsratio een signaleringswaarde van 10%. De Stichting beschouwt de ratio als een belangrijke indicator en bewaakt deze norm zorgvuldig (de norm is overigens geen harde eis). Voor de komende jaren is de verwachting dat de ratio onder de signaleringswaarde blijft.

Rentabiliteit

Gedurende de planperiode fluctueert de rentabiliteit van de Stichting tussen de 1,6% en 2,6%. OCW hanteert een signaleringswaarde tussen de min en plus 3%

Waarborging continuïteit van de Stichting

Samenvattend kan gesteld worden dat er sprake is van stabilisatie van de leerlingaantallen en dat het vermogen toereikend is om onverwachte risico's op te vangen. Wel verdient de financiële situatie bij ESH Primary en het Rijnlands Lyceum Sassenheim aandacht teneinde kosten en opbrengsten bij deze school meer in evenwicht te brengen.

Vrijwillige ouderbijdrage

In schooljaar 2022-2023 hebben de Nederlandse scholen binnen de stichting veel aandacht besteed aan het aanpassen van de communicatie richting ouders in bijvoorbeeld de schoolgids over de vrijwilligheid van de ouderbijdrage, zodat duidelijk is dat ouders op geen enkele manier verplicht zijn om de bijdrage te doen en hun kind niet zal worden uitgesloten van deelname aan de activiteiten die uit de vrijwillige ouderbijdragen worden bekostigd. Daarbij is ook het inningsproces onder de loep genomen en waar nodig (en voor zover mogelijk) aangepast. Verder is nagegaan of de bestedingsdoelen passen binnen de regelgeving.

In 2022, het eerste jaar waarin de wetgeving over de vrijwillige ouderbijdrage van kracht was, zagen we al een terugloop van de inkomsten uit vrijwillige bijdragen. Deze terugloop zette in 2023 door, hoewel de mate waarin wisselde per school, en heeft er op enkele scholen toe geleid dat enkele activiteiten geen doorgang konden vinden.

Werkdrukmiddelen VO

Met ingang van 2022 zijn er specifiek werkdrukmiddelen toegekend aan het VO. Deze kwamen pas beschikbaar in het najaar 2022 en konden vanuit dat perspectief niet direct omgezet worden in concrete doelmatige plannen. In 2023 zijn ook werkdrukmiddelen ontvangen. Deze middelen zijn in onderling overleg met de PMR vertaald in concrete plannen zodat invulling gegeven wordt aan het verminderen van de werkdruk. Enkele voorbeelden hiervan zijn uitbreiding van het aantal uren ten behoeve van het mentoraat, extra onderwijsassistentie, het aanstellen van extra pedagogisch medewerkers, inhuur van surveillancemedewerkers, extra administratieve ondersteuning en aanschaf van een online plannings-, beoordelings- en rapportageprogramma voor IB-scholen.

Gelden die wel beschikbaar zijn gesteld maar nog niet besteed, worden specifiek gereserveerd voor het verlagen van de werkdruk in de toekomst.

Onderwijsachterstandsmiddelen PO

De stichting ontvangt voor de basisscholen geen onderwijsachterstandsmiddelen.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

Het NPO is een (niet-structureel) investeringsprogramma om de gevolgen van de coronacrisis voor leerlingen op te vangen.

Onze scholen hebben vlak voor de zomer van 2021 een brede inventarisatie uitgevoerd om de leer- en ontwikkelingsachterstanden van al onze leerlingen in kaart te brengen. Op basis van de uitkomsten en de door het Ministerie van OCW beschikbaar gestelde menukaart hebben onze scholen interventieplannen opgesteld. Deze plannen zijn waar mogelijk en wenselijk opgesteld samen met ouders, leerlingen en docenten.

De interventies zijn in hoofdzaak gericht op het bijwerken van achterstanden bij vooral bètavakken en op de organisatie van welbevinden van leerlingen en sociale cohesie. Zo zijn/worden extra lessen aan de lessentabel toegevoegd, waar noodzakelijk kleinere groepen geformeerd, steunuren ingezet en studenten aangetrokken als 'extra handen' voor bijles aan individuele leerlingen en ter ondersteuning van docenten. Tot slot zijn formaties voor onderwijsassistenten en pedagogische medewerkers uitgebreid. De schoolplannen en beoogde interventies zijn voorgelegd aan de school MR-en die daarmee hebben ingestemd. De NPO middelen hebben bijgedragen aan het wegwerken van leerachterstanden. In zijn algemeenheid is moeilijk vast te stellen in hoeverre de inzet van de extra middelen heeft bijgedragen aan het welbevinden van onze leerlingen. Onze scholen hebben daarin na de coronaperiode een opgaande lijn gezien. Dit is voor een belangrijk deel te danken aan de inzet van onze medewerkers, vast personeel en extra personeel gezamenlijk. De Stichting zet NPO gelden niet bovenschools in.

Circa 5 % van de uitgaven aan NPO kalenderjaar 2023 is besteed aan Personeel Niet In Loondienst (PNIL). De uitgaven PNIL betreffen vooral pedagogische medewerkers, leerlingbegeleiding en ondersteuning bij school- en eindexamentrainingen. De keuze voor PNIL hangt vooral samen met de noodzaak om onze medewerkers te vervangen, te ondersteunen en/of te ontlasten, het in onvoldoende mate kunnen vinden van geschikt personeel en de noodzaak van beschikbaarheid van zeer specialistische kennis die binnen de stichting niet of onvoldoende aanwezig is.

Allocatie van middelen naar schoolniveau

De lumpsum bekostiging wordt zonder tussenkomst van de stichting direct op basis van de systematiek van OCW ter beschikking gesteld aan de school. De kosten voor dienstverlening van het bestuursbureau bestaat onder meer uit de kosten voor het bestuur (College van Bestuur en Raad van Toezicht) en de loonkosten van de medewerkers van het bestuursbureau: HR, Bedrijfsvoering en IT.

Daarnaast wordt sinds 2023 een groot deel van de netwerk- en beheerskosten van de externe ICT dienstverlener en licentiekosten centraal begroot. De kosten van deze twee (Bestuursbureau en ICT-budget) worden met behulp van activity based costing gealloceerd naar de scholen. Het CSB rekent jaarlijks af en houdt er geen 'eigen' interne reserve op na. De kostentoerekening vindt plaats op basis van voorcalculatiebasis. Dit gebeurt tijdens de jaarlijkse begrotingsopstelling in het najaar.

Vereenvoudiging bekostiging – beroepsprocedure

Per 1 januari 2023 is de bekostiging van het primair onderwijs na wetswijziging vereenvoudigd. Daarmee is de bekostigingssystematiek gewijzigd.

Bij de overgang van de oude naar de nieuwe bekostigingssystematiek zijn schoolbesturen door de regelgeving en besluitvorming van de minister met een groot materieel probleem geconfronteerd. Waar de schoolbesturen in een (school)jaar normaal gesproken 100% aan bekostiging ontvangen, is dat in de overgang naar de nieuwe bekostigingssystematiek circa 93% voor het schooljaar 2022-2023. Schoolbesturen in de PO-sector werden daardoor in de periode augustus tot en met december 2022 door de minister met circa 7% gekort op hun bekostiging.

De minister stelt zich op het standpunt dat dit materieel grote probleem voor het schoolbestuur slechts “een boekhoud-technische correctie [is] aangezien de totale bekostiging van het Rijk naar scholen niet wijzigt door de vereenvoudiging”. De overgang van een oude naar een nieuwe bekostigingssystematiek is echter niet louter een papieren exercitie; de keuzes die daarbij worden gemaakt hebben werkelijk een negatief effect op het onderwijsproces.

Vandaar dat ons schoolbestuur, samen met circa 230 schoolbesturen, juridisch begeleid door advocatenkantoor Stibbe en gecoördineerd vanuit de PO-Raad, gezamenlijk bezwaar hebben gemaakt tegen de beschikkingen voor de laatste vijf maanden van 2022. Dit bezwaar is op 30 november 2022 door de minister ongegrond verklaard. De financiële belangen en de relevante juridische vragen naar aanleiding van de beslissing op bezwaar van de minister zijn het volgens ons waard om de kwestie aan een onafhankelijke partij, zijnde de bestuursrechter, voor te leggen. Daarom hebben wij besloten om gezamenlijk met 221 schoolbesturen een beroep bij de rechtbank Midden-Nederland in te stellen tegen de beslissing op bezwaar van de minister. Op het moment van dit schrijven loopt deze beroepsprocedure nog. Een uitspraak wordt verwacht in de eerste helft van 2024.

Bestuursbureau

De scholen zijn in belangrijke mate zelf verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering. Dit betreft bedrijfsvoering in brede zin, dus zowel wat betreft de onderwijskwaliteit als voor de uitvoering van het personeelsbeleid en het financieel en operationeel beleid. De afbakening van die verantwoordelijkheden ligt vast in het managementstatuut. Dit statuut stelt de kaders waarbinnen de directies handelingsvrijheid hebben. Het managementstatuut is in 2023 geactualiseerd.

De scholen worden ondersteund door het Bestuursbureau, van waaruit de centrale dienstverlening en advisering op het gebied van financiën en control, HR en salarisadministratie, huisvesting, facilitair, inkoop en ICT plaatsvinden. Sinds het begin van schooljaar 2023-2024 is daar ondersteuning en advisering op het gebied van onderwijskwaliteit bijgekomen.

De leiding binnen het Bestuursbureau is belegd bij de directeur Bedrijfsvoering en het hoofd HR. Beiden leggen verantwoording af aan het College van Bestuur. Binnen het Bestuursbureau opereert daarnaast het secretariaat onder leiding van de bestuurssecretaris. De ondersteuning en advisering op het gebied van onderwijskwaliteit werd in 2023 ingezet op interim- en projectbasis. In 2024 wordt deze permanent ingericht in de afdeling Onderwijs & Kwaliteit (O&K). De medewerkers werkzaam in de domeinen financiën, control, personeelsadministratie, salarisadministratie, huisvesting, facilitair, inkoop en IT vallen onder de afdeling Bedrijfsvoering, de HR-medewerkers onder de afdeling HR. Het College van Bestuur is eindverantwoordelijk voor het Bestuursbureau en treedt waar nodig op voor het Bestuursbureau als geheel. Per schooljaar stellen de afdelingen Bedrijfsvoering en HR een jaarplan op dat de leidraad vormt voor hun werkzaamheden. Dit jaarplan wordt afgestemd met de schoolleiders. Het Programma Kwaliteitszorg was leidend op het gebied van onderwijskwaliteit.

Team HR

De afgelopen paar jaar is het HR team door natuurlijk verloop voor een groot deel vernieuwd. Om de continuïteit te kunnen borgen maakten we gebruik van interim capaciteit. Hierdoor was het in 2023 vooral nodig om aandacht en tijd te besteden aan inwerken, kennisvergroting, borgen van kennis en werkwijzen/procedures en teamvorming. Het team heeft scholing gevolgd op het terrein van adviesvaardigheden en verzuimbegeleiding (en wetgeving). Om de professionalisering te bevorderen wordt eens per zes weken intervisie georganiseerd onder deskundige externe begeleiding.

Team Bedrijfsvoering

Het team bedrijfsvoering beslaat diverse aandachtgebieden en expertises, te weten huisvesting, facilitair, inkoop, ICT, de personeels- en salarisadministratie en finance en control. Ook hier was bij enkele functies sprake van natuurlijk verloop en was het soms lastig goede nieuwe collega's te vinden. We stelden ambities bij en huurden waar nodig tijdelijke capaciteit in. Bij het aantrekken van nieuwe collega's bij IT lieten we erop dat het nieuwe team goed zou passen bij de nieuwe ambities van de stichting. Net als bij het HR team werd als gevolg van de personele wisselingen in 2023 veel aandacht en tijd besteed aan zaken als het inwerken van nieuwe collega's, kennisdeling en teamvorming.

Service Level Agreement

Afstemming van taken en bevoegdheden tussen de scholen en de afdelingen HR en Bedrijfsvoering gebeurt periodiek door het opstellen van een service level agreement. Enkele jaren geleden waren de eerste stappen daarin gezet door duidelijkheid te creëren wat we van elkaar verwachten in de

belangrijkste HR -en bedrijfsvoeringsprocessen. In 2023 zijn vervolgesprekken gevoerd tussen schoolleiding en HR om ook het niveau van de gewenste dienstverlening te bespreken. Afspraken werden vastgelegd. In 2024 worden deze gesprekken ook gevoerd tussen de scholen en Bedrijfsvoering. Over een aantal gebieden wordt door HR en Bedrijfsvoering gezamenlijk met de scholen overlegd.

Vervolg op medewerkerstevredenheidsonderzoek Bestuursbureau

In 2022 is een medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) gehouden. In dat jaar is een samenvatting van de resultaten gedeeld met het voltallige personeel. Om duiding te geven aan de uitkomsten, die gebaseerd zijn op ervaringen van collega's, zijn in teamoverleggen gesprekken gevoerd die in 2023 een vervolg hebben gekregen in de vorm van gesprekken in teamoverstijgende groepen. Door met elkaar in gesprek te zijn over vragen als: hoe werken we met elkaar samen, hoe kunnen we elkaar op een goede manier aanspreken, is iedereen betrokken en in staat om bij te dragen aan verbeteringen. Deze gesprekken zijn afgesloten met een plenaire sessie met het hele Bestuursbureau. Leidinggevenden houden de onderwerpen levend door regelmatig te refereren aan de gevoerde gesprekken en de afspraken die zijn gemaakt. Er is een positieve ontwikkeling zichtbaar in de professionele cultuur binnen het Bestuursbureau en we zien meer onderlinge cohesie. Het volgende MTO wordt gehouden in 2025.

Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad VO

Jaarverslag 2023

De GMR VO heeft zich in 2023 beziggehouden met een veelheid aan onderwerpen, waarbij het zwaartepunt lag op de interne organisatie binnen de stichting. In dit verslag vindt de lezer een kort overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen die de aandacht van de GMR hebben gehad.

Dit jaar speelden vele personeelsgerichte zaken een grote rol. Een van de belangrijkste was de keuze voor een nieuwe Arbodienst (Arbo Unie) waarvan het dienstverleningsplan uitgebreid is besproken. Hieraan gerelateerd was de GMR betrokken bij het nieuwe verzuimbeleid, opgesteld door de afdeling HR, dat in werking is getreden voor alle scholen van de stichting. Hierin wordt ook nadrukkelijk gewerkt aan preventie van verzuim, dit weer in samenwerking met de Arbo Unie. In het verlengde hiervan, zal er komend jaar een -wettelijk verplicht- periodiek medisch onderzoek aan alle werknemers worden aangeboden.

De HR afdeling had meer in petto voor de GMR, aangezien er een nieuw strategisch HR-beleid in ontwikkeling is, waar de GMR aan zal kunnen bijdragen. Al deze stappen zijn van belang om voldoende capabele mensen voor de klas te krijgen en te houden. Zo ook deelname van de stichting aan de onderwijsregio's, een opzet voor een regionale onderwijsarbeidsmarkt, met als hoofddoel het bestrijden van het lerarentekort in de regio, waar de stichting met verschillende scholen is vertegenwoordigd. Daarnaast is dit jaar de evaluatie van de klachtenregeling en werking vertrouwenspersonen uitgebreid besproken met de bestuurder. Deze evaluatie heeft geleid tot een vernieuwde klachtenregeling, waar de GMR mee heeft ingestemd, en een nieuwe rolbeschrijving van de vertrouwenspersonen waar positief op is geadviseerd.

De GMR monitort de financiële rapportages ieder kwartaal en denkt mee over verschillende beleidsmaatregelen. Dit jaar speelden, naast een aanpassing in het beloningsbeleid voor het middenmanagement van VO (en PO), als grote lijnen op het bekostigingsvlak: de toegekende loonsverhoging en diverse incidentele bekostigingsbijdragen, zoals die voor de aanpak van (post covid) achterstanden en de noodzaak voor extra personeel hiervoor. Ook is uitgebreid gesproken over de zogenoemde cafetariaregeling, waaruit medewerkers onder meer een sportabonnement vergoed kunnen krijgen.

Begin van het jaar vond ook het vierjaarlijkse inspectieonderzoek plaats, waaruit duidelijk werd dat het stelsel van kwaliteitszorg verder moet worden ingericht. De GMR volgt deze ontwikkelingen die worden gerealiseerd door het bestuur en de leiding van de scholen binnen de stichting.

De GMR heeft dit jaar twee ontmoetingen gehad met leden van de Raad van Toezicht, waarbij onder meer van gedachten werd gewisseld over kwaliteitszorg. Ook werd het medezeggenschapsstatuut geactualiseerd, waar de GMR mee heeft ingestemd.

De raad heeft daarnaast een flinke ledenwisseling achter de rug, vier 'oudgedienden' zwaaiden af en werden opgevolgd door nieuwe collega's, ouders en ook leerlingen. Ondanks deze vernieuwing, zijn er toch nog wat vacatures.

Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad PO

Jaarverslag 2023

De GMR PO blikt terug op een al met al zeer druk jaar, met een – door omstandigheden – groot verloop, wat binnen een kleine GMR (zes personen) extra veel vraagt van de zittende leden.

Begin februari trad het lid namens de personeelsgeleding van de ESH Primary terug uit de GMR PO. De GMR PO hechtte aan een zorgvuldige verkiezingsprocedure voor de verkiezing van haar opvolger. Daarom werd een ad hoc verkiezingscommissie ingesteld bestaande uit enkele GMR-leden. In de verkiezing die zij begeleidden werd dhr. Berry verkozen namens het personeel van ESH.

Rond de overlegvergadering voor de zomervakantie ontstonden nog vier vacatures, toen alle vertegenwoordigers namens ENMS en ISH Primary terugtraden, in het geval van beide ouders van rechtswege omdat hun kinderen van school gingen, en voor het lid namens de personeelsgeleding van ISH Primary omdat ze de school verliet. Het lid namens ENMS personeel, trad terug om in een andere commissie op die school zitting te kunnen nemen.

Na de zomervakantie werden dus opnieuw vier ad hoc verkiezingscommissies gevormd. Elke commissie kende twee leden, telkens van de andere twee scholen één, en telkens uit de andere geleding dan die van de vacature. Op die manier werd de organisatie van de vier verkiezingen op zo een groot mogelijke afstand geplaatst van de stemgerechtigden: de leden van de MR van de geleding van de vacature.

Voor zowel de ENMS als de ISH Primary kon de bestuurder nieuwe leden installeren namens de ouders en namens het personeel. Daarmee kwam de GMR PO vrij vlot weer op volle sterkte. Aan het einde van het jaar verliet het lid namens de ouders van de ENMS echter onverwacht de GMR PO, omdat haar kinderen van school gingen. Hierdoor ontstond de zesde vacature in één kalenderjaar.

Ondanks het opmerkelijke verloop slaagde de GMR PO er desondanks in veel inhoudelijke onderwerpen te behandelen. Zo stemde ze in met het herziene Medezeggenschapsstatuut PO, de vernieuwde klachtenregeling van de stichting en de scholen, en adviseerde over het herziene Managementstatuut en de eveneens herziene Rolbeschrijving vertrouwenspersonen. Zoals in voorgaande jaren lichtte dhr. De Brouwer regelmatig in overlegvergaderingen de kwartaalresultaten toe, en de GMR PO gaf inhoudelijk advies over de begroting voor 2024, hoewel even na de jaarwisseling.

De personeelsgeleding had een bijzonder druk jaar, en stemde in met het bestuursformatieplan, een nieuw Arbodienstverleningsplan, een herzien ziekteverzuim- en re-integratiebeleid, en een herziene functiewaardering voor middenmanagement, en adviseerde over het herziene cafetariabeleid.

Uiteraard stond de GMR PO meermaals stil bij de uitkomsten van het onderzoek door de Onderwijsinspectie. Dit was ook het thema van de jaarlijkse bijeenkomst van delegaties van GMR PO, GMR VO, de Raad van Toezicht en de bestuurder. Zoals gebruikelijk had de bespreking bij het bezoek van een delegatie van de Raad van Toezicht in de overlegvergadering met de bestuurder in maart een algemeen karakter in plaats van een afgesproken thema.

Jaarverslagen scholen

Jaarverslag 2023 Rijnlands Lyceum Oegstgeest

1. Strategie en onderwijs

Strategie

In 2023 hebben we ons schoolplan voor de jaren 2022-2026 afgerond, gedeeld en verwerkt in de jaarplannen per afdeling en per sectie voor het schooljaar 2023-2024. We hebben drie strategische thema's voor ons onderwijs beschreven:

- Internationaal bekwaam en bewust – ontdek de wereld
- Lokaal en maatschappelijk verbonden – ontdek je omgeving
- Ontwikkelingsgericht en op maat – ontdek jezelf

Voor het eerst is er één schoolplan voor de Nederlandse en internationale afdeling. Redenen hiervoor waren onze verhoogde inzet op onderlinge afstemming en samenwerking, op een gezamenlijke onderwijsvisie en op het internationale profiel van de gehele school dat voor alle leerlingen in het dagelijks schoolleven betekenis heeft. Voor het schoolplan is het Koersplan 2021-2025 van de Stichting Het Rijnlands Lyceum een belangrijke onderlegger. De beloften hebben wij overgenomen en deze zijn een belangrijk leidraad in de jaarlijkse managementafspraken.

In de afgelopen jaren blijkt duidelijk dat het thema internationalisering niet alleen gaat over ons onderwijsaanbod (ISRLO, tweetalig onderwijs met de pijler globalisering, “internationaal bekwaam en bewust” voor alle leerlingen), maar ook om het in brede betekenis inspielen op de internationalisering van de regio. We zien enerzijds Nederlandse ouders met vergrote interesse in een internationaler programma (dus ook anders dan havo en (tweetalig) vwo) en anderzijds internationale ouders die eerder een Nederlands curriculum voor hun kind overwegen. Aan het laatste kunnen financiële redenen ten grondslag liggen, maar ook maatschappelijke (een veel langer verblijf in Nederland dan drie jaar, een wens om in Nederland te studeren) en sociaal-emotionele (verbondenheid met de Nederlandse omgeving). Strategisch gezien blijven wij deze ontwikkeling nauwgezet volgen en hebben oog voor “internationaliserende” initiatieven in Nederland en de regio in het bijzonder.

Vanzelfsprekend staat de profilering van de havo onveranderd op de agenda met als onderwijskundig doel: een profiel dat recht doet aan de havo-leerling die graag doet en met plezier en gemotiveerd naar school gaat. Het strategische doel is een leerlingaantal in de bovenbouw van 70-75 per leerjaar om een breed aanbod van vakken en profielen te behouden.

In 2023 heeft onderwijsontwikkeling een nog duidelijkere plek gekregen in onze jaarplanning. Zie de ontwikkelagenda.

Onderwijsvisie

Onze visie op leren staat beschreven in het schoolplan: leerlingen zijn gemotiveerd en in staat om zich te ontwikkelen. Goed onderwijs stimuleert en ondersteunt hen om zich in alle opzichten optimaal te ontplooien en bevordert zowel hun cognitieve als hun sociale ontwikkeling. Leerlingen weten zich gezien en gehoord, ontwikkelen zelfvertrouwen en leren eigen keuzes maken. We bereiden ze voor op een actieve, betrokken en verantwoordelijke rol in de samenleving.

We bieden leerlingen een veilig pedagogisch klimaat. We maken duidelijk wat we van ze vragen en hoe we ze helpen om doelstellingen te realiseren. Fouten maken zien we als onderdeel van het leerproces. We stimuleren de ontwikkeling van leerlingen door ons vertrouwen in ze uit te spreken en leerlingen verantwoordelijkheid te geven over hun eigen leerproces en ontwikkeling. Daarbij houden we rekening met de mogelijkheden van elke leerling; individuele verschillen beschouwen wij als een gegeven. Daarom bieden we leeractiviteiten gedifferentieerd aan en is maatwerk in leren vanzelfsprekend, net als de balans tussen leren, presteren en welbevinden.

Het leerproces van de leerling staat centraal. We bespreken met leerlingen de wijze van leren en de voortgang, en maken het leerproces zichtbaar en inzichtelijk door reflectie, feedback en formatief werken. Onderzoekend en samenwerkend leren doen leerlingen in vakoverstijgende projecten in authentieke situaties. Technologie/ICT zetten we in als de meerwaarde voor het leren duidelijk is.

Onderwijskwaliteit

Opbrengsten

De slagingspercentages van 2023 zijn een stuk lager dan van 2022. Voor de havo is met een slagingspercentage van 82% het resultaat van 2022 niet vastgehouden. Ook voor het vwo behalen we met 84% lang niet het doel, namelijk dat alle slagingspercentages hoger dan 90% zijn. De percentielscore van havo en vwo – dit is het getal dat zichtbaar maakt welk percentage van de scholen hoger dan wel lager scoort dan RLO – is 31 resp. 26. In het IB scoren we onveranderd hoog met een percentage van bijna 100%. In de onderwijsrapportage staat beschreven welke interventies in 2023-2024 worden gedaan om de gestelde doelen voor havo en vwo weer te behalen.

Slagingspercentage			
RLO	2023	2022	2021
havo	82%	92%	80%
vwo	84%	94%	95%
RLO INT	97%	100%	96%

Basisvaardigheden

Voor rekenen is het uitgangspunt dat alle leerlingen niveau 3F beheersen aan het eind van 2 vwo en 3 havo. Met behulp van het programma Got It werken leerlingen hieraan; de wiskundedocent monitort.

Voor de basisvaardigheid taal geldt dat het RLO een actieve school is met veel talige activiteiten – zowel in het Nederlandse als in het internationale programma. Dit is in elk geval voor het tweetalig onderwijs ook erkend door het Nuffic bij de accreditatie in december 2022. In 2023 is voor de internationale afdeling een language policy geschreven en positief beoordeeld tijdens de reevaluation in november 2023. In de eerste helft van 2024 volgt het taalbeleidsplan voor de Nederlandse afdeling.

De basisvaardigheid burgerschap is verwerkt in het schoolplan 2022-2026, met de titel: Ontdek de wereld, je omgeving en jezelf. Exploring the world, your surroundings, yourself. Op het RLO heeft burgerschap/wereldburgerschap dan ook een centrale plaats. Voor de tweetalige afdeling is dat al vanzelfsprekend, omdat wereldburgerschap een van de drie pijlers is waar tto-onderwijs volgens de criteria van Nuffic op berust. Voor de internationale afdeling geldt dat burgerschap is ingebed in het IB learner profile dat voor leerlingen is opgesteld en dat leidend is in alle onderwijsactiviteiten. In 2023 is het beleidsplan burgerschap geschreven en een vertaalslag gemaakt naar de afdelingsplannen. Zowel schoolbreed als per afdeling zijn alle leerdoelen en activiteiten m.b.t. burgerschap in kaart gebracht.

IB Evaluation

In november 2023 vond online de 5-jaarlijkse evaluation van het IB-programma door IB World Schools plaats, zowel voor het Middle Years Programme als voor het Diploma Programme. Gedurende vrijwel heel 2023 zijn hiervoor de voorbereidingen getroffen door het leadership team en de docenten van de internationale afdeling. De feedback was positief:

"ISRLO is an authentic, unique and caring community with a strong pride in being a well-established IB World school in a Dutch context. This school year, ISRLO celebrates its 40th anniversary as an IB world school. One of the strengths of the school is its positive school climate. Relationships between students, teachers, school leaders and parents ensure a safe and collaborative environment where teaching and learning takes place.

The programme development plan, which resulted from challenges caused by the pandemic and concerns about student use of social media, focuses on improving student and staff wellbeing. The school has seen a positive impact on wellbeing whilst also understanding the value of a systematic approach to wellbeing initiatives based on data.

During the period under review, the school has met staff turnover challenges through induction programmes which makes it evident that staff and school leaders are committed to continue the development of an IB education "with a Dutch touch."

The school's implementation of the MYP programme shows general alignment with the IB Programme standards and practices. However, further evidence is required to demonstrate that all requirements are in place and that the school's implementation of the programme is fully aligned with the IB Programme standards and practices."

De feedback geeft ons input voor de aandachtspunten in de volgende 5 jaar. Deze liggen met name in de ontwikkeling van de IB-programma's voor het MYP.

Kwaliteitszorg

Ons kwaliteits- en ontwikkelbeleid is cyclisch, systematisch en planmatig opgezet volgens de PDCA-cyclus. Voor de borging van de kwaliteit en resultaten van ons onderwijs worden diverse instrumenten gebruikt. In een jaarkalender staat beschreven wanneer welke instrumenten worden ingezet. Hiermee komen we ook tegemoet aan de opdracht van de Onderwijsinspectie om het zicht op onze onderwijsresultaten nog meer te borgen.

	aug	sept	okt	nov	dec	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul
WOLF-rapportages												
Vensters examen-resultaten / percentielen												
Resultaten alle leerjaren / Cum Laude												
Tevredenheidsenquête ouders												
Tevredenheidsenquête leerlingen												
Tevredenheidsenquête personeel												
Kwaliteitscholen IIn-docent-enquête												
Leerlingenresonans												
Onderwijskundige ontwikkeling												
PTA's + examenreglement												
Examenoverleg												
Gesprekkencyclus / ontwikkelgesprekken												
Sectiegesprekken												
Decentraal overleg schoolleiding havo/vwo en internationaal												
Centraal overleg schoolleiding												

Onderwijsresultaten

Vier keer per jaar worden resultatenanalyses per afdeling, klas en leerling gemaakt en besproken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van Cum Laude. In de internationale afdeling worden units of work elk jaar geëvalueerd en bijgesteld.

Examens en examenresultaten

De examenresultaten worden jaarlijks besproken in de sectie en met de corrector onderwijs, op basis van de Wolf-rapportages, de landelijke en eigen resultaten en de bijbehorende percentielen uit Vensters en een kwalitatieve toelichting.

In de internationale afdeling worden jaarlijks de e-assessments en de DP-examens geanalyseerd en besproken.

Toetsing

Secties leggen jaarlijks in een toetsplan vast wat zij wanneer toetsen. Over het aantal toetsen per vak en per leerjaar zijn afspraken gemaakt. Voor de internationale programma's worden de units of work en assessment daarvan beschreven in Managebac. De visie op toetsing op RLO is geschreven.

Examencommissie

De kwaliteit van toetsing en examinering wordt geborgd door de examencommissie. Zij is verantwoordelijk voor het examenreglement en de PTA's. Hierbij worden de richtlijnen van de VO-raad gevolgd. RLO hanteert een voor secties daarvan afgeleid protocol met bijbehorende checklist. Hiermee wordt de kwaliteit van de vak-PTA's geborgd. De examencommissie is ingericht volgens de handreiking examencommissie van de VO-raad. De examencommissie biedt haar jaarverslag aan aan het bestuur. De MR wordt instemming gevraagd op het examenreglement en de PTA's. Vanaf schooljaar 2023-2024 is er voor elk vak – m.u.v. Engels – één schriftelijk PTA in het voorexamenjaar. Hiermee is gerealiseerd:

- een betere studielastverdeling qua aantal schoolexamens, gewicht en per profiel;
- een helderdere structuur;
- eenvoudigere organiseerbaarheid/uitvoering;
- werkdrukverlichting voor het personeel.

Onderwijstijd

De vereiste onderwijstijd is gepland en behaald. Gedurende 32 weken volgen leerlingen lessen van 75 minuten en gedurende 6 weken lessen van 60 minuten. 2 weken worden besteed aan reizen, projecten en activiteiten.

Tevredenheid leerlingen

De tevredenheid van leerlingen is gemeten, maar helaas was voor het tweede jaar op rij door de lage respons de betrouwbaarheid voor de brugklas en havo onvoldoende. In de havo was de respons zelfs minder dan 5 leerlingen per leerjaar. Het doel om in 2023 een betrouwbare respons te hebben, is dus niet gehaald. Dit doel is opnieuw gesteld voor 2024.

De resultaten waren 7,0 voor de brugklas (was 7,1), 5,6 voor de havo (was 6,1) en 6,8 voor het vwo (was 6,6). Bron hiervoor is Vensters.

De tevredenheid van IB-leerlingen is niet in Vensters gepubliceerd. Via Kwaliteitsscholen kennen we de volgende resultaten.

Leerlingen MYP - 40 leerlingen (18%)

Overzicht domeinen	Score	BM
Burgerschap TL	6,83	6,18
OP1. Aanbod	6,88	6,03
OP3. Pedagogisch-didactisch handelen	7,16	6,45
Pestindicator volgens leerlingen	8,97	9,31
Vensters VO Leerlingen	7,34	7,05
VS1. Veiligheid (KWS)	7,84	7,90

Leerlingen DP – 29 leerlingen (25%)

Overzicht domeinen	Score	BM
Burgerschap TL	6,67	6,18
OP1. Aanbod	7,04	6,03
OP3. Pedagogisch-didactisch handelen	7,12	6,45
Pestindicator volgens leerlingen	9,38	9,31
Vensters VO Leerlingen	7,31	7,05
VS1. Veiligheid (KWS)	7,95	7,90

Tevredenheid ouders

De tevredenheid van ouders van de Nederlandse afdeling lag met 8,0 (was 8,1) evenals in de voorgaande jaren boven de benchmark. Evenals bij de leerlingen is de tevredenheid van ouders van brugklasleerlingen (8,4) en vwo-leerlingen (8,0) hoger dan van havo-leerlingen (7,2).

De tevredenheid van IB-ouders is niet in Vensters gepubliceerd. Via Kwaliteitsscholen kennen we de volgende resultaten.

Ouders MYP – 39 ouders (17%)

Overzicht domeinen	Score	BM
Burgerschap TO	8,07	7,38
OP1. Aanbod	7,58	7,09
OR1. Resultaten.	7,31	7,03
Pestindicator volgens ouders	8,94	9,12
SKA3. Evaluatie, verantwoording en dialoog	7,31	6,52
Vensters VO Ouders	8,05	7,75
VS1. Veiligheid volgens ouders	8,64	8,40

Ouders DP – 24 ouders (20%)

Overzicht domeinen	Score	BM
Burgerschap TO	7,75	7,38
OP1. Aanbod	7,46	7,09
OR1. Resultaten.	7,00	7,03
Pestindicator volgens ouders	8,91	9,12
SKA3. Evaluatie, verantwoording en dialoog	7,28	6,52
Vensters VO Ouders	8,07	7,75
VS1. Veiligheid volgens ouders	8,66	8,40

Tevredenheid personeel

In november 2023 is de tevredenheid van personeel gemeten. Op de meeste domeinen wordt hoger gescoord dan de benchmark. Dat is ook het doel. De ervaren werkdruk scoort relatief laag. Met hulp van de zgn. werkdrukmiddelen – waarvan de inzet met instemming van de PMR wordt bepaald – moet ook dit domein hoger dan de benchmark worden.

Overzicht domeinen	Score	BM
Arbeidsomstandigheden	7,40	7,05
Beloning	6,21	6,05
Collega's op school	7,37	6,93
Leidinggevende	7,60	7,30
Ontwikkelingsmogelijkheden	6,32	6,20
Risico-Inventarisatie en Evaluatie	6,73	6,68
Schoolorganisatie	6,77	6,26
Werkdruk	6,50	6,57
Werkzaamheden	7,42	7,34

Ontwikkelagenda

De ontwikkelagenda is onveranderd t.o.v. 2022, in lijn met het schoolplan 2022-2026.

Qua onderwijsontwikkeling betekent dit dat we inzetten op onderwijs gericht op internationaal bekwaam en bewuste leerlingen (1), lokaal en maatschappelijk verbonden (2), ontwikkelingsgericht en op maat (3).

Meer concreet betekent dit (onder andere):

- internationale stage, buitenlandse reizen, internationale uitwisselingen (1)
- breed talenaanbod (1)
- vaardigheden voor een internationale context (1)
- maatschappelijke stages en activiteiten (2)
- projectonderwijs (2)
- samenwerking met bedrijven, kennisinstituten en universiteiten en hogescholen (2)

- op zoek naar de balans tussen leren en presteren, persoonsvorming en welbevinden (3)
- leerproces centraal: reflectie, feedback, metacognitieve vaardigheden en formatief werken (3)

In 2022 is gestart met in de invoering van Bring Your Own Device in de brugklas, MP1 en MP2. In de jaren 2023-2025 groeit dit verder in. Dit betekent ook meer aandacht voor digitale geletterdheid voor leerlingen en digitale didactische vaardigheden voor docenten.

In de jaarplanning is expliciet tijd ingeruimd voor onderwijsontwikkeling. Daarbij gaat het om:

- drie schoolbrede studiedagen (over 1. Onderwijskwaliteit; 2. Welbevinden leerlingen en personeel / veilig schoolklimaat; 3. Onderwijsontwikkeling);
- om de week een sectie(werk)middag;
- tien programmabrede onderwijsontwikkelmiddagen waarop telkens een ander curriculum centraal staat (IB, tweetalig vwo, havo, regulier vwo);
- ontwikkelgroepen (professionele leergemeenschappen), denk aan: pilot 2-3 havo, pilot formatief handelen, IB-ing the curriculum;
- individuele ontwikkeltijd.

Relatie met primair onderwijs en vervolgonderwijs

De leerlingen van RLO komen uit een grote poule van basisscholen in de regio. Alle basisscholen ontvingen terugkoppeling over het onderwijssucces van hun leerlingen. Basisscholen werden bezocht door de afdelingsleiders van het brugjaar (reguliere afdeling en tweetalige afdeling). Onveranderd staan de belangrijkste toeleverende basisscholen in Leiden, Oegstgeest, Rijnsburg, Katwijk, Noordwijk, Warmond en Noordwijkerhout. De internationale afdeling heeft nauw contact met drie international primary schools waarvandaan leerlingen naar ISRLO komen.

De doorstroom naar het tertiaire onderwijs (lichting 2021-2022) liet het volgende beeld zien (bron NCO-rapportages 2023):

- van de havo-leerlingen stroomde 5% door naar het mbo en 68% naar het hbo; het eerste percentage is in lijn en het laatste iets onder het landelijk gemiddelde;
- van de vwo-leerlingen stroomde 84% door naar het WO en 8% naar het hbo; het eerste is duidelijk hoger en het tweede lager dan het landelijk gemiddelde.

De NCO-rapportages geven geen informatie over leerlingen van de internationale afdeling. We leggen zelf wel vast naar voor welke vervolgstudies leerlingen kiezen.

Rol in de omgeving/gemeente

Op het RLO is veel aandacht voor (internationaal) burgerschap. Leerlingen doen een module (wereld)burgerschap, een maatschappelijke stage in de buurt, doen vrijwilligerswerk in de directe omgeving (bijvoorbeeld Beach Clean-up). Onder de noemer "Actie Paardekracht" wordt al jaren geld ingezameld voor Edukans. Leerlingen doen voor deze actie activiteiten waarvoor zij zelf sponsors in de buurt zoeken. In verkiezingsjaar 2023 is een groot verkiezingsdebat op school gehouden met vertegenwoordigers van vrijwel alle partijen.

In het kader van Service as Action (Middle Years Programme) en CAS (Diploma Programme) hebben onze internationale leerlingen regelmatig activiteiten in de plaatselijke gemeenschap,

zoals het bezoeken van ouderen en hulp op basisscholen.

RLO neemt deel in de RAP-regio Leiden/Duin en Bollen en is in 2023 toegetreden tot de opleidingsschool ROS Rijnland. De school is lid van het Onderwijsnetwerk Zuid-Holland, een samenwerking tussen het voortgezet en hoger onderwijs – universiteiten en hogescholen van Leiden, Delft en Rotterdam – voor docentprofessionalisering.

Schoolklimaat

RLO hecht groot belang aan een veilig werk- en leerklimaat. Jaarlijks wordt deze gemeten in leerlingenquêtes. Zoals hiervoor geschetst was de respons van het brugjaar (19 leerlingen) en de havo (25 leerlingen) onvoldoende voor een betrouwbaar beeld. Op het vwo werd als volgt gescoord:

- Welbevinden: 7,7 (landelijk 7,7)
- Ervaring sociale en fysieke veiligheid: 7,0 (landelijk 6,8)
- Aantasting sociale en fysieke veiligheid: 9,3 (landelijk 9,4)

Voor de resultaten van de internationale afdeling zie hiervoor de resultaten op basis van de tevredenheidsenquêtes. Aanvullend op deze informatie ontvangen we jaarlijks verslag van de vertrouwenspersoon.

Via onderzoek van de GGD krijgen we jaarlijks inzicht in de gezondheid en levensstijl van derdejaars leerlingen van de Nederlandse afdeling. Onderwerpen daarin zijn: algemene gezondheid en welbevinden; voeding en beweging; sociale media, gamen en slapen; roken, alcohol en drugs; relaties en seksualiteit. De scores op de sociaal-emotionele gezondheid geven inzicht in het welbevinden op school/schoolklimaat. Het valt op dat wij zowel voor havo als vwo lager scoren dan de referentiegroepen. De GGD geeft adviezen om met de opvallende resultaten uit het gezondheidsprofiel aan het werk te gaan. Met name op het gebied van welbevinden zijn diverse activiteiten ontplooid.

	Totaal HAVO (n=56)	Totaal VWO (n=108)	Referentie totaal HAVO 2022-2023 (n=1995)	Referentie totaal VWO 2022-2023 (n=1554)
Plezier op school	73%	83%	82%	90%
Plezier met leeftijdsgenoten	88%	95%	95%	97%
Kan zichzelf zijn op school	88%	90%	93%	95%
Kan voor zichzelf opkomen	88%	90%	93%	92%
Afgelopen 3 maanden gepest	11%	15%	9%	8%
Heeft afgelopen 3 maanden zelf gepest	enkel	enkel	3,9%	2,7%

Passend Onderwijs

Het RLO maakt deel uit van het Samenwerkingsverband Leiden e.o. Het aanbod passend onderwijs is beschreven in het Schoolondersteuningsprofiel. Alle leerlingen kregen in 2023

basisondersteuning (preventieve en zo nodig licht curatieve interventies). De leerlingen die dat nodig hadden, kregen extra ondersteuning in de trajectklas, inmiddels omgedoopt tot ‘Support’, omdat de voorziening uiteraard zowel voor Nederlandse als internationale leerlingen is. Het interne ondersteuningsteam wordt ondersteund door medewerkers van de AED. De middelen die we ontvangen vanuit het Samenwerkingsverband, worden grotendeels ingezet voor de traject/supportvoorziening.

Jaarlijks doet de Vertrouwenspersoon verslag.

Ouder- en leerlingparticipatie

De oudercommissie van de Nederlandse afdelingen havo, vwo en tto vergaderden in 2023 vijf keer met de directie. Vertegenwoordigende ouders voerden daarnaast gesprekken met de afdelingsleiders. De belangstelling voor de *parent council* van de internationale afdeling nam helaas af. In 2024 moet deze weer op de rit zijn.

De leerlingen participeren in diversie commissies – green team, GSA, feestcommissie, sportcommissie, technische commissie, galacommissie, schoolkrant Roskam – en verenigen zich in de Leerlingenraad. Leerlingen zijn betrokken bij de open dag, de verbouwing van de mediatheek en het schoolplein (beide te realiseren in 2024).

Leerlingen en ouders zijn nauw betrokken bij de voorbereiding van de smartphone vrije school (“thuis of in de kluis”) met ingang van januari 2024.

2. Ontwikkeling leerlingaantal

In het eerste kwartaal van 2023 vond de voorlichting, werving en aanmelding voor de Nederlandse afdeling plaats. De werving was succesvol met een instroom in lijn met voorgaande jaren (2021: 191, 2022: 220, 2023: 205). Doel is om de jaarlijkse instroom op 200 te stabiliseren. Het aantal leerlingen in het internationaal onderwijs bleef stabiel.

Het doel van een verhouding 75%-25% tussen het aantal leerlingen op de Nederlandse afdeling en de internationale afdeling is weer zo goed als behaald: 77%-23%.

Aantal leerlingen			
RLO	Teldatum oktober		
	1-10-2023	1-10-2022*	1-10-2021
Nationaal	1.104	1.096	1.046
Internationaal	332	333	319
Totaal	1.436	1.429	1.365

Werving en publiciteit

In 2023 hadden we voor het eerst weer een “gewone” open dag in februari voor leerlingen van groep 8 (en 7) en hun ouders. De werving werd ondersteund door twee magazines: een magazine voor de Nederlandse en een magazine voor de internationale afdeling. Voor de Nederlandse afdeling worden daarnaast zgn. “lesjesmiddagen” georganiseerd.

De werving van internationale leerlingen vindt maar beperkt plaats tijdens de open dag; dan komen eigenlijk alleen leerlingen die al in Nederland op een primary school zitten. De werving

van andere internationale leerlingen verloopt vrijwel het gehele jaar door met online school tours en admission gesprekken. We plaatsen alleen voor ISRLO enkele advertenties. Door het jaren heen wordt in de Oegstgeester Courant regelmatig aandacht besteed aan activiteiten van onze leerlingen.

3. Personeel en bedrijfsvoering

In 2023 heeft RLO vastgehouden aan een ratio leerlingen/fte van rond de 10, zoals al jaren de situatie is. Daarbovenop zijn fte's ingezet, bekostigd uit NPO-middelen en werkdrukmiddelen (zie paragraaf 4).

In het functiemixbeleid is vastgelegd dat om de twee jaar het functiemixgetal per 1 oktober wordt vastgesteld en – indien aan de orde – actie wordt ingezet om daar opnieuw aan te voldoen. In 2023 zijn 10 docenten van LB in LC benoemd en 9 docenten van LC in LD. Hiertoe is een procedure met een benoemingscommissie opgezet voor de gespreksvoering en de eventuele prioritering in de toewijzing.

In augustus 2023 is het schooljaar gestart met 26 nieuwe collega's en in november nog twee. Vanwege dit grote aantal hebben we meer geïnvesteerd in hun inductietraject, ondersteuning vanuit de sectie en een warme "landing" in de school, met als doel degenen die (in potentie) over de juiste kwaliteiten beschikken, te behouden.

Sinds 2021 voeren we jaarlijks ontwikkelgesprekken (ter vervanging van de gesprekkencyclus van doelstellingsgesprek, functioneringsgesprek, beoordelingsgesprek). In ontwikkelgesprekken staan de talenten, samenwerking en persoonlijke ontwikkeling centraal.

Taakbeleid

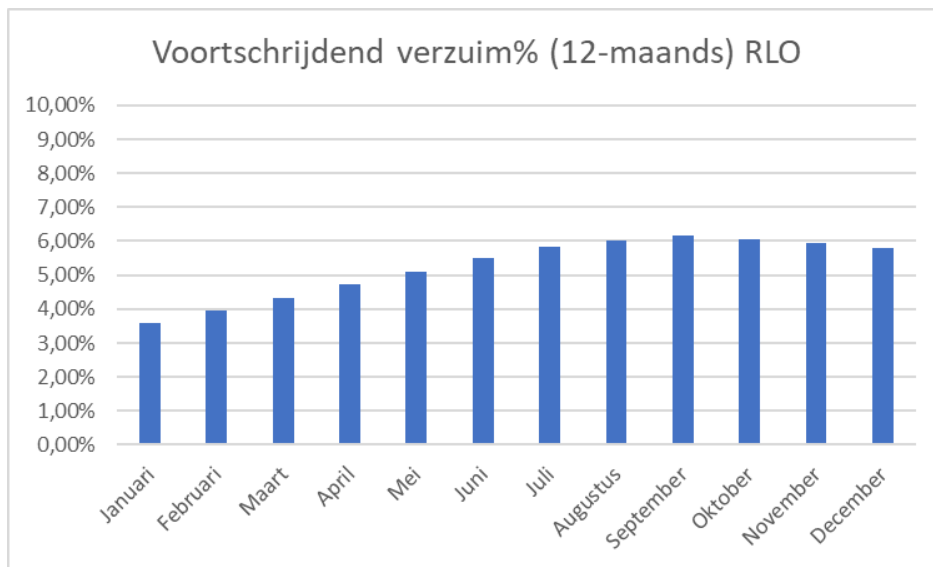
In december hebben we – met instemming van meer dan 2/3 van het personeel – een nieuw, breed gedragen taakbeleid vastgesteld dat in schooljaar 2024-2025 zijn beslag zal krijgen. Het taakbeleid was al meer dan 10 jaar hetzelfde. Doel was dit taakbeleid eerlijker te maken en meer waardering te geven aan schooltaken. Dit heeft onder andere geresulteerd in een hogere opslagfactor voor het MYP en een uitgebreidere procedure met persoonlijke gesprekken met docenten over de keuze voor en invulling van taken.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is op RLO meestal relatief laag en schommelt rond 3%. In 2023 is dit duidelijk gestegen als gevolg van een aantal collega's met langdurig verzuim. Vanaf oktober is daarin weer een daling ingezet; deze collega's zijn allemaal weer aan het re-integreren.

Met medewerkers die frequent verzuimen, wordt een zgn. frequent-verzuimgesprek gevoerd, waarbij het doel is vooral de oorzaak te achterhalen en te beoordelen waar de school ondersteunend kan zijn om deze oorzaak weg te nemen dan wel te verkleinen.

Ziekteverzuim 2023



Scholing

Jaarlijks worden drie studiedagen intern georganiseerd rondom een thema. Daarbij wordt zowel expertise van buiten als binnen ingezet. Vergeleken met voorgaande jaren zijn weer meer medewerkers naar externe scholingen geweest: voor het IB, voor het vak, voor pedagogische en didactische vaardigheden, voor specifieke taken (decanaat, sectievoorzitters, vertrouwenspersonen etc.). Dit wordt ook gestimuleerd. Personeel zet hiertoe het persoonlijke scholingsbudget in maar kan op verzoek vrijwel altijd meer doen. Ca. 4 docenten hebben gebruik gemaakt van de lerarenbeurs.

Leren van en met elkaar binnen school vindt – georganiseerd – plaats in onderwijsontwikkelgroepen, in interne scholingen (m.b.t. mentoraat, leerlingondersteuning, ict/digitale (didactische) vaardigheden, pedagogische vaardigheden, werkplekbegeleiding etc.) en in de vorm van collegiale visitatie in een aantal teams.

Huisvesting

In 2023 is het onderhoud aan het gebouw uitgevoerd in lijn met het meerjarenonderhoudsplan, met daarnaast in 2022 uitgesteld onderhoud van de gevels van de gymzalen aan de achterkant van het gebouw. De voorbereidingen zijn gestart voor een grote verbouwing van de mediatheek in 2023 en een vernieuwing – meer groen, meer bewegen – van het voorplein. De verkenning van de mogelijkheden van renovatie/transformatie van de gehele school naar een duurzaam schoolgebouw, passend bij het moderne onderwijs, voor de komende 40 jaar, is nog steeds gaande.

Het herijkte Integraal Huisvestingsplan dat oorspronkelijk voor 2022 gepland stond, is ook in 2023 nog niet afgerond. In 2024 zal de gemeente een bouwkundig onderzoek van RLO laten uitvoeren ten behoeve van de grote renovatie, eventueel in combinatie met nieuwbouw in de verdere toekomst.

In maart is subsidie aangevraagd en ontvangen voor een verbetering van de ventilatie in de oude

gebouwdelen. Dit staat nu gepland voor 2026 of 2027.

Vanwege de hoge energieprijzen hebben we de temperatuur in school iets verlaagd en de installaties optimaal ingesteld. De mogelijkheden waren hier echter beperkt.

Om het aantal leerlingen te kunnen huisvesten is in 2023 een extra noodlokaal gerealiseerd (van drie naar vier).

Financiën

Het resultaat van RLO was € 10.128 positief, waar € 234.205 negatief was begroot. Dit is exclusief NPO-inkomsten en -uitgaven. Dit verschil wordt vooral veroorzaakt door de bijstelling van de basisbekostiging.

Vrijwillige ouderbijdrage

De vrijwillige ouderbijdrage werd in 2023 gehandhaafd op € 216. Daarvan wordt € 6 besteed door de Leerlingenraad. Uit de ouderbijdrage worden extra voorzieningen en activiteiten bekostigd die de kwaliteit van het onderwijs ten goede komen.

De bijdrage voor tweetalig onderwijs bleef gelijk en bedroeg € 645. Deze bijdrage wordt alleen gevraagd voor de leerjaren 1 tot en met 4. Uit deze cursusbijdrage worden onder andere betaald: extra tto-activiteiten en personele kosten, met name voor de extra uren Engels en de extra vakken global studies en European studies. Het bedrag en de besteding is bepaald met instemming van de ouder/leerlinggeleding van de MR.

Sinds de ouderbijdrage volledig vrijwillig is – zowel de algemene als die voor tto – is het percentage niet-betalende ouders voor schooljaar 2023-2024 gestegen naar 15% tto en 20% algemeen. In 2022-2023 was dat resp. 5% en 10% en het jaar daarvoor 1% en 7%.

Voor aanvang van schooljaar 2024-2025 wordt besloten of deze daling leidt tot aanpassing van de besteding van de middelen.

De betaling voor buitenlandse reizen is nagenoeg 100% gebleven.

4. Verantwoording

NPO-middelen

RLO heeft er in 2022 voor gekozen de (resterende) NPO-subsidie te verdelen over drie schooljaren, te weten 2022/2023, 2023/2024 en 2024/2025. Bij de besteding voor het schooljaar 2022/2023 is met instemming van de MR gekozen voor extra inzet van personeel en ondersteuning (meer (steun)lessen, kleinere groepen), voor inzet van studenten voor bijlessen aan individuele leerlingen (onder de noemer “Extra Handen”) en voor activiteiten ten behoeve van het welbevinden van leerlingen en van sociale cohesie. Ook is de formatie van de pedagogisch medewerker tijdelijk uitgebreid.

Werkdrukmiddelen

De werkdrukmiddelen zijn in de eerste helft van 2023 vrijwel alleen ingezet voor inhuur van surveillance. Voor schooljaar 2023/2024 is in samenspraak met de PMR gekozen voor extra onderwijsassistentie, inhuur van surveillance, extra administratieve ondersteuning en uitbreiding van het mentoraat. Deze inzet wordt in april 2024 geëvalueerd.

5. Medezeggenschap

De Medezeggenschapsraad vergaderde in 2023 zes keer regulier met de schooldirectie over de jaarlijks terugkerende onderwerpen als schoolgids, jaarplanning, ouderbijdrage, formatieplan en begroting. Andere grotere onderwerpen waren de besteding van de NPO-gelden en de werkdrukmiddelen. Bij de ontwikkeling van het nieuwe taakbeleid speelde de PMR – met twee leden in de werkgroep taakbeleid – een belangrijke rol. Er was een heldere verklaring nodig voor de verhoging van de school fee met 6%. De MR gaf op alle gevraagde onderwerpen een positief advies of verleende instemming.

6. Evaluatie

We kijken voornamelijk positief terug op 2023. De sfeer op school is goed, we zijn aantrekkelijk voor leerlingen in groep 8 en hun ouders, en voor internationals blijft onze profilering van een *international school with a Dutch touch* aansprekend.

We zijn tevreden over de resultaten van het DP en het tto, maar niet over die van de havo en het vwo. Met de complimenten van het IB bij de vijfjaarlijkse evaluation zijn we blij en de aandachtspunten herkennen we en zijn ook al aanleiding geweest om in met name de onderwijskundige aansturing veranderingen aan te brengen. Schoolbreed hebben we onderwijsontwikkeling en -resultaten uitgebreider op de agenda gezet in combinatie met de kwaliteitscyclus om deze te borgen.

Het is in 2023 weer gelukt om de formatie rond te krijgen, maar we zien ook dat dat steeds moeizamer gaat. Er komt weinig respons op vacatures. We houden er dan ook rekening mee dat ook voor onze school het moment zal komen dat we het onderwijs voor een aantal vakken anders moeten organiseren. Tegelijkertijd zetten we sterk in op aantrekkelijk werkgeverschap, op werkplezier en op een goede begeleiding van nieuwe docenten en docenten in opleiding.

In veel activiteiten voor leerlingen hebben we het motto uit het schoolplan een plek gegeven: oog voor jezelf, voor elkaar en voor de wereld om je heen. Het eerste is vooral van belang, omdat wij de brede maatschappelijke zorg over het welbevinden van jongeren herkennen. Daarnaast zien we dat docenten hun pedagogisch repertoire flink moeten inzetten om leerlingen gemotiveerd te houden. Ondersteunend hierbij is de inzet op een goede strakke organisatie, sterke onderwijsondersteuning van OOP en schoolleiding en een professionele cultuur op school. Die houden we vast.

Jaarverslag 2023 Rijnlands Lyceum Sassenheim

1. Strategie en onderwijs

Strategie

Het Rijnlands Lyceum Sassenheim (RLS) leidt leerlingen op om als wereldburgers respectvol, betrokken, verantwoordelijk en vol vertrouwen de maatschappij in te gaan. Wij zijn een school die voor iedereen gelijk is en ook voor iedereen anders. Ons onderwijs richt zich op de brede ontwikkeling van al onze leerlingen. Wij zien het als onze taak om daarvoor een optimaal leer- en leefklimaat te creëren, zodat elke leerling zichzelf kan ontdekken en talenten ten volle kan ontwikkelen. Met ons onderwijs willen wij leerlingen prikkelen om zelf op zoek te gaan naar antwoorden. Kijkend binnen de eigen, vertrouwde omgeving, maar ook daarbuiten. Daarbij leren we niet alleen de funderende kennis aan die tot het diploma leidt, maar hebben we ook veel aandacht voor persoonlijke ontwikkeling en het leren kennen van een ander en de wereld om ons heen.

Wij werken met het Schoolplan 2020-2024, waar het Koersplan van de Stichting aan ten grondslag ligt. Als stichting staan wij *“Samen voor goed onderwijs, en meer...!”* Dit komt onder andere tot uiting in de 7 beloften en onze schooleigen visie en ambities.

In onze school streven we naar het vervullen van de 7 beloften door een combinatie van innovatief onderwijs en een inclusieve cultuur. Onze resultaten op het gebied van onderwijs en eindexamens zijn goed, dankzij kwalitatief goed onderwijs, betrokken collega's en ons geflexibiliseerde en eigentijdse onderwijsconcept. Het Erasmus+ programma verrijkt ons curriculum daarnaast met een internationale oriëntatie gericht op de ontwikkeling van het wereldburgerschap. Een moderne en uitdagende leeromgeving creëren we onder andere door het aanbieden van het vak DigiSkills en onze leerlijnen sport, expressie en tweetalig onderwijs. We hechten veel waarde aan een veilige, respectvolle schoolomgeving voor leerlingen en collega's. Onze professionele cultuur wordt gestimuleerd door de gesprekscyclus, voortdurende professionalisering en de aandacht voor elkaar binnen onze schoolomgeving.

“Samen voor goed onderwijs, en meer...!” komt tot uiting in de ambities van ons schoolplan. De succesvolle realisatie van ons schoolplan is terug te zien door de creatie van een heterogene brugklas, waarmee we onze leerlingen extra tijd willen geven om zich te ontwikkelen en meer kansen bieden om door te stromen in het voor hen best passende onderwijsniveau. Daarnaast bestendigen we de flexibilisering van ons onderwijs, waardoor we blijven inspelen op de individuele behoeften van leerlingen en een dynamische leeromgeving behouden. We hebben ook ingezet op de intensivering en optimalisering van wervingsactiviteiten voor groep 8, waardoor we hopen meer leerlingen aan onze school te verbinden. Ook is het mentoraatsprogramma verrijkt met een sterke nadruk op zelfregulatie, waardoor leerlingen essentiële vaardigheden kunnen ontwikkelen voor hun persoonlijke groei.

Onderwijskwaliteit

Alle afdelingen scoorden boven de gestelde normen door de Onderwijsinspectie. Op alle indicatoren scoort het RLS boven de door de inspectie gestelde norm.

1. *Positie in leerjaar 3 ten opzichte van het advies van de basisschool (onderwijspositie t.o.v. advies po).* In het driejaarsgemiddelde is te zien dat het RLS een schoolscore van 4,06 behaalt dat boven de gecorrigeerde norm van -0,55 % ligt.
2. *Percentage onvertraagde studievoortgang in leerjaar 1 en 2 (onderbouwsnelheid).* RLS scoort ook op deze indicator boven de norm. De gemiddelde onderbouwsnelheid over de jaren 2018-2022 ligt op 97,96%. Dit ligt boven de inspectienorm 95,57%.
3. *Percentage onvertraagde studievoortgang vanaf leerjaar 3 per afdeling (bovenbouwsucces).* Voor alle afdelingen scoort het RLS boven de inspectienorm, namelijk mavo 94,21 (86,88%), havo 90,22 (81,43%) en vwo 98,79% (81,90%).
4. *Gemiddeld cijfer Centraal Examen van alle vakken per afdeling (examencijfers).* De indicator van het driejaarlijkse gemiddelde voor de examencijfers kan door de inspectie niet worden berekend vanwege de aanpassingen van het centraal examen gedurende de coronaperiode.

In de onderstaande tabel zijn de slagingspercentages van de afgelopen jaren in beeld gebracht:

Slagingspercentages RLS			
	2023	2022	2021
Mavo	97%	99%	99%
Havo	93%	94%	95%
Vwo	96%	98%	98%

Voor het vmbo-(g)t is het slagingspercentage van vorig schooljaar 97%, bijna gelijk aan het jaar daarvoor. Daarmee scoort RLS ruim boven het landelijk gemiddelde van 91,2% en laat de school voor deze afdeling een constante score zien. Het driejaarsgemiddelde van het centraal examen komt uit op een schoolscore van 6,56. Hiermee scoort de school tevens ruim boven de inspectienorm van 6,19. Het driejaarsgemiddelde is licht gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor (6,44). De percentielscore is 94 en geeft aan dat 94% van de vmbo-(g)t-afdelingen slechter scoort dan RLS en dat 6% beter scoort.

Voor de havo is het slagingspercentage van vorig schooljaar 93%, eveneens bijna gelijk aan het jaar daarvoor 94%. Daarmee scoort RLS ver boven het landelijk gemiddelde van 84,3% en laat de school voor deze afdeling een constante score zien. Het driejaarsgemiddelde van het

centraal examen komt uit op een schoolscore van 6,45. Hiermee scoort de school boven de inspectienorm van 6,26. Het driejaarsgemiddelde is licht gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor (6,34). De percentielscore van 80 geeft aan dat 80% van de havo-afdelingen slechter scoort dan RLS en dat 20% beter scoort.

Voor het vwo is het slagingspercentage van vorig schooljaar eveneens nagenoeg hetzelfde gebleven, namelijk 97%. Daarmee scoort RLS ruim boven het landelijk gemiddelde van 88,6% en laat de school voor deze afdeling een constante score zien. Het driejaarsgemiddelde van het centraal examen komt uit op een schoolscore van 6,64. Hiermee scoort de school boven de inspectienorm van 6,28. Het driejaarsgemiddelde is gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor (6,58). De percentielscore van 87 geeft aan dat 87% van de vwo-afdelingen slechter scoort dan RLS en dat 13% beter scoort.

De opbrengsten van het tto voldoen aan de kwaliteitseisen van het Nuffic. Er hebben 52 leerlingen deelgenomen aan het IB English Language and Literature examen, waarvan 22 het Higher Level (19 geslaagd) en 30 Standard Level (allemaal geslaagd).

Basisvaardigheden

De basisvaardigheden komen bij het RLS zowel in de reguliere lessen als in de flexlessen aanbod. Onder de basisvaardigheden verstaan we taal, rekenen, burgerschap en digitale geletterdheid.

De basisvaardigheden worden op de volgende manier vormgegeven en gemonitord:

- *Taal.* Middels de methode *Kern* monitoren we het referentieniveau. Waar nodig bieden we onze leerlingen die onder het referentieniveau zitten ondersteuning in de vorm van vakflexlessen. Het taalbeleid zal in 2024 verder vormgegeven worden.
- *Rekenen.* Middels een rekentoets in klas 1, 2 en 3 is het niveau van een leerling bekend. Als het streefniveau niet wordt gehaald bieden we eveneens ondersteuning aan, waarna er opnieuw toetsing plaatsvindt. Waar nodig is er ondersteuning op maat. In de bovenbouw is rekenen onderdeel van wiskunde. Leerlingen zonder wiskunde in het pakket leggen een toets op het streefniveau af, het cijfer telt als SE.
- *Burgerschap* staat centraal in onze missie. Dit komt terug in vaklessen en de algemene schoolstructuur (bijv. leerlingenraad, internationale uitwisselingen, activiteiten leerlingvereniging en Gender and Sexuality Alliance). Ons flexrooster en de formatieve evaluatie van leerlingen met behulp van Catwise stimuleren de ontwikkeling van burgerschapsvaardigheden als autonomie en verantwoordelijkheidsbesef.
- *Digitale geletterdheid.* Onze leerlingen hebben dagelijks digitale vaardigheden nodig. Naast het werken op een laptop bieden we om deze reden het vak DigiSkills in klas 1 en 2 aan. Bij DigiSkills leren leerlingen op een actieve wijze diverse ICT-basisvaardigheden, digitale informatievaardigheden en Computational Thinking aan.

Kwaliteitszorg

Wij werken aan kwaliteitszorg conform ons kwaliteitsbeleid. In de kwaliteitscyclus wordt beschreven welke instrumenten we wanneer inzetten. De instrumenten betreffen o.a. de diverse tevredenheidsenquêtes en leerlingenenquêtes voor docenten uit Kwaliteitsscholen. In de gesprekkencyclus, sectievoorzitters- en sectievergaderingen, mentoroverleg, werkgroepen, examencommissie en schoolleiding is systematisch gewerkt aan kwaliteitsanalyse en -borging. De plannen liggen verankerd in het Koersplan, ons Schoolplan 2020-2024 en de jaarplannen, sectieplannen en managementafspraken.

In 2022 is het medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) afgenomen. De uitkomsten stemden ons positief. Er wordt een goede sfeer en collegialiteit ervaren. De nieuwe managementstructuur wordt positief gewaardeerd. De visie, vernieuwing en het flexibele onderwijs worden voornamelijk als positief gezien. Het goed communiceren blijft een aandachtspunt en de tevredenheid over de werkdruk is afgenomen. Opvallend was dat de gebieden waar minder goed op is gescoord in het vorige MTO (in 2018), deze keer een echte verbetering te zien was. Gedefinieerde verbeteracties zijn onder andere het aanpakken van de werkdruk, het verbeteren in het aanspreken van elkaar, elkaar feedback geven en de professionele dialoog. De verbeteracties zijn ingezet middels de door de medewerkers gedragen besteding van de werkdrukmiddelen, professionalisering en dialoogvoering en professionalisering gericht op de professionele (school)cultuur.

In schooljaar 2022-2023 is de tevredenheid van ouders, leerlingen in de brugklas, de 3e klas en de eindexamenklas geënuquêteerd. De algemene tevredenheid van de leerlingen is met 7,4 boven de landelijke benchmark van 7,1. De mavo-examenklas scoort zelfs een 7,7. Vooral de brugklas en de examenklas scoren hoger dan de BM. Opvallende gebieden die er daarbij schoolbreed in positieve zin uitspringen zijn de tevredenheid over de goede sfeer en de veiligheid op school, het gebruik van computers/digibord in de les en dat de school iets doet met de mening of ideeën van leerlingen. Ouders zijn tevreden over het RLS, zij gaven een 7,8. Dit cijfer is boven de benchmark van 7,6.

Naar aanleiding van de tevredenheidsonderzoeken zetten we meer in op de begeleiding van leerlingen met een ondersteuningsbehoefte. Naast de realisatie van het leerlingenloket zijn we voornemens het ondersteuningsteam verder uit te breiden. Daarnaast gaat onze aandacht uit naar het in grotere mate creëren van studieplekken en studie-/stilteflexuren.

De kwaliteit van toetsing en examinering worden op basis van de volgende uitgangspunten gewaarborgd:

- Protocol kwaliteitsborging SE (standaard van de VO-raad d.d. september 2016)
- Analyse opbrengsten (Vensters/inspectie) en WOLF (jaarlijks)
- Verantwoordelijkheden sectievoorzitters (vastgelegd 25 juni 2015)
- Stichtingsbeleid t.a.v. kwaliteitsborging SE en CE (vastgelegd d.d. december 2022)
- Toetsbeleid RLS (vastgesteld 2011)
- Examencommissie op schoolniveau

- Examencommissies op stichtingsniveau; kennisdeling over kwaliteitsborging

Onze jaarkalender is gebaseerd op de wettelijke vereisten. De onderwijstijd voor onder- en bovenbouw was conform de lesdagen. De vastgestelde vakantieregeling is in de jaarkalender opgenomen. Onze onderwijstijd bestaat voor 80% uit vaklessen en voor 20% uit flexuren.

Ontwikkelagenda

De ontwikkelagenda komt tot stand aan de hand van ons jaarplan en de kwaliteitscyclus. In het jaar 2023 hebben we ingezet op de volgende speerpunten:

- Werving leerlingen: nieuwe wervings- en communicatiecampagne, sterkere relatie PO.
- Schoolpositionering: positioneringstraject in samenwerking met bureau Agency
- Praktijkvakken mavo en havo: ontwikkeling curriculum praktijkvakken t.b.v. start pilot in 2024-2025.
- Heterogene brugklas: voorbereiding curriculum mavo/havo 2.
- Evenwichtige en voorspelbare jaaragenda: focus op lessen, activiteiten bundelen in een activiteitenweek.
- Leerlingenbegeleiding in brede zin; door leerlingenloket, HB-hotspot, versterking mentoraat, Catwise (leerlingbespreking en driehoeksgesprekken).
- Test-Correct: doorontwikkeling digitaal toetsen.

Digitale geletterdheid

Bij DigiSkills leren alle onderbouwleerlingen op een actieve wijze diverse ICT-basisvaardigheden, digitale informatievaardigheden en Computational Thinking aan. Met DigiSkills realiseren we een doorlopende leerlijn op het aankomende praktijkvak op de mavo en Havo (IT).

Burgerschap

De werkgroep Burgerschap heeft een schooleigen kader ontwikkeld waarmee inzichtelijk wordt op welke manier burgerschap invulling krijgt en welke ontwikkelingsrichting wenselijk is. In sectieplannen leggen vakken hun doelen en plannen rond burgerschap vast. Met de komst van het landelijk burgerschapskader kunnen we de kwaliteit en samenhang van ons Burgerschapsonderwijs nog verder uitbouwen.

Relatie met PO en vervolgonderwijs

Adviezen basisschool

Onze leerlingen komen van een groot aantal basisscholen (>40) uit de regio. De basisscholen worden door ons intensiever dan de afgelopen jaren bezocht in het kader van de werving, warme overdracht en het geven van een terugkoppeling over het onderwijssucces van hun leerlingen. We zien dat de aanmeldingen voor TTO havo/vwo en de havo/vwo adviezen stijgen.

De aanmeldingen voor mavo/havo en leerlingen met een mavo of mavo/havo advies daalt het sterkst. Daarnaast is het TTO vwo en leerlingen met een enkelvoudig vwo advies ook dalend.

Relatie basisschool/voortgezet onderwijs

Met een nieuwe werkgroep PR en werving hebben we flink geïnvesteerd in de verdere opbouw van de relatie met de basisscholen. De basisscholen zijn vaker bezocht in het kader van de wervingsactiviteiten. Daarnaast hebben we meer ingezet op het binnen de school halen van basisschoolleerlingen en hun ouders. De relatie met omliggende VO-scholen is tevens geïntensiveerd. Samenwerking in de regio richt zich met name op onderwijs cross-overs en het investering in samenwerking ten behoeven van noodzakelijke stabilisering van leerlingstromen.

Relaties met MBO, HBO en WO

De rector, afdelingsleiders en de decaan participeren in verschillende netwerken zoals het (V)MBO-platform, Opleidingsschool ROS-Rijnland, MDT4L (maatschappelijke diensttijd), OADB (onderwijs en arbeidsmarkt Duin en Bollenstreek) en het Samenwerkingsverband Duin en Bollenstreek. De rector heeft bestuurlijk zitting in de stuurgroep van het STO-project en de raad van toezicht van het samenwerkingsverband Duin en Bollenstreek.

Doorstroom

De doorstroom naar het vervolgonderwijs geeft het volgende beeld:

- Mavo: 30% van de geslaagde mavo leerlingen op het RLS gaat door naar het havo onderwijs. Dat is hoger dan de referentiewaarde (14%) en hoger dan het landelijk gemiddelde (13%). 59% stroomt door naar het MBO. Dit is vergelijkbaar met het referentiepercentage. Voor de ICT en techniek opleidingen wordt relatief weinig gekozen. De richting zorg, sport en handelopleidingen worden relatief vaak gekozen door de RLS leerlingen.
- Havo: 80% van de geslaagden heeft vervolgens een HBO opleiding gevolgd. Dit is hoger dan het referentiepercentage (70%). Na 6 jaar is 70% van de voorheen RLS leerlingen geslaagd. Er valt op dat zij ten opzichte van de referentiegroep vaker kiezen voor een landbouw HBO opleiding en een economische HBO opleiding. Het percentage leerlingen dat geen vervolgonderwijs volgt of haalt ligt voor onze school lager dan de referentiepercentages.
- Vwo: 78% van de geslaagden volgt daarna een WO opleiding en 15% een HBO opleiding. Deze percentages zijn vergelijkbaar met de referentiescores en de landelijke scores. Er wordt relatief weinig gekozen voor een WO opleiding rechten of economie. Relatief vaak wordt er gekozen voor een WO opleiding taal, landbouw en gedragswetenschap.

Rol in de omgeving en de gemeente

Maatschappelijke Diensttijd

Als onderdeel van burgerschap doet het RLS mee aan de Maatschappelijk Diensttijd, oftewel Talent 4life (T4L). Dit is een project in de Duin- en Bollenstreek waarbij onze leerlingen ervaringen opdoen bij bedrijfsmatige en maatschappelijk doe-plekken. Het doel is om jongeren

de gelegenheid te bieden om kennis te maken en ervaring op te doen met 'levensecht leren' met nadrukkelijke aandacht voor de inclusieve samenleving. Tegelijkertijd doen ze iets voor een ander, ontmoeten ze nieuwe mensen en helpen zij onze samenleving een stukje mooier te maken.

Onderwijs en Arbeidsmarkt Duin en Bollen (OADB)

Dit betreft een samenwerkingsverband met bedrijven (de Stichting Economic Board Duin- en Bollenstreek (EBDB), en het onderwijs is een initiatief dat in 2018 is opgericht in de 5 gemeenten Hillegom, Lisse, Teylingen, Noordwijk en Noordwijkerhout. Het doel is het versterken en stimuleren van de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven – en kennisinstellingen. Binnen dit samenwerkingsverband valt ook het Onderwijs en Arbeidsmarkt Duin- en Bollenstreek.

Samenwerkingsrelaties

De rector van het RLS participeert in het bestuurlijk overleg van de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen (HLT) met de PO- en VO- besturen. Daarnaast bestaat er een bredere samenwerkingsrelatie met rectoren van de Duin en Bollenstreek en Leiden (en omgeving) middels het rectorenoverleg.

Opleidingsschool ROS Rijnland

Het RLS is een academische opleidingsschool (ROS Rijnland). Jaarlijks begeleiden wij ruim 21 studenten van verschillende opleidingen. Zij volgen uiteenlopende leerroutes en hebben ieder hun eigen leerbehoefte en leerdoelen. Om deze reden begeleiden wij de studenten persoonlijk en op maat. Studenten worden daarbij begeleid door zowel een vakdocent als een coach, die wij BOS noemen (Begeleider Op School). De vakdocent is de vakspecialist die de student wegwijs maakt in het vak. De BOS coacht op persoonlijke en professionele ontwikkeling en bewaakt de kwaliteit van de begeleiding en de beoordeling.

Samenwerkingsverband Regionale Aanpak Personeels-Lerarentekort (RAP)

Om het lerarentekort tegen te gaan participeert het RLS binnen de Regionale Aanpak Personeelstekorten (RAP) in de regio Leiden e.o. en de Duin- en Bollenstreek. De RAP initieert programma's om zij- instromers aan te trekken, voor te bereiden op een baan in het onderwijs en realiseert begeleidingsprogramma's voor deze doelgroep. Tevens wordt er onderzoek gedaan naar de Strategische Personeels Planning ten behoeve van het terugdringen van het lerarentekort.

Met de komst van de onderwijsregio zal de RAP en ook de academische opleidingsschool (ROS Rijnland) hierin opgaan.

Sterk techniekonderwijs (STO) en HavoP (praktijkgericht vak)

Het RLS participeert in het programma STO en HavoP om zodoende in het schooljaar 2024-2025 te starten met een (pilot) praktijkvak voor de mavo en havo. De ontwikkeling van de

praktijkvakken geven we vorm door middel van een gezamenlijke werkgroep praktijkvak RLS, onderverdeeld in mavo en havo. Het doel is om een doorlopende leerlijn te creëren die zich richt op het praktische vak gericht op informatietechnologie. Deze doorlopende leerlijn betreft het curriculum van de onderbouw (digiskills) naar de bovenbouw (praktijkvakken).

Schoolklimaat

Het RLS hanteert een anti-pestprotocol met een vijfsporenaanpak om pesten aan te pakken. Dit houdt in dat de school vijf groepen gelijktijdig en actief betreft om pesten aan te pakken, namelijk de medewerkers van de school, de gepeste leerling, de pester, de middengroep in een klas en ouders.

De medewerkers van de school hebben hierbij verschillende rollen. Hieronder vallen de vakdocenten en onderwijzend ondersteunend personeel (OOP), mentoren, de anti-pestcoördinator (APC), afdelingsleiders/schoolleiding en interne en externe begeleiding. Deze groepen worden binnen de vijfsporenaanpak actief betrokken bij de aanpak van pesten. Vakdocenten en OOP hebben vooral een signalerende functie. Mentoren focussen zich met name op de groepsdynamiek en een veilige klas. De APC ondersteunt mentoren en afdelingsleiders bij de aanpak van pesten en is contactpersoon voor ouders inzake aanhoudend pestgedrag. Daarnaast is de APC gespecialiseerd in herstelrecht en de no-blame-aanpak. Van ouders wordt een actieve rol verwacht wat betreft het melden van (digitale) signalen omtrent pestgedrag. De afdelingsleiders zijn ook contactpersoon inzake pestgedrag en nemen indien nodig meer repressieve maatregelen. Binnen de school is er een intern begeleidingsteam met leerlingbegeleiders en orthopedagoog dat kinderen kan ondersteunen bij gedragsverandering. Indien nodig wordt externe begeleiding geadviseerd.

Gedurende het schooljaar zijn er diverse lesprogramma's en activiteiten binnen de jaarlagen om pesten bespreekbaar te maken in de klas en daarbij het pesten te stoppen. Hierbij wordt de pester, slachtoffer en middengroep betrokken. Daarnaast heeft de school een actieve GSA (Gender Sexuality Alliance) die thema's rondom respect en diversiteit behandelt en voorlichting geeft. Om op te schalen hanteert het RLS een stappenplan 'van een goed gesprek tot vertrek'. Dit bestaat uit een zestal fases waarbij het protocol "schorsing en verwijdering" gehanteerd wordt. Elke fase beschrijft welke acties door wie worden genomen en wat de bijbehorende afspraken tot gedragsverandering zijn binnen een gestelde termijn. Deze afspraken worden vastgelegd in SOM en gevolgd door de mentor, APC en afdelingsleiders. Uit de leerlingtevredenheidsenquête blijkt dat leerlingen zich (sociaal) veilig voelen en we zien een stabiel laag aantal pestincidenten gemeld vanuit de interne vertrouwenspersonen.

Leerlingenzorg

Het RLS heeft ondersteuning geboden aan de leerlingen die dit nodig hebben gehad. Voor veel leerlingen geldt dat dit een maatwerktraject is (geweest). De laatste jaren, en dus ook afgelopen jaar, zien we veel leerlingen met bovengemiddeld verzuim, soms met bekende reden en soms met nog onbekende reden.

Het RLS heeft ingezet op tijdige signalering, ondersteuning en samenwerking met de partners om het verzuim waar mogelijk terug te dringen. Daarbij is de samenwerking tussen mentoren en het ondersteuningsteam van groot belang. Ook heeft het RLS wederom ingezet op het onderwerp stress. Mentoren kregen een verdiepende training en hebben lesmateriaal en handvatten ontvangen om het onderwerp met hun eigen klas te bespreken. Het RLS zet hiermee in op preventie. De vertrouwenspersonen hebben verschillende leerlingen uit verschillende afdelingen gesproken, met name omtrent psychische gesteldheid (welbevinden). We ervaren op het RLS nog altijd geen afname van de hoeveelheid leerlingen die hiermee kampen. Wel zien we meer jongens in deze groep vallen, die dit ook anders uiten. Zij vertonen vaak eerst slechte resultaten en/of externaliserend gedrag en pas daarna verzuim. Zowel mentoren als het ondersteuningsteam zullen hier in de komende jaren meer op in moeten spelen.

Passend onderwijs

Het RLS maakt deel uit van het Samenwerkingsverband Duin- en Bollenstreek. Het aanbod passend onderwijs is beschreven in het Schoolondersteuningsprofiel (SOP). De school heeft in het SOP de beschikbare basiszorg binnen de school beschreven. Het doel en de inhoudelijke uitvoering van de basiszorg is erop gericht dat met behulp van deze basiszorg alle leerlingen dus ook leerlingen die in verband met leer- en/of gedragsproblematiek extra ondersteuning kunnen gebruiken, ons onderwijs succesvol kunnen volgen.

De begeleiding wordt uitgevoerd door het ondersteuningsteam, bestaande uit de ondersteuningscoördinator, orthopedagoog, dyslexiecoach, een anti-pestcoördinator, vertrouwenspersonen en leerlingbegeleiders. Daarnaast is er een werkgroep hoogbegaafdheid en een NT2-coördinator. De mentoren zijn in de begeleiding van leerlingen, ook van hen die extra ondersteuning behoeven, het eerste aanspreekpunt. Wanneer nodig wordt nauw samengewerkt met Regionaal Bureau Leerrecht (voorheen Leerplicht), Voorleder1 (voorheen JGT) en de GGD.

De collega's van het ondersteuningsteam begeleiden leerlingen en adviseren mentoren, afdelingsleiders en docenten over de begeleiding van leerlingen met gedrags- en leerproblematiek. Bij het opstellen van begeleidingsplannen zijn uiteraard de ouders van de leerling nauw betrokken. Bij maatwerktrajecten (bijvoorbeeld aangepaste les- en/of toetsroosters) wordt de betreffende afdelingsleider ook betrokken.

Een deel van de uitvoering van de basiszorg wordt gefinancierd uit de gelden die die school ontvangt van het SWV Duin en Bollen. De school stelt jaarlijks een ontwikkelagenda op om nieuwe behoeften ten behoeve van de basiszorg te ontwikkelen.

2. Ontwikkeling leerlingaantal

Het RLS heeft na schooljaar 2018-2019 te maken met een terugloop van het aantal leerlingen. Het aantal leerlingen betrof in 2018-2019 een piek van 1546. Inmiddels zijn er per 2022-2023 1049 leerlingen. Er heeft logischerwijs onderzoek plaatsgevonden om deze daling in het leerlingenaantal te kunnen verklaren en hierop te handelen. Uit ons onderzoek blijkt dat er sprake lijkt te zijn van een marktaandeelverlies. De instroom in klas 1 ten opzichte van de basisgeneratie twaalfjarigen in de gemeente Teylingen, Lisse en Oegstgeest blijkt gedaald te zijn van een marktaandeel van 25% in 2018 naar 13% in 2023. Het marktaandeelverlies lijkt de grootste oorzaak van de afname in leerlingen aantallen.

Aantal leerlingen			
RLS	Teldatum oktober		
	1-10-2023	1-10-2022*	1-10-2021
Nationaal	1.049	1.171	1.265
Internationaal	-	-	-
Totaal	1.049	1.171	1.265

Tabel ontwikkeling leerlingaantal

De demografische krimp voor deze regio Holland Rijnland (Voion, maart 2023) lijkt echter vrij minimaal te zijn, namelijk 3,1%. Afgezet tegen het marktaandeelverlies lijkt de demografische krimp nauwelijks effect te hebben op de instroom van leerlingen in klas 1.

Uit de analyse van de instroomgegevens kan worden opgemaakt dat het aantal aanmeldingen van de mavo/havo flink terugloopt ten opzichte vorige schooljaren. Ten opzichte van vorig jaar zien we voor mavo/havo een daling van 42,8% en voor havo/vwo 25%. Tegelijkertijd zien we dat het aantal aanmeldingen voor het TTO havo/vwo stijgt met 45,8 %. Echter zien we wel een daling van het aantal aanmeldingen voor TTO vwo, namelijk 41,1%. We zien deze ontwikkelingen ook terug op het gebied van de adviezen.

Werving leerlingen en publiciteit

De terugloop van het aantal leerlingen zorgt ervoor dat de werving van leerlingen de hoogste prioriteit heeft. Om meer leerlingen te werven en zodoende het marktaandeel terug te winnen richten wij ons op:

- De positionering van onze school in samenwerking met bureau Agency. Hieruit is een

communicatie- en wervingsplan ontstaan en een nieuwe wervingscampagne gelanceerd.

- De inzet van een nieuwe werkgroep van docenten gericht op de PR en werving voor de uitvoering van de nieuwe wervingscampagne, het versterken en intensiveren van de relatie met het PO, het doorontwikkelen van de wervingsactiviteiten en het creëren van een bredere betrokkenheid binnen onze school bij de wervingsactiviteiten, zoals de open dag, lesmiddagen en ouderinformatieavonden.
- Samenwerking in de regio door deelname aan het onderzoek naar leerlingenstromen en aanmelding. Deze samenwerking betreft Fioretti College Lisse, Leeuwenhorst en het Northgo.

3. Personeel en Bedrijfsvoering

Formatie en functiemix

De daling van het aantal leerlingen zet naar verwachting door tot en met schooljaar 2026-2027 en betekent een verdere noodzakelijke daling van het aantal fte. In cijfers betekent het dat we 60 leerlingen minder hebben dan in de begroting opgenomen. Met alle besparende maatregelen is er een daling van ruim 5 fte gerealiseerd. Deze daling in fte betreft het aflopen van diverse tijdelijke contracten en/of uitbreidingen, waardoor er voor komend schooljaar nog geen boventalligheid van vaste contracten ontstaat. De 86,1 fte betreft tevens de ondergrens om ons onderwijs zowel kwalitatief als kwantitatief aan te bieden.

Het streven is om voldoende flexibele schil te behouden. Met een te realiseren afname in formatie is dit echter een moeilijke opgave. Aan het einde van schooljaar 2023-2024 is de flexibele schil over de totale formatie naar verwachting 12,5%. Echter, deze flexibele schil verschilt per sectie en subcategorie van de formatie.

De functiemix laat zich voor RLS als volgt samenvatten: LB betreft 11%, LC 46% en LD 43% (bron, Capisci). Als school hebben we een hoog percentage LD docenten, de streefwaarde betreft 40.6%. Doordat landelijk een aantal jaren geleden de streefwaardes zijn behaald is het nu aan de scholen zelf om daar afspraken over te maken. De functiemix wordt echter conform de nieuwe CAO VO verder onderzocht.

Implementatie cao-afspraken op schoolniveau, waaronder IKB-uren

Het gehele personeel is betrokken bij de totstandkoming van het plan voor de inzet van de werkdrukmiddelen. De collectieve werkdrukmiddelen worden ingezet vanaf schooljaar 2023-2024 conform het werkdrukplan RLS. Wat betreft de inzet van de IKB-uren volgen we het stichtingsbeleid (CAO VO). Om deze reden is de inzet dan wel les- of taakvermindering. Ten behoeve van de organiseerbaarheid bestaan er voor sommige collega's maatwerkafspraken.

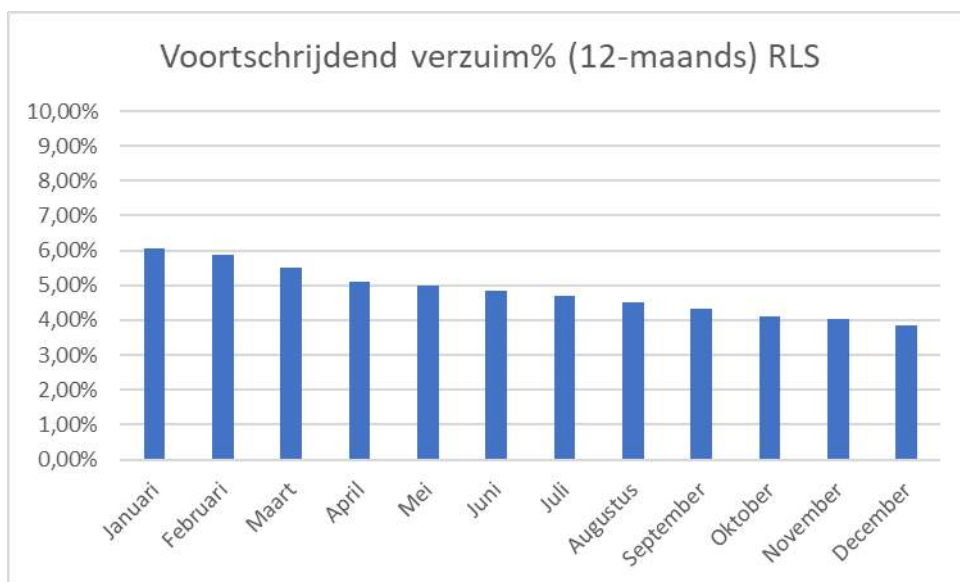
Beleid en realisatie doelstellingen-, functionerings- en beoordelingsgesprekken

Een goede gesprekscyclus is in onze visie essentieel voor professionele groei, werkplezier en het voeren van strategisch personeelsbeleid. Vanzelfsprekend is de gesprekscyclus ook van groot belang voor de kwaliteit van ons onderwijs, goede en tevreden docenten zorgen tenslotte voor kwalitatief goed onderwijs voor onze leerlingen.

Onze gesprekscyclus bestaat uit minimaal twee individuele gesprekken tussen docent en leidinggevende, waarbij doelen worden afgesproken en deze worden geëvalueerd. Professionalisering komt altijd aan de orde bij onze gesprekscyclus. Daarnaast krijgt iedere docent jaarlijks een leerlingenenquête. De uitkomsten hiervan worden besproken. Tot slot heeft elke docent minimaal éénmaal per jaar een lesbezoek door de leidinggevende. In deze lesbezoeken zien we veel betrokkenheid bij docenten en een algehele beweging van een meer gevarieerde didactiek. Een klein deel van de docenten dient hier nog verder in te ontwikkelen. Dit wordt besproken met de leidinggevende en tijdens studiedagen wordt hier aandacht aan besteed. Ditzelfde geldt voor de pedagogische kant van individuele docenten: er is verschil in heel sterke pedagogen en docenten die pedagogisch ontwikkelruimte hebben.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim in het jaar 2023 is gemiddeld 3,9% met een frequentie van 1,4. We kunnen met tevredenheid constateren dat het verzuimpercentage ten opzichte van vorig jaar flink is afgenomen (gem. 6,3%, fr. 1,9). We vermoeden dat een aangescherpt verzuimbeleid, de gesprekscyclus, veel aandacht voor onze medewerkers en de inzet van collectieve werkdrukmiddelen een positieve bijdrage hebben geleverd aan het terugdringen van het verzuim.



Professionaliseringsbeleid

Het professionaliseringsbeleid van 2023 stond met name in het teken van de versterking van de professionele schoolcultuur, deskundigheidsbevordering op pedagogisch en didactisch vlak,

digitale toetsing en intensievere leerlingbegeleiding in de vorm van persoonlijke feedback (Catwise). Daarnaast zijn er diverse terugkerende professionaliseringsactiviteiten, waaronder mentortrainingen, CLIL cursus (TTO-docenten), BOS-opleiding (Begeleider op School), het teamontwikkeltraject (schoolleiding) en vanzelfsprekend alle persoonlijke professionalisering. De inspectie heeft onze school na het themabezoek in 2023 gecompimenteerd met ons professionaliseringsbeleid.

Huisvesting

Op het gebied van huisvesting heeft het RLS voornamelijk geïnvesteerd in een beter energiebeheer door nieuwe soft- en hardware voor de cv-installatie. Hierdoor kunnen we een verbeterde efficiëntie, intelligente regelingen, geavanceerde monitoring, integratie met slimme systemen en verhoogde betrouwbaarheid realiseren.

ICT

Binnen de Stichting is een nieuwe visie op onderwijs en ICT vastgesteld, dit zet de stip op de horizon voor de komende jaren. Het RLS zet al jaren in op digitale geletterdheid. In 2023 is er verder geïnvesteerd in het vak DigiSkills in klas 2. Daarnaast is het digitale toetsen in de vorm van Test-Correct breder geïntroduceerd. In 2024 zal er worden geïnvesteerd in nieuwe laptops voor medewerkers.

Duurzaamheid

Er heeft een energiescan plaats gevonden die uitwijst dat het RLS veel zaken goed op orde heeft qua energiebesparing. Om meer energiebesparing te realiseren heeft het RLS in 2023 geïnvesteerd in Ledverlichting. Hiermee zijn wij als school nog energiezuiniger, efficiënter en duurzamer. Daarnaast hebben we ingezet op het verlagen van de temperatuur in school. Door het lager zetten van de verwarming is het verbruik van gas, en zodoende ook de kosten, aanzienlijk verminderd.

Financiën

Het financiële resultaat van 2023 is hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk doordat de Rijksbijdragen fors hoger zijn uitgevallen dan begroot. De basisbekostiging is met ruim 5% toegenomen in het gehele jaar 2023 om te compenseren voor de 10% cao-loonstijging die is doorgevoerd vanaf 1 juli 2023. De basisbekostiging van 2023 is gebaseerd op het aantal leerlingen op de datum 1 oktober van het voorgaande jaar (1.171 leerlingen per 1-10-2022). Echter is bij de inzet van personeel al geanticipeerd op het lagere aantal leerlingen per start schooljaar 2023-2024 (1.053 leerlingen per 1-10-2023). Hierdoor zijn de personeelslasten slechts 2%, hoger uitgevallen dan begroot, ondanks de gemiddelde cao-loonstijging over 2023 van 5%. Overige verklaringen voor het verschil tussen het resultaat en de begroting zijn, aanvullende middelen vanuit het samenwerkingsverband, het vrijvallen van Erasmus+ subsidie uit voorgaande jaren, lagere ouderbijdragen, lagere energielasten, lagere kosten met betrekking tot het grote onderhoud en hogere instellingslasten in verband met de promotiecampagne voor de school.

Vrijwillige ouderbijdrage

Het aandeel ouders dat de algemene vrijwillige ouderbijdrage niet betaalt is wederom fors toegenomen, van 20% vorig schooljaar naar ruim 29% schooljaar 2023-2024. Hiermee staat het aanbieden van de extra activiteiten zoals vakgerelateerde excursies, culturele, sport- en sociale activiteiten nog meer onder druk. Het nadrukkelijk uitdragen van het vrijwillige karakter van de ouderbijdrage heeft niet alleen effect op de algemene vrijwillige ouderbijdrage, maar ook op de betaling voor reizen, TTO, leerlijnen Sport en Expressie. We anticiperen hierop door ouders de mogelijkheid te bieden extra bij te dragen, excursies pas te laten doorgaan bij een dekkende betalingsbereidheid of in het uiterste geval de excursie niet door te laten gaan.

Risico's

Jaarlijks vindt er een risicoanalyse plaats ten behoeve van de begroting. De voornaamste risico's laten zich als volgt samenvatten:

- Daling van het leerlingenaantal. Dit heeft grote impact op de bekostiging van de school en alle financiële en organisatorische gevolgen van dien.
- De huisvestingslasten. Er heeft doordecentralisatie plaatsgevonden van het gebouw. Door het dalend aantal leerlingen worden de gemiddelde kosten per leerlingen hoger, is het MJOP een grote kostenpost en is het moeilijker om eigen vermogen op te bouwen voor toekomstige nieuwbouw.
- De onderbezetting in personeel. Door het dalend aantal leerlingen en hierdoor de bekostiging, ontstaat er een formatieve opgave om het personeel verder terug te brengen.
- Terugloop van de vrijwillige ouderbijdrage.
- Financiële afhankelijkheid van incidentele subsidies, gebaseerd op de leerlingenaantallen.

4. Verantwoording

Collectieve werkdrukmiddelen

De PMR en schoolleiding zijn gekomen tot een door het personeel gedragen werkdrukplan RLS. De inzet van de collectieve werkdrukmiddelen is als volgt: algemene ondersteuning (OOP), een nieuw leerlingenloket, uitbreiding van het ondersteuningsteam, tijd voor docenten door inzet van externe surveillanten in de toetsweken.

NPO

Het resterend bedrag van de NPO-gelden wordt in 2023/2024 besteed voor formatie. Zoals beschreven in het formatieplan komt dit neer op circa 3 fte. Dit betreft (extra) inzet van personeel en ondersteuning.

Overige subsidies en gelden

Het RLS heeft een groot aantal subsidies voor onderwijsontwikkelingen en ondersteuning, namelijk:

- Erasmus+: Europese subsidie voor stimulering van uitwisselingen met leerlingen uit de Europese Unie te stimuleren.
- Sterk Techniek Onderwijs (STO): ontwikkeling praktijkvak mavo
- Praktijkgerichte havo: ontwikkeling praktijkvak havo

- Maatschappelijke Diensttijd (MDT): start MDT project in havo 4
- Samenwerkingsverband (SWV) Duin en Bollenstreek: ondersteuning leerlingen
- Heterogene brugklassen: invoering heterogene brugklassen
- NPO subsidie Gemeente Teylingen: bevordering welzijn leerlingen, o.a. inzet Welzijnswartier
- Voorkomen onnodig zittenblijven: professionalisering leerlingbegeleiding en pedagogisch klimaat.

5. Medezeggenschap

De Medezeggenschapsraad (MR) vergaderde in het jaar 2023 vier keer regulier met de schoolleiding over de jaarlijks terugkerende onderwerpen als schoolgids, jaarplanning, formatieplan, lessentabel, begroting en het jaarverslag. Belangrijke thema's het afgelopen jaar waren het telefoonbeleid, dalende leerlingaantallen (onderzoek leerlingstromen) en de wervingscampagne. De samenstelling van de MR is gedurende het jaar enigszins veranderd door een vertrekkend lid (ouder). De focus blijft gericht op de goede samenwerking, blijvend informeren en het voeren van de professionele dialoog.

6. Evaluatie

We kunnen met tevredenheid terugkijken op het jaar 2023. Wij zijn het schooljaar 2023-2024 gestart met meer aandacht voor de (begeleiding van) onze leerlingen. Enerzijds hebben we dit gedaan door in te zetten op een nieuw leerlingenloket en het persoonlijk feedback geven aan leerlingen. Anderzijds hebben we onze organisatiedagen gericht op de ontwikkeling van de professionele schoolcultuur. Daarnaast zijn we erg trots op onze examenresultaten van afgelopen schooljaar, zeker nu het nieuwe onderwijsconcept is geïmplementeerd.

Aandachtspunten richten zich voornamelijk op het dalende leerlingenaantal en de financiële consequenties hiervan. Het betekent dat een stevigere positionering van de school in de regio de hoogste prioriteit heeft en tevens tot uiting zal komen in het nog te ontwikkelen nieuwe schoolplan. Daarnaast is het voor de toekomst essentieel dat ons onderwijsconcept nog meer richten op het goed bedienen van onze leerlingen binnen de verschillende onderwijsstromen (mavo, havo, vwo, TTO). Het is belangrijk dat we de samenwerkingsrelaties met het toeleverend en vervolgonderwijs verder uitbouwen. Tot slot gaat er gezien de krapte op de arbeidsmarkt veel aandacht uit naar het creëren van aantrekkelijk werkgeverschap.

Jaarverslag 2023 Rijnlands Lyceum Wassenaar/International School Wassenaar

1. Strategie en onderwijs

Strategie

Het Koersplan 2025 van de Stichting Het Rijnlands Lyceum is een belangrijke leidraad voor het schoolplan van het Rijnlands Lyceum Wassenaar (RLW)/ International School Wassenaar (ISW). Het schoolplan 2021 – 2025 bevat een drietal strategische thema's die leidend zijn voor de ontwikkeling van de school. Deze drie thema's zijn:

1. In verbinding;
2. Aandacht voor iedereen;
3. Eenheid in verscheidenheid.

Er is één rode draad die de drie strategische thema's verbindt. Die wordt verwoord in het motto van het plan: *Vernieuwen in verbinding*. Strategisch zet het schoolplan in op:

1. Aantrekkelijk werkgeverschap met ruimte voor ontwikkeling, diversiteit en autonomie;
2. Profileren van het gewenste imago, namelijk: een school voor alle leerlingen die wereldburger willen worden, met zorg voor het klimaat, een duurzame samenleving en kansengelijkheid;
3. Stabiele instroom van de Nederlandse en internationale afdeling.

Onderwijsvisie

RLW heeft als doel dat elke leerling wordt gezien en aansprekend en kwalitatief goed onderwijs krijgt. Medewerkers zetten zich in voor een goed didactisch en pedagogisch klimaat en houden rekening met verschillen tussen leerlingen. RLW is een stabiele, heldere organisatie die veiligheid uitstraalt en warmte biedt. Het onderwijs is leerlinggericht en gekoppeld aan maatschappelijk relevante contexten. Leerlingen ontwikkelen zich op RLW niet alleen cognitief maar ook in creatieve, culturele, maatschappelijke en sociaal-emotionele zin en leren verantwoordelijkheid te nemen voor de wereld om zich heen. De school hecht veel waarde aan de verbinding tussen docenten, leerlingen en ouders. Samen vormen wij een gemeenschap, waarin iedereen een verantwoordelijkheid heeft voor zichzelf én voor de ander.

ISW provides high quality education and guidance to international students in order to develop independent, international-minded thinkers with a great sense of responsibility for the world they live in. It is our mission to establish a caring learning environment through strong and genuine relationships within school, the local community and the world beyond. We give our students the freedom to explore, the tools to set their own course and the confidence to navigate the world.

Slagingspercentage			
RLW	2023	2022	2021
havo	71%	82%	79%
vwo	87%	98%	95%

In 2023 is het slagingspercentage voor havo ten opzichte van vorig jaar (2022) gedaald naar 71%. Het slagingspercentage RLW voor de afdeling havo ligt in de jaren 2021, 2022 en 2023 onder het landelijk gemiddelde.

Voor vwo daalde het slagingspercentage in 2023 ten opzichte van 2022 ook. Het slagingspercentage voor de afdeling vwo ligt in 2023 net onder het landelijk gemiddelde (88%).

Bij de beoordeling van de leerresultaten wordt door de Onderwijsinspectie tot en met schooljaar 2023-2024 geen gebruik gemaakt van de indicator E (gemiddeld eindexamencijfer). Vanaf schooljaar 2024-2025 beoordeelt de Onderwijsinspectie de leerresultaten weer op basis van 4 indicatoren, inclusief E. De beoordeling van de leerresultaten in het voortgezet onderwijs wordt tot 2024-2025 dus gebaseerd op 3 in plaats van de reguliere 4 indicatoren. Het gaat om de volgende 3 indicatoren:

- R1 (positie in leerjaar 3 t.o.v. advies van basisschool)
- R2 (onderbouwsnelheid)
- R3 (bovenbouwsucces)

De positie in leerjaar 3 t.o.v. advies van basisschool (R1) ligt voor RLW in schooljaar 2022-2023 op 27,02%. Dat is ruim boven de inspectienorm van 4,75%.

De onderbouwsnelheid (R2) gebaseerd op de laatste drie schooljaren ligt voor RLW op 97,28%. Dat is boven de inspectienorm van 95,37%.

Het driejaarsgemiddelde bovenbouwsucces (R3) lag in 2022-2023 met 90,44% voor vwo boven de inspectienorm (81,71% voor vwo), en havo lag met 84,82% ook boven de norm (inspectienorm is 81,49% voor havo). Hoewel het driejaarsgemiddelde van indicator 3 voor beide afdelingen boven de norm van de inspectie ligt, ligt het bovenbouwsucces van havo in 2022-2023 onder de inspectienorm. Dit is onwenselijk. Er is een plan van aanpak ter verbetering van de onderwijskwaliteit op havo opgesteld, dat momenteel wordt uitgevoerd.

In 2025 zal het eerste cohort leerlingen van de internationale afdeling van RLW; International School Wassenaar (ISW) examen doen (*Diploma Programme International Baccalaureate*).

In mei 2023 werd de school geautoriseerd het gehele IB-Diploma Programme aan te bieden, daarmee is ISW nu een geaccrediteerde IB World School.

Met betrekking tot de basisvaardigheden taal, rekenen en burgerschap volgt het RLW de lijn van de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO). Voor alle drie basisvaardigheden is een beleidsplan opgesteld. Het taalbeleid richt zich op de taalontwikkeling van alle leerlingen. De ontwikkeling van (vak)taal krijgt aandacht in elke les van elk schoolvak. Daarbij is het Referentiekader Taal een richtinggevend document voor taalbeleid en de taalcoördinator van RLW.

Met behulp van de gelden van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) is vanaf schooljaar 2021-2022 structureel meer tijd besteed aan rekenvaardigheid. Zowel de brugklassen als tweede klassen hebben één uur rekenles per week. Doel is het verbeteren/herstellen van de rekenvaardigheid zodat de leerlingen in het vervolg van het voortgezet onderwijs sneller kunnen rekenen en minder fouten maken. De leerlingen behalen door deze lessen het vereiste niveau.

Leerlingen die onder het vereiste taalniveau scoren, krijgen in kleine groepen (max 14 leerlingen) extra taallessen (een uur per week) om het juiste niveau te kunnen behalen.

Vanuit de visie op burgerschap gaat het RLW uit van de kerncompetenties: democratisch en maatschappelijk verantwoord handelen, omgaan met verschillen en conflicten. Deze competenties komen terug in leergesprekken en opdrachten bij de vaklessen.

Kwaliteitszorg

Aan kwaliteitszorg en opbrengstgericht werken is gewerkt conform ons kwaliteitsbeleid. Dit beleid staat beschreven in de notitie Kwaliteitsbeleid. Diverse instrumenten zijn ingezet, waaronder Vensters, tevredenheidsenquêtes en leerlingenenquêtes voor docenten. In de gesprekkencyclus, sectie- en teamoverleggen, examencommissie en schoolleiding is systematisch gewerkt aan kwaliteitsanalyse en -borging.

Vanaf de Covid-jaren zijn op RLW verschillende interventies gepleegd om tot een hoger slagingspercentage te komen, met name voor havo. Deze interventies bestonden uit extra lessen toevoegen aan de lessentabel (wiskunde A en B), leerlingen een persoonlijke coach geven, wisseling van docenten (geschiedenis en Nederlands), examentrainingen (extern) inhuren (alle vakken), docententrainingen havo-didactiek (enkele docenten), en de leerlingen een extra herkansing bieden (goedgekeurd door de MR). Na de bekendmaking van de examenresultaten in mei 2023, is het besef doorgedrongen dat deze neergaande lijn van examenresultaten een structureel karakter heeft. De daaropvolgende door de kwaliteitscoördinator uitgevoerde analyse liet zien dat het probleem groot en complex is en niet zomaar is op te lossen. Begin september 2023 is in samenspraak met het bestuur besloten om met hoge prioriteit een concreet verbetertraject op te zetten met behulp van de externe expertise. De uitkomsten van een interne visitatie havo-onderwijs dat in november plaats vond, maakten duidelijk dat er veel winst te behalen is op het gebied van verbetering van de leskwaliteit en door opbrengstgericht te gaan werken. Het stelsel van kwaliteitszorg binnen RLW is geëxpliciteerd met als basis een kalender waarin alle verantwoordingsmomenten zijn opgenomen en er nadrukkelijk aandacht is voor doelgerichtheid en het bewaken van de PDCA-cyclus van de onderliggende processen. Daarbij moet worden opgemerkt dat momenteel nog niet alles staande praktijk is. Er worden in dit groeiproces prioriteiten gesteld, waarin er

gefaseerd wordt toegewerkt naar een volledige kwaliteitscyclus. Die ambitie willen wij begin schooljaar 2024-2025 hebben waargemaakt. Daarnaast wordt het RLW vanuit het in 2023 gestarte programma Onderwijskwaliteit van Stichting Het Rijnlands Lyceum (SRL) meegenomen in de structurele doorontwikkeling binnen de stichting van het stelsel van kwaliteitszorg.

Ten aanzien van toetsing is verder gewerkt aan het toetsplan per sectie. Sinds 2020 is dit leidend voor het samenstellen van het toetsrooster in de afsluitende weken. Ten aanzien van PTA-toetsing wordt gewerkt volgens de standaard van de VO-raad. RLW hanteert een voor secties daarvan afgeleid protocol met bijbehorende checklist.

Examencommissie

Het verslag van de examencommissie is opgesteld volgens het Handreiking examencommissie van de VO-raad. Naar aanleiding van het verslag schooljaar 2022-2023 van de examencommissie en de regelgeving schoolexamens door de ministerie van OCW over het zorgen en borgen van de schoolexamens zijn adviezen aan de schoolleiding geformuleerd die worden overgenomen. De kerntaak van de examencommissie is het borgen van de kwaliteit van de schoolexaminering. De examencommissie op het RLW werkt via de plan-do-check-act cyclus:

- Plan: opstellen jaarplan met evaluatie en doelen.
- Do: zicht krijgen en houden op het proces (examensecretaris) en inhoud van schoolexaminering.
- Check: evaluatie, reflectie en conclusies van de afgenomen schoolexamens. Zijn alle wettelijke taken en door de rector gemandateerde taken goed uitgevoerd.
- Act: opstellen advies aan bevoegd gezag. Dit advies wordt opgehaald uit het periodiek overleg en de verslagen van de bijeenkomsten van examencommissie en de analyse van de resultaten schoolexamens en examenresultaten (Vensters).

De conclusies/adviezen zijn terug te vinden in het jaarverslag van de examencommissie.

Tevredenheidsonderzoeken

De tevredenheid van leerlingen, ouders en medewerkers is gemeten. Leerlingen waardeerden de school via Vensters in 2023 met een 7,2 (benchmark 7,1). We concluderen dat leerlingen tevreden zijn over de school. De school kreeg in 2022-2023 als cijfer van de brugklasleerlingen een 6,9, van de havo-leerlingen een 6,0, van de vwo-leerlingen een 6,4 en van de leerlingen in de internationale afdeling een 7,3.

RLW scoort wat betreft sfeer en veiligheid (veiligheidsmonitor) gemiddeld genomen ongeveer gelijk met vergelijkbare scholen. Bij sommige afdelingen is de score weliswaar voldoende, maar net iets onder die van vergelijkbare scholen. De aanname is dat dit met de groei van de schoolpopulatie te maken heeft. De start van de internationale afdeling in het schooljaar 2019-2020 heeft geleid tot een toenemend aantal leerlingen en samenvoegen van twee onderwijssystemen. Er zijn maatregelen genomen om de drukte in het gebouw op te vangen. De verwachting is dat deze maatregelen een positief effect zullen hebben op de uitkomsten

van de volgende meting.

Ouders geven de school gemiddeld het rapportcijfer 7,4 (benchmark 7,8). De onderdelen waarmee RLW op de landelijke benchmark of erboven scoort bij ouders zijn: de aansluiting van het onderwijs op het niveau van hun kind, de werkzaamheden van de ouderraad, dat er naar ouders geluisterd wordt, dat de school waarmaakt wat zij belooft en de verwachting dat hun kind met een goed diploma de school verlaat. Er zijn ook verbeterpunten. Zo kan de school er nog beter voor zorgen dat leerlingen goed begeleid worden bij keuzemomenten en dat en dat de leerling betere cijfers haalt.

De vragen voor medewerkers van RLW gingen over algemene tevredenheid, arbeidsomstandigheden, beloning, collega's, ontwikkelingsmogelijkheden, werkdruk en werkzaamheden. Medewerkers geven RLW een ruime voldoende (boven de landelijke benchmark) voor de drie domeinen "arbeidsomstandigheden", "risico-inventarisatie en evaluatie" (o.a. werkdruk, veilig voelen, rooster, e.d.) en "schoolorganisatie". RLW scoort minder goed op ontwikkelingsmogelijkheden. Om hier beter aan tegemoet te kunnen komen, zal de schoolleiding van RLW vanaf 2023-2024 met alle medewerkers FIT-gesprekken voeren. FIT staat voor Functioneren, Inzetbaarheid en Talent (zie ook paragraaf Gesprekkencyclus).

Ontwikkelagenda

De schoolleiding organiseert per schooljaar een collectief scholingsaanbod. In 2022-2023 stond dit vooral nog in het teken van de in 2021 ingezette scholing in lijn met de NPO-interventies op gebied van taalbewust-lesgeven, sociaal- emotionele ontwikkeling van leerlingen en feedback door beeldcoaching. Er waren 6 dagdelen in de jaarplanning vastgezet. De schoolleiding maakte tevens met individuele medewerkers afspraken over professionalisering.

Relatie met primair onderwijs en vervolgonderwijs

Voor de Nederlandse afdeling van RLW staan de belangrijkste toeleverende basisscholen onveranderd in Wassenaar, Leiden, Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Den Haag. Alle basisscholen ontvingen terugkoppeling over het onderwijssucces van hun leerlingen. Basisscholen werden bezocht door de afdelingsleiders van het brugjaar (reguliere afdeling en tweetalige afdeling).

Volgens het Scenariomodel VO van Voion krimpt de basisgeneratie in de regio de komende jaren tot 2035, maar neemt ze daarna weer toe tot 2060. De school bevindt zich in een omgeving die maar beperkt te maken heeft met demografische krimp. Tegelijk is er sprake van een groei van de expatpopulatie (regio Leiden-Den Haag). Derhalve verwacht het RLW per saldo geen ingrijpende gevolgen van de demografische ontwikkelingen voor het totale leerlingenaantal. Het internationale aanbod zal tot en met 2024-2025 zorgen voor een groei van de school. De jaren daarna stabiliseert het leerlingenaantal naar verwachting.

Het RLW onderhoudt goede contacten met de basisscholen in Wassenaar en Voorschoten o.a. door deelname in het zogenaamde bovo (overleg basisonderwijs-voortgezet onderwijs) en activiteiten in het kader van de Dag van de Talen. De Wassenaaarse Onderwijsraad (WOR) is het overlegorgaan van alle scholen voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs, de wethouder onderwijs en de onderwijspartners in Wassenaar. ISW onderhoudt nauwe contacten met de basisscholen voor internationaal onderwijs in de regio, met name met de internationale scholen van de Haagse Schoolvereniging.

RLW heeft een bijzondere relatie met de School voor Jong Talent. Deze is formeel een nevenvestiging van het RLW. De scholen delen expertise en organiseren aanvullend onderwijs, bijvoorbeeld in de kunstklas.

De decaan onderhoudt goede contacten met het hbo en de universiteiten. De school monitort de doorstroom naar het hoger onderwijs via het Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs (NCO).

De doorstroom naar het tertiaire onderwijs liet in 2023 het volgende beeld zien:

- Percentage havo-eindexamenleerlingen dat doorstroomde naar:
 - a. hbo: 40,5%
 - b. vwo: 24,3%
 - c. Tussenjaar: 5,4%
- Percentage vwo-eindexamenleerlingen dat in 2023 doorstroomde naar:
 - a. hbo: 13,2%
 - b. wo: 62%
 - c. Tussenjaar: 11,8%

Rol in de omgeving/gemeente

RLW is goed ingebed in de gemeenschap. De school toonde zich in 2023 actief in acties voor meerdere maatschappelijke doelen, zoals 'Local Heroes'. Op het RLW is veel aandacht voor (internationaal) burgerschap. Leerlingen doen vrijwilligerswerk in de directe omgeving, bijvoorbeeld met de decemberactie van leerlingen voor ouderen in zorginstellingen in Wassenaar. In het kader van Service as Action (*Middle Years Programme*) en CAS (*Diploma Programme*) hebben onze internationale leerlingen regelmatig activiteiten in de plaatselijke gemeenschap, zoals bijvoorbeeld hulp op basisscholen.

Schoolklimaat

RLW hecht groot belang aan een veilig werk- en leerklimaat. In het verslagjaar waardeerden de leerlingen de sfeer en veiligheid (VO-monitoring sociale veiligheid) als volgt:

- Welbevinden 7,5 (brugklas) 7,4 (havo), 8,1 (vwo), 7,4 (IB)
- Veiligheid: 8,4 (brugklas) 9,2 (havo), 9,4 (vwo), 8,6 (IB)

Dit beeld is al jaren redelijk stabiel, positief en in lijn met de bevindingen van de vertrouwenspersonen. Zij melden in hun verslag van schooljaar 2022-2023 acht meldingen (4 pesten, 1 depressief gedrag, 3 thuissituatie).

Passend Onderwijs

Het RLW maakt deel uit van het Samenwerkingsverband (2801) Voortgezet Onderwijs Regio Leiden. Het aanbod passend onderwijs is beschreven in het Schoolondersteuningsprofiel. Alle leerlingen kregen in 2022-2023 basisondersteuning (preventieve en zo nodig licht curatieve interventies). De leerlingen die dat nodig hadden, kregen extra ondersteuning in de vorm van een arrangement. De arrangementen zijn in overleg met de ouders vastgesteld. Voor de organisatie van passend onderwijs werkt de school met een zorgadviesteam en twee interne zorgcoördinatoren. De middelen vanuit het samenwerkingsverband zijn besteed aan: training leervaardigheden, ondersteuning bij dyslexie, taalachterstand in verband met een anderstalige achtergrond, faalangst, examenstress en activiteiten in het kader van hoogbegaafdheid.

Extra ondersteuning wordt uitgevoerd door gespecialiseerde begeleiders passend onderwijs op het gebied van specifieke leerbehoeften of leerbelemmeringen. De school werkte in 2023 samen met externe zorgpartners: de AED, de Schooladviesdienst Wassenaar, Jongerenwerk Wassenaar, de Stichting Kwadraad (maatschappelijk werk) en de Stichting Chris Voorkom (preventieprojecten verslavingen).

Ouder- en leerlingparticipatie

De klassenouders van de Nederlandse afdelingen tto, havo en vwo en de *parent council* van de internationale afdeling vergaderden in 2023 vijf keer met de afdelingsleiders. De ouderraad vergaderde vier keer met de directie.

De participatie van leerlingen bij ISW verloopt naar tevredenheid. Leerlingen hebben een actieve rol tijdens assemblees bijvoorbeeld en als klankbord voor de schoolleiding. Echter de participatie van leerlingen RLW moet worden versterkt. Daar zal RLW in 2023-2024 flink op in zetten, onder meer door activeren van een leerlingenraad en commissies als GSA en feesten.

2. Ontwikkeling leerlingaantal

Aantal leerlingen			
RLW	Teldatum oktober		
	1-10-2023	1-10-2022*	1-10-2021
Nationaal	782	778	757
Internationaal	277	212	152
Totaal	1.059	990	909

Het aantal leerlingen op teldatum 1-10-2023 (basis voor Rijksbekostiging 2024) lag op 782 nationale en 277 internationale leerlingen, in totaal dus 1059 leerlingen, excl. VAVO-leerlingen. Een groei ten opzichte van het jaar daarvoor (dertien nationale leerlingen minder en 28

internationale leerlingen meer dan begroot in MJB2023-2027).

Tot het brugjaar van de Nederlandse afdeling (regulier en tweetalig) werden 119 leerlingen toegelaten. Dat was een daling van 30 brugklasleerlingen ten opzichte van het jaar daarvoor. Omdat het leerlingenaantal al jaren lang per jaar fluctueert, en we daarom prognosticeren met een meerjarig gemiddelde, geeft dit aantal geen reden tot zorg. Totaal had de Nederlandse afdeling 782 leerlingen en de internationale afdeling 277 leerlingen. Dat maakte dat de verhouding tussen de Nederlandse en internationale afdeling in oktober 2023 74% - 26% was.

Werving en publiciteit

Alle wervingsactiviteiten vonden in 2023 gelukkig weer fysiek plaats; de Open Dag, de informatievonden en -middagen en de Veni-Vidi-Vici workshops voor groep 8 leerlingen. Zoals gebruikelijk zijn de open dagen ondersteund door postercampagnes en actieve publicaties in de sociale media.

3. Personeel en bedrijfsvoering

Functiemix

RLW heeft de ambitie om de formatie LC-LD stapsgewijs te laten groeien totdat in 2025 38% van de docenten een LD-functie en 55% een LC-functie heeft.

In 2023 heeft een schoolbrede procedure plaatsgevonden waarbij 5 docenten bevorderd zijn van LC naar en LD en 4 docenten van LB naar LC.

Een groot deel van de LB-contracten in 2023 betrof tijdelijke benoemingen van nieuwe collega's, hierdoor lag het aantal promoties van LB naar LC lager dan geambieerd.

Voor 2024 is de ambitie zoals genoteerd in het formatieplan:

LD 26,7 (38%)

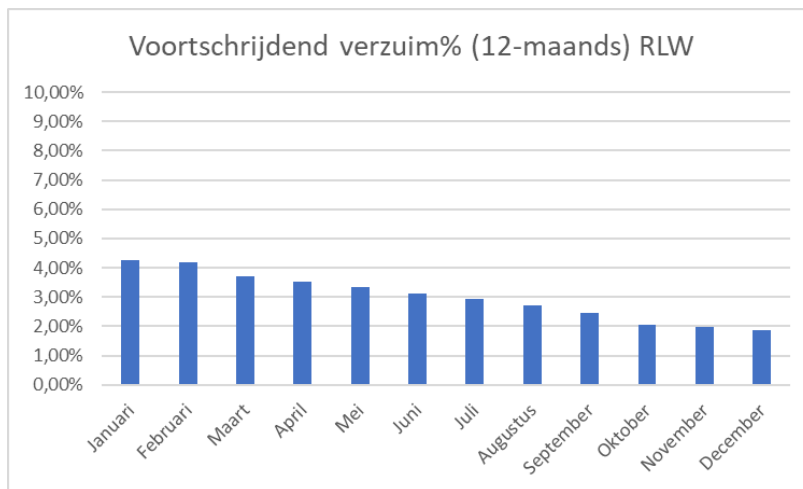
LC 38,6 (55%)

LB 4,9 (7%)

Gesprekkencyclus

In 2023 is uitvoering gegeven aan de gesprekkencyclus in de vorm van FIT-gesprekken met medewerkers. Deze FIT-gesprekken vervangen de cyclus van doelstellings-, functionerings- en beoordelingsgesprek en zijn waarderend van aard. De gesprekken zijn in de schoolleiding en met de PMR geëvalueerd, en worden door alle betrokkenen als prettig ervaren. RLW zal de FIT-gesprekken daarom in de aankomende schooljaren voortzetten.

Ziekteverzuim



Ziekteverzuim 2023

Het ziekteverzuimpercentage (4,1%) van RLW lag in 2023 lager dan het jaar daarvoor (in 2022 gem 4,5%) en ligt ruim onder de benchmark (5,6% Bron: CBS). RLW heeft snel contact met en aandacht voor een verzuimende medewerker om te bespreken wat (wel) mogelijk is en welke interventies nodig zijn om te re-integreren.

Professionalisering

Ten behoeve van professionalisering werkt RLW in het Onderwijsnetwerk Zuid-Holland samen met o.a. de Universiteit Leiden, de TU-Delft, de Haagse Hogeschool en de Leidse Hogeschool, en andere VO-scholen. Het RLW is partner van het 'World Teachers Programme' (ICLON) voor het opleiden van leraren voor het tweetalig en internationaal onderwijs. Het RLW participeert verder actief in het TTO-netwerk en het netwerk Chinese Taal en Cultuur. ISW laat alle medewerkers de benodigde IB-trainingen volgen, bij voorkeur fysiek en niet online.

Twee collega's hebben een zijinstroombeurs ontvangen.

In het taakbeleid werd de component scholing/deskundigheidsbevordering gehandhaafd op het niveau van 166 klokuren. 83 klokuren waren beschikbaar voor collectieve scholing/deskundigheidsbevordering. In 2023-2024 zal een werkgroep een voorstel formuleren voor een nieuw taakbeleid met als doel om dat per 2024-2025 in werking te laten treden.

Alle verplichte trainingen en opleidingen die het personeel van ISW moest volgen, hebben plaatsgevonden.

In het kader van het schoolplan en het schoolprogramma NPO hebben de door de school in 2021 in het leven geroepen expertgroepen ook in 2023 een rol gehad in het onderzoek naar en implementatie van verbetertrajecten inzake extra ondersteuningslessen, lees- en rekenvaardigheid, en welbevinden. RLW heeft zich in 2023 op het terrein van de leesvaardigheid laten begeleiden door het CPS. Voor verdere scholing in didactiek en pedagogiek heeft RLW in 2023 het project beeldcoaching wederom ingezet.

Huisvesting

RLW is gehuisvest in een rijksmonument, dat wordt gevormd door een gebouwdeel uit 1939 en een deel uit 1952. Volgens de huidige normen zijn deze gebouwdelen in energieverbruik niet duurzaam. Voor renovatie en verduurzaming van het bestaande gebouw (monument) heeft de gemeente in 2019 € 6.390.000, - opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan (IHP) voor de periode 2031-2034.

Door de groei van de school is in 2019 op het schoolplein een tijdelijk gebouw (2019-2024) neergezet, dat bestaat uit negen lokalen. In schooljaar 2022-2023 is gestart met de bouw van een nieuwe vleugel. De werkzaamheden verlopen volgens planning. Bij aanvang schooljaar 2024-2025 wordt het nieuwe deel in gebruik genomen en kan het tijdelijke gebouw worden verwijderd.

In verband met de aanbouw van een nieuwe vleugel in 2023 minder onderhoud aan het bestaande gebouw uitgevoerd dan initieel was opgenomen meerjarenonderhoudsplan van de school. Naast het dagelijks onderhoud is er tot en met het vierde kwartaal € 85.000 (40%) van wat er is begroot uitgegeven aan groot onderhoud. €146.000 (69%) van het geplande onderhoud 2023 is doorgeschoven naar komende jaren.

Wel is in 2023 de oude gymzaal is gerenoveerd en is de verbouwing van de practicumlokalen voor de bètavakken gerealiseerd. Ook zijn er ter voorbereiding op de nieuwbouw diverse aanpassing aan en in het gebouw en aan het buitenterrein gedaan.

Op de langere termijn heeft de school de ambitie een renovatie uit te voeren die de levensduur van het Rijksmonument verlengt en tot een grotendeels energieneutraal gebouw leidt. Ook staat het plaatsen van zonnepanelen op de daken in 2024 op de planning. In het kader van energiebesparing wordt in de herfst- en wintermaanden niet alle verlichting standaard de hele dag aangezet. Aan gas is 27% minder verbruikt dan begroot en bij zowel gas als energie lag de prijs ca. 5% onder het begrote niveau.

ICT

In 2023 zijn drie Chromebook-karren vervangen door laptopkarren. Deze laptops bieden meer onderwijskundige mogelijkheden in de lessen dan de Chromebooks. Daarnaast zijn de vaste pc's in de mediatheek zijn vervangen. Deze pc's zijn van belang bij het afnemen van digitale examens.

Financiën

RLW rondt het boekjaar 2023 af met een positief resultaat van € 502.100 (exclusief NPO). Dit is 4,2% van de baten. Het verwachte weerstandsvermogen bedraagt na toevoeging van het resultaat op 31 december 2023 € 3.194.800. Dit is 26,7 % van de baten. In lijn met het stichtingsbeleid zijn de doelstellingen voor het resultaat en het eigen vermogen in verband met de groei en uitbreiding van de school voor RLW verhoogd. Voor het resultaat is de doelstelling

3,5 % van de baten. Voor het weerstandsvermogen geldt de doelstelling om naar 35% van de baten door te groeien.

Exploitatieresultaat t.o.v. begroting

Het hierboven genoemde resultaat wijkt € 730.500 positief af van de begroting. Dit hogere resultaat wordt name veroorzaakt door de bijstelling van de basisbekostiging, lage personeelskosten en lagere kosten op huisvesting.

De relatief lage personeelskosten zijn onder andere te verklaren door BAPO (-2,0 FTE) en zwangerschapsverlof (-0,9 FTE). Een ander deel van de verklaring is te vinden in minder sociale lasten voor het personeel vallend onder de 30%-regeling, de wijzigingen van de pensioenpremie en uitbetaling van de IKB-uren. Maar ook de CAO-verhoging, die per 1 juli is ingegaan, vormt een onderdeel van het prijseffect.

Bijdrage OCW

De rijksbijdragen OCW zonder NPO en inclusief schatting aanpassing van de bekostiging zijn € 472.000 hoger dan was begroot. Dit is het gevolg van de compensatie voor de verhoging van de CAO per juli 2023. De basisbekostiging is voor geheel 2023 met 5,76% verhoogd en de CAO is per 1 juli met 10% verhoogd.

Vrijwillige ouderbijdrage RLW en schoolfee ISW

In 2023 is het vrijwillige karakter van de ouderbijdrage in de communicatie (o.a. schoolgids) nog beter dan voorheen benadrukt. Daarnaast zijn alle bijdragen, dus naast de algemene bijdrage ook die per afdeling (havo, vwo, tto) en leerjaar (1 t/m 6) gespecificeerd. Alle bedragen zijn te vinden in de schoolgids.

De algemene vrijwillige ouderbijdrage is op het RLW voor alle leerjaren gelijk. Voor 2023-2024 is de algemene bijdrage € 230,-. Het bedrag wordt jaarlijks vastgesteld in overleg met de Medezeggenschapsraad. Er is de mogelijkheid gecreëerd om (uit solidariteit) meer (€ 360,-) over te maken dan de totale kosten die de school per leerling per jaar uitgeeft. Ook is er de mogelijkheid om minder (€ 100,-) over te maken. Specificatie van de kosten is opgenomen in de schoolgids.

Het verplichte schoolgeld van ISW is voor schooljaar 2023-2024 als volgt vastgesteld:

MYP 1 t/m 5 € 7400,-

DP1 € 8400,-

Aan de oudergeleding van de MR is de ouderbijdrage vooraf met instemming van de MR vastgesteld en de besteding van de ouderbijdragen verantwoord.

In 2023 is aan internationale schoolfees € 93.000 meer ontvangen dan begroot. Dit werd veroorzaakt door de groter dan verwachte instroom van leerlingen in de tweede helft van het schooljaar 2022-2023 van internationale leerlingen (inclusief de registration fee).

Wegens een (groot) tekort aan binnengekomen ouderbijdrage voor de internationale reizen in klas 4, werd in juni besloten dat de reizen die gepland stonden voor oktober niet door konden gaan. Ouders die de bijdrage reeds hadden overgemaakt, kregen het overgemaakte bedrag op hun rekening teruggestort. In overleg met de ouderraad en klassenouders, die veel inspanningen pleegden om ervoor te zorgen dat de benodigde bijdragen toch bij RLW binnen zouden komen, werd na de zomervakantie een nieuwe poging gedaan (voor reizen van de 4e klas in juni). Deze poging was succesvol.

Omdat de school afhankelijk is van de vrijwillige ouderbijdrage om deze internationaliseringsactiviteiten aan leerlingen aan te kunnen aanbieden, is dit onderdeel uit het curriculum qua continuïteit nogal kwetsbaar.

4. Verantwoording subsidies

Additionele gelden vanuit Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs regio Leiden

Het schooleigen ondersteuningsprogramma voor leerlingen met een zorgprofiel werd bekostigd uit de additionele gelden voor passend onderwijs (SWV Leiden).

Procesbeschrijving collectieve middelen werkdrukverlichting 2023

- Directie en PMR bespraken meerjarenbegroting collectieve werkdrukmiddelen
- PMR gaf toelichting proces aan voltallig personeel tijdens plenaire vergadering
- PMR organiseerde diverse inloophmomenten voor medewerkers om bestedingsplannen in te dienen
- PMR deelde de bestedingsplannen met de directie
- PMR stelde vast dat er met één organisatorische eenheid wordt gewerkt
- PMR en directie brachten prioritering bestedingsplannen aan
- De directie vertaalde de bestedingsplannen in een concept collectief werkdrukplan

Verantwoording collectief werkdrukplan

De collectieve werkdrukmiddelen van de schooljaren 2022-2023 en 2023-2024 worden in schooljaar 2023-2024 onder meer ingezet voor mentoraat en Managebac, een online plannings-, beoordelings- en rapportageplatform voor IB World-scholen. Echter, zonder verdere interventie betekent de inzet vanaf 2024-2025 een overschrijding van het beschikbare budget. Desondanks verwacht de directie alle aanpassingen ook vanaf 2024-2025 nog steeds te kunnen inzetten omdat zij samen met de PMR de ambitie heeft uitgesproken het vigerend

taakbeleid te herzien. In het nieuwe taakbeleid ziet zij mogelijkheden om de werkdrukverlichting mee te nemen. Omdat met uitzondering van het aanstellen van twee pedagogische medewerkers, alle andere maatregelen teruggedraaid kunnen worden, is het financiële risico gering.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO)

RLW heeft gekozen om de eerder ingezette maatregelen die een duurzaam effect hebben op de resultaten en die aansluiten op onderwijskundige keuzes die gemaakt zijn in het schoolplan ook in 2022-2023 voort te zetten. De expertgroepen van medewerkers zetten hun werkzaamheden voort. Onderstaand een overzicht van interventies die in 2022-2023 zijn uitgevoerd. De maatregelen zijn onderverdeeld in drie interventiecategorieën (A, B en C):

Interventie A: Meer onderwijs

- Examentrainingen
- Steunlesprogramma (voornamelijk in examenklassen) door oud-docenten

Interventie B: Effectievere inzet onderwijs

- Feedback door beeldcoaching
- Taalbewust lesgeven
- Lesprogramma rekenvaardigheid

Interventie C: Sociaal- emotionele en fysiek ontwikkeling van leerlingen

- In 2022-2023 is ingezet op extra begeleiding passend onderwijs middels:
 - Extra inzet van Jongerenwerk Wassenaar;
 - De Schooladviesdienst voor welzijnsbevorderende activiteiten in de pauzes en workshops.
- Aan docenten zijn trainingsmiddagen aangeboden om hun vaardigheden te versterken in het omgaan (zorg)leerlingen
- Er zijn in havo bovenbouw klassen speciale mentoraatslessen ingericht op bevordering van het welbevinden van de leerlingen (Remind Learning)

Bij de expertgroepen is advies ingewonnen over de voortzetting van de maatregelen in het schooljaar 2023-2024.

Het schooljaar 2022-2023 zou het laatste jaar zijn waaraan de NPO-middelen zijn toegewezen. Personeel is ook zodanig ingezet. Naast personeel zijn er ook NPO-middelen toegewezen aan inhuur derden en instellingslasten. Deze middelen zijn wel verdeeld over geheel 2023. Voor inhuur derden en instellingslasten is echter nog € 32.000 beschikbaar voor het tweede deel van schooljaar 2023-2024.

5. Medezeggenschap

Wegens aftreden van de voorzitter, en het vertrek (naar het buitenland) van een PMR lid en het bereiken van het einde van de zittingstermijn van een ander PMR-lid, werden voor de

zomervakantie nieuwe MR-verkiezingen uitgeschreven. Eind schooljaar 2022-2023 werd een nieuwe voorzitter aangesteld (ouder) evenals twee nieuwe PMR leden. De MR bestaat uit vier personeelsleden, twee ouders en twee leerlingen.

De Medezeggenschapraad vergaderde in 2023 zeven keer met de rector over de jaarlijks terugkerende onderwerpen als schoolgids, jaarplanning, formatieplan, onderwijstijd, vakantieregeling, begroting en jaarverslag. Daarnaast was er zeven keer vooroverleg tussen(P)MR en directie. MR/PMR gaf op alle gevraagde onderwerpen een positief advies of verleende instemming.

6. Evaluatie

We kijken terug op een enerverend jaar 2023 waarin ons onderwijs letterlijk en figuurlijk groeide. In 2023 startte de bouw van onze nieuwe vleugel, en groeide het leerlingen- en docentenaantal. We hadden (wederom) tevreden ouders, leerlingen en medewerkers en werkten we op gezamenlijke scholingsdagen aan de ontwikkeling van ons kwaliteitsbeleid en opbrengstgericht werken.

Aandachtspunten richten zich voornamelijk op de examenresultaten. Dat 2023 geen uitzondering op de twee jaar daarvoor was, betekende dat er stevig en met de hoogste prioriteit bijgestuurd moest worden middels een systemisch en cyclische aanpak.

Tot slot, wegens een groot tekort aan binnengekomen ouderbijdrage konden reizen die gepland stonden niet doorgaan. Ouders die de bijdrage reeds hadden overgemaakt, kregen het overgemaakte bedrag op hun rekening teruggestort. In overleg met de ouderraad en klassenouders, die veel inspanningen pleegden om ervoor te zorgen dat de benodigde bijdragen toch bij RLW binnen zouden komen, werd na de zomervakantie een nieuwe poging gedaan (voor reizen van de 4e klas in juni). Deze poging was succesvol.

Jaarverslag 2023 Eerste Nederlandse Montessorischool

1. Strategie en onderwijs

Strategie

De strategie van de Eerste Nederlandse Montessorischool is gebaseerd op het strategisch koersplan van de Stichting Het Rijnlands Lyceum, 'Samen voor goed onderwijs en meer...!' en de thema's die wij relevant vinden voor onze schoolontwikkeling. Onze school wordt bezocht door 326 leerlingen en is gebaseerd op het pedagogisch gedachtegoed van Maria Montessori. Haar visie op de ontwikkeling van kinderen vormt het fundament voor de wijze waarop het onderwijs op de ENMS is ingericht. De ENMS wil uitgroeien tot een Montessori-kindcentrum om op deze wijze te blijven voldoen aan de wensen van onze ouderpopulatie nu en in de toekomst.

In het schoolplan hebben wij de belofte die wij als school aan de Stichting in het koersplan hebben gedaan, vertaald in haalbare doelen die voor onze school van belang zijn.

Onderwijsvisie

Het lesgeven is de kern van ons werk. We onderscheiden pedagogisch en didactisch handelen, hoewel beide facetten van ons werk feitelijk onscheidbaar zijn. Van belang daarbij is: oog hebben voor het individu, een open houding, wederzijds respect en een goede relatie waarin het kind zich gekend weet. Belangrijke pedagogische noties zijn: zelfstandigheid, eigen verantwoordelijkheid, kritische zin, reflecterend vermogen en samenwerking. Gelet op de didactiek vinden we de volgende zaken van groot belang:

- Basisvaardigheden: rekenen, spelling en begrijpend lezen
- Burgerschap
- Onderwijs op maat geven: differentiëren
- Gevarieerde werkvormen hanteren (variatie is motiverend)
- Een kwaliteitsvolle (directe) instructie verzorgen
- Kinderen zelfstandig (samen) leren werken

Onderwijskwaliteit

De leerlingen worden in ontwikkeling gevolgd door het IEP leerlingvolgsysteem. Twee keer per jaar worden de kinderen getoetst. In groep acht wordt de IEP doorstroomtoets afgenomen. Hieronder de overzichten van de resultaten van de basisvaardigheden met een korte toelichting.

Taalverzorging

Technisch Lezen

Lezen

Rekenen

Leergroei en gemiddelde ontwikkelscores per leerjaar ⓘ

Norm:

Ontwikkellijn 1F

Ontwikkellijn 2F

Schoolweging

Landelijk gemiddelde

Geen

	Leerjaar 3		Leerjaar 4		Leerjaar 5		Leerjaar 6		Leerjaar 7		Leerjaar 8	
Schooljaar	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
2023-2024			27	25	48	42	64		77		82	83
2022-2023			27	35	44	54	67	73	75	76	81	83
2021-2022			25	30	42	50	63	70	76	80	83	85

Taalverzorging

Technisch Lezen

Lezen

Rekenen

Leergroei en gemiddelde ontwikkelscores per leerjaar ⓘ

Norm:

Ontwikkellijn 1F

Ontwikkellijn 1S

Schoolweging

Landelijk gemiddelde

Geen

	Leerjaar 3		Leerjaar 4		Leerjaar 5		Leerjaar 6		Leerjaar 7		Leerjaar 8	
Schooljaar	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
2023-2024	23		28	24	43		53	59	67		80	77
2022-2023	9	16	24	32	39	47	54	60	64	71	72	76
2021-2022	9	17	22	28	41	48	54	59	63	70	71	77

Taalverzorging

Technisch Lezen

Lezen

Rekenen

Leergroei en gemiddelde ontwikkelscores per leerjaar ⓘ

Norm:

Ontwikkellijn 1F

Ontwikkellijn 2F

Schoolweging

Landelijk gemiddelde

Geen

	Leerjaar 3		Leerjaar 4		Leerjaar 5		Leerjaar 6		Leerjaar 7		Leerjaar 8	
Schooljaar	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II	I	II
2023-2024	24		30		46		60		75		77	77
2022-2023	34	19	29	37	41	51	60	69	64	69	76	83
2021-2022	10	18	24	31	41	48	53	58	67	71	73	84

— Onder de norm	— Onder de norm	+ Boven de norm	+ Boven de norm
— Ondergemiddelde groei	+ Bovengemiddelde groei	— Ondergemiddelde groei	+ Bovengemiddelde

Leergroei nog onbekend

Ontwikkelscore

De resultaten van de toetsen rekenen, (technisch) lezen en taalverzorging drukken we uit in een behaald niveau en een ontwikkelscore. In de **middenbouw** geven we aan of de leerling het niveau van de toets gehaald heeft. In de **bovenbouw** geven we aan welk referentieniveau (1F-2F/1S) de leerling gehaald heeft. Voor de ontwikkelscore geldt bij alle vaardigheden: bij een score van **60** heeft de leerling **1F** behaald, en bij een score van **80** heeft de leerling **2F/1S** behaald.

De ambitie van de ENMS is om het streefniveau van 2F/1S te behalen. We zien bij de basisvaardigheid 'lezen' dat in de bovenbouw dit streefniveau behaald wordt. De scores in de overige leerjaren kunnen verklaard worden door te stellen dat het leesonderwijs in ontwikkeling is gedurende de middenbouwperiode.

De basisvaardigheid 'rekenen' laat een groei zien ten opzichte van de voorgaande schooljaren. De ENMS heeft in schooljaar 2023 een interventie gedaan door het directe instructiemodel van rekenen toe te passen in de bovenbouw. We zien dat in groep 8 in periode 1 het streefniveau behaald is en in de 2^e periode dit niveau bijna behaald is. Voor de overige schooljaren zien wij een groei (behalve in leerjaar 4), echter wordt het streefniveau niet behaald.

De basisvaardigheid 'taalverzorging' laat in de bovenbouw een bovengemiddelde groei zien, in de middenbouw zien we ook een groei, maar is deze onder gemiddeld.

De ENMS past ook voor deze basisvaardigheid het directe instructiemodel toe en is deze manier van werken ingezet sinds schooljaar 22/23. Tevens is in schooljaar 22/23 een nieuwe methode ingezet.

Vooralsnog zien wij dat de resultaten verbeterd zijn ten opzichte van voorgaande jaren en daar waar we afwijkingen zien plegen wij interventies onder begeleiding van de Intern Begeleider. Deze interventies kunnen op leerlingniveau (individuele begeleiding) zijn, maar ook op leerkrachtniveau (begeleiding op instructieniveau en/of klassenmanagementniveau). De ambitie van de ENMS om het streefniveau 2F/1S te behalen in de bovenbouw. Er zal samen met het team geëvalueerd worden hoe dit te behalen. Daarnaast wil de directie ook gaan evalueren en onderzoeken in hoeverre het didactisch handelen van de leerkrachten hier aan kunnen bijdragen of dat hier een interventie op gepleegd zal moeten worden.

Wij richten ons onderwijs dusdanig in dat onze leerlingen na het verlaten van de basisschool breed kunnen uitstromen. Kinderen gaan naar allerlei vormen van voortgezet onderwijs.

Advies groep 8 2022-2023	Aantal	Percentage
VMBO BL LWOO	3	6%
VMBO TL	5	11%
VMBO TL/HAVO	4	9%
HAVO	8	17%
HAVO/VWO	9	20%
VWO	17	37%
	46	100%

Basisvaardigheden

Rekenen	Spelling/taal	Technisch lezen
Onderbouw: Doelen via de leerlijnen Montessori-rekenlijn	Onderbouw: Doelen via de leerlijnen. Compact uitgewerkt in een jaarlijn. Montessoriwerkjes	Onderbouw Doelen via de leerlijnen Letterkaart Voorlezen in de schoolmediatheek
Middenbouw Rekensprint (implementatie is bezig) Getal in ruimte Montessori-materiaal	Middenbouw: Staal spellingsmethode Taallijn montessori Software Staal Verhalen schrift Montessori taalverwerking	Middenbouw: Leeskaart voor de schoolmediatheek Leesgroepjes per niveau en leesmapjes. Ik-samen-begeleid-alleen.
Groep3 Montessori-materiaal Per blok basisvaardigheden per onderdeel in mapje Rekensprint.	Groep 3 Veilig leren lezen elke dag ingebed in speciale lessen voor groep drie. Montessori-materiaal Kosmisch onderwijs taalverwerking	Groep 3 Veilig leren lezen.
Groep 4/5 Rekenmethode getal in ruimte en rekensprint Montessori-rekenlijn Automatisering in groepjes 1 uur per week	Groep 4/5 Staal methode en software Staal.(n.a.v. toets resultaten) Montessori-taallijn. Werkstuk maken Spreekbeurt houden Verhalenschrift Kosmisch onderwijs taalverwerking	Groep 4/5 Boeken lezen op niveau 2 keer per jaar DMT toets. AVI toets. Groep 5 begrijpend lezen.(nieuwsbegrip) Niveau leesgroepjes. Boekbespreking.
Bovenbouw Rekenmethode getal in ruimte Geometrie lijn montessori Montessori-rekenlijn	Bovenbouw Staal methode Kosmisch onderwijs (taalverwerking)	Bovenbouw Leeskilometers maken. Minimaal 30 minuten per dag stil lezen.

Rekenprint 2 keer per week les redactiesommen	Software staal inzetten n.a.v. toetsresultaten. Werkstuk maken Spreekbeurt houden	Begrijpend lezen. Boeken lenen/lezen op niveau. Boekbespreking.
---	--	---

Actief burgerschap

De ontwikkeling van actief en sociaal burgerschap ligt diep verankerd in het montessorionderwijs. In iedere situatie vinden sociale processen plaats die opvoeden tot sociaal bewuste wereldburgers. Het montessorionderwijs met de kosmische visie als uitgangspunt, leidt op tot moreel besef en bevordert de houding om een duurzame bijdrage te leveren aan de school en de maatschappij. In de praktijk vertaalt zich dat zich naar het hebben van eigen verantwoordelijkheden.

Kinderen leren om een persoonlijke, creatieve, onafhankelijke en verantwoordelijke rol te vervullen in de maatschappij. We zoeken actief naar het potentieel van leerlingen en stimuleren dit. Uiteraard wordt daarbij uitgegaan van de ontwikkelingsfase waarin het kind zich op dat moment bevindt.

Kwaliteitszorg

In 2023 hebben wij de kwaliteit van ons onderwijs vastgelegd in de kwaliteitscyclus:

- Aanbod
- Zicht op ontwikkeling en begeleiding.
- Pedagogisch-didactisch handelen.
- Veiligheid en schoolklimaat.
- Leerresultaten.
- Sociale en maatschappelijke competenties.
- Uitvoering en kwaliteitscultuur

In onze kwaliteitscyclus staan de besturing, de kwaliteit en de doelen beschreven. Door ons bij alle onderdelen de volgende vragen te stellen:

- doen we de dingen goed?
- doen wij de goede dingen?
- vinden anderen dat ook
- wat doen wij met die wetenschap?

wordt helder en inzichtelijk waar wij aan werken en of er doelen moeten worden bijgesteld.

Wij sturen en houden zicht op de verbetercyclus door met het team aandachtspunten te kiezen waarop wij de focus leggen. Om ons te ondersteunen in de denkstappen maken wij gebruik van Mijn Schoolplan. Dit is een plan waar je steeds op terugvalt en waarbij je kan zien welke doelen behaald zijn. Tussentijds stuur je de doelen bij.

Twee wekelijks zijn er bouwvergaderingen waarin de focus ligt op:

- Onderwijsbehoeften van de groep.
- Leerproces afgestemd op de individuele-en groepsonderwijsbehoeften.
- Doelen laten aansluiten op de onderwijsbehoeften van de individuele leerling door het zoeken naar de zone van de naaste ontwikkeling.
- Individueel bespreken van de vorderingen met de leerling zodat deze inzicht krijgt in het eigen leerproces.

Het team is gezamenlijk verantwoordelijk voor het welbevinden van de leerlingen en van elkaar met als kernwaarden: dezelfde taal spreken, vertrouwen hebben en uitspreken, weten waar je voor staat.

Het afgelopen jaar heeft de school veel geïnvesteerd in de expertise van eigen leerkrachten door middel van teamscholing Kosmisch Onderwijs & Opvoeding (KOO). De school ontwikkelt zich verder als expert op dit gebied en wordt beloond door bezoeken van andere (Montessori) scholen om te kijken hoe succesvol dit KOO is geïmplementeerd op de ENMS.

Onderwijstijd

De ENMS werkt volgens een continuooster. Op jaarbasis houden wij de uren bij die daadwerkelijk gegeven worden. De begin- en eindtijd zijn voor alle kinderen gelijk. De uren die wij zelf mogen invullen besteden wij aan studiedagen voor leerkrachten. Dit lossen wij op door het geven van margedagen voor de hele school.

Ontwikkelagenda

Managementafspraken 2023- 2024

Onderwijskwaliteit

Lange termijn doelen	Schooldoelen 2023-2024	Acties
1. Doorgaande leerlijn	1. Tijd vrijmaken voor de bouwcoördinatoren om samen de lijn uit te zetten en te bewaken. 1 moment voor alle instructies. 2 werken aan klassenmanagement. 3 Kennis vergroten door de doorgaande leerlijn centraal te stellen in de bouwvergaderingen.	1. Alle bouwcoördinatoren zijn één dag per week uit geroosterd. 1 werken vanuit één jaarrooster waarin alle lessen zijn ingepland. 2 klassenbezoeken afleggen en bij elkaar kijken. 3 automatiseren en inoefenen van de basisvaardigheden spelling en rekenen staat centraal.

2. Ontwikkelgesprekken teamleden. 3. Onderwijskwaliteit basisvaardigheden. 2. Montessori (na teamscholing en opleiding van vorig schooljaar) op peil houden en kwaliteit verder verhogen. 3. gevarieerd aanbod gericht op de verschillende ontwikkelingsgebieden. (talenten van kinderen) dat is vastgelegd in een jaarplan. 4. Speling rekenen en begrijpend lezen. Worden per jaargroep en volgens de methode aangeboden. 4. Naast de vastgestelde afspraken rondom basisvaardigheden hebben kinderen keuzevrijheid op het gebied van het gevarieerde onderwijsaanbod (Montessori-gym, muziek, schaken en TeHaTexlessen. 5. Leerkrachten spelen in op 'Het lesje ligt op straat'. Werken rondom de vertellingen. (ligt vast in een driejarencyclus) In de klas is een aandacht tafel aanwezig. Alle klassen zijn identiek ingericht.	2. Gespreksvoering op basis van je eigen ontwikkeling en scholing. Individueel en op teamniveau. 3. 1 Met elkaar de kwaliteit verhogen door een jaaragenda te maken. 2 Kunnen aantonen dat er gewerkt wordt aan kosmisch onderwijs. Opleiding voor de bouwcoördinatoren (Montessori-meesterschap. 3. Voortgang op het gebied van het inzetten van methodieken (basisvaardigheden) handelingsgericht werken 4. Naast de vastgestelde afspraken rondom basisvaardigheden hebben kinderen keuzevrijheid op het gebied van het gevarieerde onderwijsaanbod (Montessori-gym, muziek, schaken en TeHaTexlessen. 5. Tijdens de bouwvergaderingen worden schoolbreed en bouwbreed de lijnen uitgezet. De bouwcoördinatoren bewaken het proces in de klassen en maken het bij elkaar kijken en van elkaar leren mogelijk.	2. Gesprekken inplannen in een cyclus en documenten aanvullen en in dossier bewaren. 3. 1 Werken volgens een vaststaand lessenschema wat betreft de basisvaardigheden. 2 Wellevendheidlessen geven en die bouwbreed en schoolbreed inzetten. Werken aan de voorbereide omgeving. Rust in de klassen en in de school. Spreek met elkaar dezelfde taal. 3. onderwerpen jaarplan terug laten komen tijdens bouwvergaderingen. 4. Kinderen kunnen wekelijks keuze uren inplannen om aan de individuele ontplooiing te werken en zichzelf te verbeteren.
---	---	---

Onderwijsvisie en onderwijsaanbod

Lange termijn doelen	Schooldoelen 2023-2024	Acties
1. Gevarieerd aanbod gericht op de verschillende ontwikkelingsgebieden (talenten van kinderen) dat is vastgelegd in een jaarplan.	1. Implementeren van methodieken (kernvakken) ; handelingsgericht werken. Spelling en rekenen Vergroten kennis DIM-model; inzetten op leerkrachtvaardigheden. Spelling Keuze vrijheid in werkplek binnen en buiten de klas. Naast de vastgestelde afspraken rondom (kern) vakken hebben kinderen keuzevrijheid op het gebied van het gevarieerde onderwijsaanbod (Montessori-gym, muziek, instrument bespelen, tekenen, schaken, handvaardigheid). Kosmisch onderwijs; basis=vertellingen. Drie jarige cyclus.	1. Onderwerpen jaarplan terug laten komen tijdens teamvergaderingen en bouwvergaderingen. Bouwvergaderingen; gezamenlijkheid in afspraken (workflow) rondom de kernvakken. Kosmisch aanbod; school breed scholing. Door middel van een persoonlijk portfolio.
2. Handelen gericht op de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen.	2. Groei zichtbaar op individueel- en/of groepsniveau. In sub groepjes het aanbod afstemmen op de vaardigheden van leerlingen (NPO gelden). Toetsen op maat naar verwachte uitstroom.	2. Naar aanleiding van methoden niet methode gebonden toetsen analyseren en handelen binnen de groep, maar ook in kleine subgroepen buiten de groep. Op het gebied van spelling, rekenen en begrijpend lezen.
3. Kosmisch onderwijs en opvoeding.	3. Leerkrachten spelen in op 'Het lesje ligt op straat'. Werken rondom de vertellingen. In de klas is een aandacht tafel aanwezig. Alle klassen zijn identiek ingericht.	3. Studiedag 'Lesje ligt op straat'/kosmisch -> Ingrid Bes en Nicoline. Bouwvergaderingen en praktijkbegeleiding in de klas.

4. Ingezet op rekensprint en Bareka toetsen om het niveau omhoog te krijgen.	Volgens een vast rooster wordt er door alle leerlingen dagelijks aan deze doelen gewerkt. Groep acht moet alle rekendoelen in november hebben afgerond.	
5. Handelen en individuele behoeften toetsen en afstemmen naar de verschillende zorgniveaus.	5. Groepsgesprekken met de internbegeleider met als doel elk kind in beeld brengen en het onderwijs afstemmen op de leerbehoeften. Methode en niet methode gebonden toetsen analyseren en daarop het aankomende aanbod afstemmen.	

Eigentijdse voorzieningen

Lange termijn doelen	Schooldoelen 2023-2024	Acties
1. ICT Kennis vergroten personeel. Weken met nieuwe digi -borden. Samen kennis uitbreiden.	1. Vertegenwoordigers van onze school nemen deel aan de vernieuwing binnen de stichting op het gebied van ICT. Digi- borden zijn onderdeel van het dagelijks onderwijsaanbod. In alle klassen wordt de nieuwe software gebruikt tijdens de lessen.	1.Deelnemen aan (gezamenlijke) bijeenkomsten. Afas Socialschools Intranet Gezamenlijkheid in afspraken en visie (bouwvergaderingen) rondom gebruik van digi borden.

Toekomstbestendig organiseren

Lange termijn doelen	Schooldoelen 2022-2023	Acties
1.Gesprekkencyclus personeel (POP, beoordeling). 2. Engelse lessen (door vakleerkracht gegeven) uitbouwen. 3. Montessori kind-centrum.	1.Gesprekkencyclus met elk personeelslid. 2. Alle kinderen uit midden- en bovenbouw krijgen Engelse les door een vakleerkracht. 3. Opstellen van een nieuw contract. Intentieverklaring uitbouwen en werken aan één doorgaande lijn. Bouwtekeningen -> architect	1. Nicoline en Yvonne plannen gesprekken in. 2. Wij hebben nu voor 1 dag per week een vakleerkracht. Proberen dit uit te breiden. 3. Vergaderen in november; architect en 2 Samen.

	(oude bouwtekeningen opgevraagd en de mogelijkheden m.b.t. gebouw worden bestudeerd).	Op bestuursniveau kijken hoe één en ander verder uitgerold kan worden. Op management niveau een intentieverklaring opstellen.
--	---	--

Overige thema's

Lange termijn doelen	Schooldoelen 2022-2023	Acties
1. In gezamenlijkheid groeien op het gebied van 'goed onderwijs en meer!'. De 7 beloften zichtbaar maken.	1. Toekomstgerichte, reële doelen en kansen formuleren en creëren met elkaar.	1. Communiceren in vertrouwen. Iedereen mag er zijn. Elkaar kwaliteiten zien, herkennen en benoemen. Successen delen. Professionaliseren met elkaar. De 7 beloften zijn voor teamleden helder en zichtbaar.

ICT is op orde gebracht. Het hele systeem is gemoderniseerd en alle klassen zijn voorzien van Chromebooks en nieuwe digiborden.

Wij kunnen voor wat betreft extra ondersteuning op het gebied van meertaligheid terecht bij onze collega's van de Internationale school en de Europese school.

Relatie met VO

De relaties die wij onderhouden is in de regio Haaglanden goed georganiseerd. Daarnaast hebben wij goede contacten met alle VO-scholen waar leerlingen van onze school naar toe gaan. Alle leerlingen krijgen een warme overdracht naar de middelbare school. Administratief via het BOVO-systeem en verder via een persoonlijke overdracht met de mentoren van alle middelbare scholen waar leerlingen van ons naar uitstromen.

Wij werken intensief samen met het Haags Montessori Lyceum op het gebied van een stageplek voor nieuwe docenten die gaan lesgeven op het HML.

Relatie met pabo

Als Montessorischool nemen wij deel aan regio- en landelijke overlegvormen. Onze school biedt plaats aan montessoristudenten en wij bieden op de ENMS delen van de montessoriopleiding aan. Een montessori-leerkracht heeft drie jaar nodig om zich te ontwikkelen tot een goede montessorileider/leidster. Montessori leerkrachten en teams vanuit heel Europa komen bij ons een kijkje nemen en inspireren ons.

Wij leiden zij-instromers op en zetten gerichte stappen om opleidingsschool te worden in een Samen Opleidenverband. Daarnaast krijgt de ENMS vanuit het MBO leerlingen die in opleiding zijn voor onderwijsassistent.

Relatie met de omgeving

Binnen de wijk staan wij open voor ouderen die het leuk vinden om een rol te vervullen als mediatheekmedewerker of als voorlees/taal-medewerker. Op dit moment breiden wij onze activiteiten uit en zetten wij een school/moestuin ondersteuningsgroep op. Alleenstaanden en ouderen uit de wijk participeren graag bij ons op school.

Regio bijeenkomsten op het gebied van zorg worden door onze Intern begeleider bezocht. Wij organiseren ook bijeenkomsten bij ons op school.

Wij hebben samenwerking met sportclubs in de omgeving en doen veel aan naschoolse sportactiviteiten.

Wij werken intensief samen met de BSO van 2Samen. Personeelsleden van 2Samen regelen voor ons de overblijf.

Schoolklimaat

Het schoolklimaat van de ENMS is open en sfeervol. De dialoog en een goede verbinding met de thuissituatie staan voorop. Kinderen die het goed naar hun zin hebben en lekker in hun vel zitten zullen beter presteren. Wij gaan uit van de intrinsieke motivatie van ieder kind. Veiligheid is voor ieder kind een groot goed. Zowel het team als de kinderen zijn geschoold in het stellen van grenzen en het leren accepteren van andermans grenzen. Jaarlijks neemt de ENMS de leerlingtevredenheid- en monitor sociale veiligheid af. Dit zijn de resultaten van 2022/2023:

Hoe tevreden zijn uw leerlingen in 2022-2023, uitgesplitst naar de groepen 6, 7 en 8? *

	Groep 6	Groep 7	Groep 8
Algemene tevredenheid	7,8	7,7	7,4
Welbevinden	6,8	7,2	7,0
Ervaren veiligheid	7,4	8,5	8,1
Aantasting veiligheid	8,2	8,5	8,5
Aantal respondenten	38	33	44

De sociale veiligheid is onderverdeeld in drie aspecten; welbevinden, ervaren van sociale veiligheid en aantasting van sociale veiligheid.

Op dit ogenblik investeren wij veel individueel- en groepswelbevinden. Verder besteden wij veel aandacht aan burgerschap. Burgerschap zit diep in ons onderwijs verankerd en wordt doormiddel van wellevendheidslessen dagelijks ingepast in ons onderwijs.

Oudertevredenheid

De laatste enquête werd door 156 ouders ingevuld en de school werd gewaardeerd met een 7.4. De laagste scores werden gegeven over de informatievoorziening over de kinderen (6.2) en de informatievoorziening over school (6.3).

De school heeft hierop geanticipeerd door de app Social Schools voor personeel en ouders aan te schaffen. Hierdoor krijgen de ouders meer informatie over wat de kinderen op school doen en wat erop school gaande is.

De school heeft het voornemen om bij zowel het personeel als de ouders voor het eind van het schooljaar 23/24 een enquête uit te zetten om te kijken hoe deze vorm van communiceren bevalt en of er bijgestuurd moet worden. Tevens is de nieuwsbrief verrijkt over allerlei informatie over de schoolbrede projecten die in de specifieke bouwen plaatsvinden naast de reguliere informatie over de school.

Leerlingenzorg

Wij maken gebruik van leerkrachtondersteuners voor onder-midden- en bovenbouw. Vanuit de basisondersteuning geven wij de volgende ondersteuning:

- Het opzetten van ondersteuningsprogramma's.
- Leerkrachten betrekken bij de ondersteuningsprogramma's.
- Individuele/kleine groepjes begeleiden op het gebied van rekenen, spelling en lezen.

Arrangementen

Naar aanleiding van onderwijsbehoeftes leerlingen wordt er, indien nodig, middels een MDO een arrangement aangevraagd. Dit arrangement is afgestemd op behoeftes van de leerling, de leerkracht en de ouders.

Op dit ogenblik maken er twee kinderen gebruik van een arrangement. Eind schooljaar 2022-2023 zijn twee leerlingen uitgestroomd naar het SO/SBO.

SPPOH

De ENMS is onderdeel van het netwerk van de Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden. De school houdt warme contacten met de adviseurs en de IB-er neemt deel aan scholing georganiseerd door het SPPOH.

2. Ontwikkeling leerlingaantal

Aantal leerlingen					
ENMS	Teldatum februari			Teldatum oktober	
	1-2-2024	1-2-2023	1-2-2022	1-10-2022*	1-10-2021
Nationaal	326	331	329	316	316
Internationaal	-	-	-	-	-
Totaal	326	331	329	316	316
* vanaf 2022 is de officiële teldatum voor PO 1-2 i.p.v. 1-10					

Er staan op dit moment 68 leerlingen op de wachtlijst en er wordt dagelijks gebeld voor een plaatsing. Veel ouders kiezen bewust voor montessorionderwijs en willen graag een plek bij ons op school.

3. Personeel en bedrijfsvoering

Het integraal personeelsbeleid van onze school richt zich op de ontwikkeling van de teamleden. De bedoelde ontwikkeling is gekoppeld aan de missie en de visie van de school, en aan de vastgestelde competenties:

1. Gebruik leertijd
2. Pedagogisch handelen
3. Didactisch handelen
4. Afstemming (HGW)
5. Klassenmanagement
6. Opbrengstgericht werken
7. Beroepshouding
8. Communicatie

Onze school hecht veel belang aan een professionele cultuur, aan het samen leren en werken. Daarom werken we met professionele leergemeenschappen die wij per bouw vormgeven en geleid worden door een bouwcoördinator. De doorgaande leerlijn wordt geborgd door bouwcoördinatorenoverleg. Onderzoek wordt gerealiseerd met werkgroepen. Op deze wijze is geborgd dat de leraren betrokken zijn bij het ontwikkelen van het (onderwijskundig) beleid.

De vastgestelde criteria bij de acht competenties zijn verdeeld naar start-, basis-, en vakbekwaam conform de CAO Primair Onderwijs.

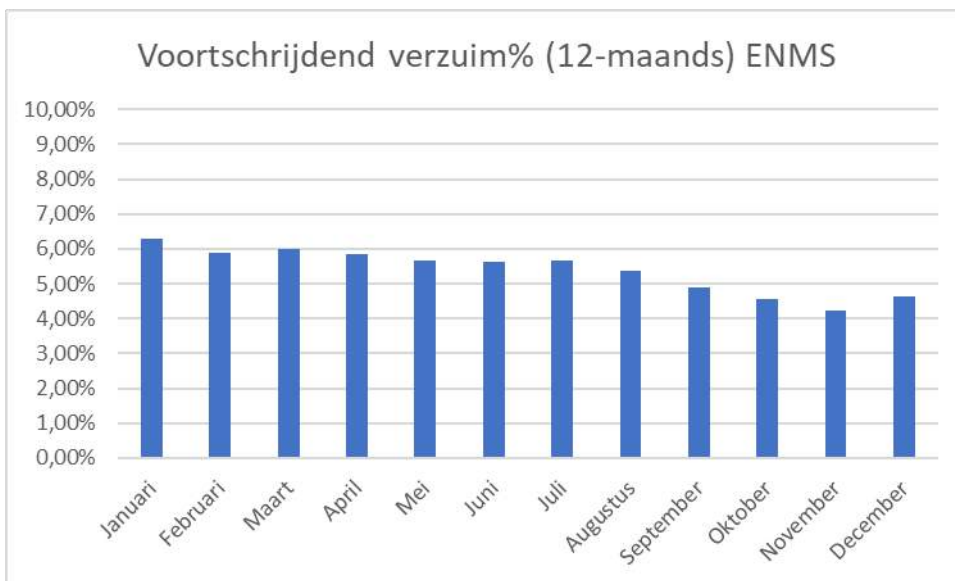
Het hele team is het afgelopen jaar bijgeschoold op het gebied van kosmisch onderwijs. Er zijn presentaties gegeven en de kwaliteit is getoetst door opleiders van de montessoriopleiding. Dit jaar volgt het hele team een training op het gebied van kosmisch onderwijs. Samen leren en samen vorm geven.

Daarnaast heeft de ENMS de ambitie om alle leerkrachten de montessori-bevoegdheid te laten verkrijgen. Dit kan op basisniveau, vakbekwaam- of meesterschapniveau.

Eén maal per jaar hebben onze medewerkers een ontwikkelgesprek met één van de directieleden. Er is veel aandacht voor persoonlijke ontwikkeling en het welbevinden van onze teamleden.

Ziekteverzuim

Hieronder staat een verzuimoverzicht van het jaar 2023.



Ten opzichte van 2022 heeft de ENMS het voor elkaar gekregen om het percentage ziekteverzuim in 2023 naar beneden te krijgen.

Huisvesting

Het schoolgebouw is oud maar wordt goed onderhouden door het opstellen van een meerjarenplan. De school ligt in een zeer aantrekkelijke wijk met veel ruimte om te spelen en te ontdekken. Zie ook paragraaf 6, Evaluatie.

De school is voornemens om in de toekomst de grond uit te breiden. Gesprekken zijn in 2023 gestart met de gemeente over de aanvraag hiervan.

Financiën

De ENMS voert een degelijk financieel beleid. Er is een afgestemd formatieplan aanwezig dat voldoet aan de eisen van het bestuur. Er is wel de wens om goed te kijken om het kort verzuim goed op te kunnen vangen. Zowel in 2022 als in 2023 vangt de directie, naast de geplande uren voor de klas, veelvuldig het kort ziekteverzuim op. Dit is een consequentie van het lerarentekort en waarbij de ENMS liever kiest voor kwaliteit voor de klas dan onervaren leerkrachten in opleiding te overbelasten. Toch blijft de wens om te kijken hoe er intensiever

samengewerkt kan worden tussen de PO scholen binnen Het Rijnlands om gebruik te maken van elkaars vervangingspool.

Ouders betalen een vrijwillige ouderbijdrage. Het afgelopen jaar hebben wij de tekst in onze schoolgids aangepast om de vrijwilligheid extra te benadrukken. Niet alle ouders kunnen of willen de vrijwillige ouderbijdrage betalen. Met dit gegeven houden wij rekening in de begroting.

4. Verantwoording

De ENMS heeft in 2023 de volgende subsidies aangevraagd en toegewezen gekregen. De gelden worden in 2024 besteed.

02.02.52 Combinatiefunctionaris op school	05VX00	20231002-31859	€ 14707,00	€ 11766,00
02.02.04 Cultuureducatie	05VX00	20231002-49918	€ 4913,50	€ 4913,50
02.04.09 Conciërgeregeling	05VX00	20231002-65595	€ 15000,00	€ 22451,06
02.02.53 Schoolsportclub	05VX00	20231002-71058	€ 4300,00	€ 4300,00

De ENMS heeft na jaren weer een gezond vermogen opgebouwd. Gevaar blijft de stijgende vaste lasten van bijvoorbeeld gas/licht.

De overheid blijft tot nu toe uit met het verstrekken van structureel extra geld. De ENMS blijft zoeken naar subsidies om het onderwijs te kunnen verrijken. In 2023 is een start gemaakt met een aanvraag voor een Erasmus+ project. Ook zijn er diverse gemeentelijke subsidies aangevraagd om het onderwijs van een extra impuls te kunnen voorzien.

5. Medezeggenschapsraad

De MR vergadert 1 keer per zes weken. De MR bestaat uit een oudergeleding en een teamgeleding. In totaal zes leden. Dit jaar is er één nieuw lid gekomen.

Er volgen altijd mededelingen vanuit de directie. Tussentijds houden wij de MR op de hoogte van waar wij op dat moment aan werken en wat onze aandacht heeft. De samenwerking is prettig en getuigt van groot wederzijds respect. Thema's die aan de orde kwamen:

- Personele bezetting
- Inning vrijwillige ouderbijdrage
- Evaluatie ouderbetrokkenheid

- Eind 2023 is de medewerkers-tevredenheidsonderzoek afgenomen. De actiepunten worden met de MR besproken.
- Voortgang basisvaardigheden

6. Evaluatie

De ENMS heeft dit schooljaar kunnen zorgen voor een stabiel schoolbeleid. Wij hebben ondanks het landelijke personeelstekort kunnen zorgen dat alle klassen een vaste leerkracht hebben. Het hele jaar door doen wij aan werving en selectie en proberen wij door aansluiting te zoeken bij pabo's en op andere manieren scholing te verzorgen. De school ziet graag verregaande samenwerking tussen de scholen als het gaat om het opzetten van een vervangingspool.

De school was ook in 2023 in staat, ondanks de nauwsluitende formatie, alle kinderen te voorzien van een 5-daagse schoolweek. Er zijn geen leerlingen naar huis gestuurd.

De afgelopen drie jaar hebben wij heel veel oud materiaal en meubilair vervangen voor nieuw. De school vormt weer een eenheid en kan op alle gebied weer met de tijd mee. Het onderhoud van het gebouw, dat grotendeels, door de gemeente moet worden bekostigd is een moeizaam proces. In 2023 is de ENMS voor het jaar 2032 geplaatst op de lijst voor groot onderhoud op kosten van de gemeente Den Haag.

Wij zorgen er wel voor dat alle, in het MJOP opgenomen, posten die wij zelf kunnen regelen op tijd worden uitgevoerd.

Verder hoopt de ENMS dat er in 2024 stabiliteit in het bestuursbureau komt inzake het personeel. De wisselende bezetting op cruciale posten voor stabiel beleid hebben wij als verontrustend ervaren.

Graag zou de ENMS ook de mogelijkheden willen verkennen om te experimenteren met bepaalde concepten zoals een 9^e groep en verdere internationalisering binnen de school. In plaats van netjes binnen de kaders te blijven heeft de ENMS ook de ambitie om buiten deze kaders te denken. De voorlopige conclusie is dat onze hoge ambities door diverse personeelskwesties (ziekte, leerkrachten in opleiding) niet waargemaakt kunnen worden. Wij rekenen in 2024 op verdere positieve ondersteuning in deze.

Annual Report 2023 European School The Hague Primary

1. Strategy and Education

Strategy

In 2023, the school celebrated its tenth anniversary. The school prides itself on its success and is grateful for the involvement of all stakeholders.

The school drew up an ambitious multi-annual year plan for the years 2023-2027, building on the current school plan and building on the seven promises of Rijnlands Lyceum and the Eight Competences of the European Curriculum. The focus will be on further improving the quality of education, building a quality assurance system, and working on socio-emotional development and safety. Due to a change in the management structure and the long-term absence of the Head of School, mixed results were achieved in those areas at the beginning of the year. In addition, the worrying financial situation, the high absenteeism, and people management required attention. The young school management has achieved good results in this area. The school is in a transition period from incredibly fast growth to stability, which asks reorientation, stabilization and innovation. The school must be taken to the next phase, in which finances are healthy and education is future-proof. ESH primary is now in that intermediate phase.

The school plan contains the following areas of attention: educational process, safety and school climate, quality assurance, finances, personnel, and results. Progress has been made in all these areas, although we hoped to take greater steps. In order to focus on the school plans and the development agenda, we will be working on both at ESH Primary and ESH Secondary in the coming years with the Three Wildly Important Goals: Quality, Learning Together, and Attention to each other.

Quality (the first promise) is one of our Wildly Important Goals. A joint working group from Primary and Secondary has identified the areas for improvement, and the steering committee will begin to oversee the implementation of these changes in 2024. This is in line with the outcome of the audit report of the re-accreditation. A large part of the staff will be involved through working groups: quality of lessons, assessment policy, results, physical and social safety, special needs, literacy and numeracy policy, and so forth.

Quality also includes internal and external communication, for which a working group has been set up to determine how we can improve communication in an agile and practical way and has examined the current distribution of roles, platforms and content, as well as protocols and rules. The communication working group identified a number of concrete steps that will be implemented in 2024 and will lead to significantly improved communication.

Learning Together (the fourth promise) is another Wildly Important Goal. We want to create an environment where colleagues can develop to their full potential. To achieve this, team leaders

conduct development interviews, offer interesting training and work towards an open culture and a learning organisation.

Attention to each other (the sixth promise) is the last Wildly Important Goal. Due to the changes in school management, not everyone has received the attention he or she deserves. The team leaders have invested heavily in school culture and a pleasant working climate, which is a challenge in a year in which savings had to be made again.

The young management team, together with the interim Head of School, has brought peace to the organisation. Confidence in these team leaders has proven to be great and provides a good basis and a solid foundation for development.

Educational Quality

In November 2022, the school was audited by a team of European Schools inspectors with the aim of re-accreditation. The outcome was very positive, with great compliments for the teaching and the way in which European citizenship is integrated into the curriculum. Nothing has changed in the working method of the school, so you can assume that the quality is unchanged. However, this cannot be substantiated due to the absence of a functioning quality system. The argument that the five language sections are difficult to compare in terms of results is partly correct, but one can look at the results of the previous school years. This will, therefore, be an important goal for 2024.

In a different way than the Dutch government, the European Inspectorate focuses on the basic skills of literacy, numeracy, and citizenship. Citizenship is covered through the Eight Key Competences for lifelong learning, as detailed in the European Curriculum. Each competence is covered in the school year; the focus areas for citizenship are social and civic competencies and cultural awareness and expression. P3, P4 and P5 children have European Hours lessons every Monday afternoon. The P4 and P5 classes also follow the Dutch *Leefstijl* program.

Maths and language are covered through the European Curriculum. Maths is planned together by year group teachers, language within language sections and L1 Mother Tongue teachers. We do not yet have a literacy and numeracy policy; this needs to be addressed as part of the quality improvements in 2024

Relationship with Secondary Education

ESH is considered to be one school. As in every school year, almost all our children moved up from primary school to ESH secondary. The transition program between P5 and S1 follows three main areas for the children: P5 taster day, P5/S1 sports day, and P5 end-of-year musical at ESH Secondary. The transition goes smoothly with teachers and internal support from both primary and secondary involved in the preparations. It was mentioned as one of the school's strengths during the re-accreditation in November 2022. Contacts with the secondary are now focused on class 5. In 2024, we also look at the younger children to investigate what extra support they need to successfully progress to the secondary or to the Dutch education system.

Role in the Society/Municipality

Most of our students participated in educational, cultural and sports activities in the municipality. ESH Primary celebrated all national days for which the communication officer has designed a script. In some cases the ambassador of the country was present. The school takes responsibilities towards society very seriously. By getting the Silver Award for Eco-schools, ESH Primary is on its way to getting the desired Green Flag. The school also participates in local sporting events, offers a wide range of extracurricular activities, organizes the Battery Battle, and participates in the European Writing Fest and the Local Heroes project.

School Climate

12 colleagues have developed expertise in *de Meldcode* and in tackling domestic violence and child abuse. Teachers are trained in their specific role within this domain with the aim of increasing their capacity and competence. As a result, improvement is noticeable; where previously, only the school psychologist and Safeguarding coordinator had conversations with parents, Internal Supervisors, Team Leaders, and teachers also conducted these conversations.

Within the use of the Edukey Safeguarding module, 69 students are reported in calendar year 2023, 7x a bully and 10x a victim. By 2022 there were 63, of which 4x were a bully and 14x were a victim.

The national *Anti-Pest Week* was participated in 2023, with daily activities set out by the Support Team for all classes: joint kickoff, complimenting, mapping out where pupils feel safe and unsafe in the school building, making Rock & Water video, Sociogram, and finally a Kindness Tree in the Atrium with acts of Kindness on it. Structural attention according to the PDCA-cycle for anti-bullying policy and the role of *aandachtsfunctionarissen* is the next step.

Student satisfaction has fallen from 8.1 to 7.9, slightly below the national average. Parental satisfaction has decreased significantly: 7.3, half a point below the average. Nevertheless, ESH is happy with this result: in the past year, the school has taken a series of measures to deal with the financial crisis, which has had little impact on the quality of education. The survey was discussed with the PPC; no further actions have arisen. In 2024, satisfaction surveys will be conducted among students, parents, and staff, and we will analyze the results and formulate action points for the school year plan.

Student Care and Special Needs Education

Resources received through *basisondersteuning*: € 111.955.

Resources received from *arrangementen*: € 15.040.

Total = € 126,995

Spent:

Behavioral expertise in school	€ 18.720
Consultation on other expertise	€ 1,330
Bazalt group assessments, consultation, and advice	€ 24.900

Powerkidz training	€ 960
Materials for individual students	€ 2,210
Individual guidance for a student with ASD	€ 30,000

6 students received extra support from SPPOH through *arrangementen*. Our Support Team provided intensive and moderate support to:

NL: 2x moderate, 32x general

EN: 15x intensive, 43x moderate

FR: 8x intensive, 18x moderate

DE: 10x intensive, 23x moderate

SP: 5x intensive, 3x moderate

All pupils from P3 took part in a Rock and Water training, 15 pupils participated in the Powerkidz training, and 26 pupils were involved in the Plus Project for Gifted & Talented.

In addition to this intensive and moderate support, pupils also received in-class support.

In the area of *Passend Onderwijs*, the following goals were achieved:

- NL and FR: filled support coordinator vacancies and get these sections back on track after a long absence of a support coordinator
- Expansion EN Support with a Support Teacher
- Exploring possibilities for an inclusion facility within the school
- Training *aandachtsfunctionarissen*

We didn't achieve the following goals:

- Explore opportunities for replacement Support Teacher DE who is absent for a long time
- Setting up structural framework for *aandachtsfunctionarissen*
- Playground Buddies (not further expanded after the pilot).

The contacts with the samenwerkingsverband *SPPOH* consisted of the presence of the advisor in all MDOs and planned pupils consultations with the Support coordinators. All processes concerning *arrangementen* needs the involvement of the advisor. The internal, Dutch-speaking support staff have visited events, workshops and training courses organised by SPPOH. All support coordinators have visited the IB meetings for international schools. All partners, including SPPOH have developed a Samenwerkingsplan.

2. Development of Student Numbers

Student numbers					
ESH Primary	Counting date February			Counting date October	
	1-2-2024	1-2-2023	1-2-2022	1-10-2022*	1-10-2021
National	-	-	-	-	-
International	879	864	855	833	817
Total	879	864	855	833	817

* as of 2022 the official date for counting students in primary education is 1-2 instead of 1-10

The numbers in this table follow the counting of students in October and February. In the last few years, the school ended the schoolyear with around 900 children in the school. Based on historical data and the gradual growth of the agencies, we expect a slight increase in the number of students in the coming years.

3. Staff and Operations

Formation

From school year 2022 to school year 2023, ESH primary had to reduce FTE. On 6 April 2023, staff was comprised of 122,17 FTE. The formation for the 2023-2024 school year was 117,44 FTE. Due to coverage related to absenteeism and long-term sicknesses, the actual formation was exceeded. The goal for next year will be 106,6, which will be quite a challenge.

Implementation CLA agreements

The Dutch Ministry of Education increased the salaries of primary staff members (OP + OPP) by 10%. The pay increase was processed in October 2023 retroactively from July 2023. Additionally, a one-off payment was processed in November this year ranging from 350 Euro to 1000 Euro gross, depending on job scale.

Performance interviews

In 2023, it was the idea to schedule STAY meetings with all staff; however, in practice, not all STAY conversations could be performed and archived. In 2023 only the new colleagues received such an interview, in 2024 everyone will receive this attention. The intention of the STAY meeting is to put the employee at the center of the conversation to allow them to reflect on what they need and want as an effective, successful, happy team member at ESH.

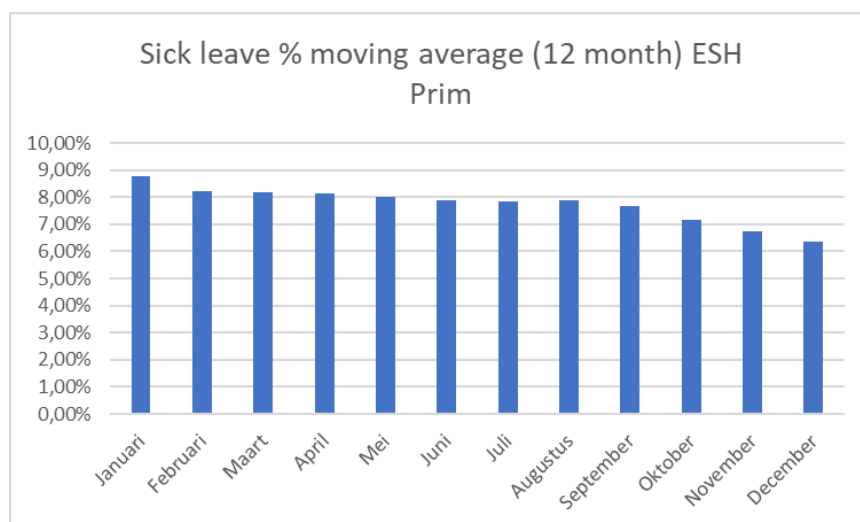
Strategic HRM

In 2023, a subsidy was awarded from the Onderwijsregio to support SHR. In 2024, in collaboration with other foundations, the goals are:

- Establish a consultative structure of participating schools from which a lobby is launched for the existing qualification recognition procedure (in collaboration with Dutch International Schools).
- A learning network of recruiters from international schools and departments within the region as a first step towards more cooperation.
- Insight into the international labor market for teaching staff (shorts, labor market communication, etc.)

- An overview of teacher training courses that are benevolent:
 - to develop tailor-made training courses for teachers with an internationally oriented teacher training to obtain (previously) Dutch qualification or;
 - develop tailor-made training courses for Dutch-qualified teachers in order to teach at international schools.
 - Being able to develop tailor-made learning pathways for schools.

Absenteeism



In recent years, we have seen a rising trend in absenteeism, which was halted at the beginning of 2023. In 2023 the moving absenteeism has decreased by 2.5% point, from 9.4% in 2022 to 6.9% in 2023. The reporting frequency has also decreased significantly. Whereas in 2022, this was still at a worrisome level of 3.4, it has dropped to 2.5. The middle leaders are involved in re-integration, they consult with the occupational health and safety service. However, absenteeism is still a continuous worry for ESH Primary. 2023 ended with a moving absenteeism rate of 6.9%, 1.7% point higher than the organizational average. Moreover, considered from a monthly absenteeism perspective, there is a growing absenteeism trend starting in October 2023 and bringing absenteeism again to 8,8% in December.

Besides growing rates of long term and middle term sickness cases there was also less focus on frequent absence conversations with staff. This might have contributed to the raise in absenteeism.

The staff well-being group continued to help create an encouraging and open atmosphere in the school where people feel safe, respected, and at home.

Training and development

In theory, within the STAY meetings, employees should discuss with their team leaders how they wish to use PB40 hours during the year and if and how they would like to use their professional budget according to the CLA. As STAY conversations are not fully integrated yet, how willing employees are to learn and develop cannot be concluded. For 2024 we will review the teachers' quality and an overview of the trainings followed.

In April, ESH primary organized an Inset day on 'The Culture Factor'; staff learned how culture can impact communication and understanding. In May 2023, the Inset day focused on planning and well-being/teambuilding. ESH itself had the expertise to design this training in terms of content. In September 2023, the Inset day included music and PE training for cover teachers, *Leefstijl* training for P4, and training on open-ended maths investigations for Early Years and primary teachers.

Middle management has followed a tailor-made leadership program, initially together with the Secondary Middle Leaders. The program included a personal intake, an assessment and thematic meetings on, among other things, quality assurance, educational leadership, group dynamics, personnel policy and communication skills.

Professional Development opportunities

On 8 February 2023, ESH hosted the Early Years DIPS (Dutch International Primary Schools) conference with almost 70 participants. Interested staff had the opportunity to join the online World Education Summit.

ESH continues to work with Professional Learning Communities (PLCs) in ESH Primary. During regular meetings, staff learn and develop together with the aim of improving pupil learning.

Recruitment and Publicity

In 2022 several new members of staff started in the ESH Primary. Also, ESH needed to recruit temporary staff to accommodate leave of absence due to long-term sickness. The school recruited all staff in collaboration with the HR department of Rijnlands Lyceum.

Organizational structure and improvements

The objective was to restructure ESH's business operations and put up clear definitions of tasks and roles. The implementation should have been completed by the Summer. Still, due to the permanent absence of the Facilities Manager, the project assignment of the *kwartiermaker* has been adjusted to the execution of (most of) the tasks and responsibilities of the Facility Manager, which implies that objectives regarding structuring and improving Operations have only partly been implemented and had to be moved to 2024. Among other things, the following has been achieved in 2023:

- The organizational structure for Operations has been set
- Operations tasks have been identified and described
- Facilities guide: communication about facilities towards staff: who does what, way of working and house rules
- Improvements of processes of Facilities and organization of work (document structure, processes, meeting structure and so on and so forth)

The objectives for 2024 relate to further development of Facilities organization, structure and improvements of organization of Operations, ICT, and improvement of processes and tracking costs and budgets.

Housing

The school still needs portacabins to ensure the accommodation of all pupils. These temporary classrooms are being rented and are a huge burden on the budget. Other ways of organizing were investigated in 2023; a working group started with a critical look at the timetable with an external expert. No solution has been found yet, and in 2024, the exploration for other solutions will be continued.

Finance

At the end of 2023, ESH primary had a negative result of 67K (excl. NPO), which is 478K higher than budgeted. This better result can be explained as follows. On the one hand, the basic funding has been adjusted (€ 326,000), but there are higher personnel costs (€ 202,000). Housing costs (€ 179,000) and institutional costs (€ 104,000) are less spent. ESH Primary's financial situation remains worrying. The salaries have increased by 10%, which is not compensated by Brussels. Nor has the previous salary increase been compensated, causing us to miss out on more than 1.5M of income on a yearly basis. Without any measure, the gap in the budget will be between 500K and 1M in the coming years. ESH is limited in steering costs and revenues and is for the budget and housing highly dependent on the European Commission, the Ministries of Education and Foreign Affairs, the municipality of The Hague and the European agencies.

Periodically, the state of affairs with regard to finances is discussed in the so-called *regiegroep*, and options are being investigated to achieve a reduction in costs. The school has been successful in remediation: partial phasing out the TA in the Early Years, a slight decrease in absenteeism, and a reduction in support teachers. In the past year, we conducted research to reduce costs further. A working group took a critical look at the timetable with an external expert and Operations took a critical look at material expenditure. It is not enough to close the gap in the budget and to build up resilience in a healthy way. In 2024, we will reduce the number of FTEs, and we will conduct research into the adaptation of education.

This situation is discussed with the agencies, the municipality of The Hague, the Ministry of Foreign Affairs and the Ministry of Education. The aim is to arrive at a short-term solution in 2024 and to take the time to compensate for the deficit sustainably, a solution in which the Netherlands fulfills its role as a host country.

Parental Contribution

Just like all previous years, the CAT 1 school fee and the CAT III school fee was the same for all parents. For the school year 2020-2021 € 6.860 was invoiced and for the school year 2022-2023 it is €6.990. The school fee is equal to the education allowance set by the European Commission.

4. Accountability

NPO Funding and collective workload funds

The budget was used, in consultation and agreement with the Participation Council, to pay for temporary extensions for teaching staff and teaching assistants in Early Years. All remaining funds were used in 2023. The collective workload funds are spent on cover teachers, Mother Tongue and Teaching assistants.

5. Participation

Participation Council

In 2023, the Primary Participation Council held five regular meetings with the school management about the annually recurring topics, such as school guide, annual planning, staffing plan, teaching time, budget, and annual report. In addition, there were ad hoc consultations between the chair of the PPC and the Head of School. The PPC and the school management have worked together constructively. The PPC has made a positive contribution to the realization of the school plan, has participated in the recruitment process for the director and the head of operations, and organized a joint meeting with the SPC to get acquainted with the new Senior Management. The PPC has been critical of information provision, especially where it has phased out the Spanish section.

Advisory board

Meetings have been scheduled throughout the year with representatives of the European Agencies and organizations (Europol, Eurojust, EMA, EPO, ESA/Estec) represented in the Advisory Board. There is a monthly meeting online and four live meetings of the Advisory Board. The live meetings are normally used for more strategic issues like the multi-annual budget and the school plan, the monthly meetings are more practical: issues being raised by employers of the companies that the school needs to know. The main agenda items for the strategic meetings were housing, finance, and the adjustment of the Dossier of Conformity.

Annual report 2023 European School The Hague Secondary

1. Strategy and education

Strategy

Due to the lack of stable management and the rapid growth of the school, there was a need in 2023 for continuity and a firm foundation as the school moves forwards. The work to improve the quality of teaching, learning and assessment which was planned for early 2023 did not take place and the planned improvement to harmonisation also was not sufficient. Therefore, the goals set for the school year 2023-2024 were on quality, communication and pupil behaviour.

Quality (Rijnlands promise 1: Good education and more): During the INSET days, the focus has been on formative assessment, differentiation, departmental SWOT analysis and good practice through peer learning. A working group has identified the areas for improvement and the steering committee will start to oversee the implementation of these changes in 2024.

Communication: a working group and external evaluation have taken place and advice received to streamline the tools for communication internally and externally. These will be implemented in the school year 2024-2025. Weekly briefings in the staffroom, led by the management team have been taking place since September and regular monthly meetings with the staff, parent and student sections of the participation council mean there is improved communication, visibility and positive collaboration.

Pupil behaviour: In 2023, there was a clear need to establish a positive behaviour policy and to promote the feeling of being part of a community. A working group elaborated a policy in autumn 2023, the implementation of which will begin in early 2024. Interventions with students and training for mentors took place in early 2023 and refresher courses planned in 2024.

The seven promises of the Rijnlands foundation feature in the school annual plan, and progress has been made in the following areas:

Modern challenging learning environment: teachers being given time to regularly discuss and share good practice of harmonisation and differentiation, the implementation of an AI working group and the reimagining of the study spaces for students and staff.

Safe respectful environment and professional culture: implementation of new policies for positive behaviour, lateness and absences and mobile devices with clear boundaries and expectations have been explained to students and staff through assemblies, mentor groups and staff meetings. Ergonomic working areas for staff and students, as well as employing more student supervisors for the corridors and canteen area have improved the working environment.

Educational quality

Below information regarding our final examination results.

Table 1: pass rate final examinations

Pass Rates			
ESH Sec	2023	2022	2021
ESH SEC	100%	100%	97%

We are proud of the 100% graduation rate achieved in 2023. Due to the intake regulations by which we are bound, we do not have a formal selection process for the vast majority of our students. This means that our classes are fully mixed-ability and teachers employ a range of differentiation strategies in their classroom practice.

In 2023 we have improved on our average from 75.92 in 2022 to 78.65 in 2023 while adapting to a significant increase in student numbers. The 2023 average grade is the highest the school has achieved since the first cohort in 2019, and for benchmarking, it puts ESH 8th highest in the 25 European Schools. To maintain and improve on our average as our student numbers increase is positive, particularly given the structural challenges with leadership and timetable that we adapted to.

The highest individual grade (96.49) and the lowest individual grade (52.42) were also achieved in 2023. The results per subject varied with student grades in 9 subjects well above the average grades for European Schools and student grades in 5 subjects below the average grades for European schools. We continue to challenge the culture of ‘a pass is good enough’ in the Dutch section and to address the differences in results of the different language sections. To help with this, the whole school has explored the significance of cultural difference in the workplace.

Our focus is to improve the exam results per subject, with results given to departments to analyse and draw up an improvement plan. This improvement plan is part of the overall school plan 2022-2026.

We do not yet have a literacy and numeracy policy; this needs to be addressed as part of the quality improvements in 2024, but it has not been required up to now as we follow the European Schools language policy only and do not have any benchmarking methods.

Accreditation

In the Autumn of 2022 ESH passed the re-accreditation process. The whole school approach to quality assurance is detailed above, and the timetable is becoming more stable with the intention of reaching a two year cycle with stability from 2024-25.

Quality assurance

Quality assurance plan

In 2022, a whole school (primary and secondary) quality assurance plan was written. Very little was acted upon until the creation of a working group in September 2023, due to the problems with the school timetable in the school year 2022-23. This started to address the system of quality assurance in response to the recommendation of the European schools and to the emphasis which the Dutch Inspectorate of Education places on systematic quality assurance.

Instruments used

The instruments used in 2023 for quality assurance include:

- The 4-year school plan and annual school development plans
- External benchmarking of results and progress students (via the European Schools and only for the baccalaureate cycle)
- Observation and feedback on teaching and learning for new teachers
- Feedback from stakeholders
- By 2026, ESH Secondary plans to participate in the PISA survey of the European Schools

Feedback from stakeholders

The results of the student survey undertaken in early 2023 are below:

Overview domains	Score	BM	Risk
Citizenship TL	5,76	6,18	60,00 %
OP1. Offer	5,31	6,03	44,00 %
OP3. Pedagogical-didactic skills	6,50	6,45	30,00 %
Bullying indicator according to students	8,94	9,31	4,00 %
Windows VO Pupils	6,74	7,05	31,00 %
VS1. Safety (KWS)	7,30	7,90	22,00 %

The results have not yet been analysed fully although the area of student safety was studied. In early 2023 there was a high incidence of graffiti in the toilets, interventions were made with students, doors were removed and extra student supervisors employed.

A satisfaction survey will be sent to all stakeholders in April 2024.

Development agenda

Priorities

The Coronavirus pandemic had a large effect on the behaviour and social skills of the students and the effects of this were seen in 2023. Training for mentors and students took place but a more defined programme of intervention about prevention is still needed.

Extra-curricular activities

The school trip programme started again fully in 2023 with a wide range of residential trips and activities offered to students throughout the school. The careers advice given was improved but there is still a lot that can be done, in collaboration and partnership with the other schools in

the foundation. In person European School activities and competitions also took place and the students, parents, staff and management participated in meetings with the associations across the Accredited European Schools. Our goal is to oversee the organisation of school trips and activities to ensure that throughout their schooling, every student in every year group, language section and subject will be able to benefit from a well rounded pedagogical programme outside of the classroom.

Digital and technology-based competences

The librarian intervened in digital literacy with the mentors and worked with the students, but this is not something done at systematic level yet.

Citizenship

Through our core values and key competences, we are dedicated to strengthening the sense of European community through our students, parents, and staff. We organise many events to promote European Citizenship, such as celebration of national days and the European day of languages. Clubs and after-school activities promote active citizenship, such as the Green Club, participation in the Hague International Model United Nations (THIMUN) and in our Neighbourhood Committee. We encourage the students to organise events and help them with these skills (Christmas market, Movie night to raise money for local charities, graduation, bake sales). This is still an area that needs improvement.

Internationalisation

The student mobility programme successfully took place in autumn 2023, with 27 students visiting ESH for a semester and 20 ESH students visiting other European Schools. ESH students participated in the Foundation Cup and attended various Model United Nations weeks (MUNISH, THIMUN, German International School MUN).

Relationship with primary and higher and academic education

85% of our students in S1 come from ESH Primary. In 2023 we continued to develop the collaboration with ESH Primary colleagues to improve the transition programme from primary to secondary for students and parents. This included more detailed information and communication between schools about the baseline abilities of the students in L1 and mathematics and transition activities such as taster lessons, a buddy program linking S4 students with S1 students and a sports day at secondary led by S6 students enrolled in the Sports Advanced programme. The feedback from students, parents and staff was positive. It is our intention to develop the handover from primary and secondary schools to be able to better cater for all of the students' needs.

In 2023 we consolidated our careers guidance programme. The counsellors allocated to each language section (English, French, Dutch) were given an increase in task hours to develop the careers programme in S6 and S7. We developed resources for mentor lessons that use Unifrog; an online resource that offers psychometric testing and careers suggestions for students.

Our students progress to many different universities in many different countries around the world. It is a challenge for us to analyse and benchmark their progress in higher education in detail because, for example, the Dutch application process is entirely confidential and we only know where students eventually confirm their place if they choose to tell us. The majority of our students choose to stay in the Netherlands. Our goal is to formalise the collection of university data by including this in the role description of the communications officer.

Role in the society/municipality

Most of our students participated in educational, cultural and sports activities in the municipality. Some of our students participated in charity initiatives and/or the Neighbourhood Committee which focuses on improving the physical and social climate in the area. Our S5 students did a short internship in a company/organisation as part of the career guidance programme, many in the region, some further afield. We have regular contact with the Wijkagent and the Vrije School and are planning interventions on cyberbullying and drugs education. Our students attended sports, political and scientific events in The Hague, and we had a visit from the mayor and various ambassadors who are interested in the education and lives of our students.

School climate

In 2023 there was a satisfactory survey sent to students from different year groups and different sections, asking them about the quality of the teaching and learning and the environment. This took place in April-May 2023. The results are shown below:

Overview domains	Score	BM	Risk
Citizenship TL	5,76	6,18	60,00 %
OP1. Offer	5,31	6,03	44,00 %
OP3. Pedagogical-didactic skills	6,50	6,45	30,00 %
Bullying indicator according to students	8,94	9,31	4,00 %
Windows VO Pupils	6,74	7,05	31,00 %
VS1. Safety (KWS)	7,30	7,90	22,00 %

A satisfaction survey will be sent to all stakeholders in April 2024.

As a result of the survey, workshops for classes S1 to S4 were given focusing on positive behaviour and respect. The anti-bullying policy has been reviewed, starting in August 2023 as part of the creation of the Positive Behaviour policy. ESH's values are respect, ambition and positivity and, for that reason, the policy was reviewed, and its name changed to Positive Behaviour. In specific cases, external parties have collaborated with the Cycle Leaders and Support Leaders in order to help the students in the best way possible (from difficult home structures leading to misbehavior and aggressiveness to addiction, depression). Our aim, based on recommendations received is to foster open communication encouraging the reporting of

incidents and to take a proactive stance through awareness campaigns and educational programmes, such as empowerment, consent, drugs and cyberbullying.

For staff, feedback received from the confidentiality persons indicated that a number of staff have the feeling they are not being listened to. They expressed a lack of confidence in management and when they explain their difficulties, they have the impression that they are ignored. Some of them have even the feeling to be bullied by their line manager. Since August 2023, mediation has taken place on a number of occasions and feedback discussed with management staff. A review of the structure of the management team is currently being investigated.

Student care and special needs education

The ESH is part of the collaboration network ('het Samenwerkingsverband') Zuid West Holland (SWVZHW). The provision of special needs education is described in our School Support Profile.

There were specific targets set per support student and these were evaluated per student by the relevant support specialist. These evaluations are sent to the parents after each semester.

All pupils received basic support (preventive and, if necessary, mild curative interventions).

Pupils who needed it received extra support in the form of an arrangement. The arrangements were determined in consultation with parents. To organise appropriate education (*Passend Onderwijs*), the school has an extensive internal student support team, and we collaborate closely with external support organisations: SWVZHW, koppelgenoot CJG, School maatschappelijk werker Schoolformaat, Jeugdarts CJG, jeugd verpleegkundige, Leerplichtambtenaar, Bazalt (Formerly HCO), Partners for psychological assessments and consultation, Ursula kliniek/de Rivierduinen, Partners for advice for students with eating disorders.

Moderate interventions school year 2022-2023 (students receiving 1 or 2 periods of support per week):

French	35
English	26
Dutch	14
German	14
Mathematics	36
Learning support	28
Social emotional support	84

Intensive support/arrangements school year 2022-2023 (students receiving 3 or more periods of support per week and students who are withdrawn from their regular class)

French	4
English	4
German	3

The goals set by the support department were to provide every student with the needed support so they would be able to progress to the following year without (or with limited) support, to ensure there were no ‘thuiszitters’ – students that stayed at home without following education and to ensure every student would be able to access the right level of education in the Netherlands, either at ESH or at a different educational facility. In 2023, all of these goals were met.

2. Development of student numbers

Student numbers			
ESH Secondary	Counting date October		
	1-10-2023	1-10-2022*	1-10-2021
National	-	-	-
International	813	781	692
Total	813	781	692

On 1 October 2023 there were 813 students at ESH secondary. This is higher than the predicted student numbers (800). The rise in the number of students compared to 2022 is largely due to the development in student numbers from ESH Primary to Secondary and to staff developments in the European agencies where the parents of 82% of our students work. Considering the student numbers at ESH Secondary we expect to have 850-900 students in the coming five years.

The Admissions section of the ESH Secondary website has been updated to better inform prospective students/parents. Nine information sessions for prospective parents were held during 2022-2023 with an average of 20 parents attending each session.

Recruitment and publicity

In 2023 we held four information meetings for prospective students and their parents with, on average, 20 attendees. As regards to publicity, the school is approaching capacity so does not actively need to search for students. The focus was (and still remains) on upgrading the content and format of our website. This is part of the review of the communications policy at ESH that has started.

3. Personnel and operations

Job mix ('functiemix')

In 2023, the job mix policy was implemented in the same way as in previous years. Following a school-wide procedure, 9 teachers were promoted from LB to LC, and 2 from LC to LD.

This is the overview for the function mix of the 128 teachers at ESH Sec:

Function mix	Target	ESH Sec	Women	Men
LB	20%	42,52%	46,15%	29,73%
LC	51%	36,22%	32,97%	45,95%
LD	29%	22,05%	20,88%	24,32%

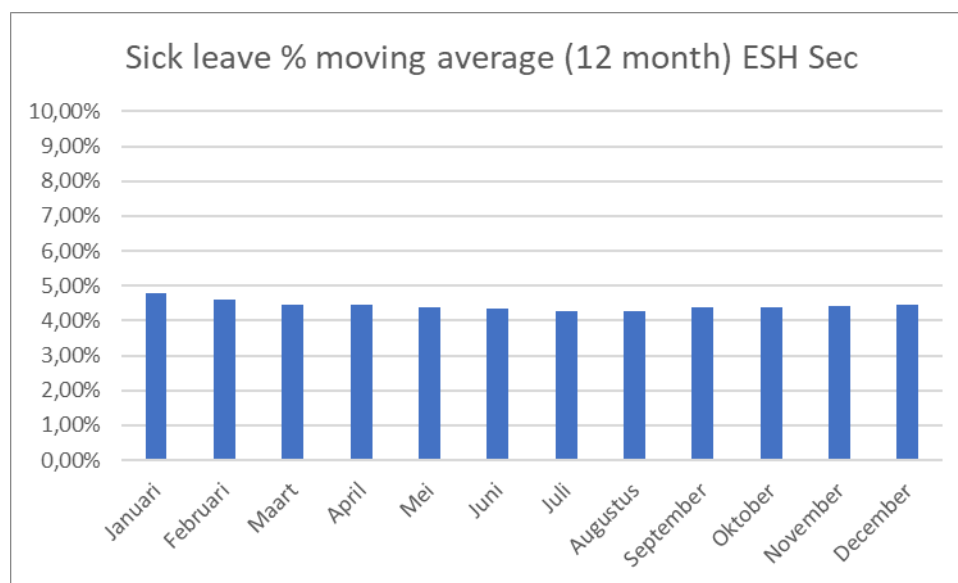
Interestingly enough, the group of male teachers is much closer to the target than the female teachers.

The expansion of the IKB90 hours had to be implemented during the 22/23 schoolyear. At Foundation level it was decided that employees who had chosen for pay out received the payment from December 2022 onwards. For employees who had chosen for time off the hours not taken would be paid at the end of the school year. Due to changes in the payroll department this was not done on time and these additional hours were paid out in September.

Interview cycle

In 2023, line managers held development interviews and follow up interviews with all teachers and student support staff. These interviews focus on talents, cooperation and personal development within the school development themes. Special attention is paid to new staff with lesson observations also taking place. In 2024, we aim to have development interviews with all staff members, i.e. including facilities and administration staff.

Absenteeism



The absenteeism percentage has risen over the last three years. When comparing the sick leave percentages of the secondary schools within the Foundation and the Foundation as a whole,

ESH Secondary has a lower sickness percentage, especially in 2022 and 2023. However, the absence frequency has increased a lot in 2023 and is higher than the rest. This means that we will monitor more closely the frequent absenteeism and have conversations with the employees who are sick more than 3 times a year.

Training

In 2023 we held several INSET days in which we dealt with subjects related to the school plan such as intercultural competency, communication, formative assessment and differentiation. There was also time for collaboration within subject groups and a departmental SWOT analysis done. Many teachers followed training related to the subjects they teach and/or related to specific roles in the school such as mentors, coaching and AI, as well as mindfulness sessions and language improvement courses being on offer. The European Schools offered live training for staff, which many teachers attended. The management development programme for the middle management team ended in June 2023 and was replaced by mediation, coaching and the leadership conference with DISS.

Housing

At the beginning of 2022 the need for extra classrooms (portacabins) was established. These classrooms were due to be operational in August 2022. Unfortunately, delivery was delayed due to limited availability on the market (shortage of refugee accommodation) and legal requirements (nitrogen calculations). Ten additional classrooms were installed on the front courtyard, in May 2023.

Due to the growth in student numbers and the addition of a German section, there is a need for an extra science classroom in which experiments can be carried out. The decision to convert a normal classroom into a science classroom, was taken in the Spring of 2023. The preparations and planning started in 2023 and the work will take place in the Summer break 2024.

With the portacabins and an extra science classroom we have adequate accommodation for the growth of the school until 2027, when we expect to acquire a small building adjacent to the school. The board is currently investigating with the municipality the reassignment of the annex to the Rijnlands foundation after the lease with the COA foundation expires in 2027.

Finance

At the end of 2023 ESH Secondary had a positive result of € 887,843 (excl. NPO) That is € 237,856 higher than budgeted. The difference is largely due to having 3 fewer FTE than budgeted. The long-term budget shows a healthy financial result for the coming five years, where targets are building the resilience fund and saving for possible renovations of a new annex.

For the mandatory and optional school trips in 2023, the wording of the information sent to parents was adjusted to inform them that the school will cover costs of any non-payments for mandatory trips, but reserves the right to cancel an optional trip if the costs cannot be covered by parents.

Plans to improve financial processes and tracking costs and budgets started in 2023 by looking at producing a year plan for trips and activities, learning materials and investments. This is to

be continued in 2024.

Operations

A restructuring of ESH's business operations (based on the B&T report 2022) took place in 2023.

The implementation should have been completed by the summer, but due to the permanent absence of the Facilities Manager, the project assignment of the Quartermaster was adjusted to the execution of the tasks and responsibilities of the Facility Manager, which implies that objectives regarding structuring and improving Operations have only partly been implemented and will have to be moved to 2024. In 2023, the organisational structure for Operations has been set with tasks identified and described. Improvements to the Facilities processes and the organisation of work and training of facilities staff in pedagogical skills also took place.

In the area of sustainability, temperature limiters have been put on all radiators and the energy use is monitored. Staff have been provided with a list of things to do when leaving a room and the cold water machine using plastic bottles has been replaced by one plumbed directly into the water supply. This is an area to expand on in collaboration with the Green club.

Further development of the Facilities organization is needed in 2024 to improve collaboration between Facilities and other staff (middle management and teaching staff) regarding student behaviour and student supervision. The recruitment of a Head of Operations and a clear organization of the tasks within operations (and administrative roles in particular) is necessary to ensure more flexibility and teamwork and a less narrow task focus.

4. Accountability

Collective workload funds

In 2023, and with the residue from 2022 (due to the late arrival of the subsidy and the change of management), the amount available for workload relief was €230,200. The subsidy was not completely spent in 2023 for the reasons stated above. In September 2023, and in collaboration with staff and the Participation Council, it was decided to employ student supervisors (3 extra) to help with supervision around the school at all times, and external exam invigilators to supplement 1 or 2 teachers in the two large exam periods of the year. In 2023 therefore, only €3253 was spent and the residue has been budgeted for in 2024.

NPO funds

The budget for 2023 was €213,976 and we spent € 271,687 which is € 57,711 more than we budgeted for. This means there is €119,784 left until July 2024. The subsidy was largely spent on an intervention from staff about intercultural communications, social cohesion for students and mindfulness training to help students to cope with negative emotions, improve their mental health, and have less stress for exams. The participation council were briefed on NPO's multi-year plan, and in addition, by invitation, we gave them more explanation on accountability. They also had 2 more meetings in which we accounted for where the money went.

5. Participation council

In 2023 the Participation Council held five regular meetings with the school management about the annually recurring topics such as school guide, annual planning, formation plan, teaching time, budget and annual report. There was additionally consultation on management vacancies and involvement in the recruitment procedure. The MR and PMR gave positive advice or consent on all requested topics.

In September 2023 two new staff members and two new students joined the Participation Council. One parent, one member of staff and one student participate in the General Participation Council Rijnlands Lyceum. Courses on professionalisation are offered and followed on a voluntary basis.

6. Evaluation

Due to the lack of continuity and stability in the school leadership, there was not much progress made in the areas identified in the school plan 2022-2026 before August 2023. Since then, a new senior management have been in post (Director and Head of School), and the post of Head of Operations will be filled in May 2024 after the third attempt at recruitment. ESH is a school that grew quickly and didn't have the time to develop longstanding policies and protocols.

Progress has been made since August 2023 with the development and implementation of new policies and the improvement plan put in place by the quartermaster in the area of facilities and operations. Investigation into the systems of quality assurance existing at the school demonstrated that there is still a lot to do before we can be certain about the quality of teaching and learning and benchmarking our students. This will be the focus in 2024 and will involve a steering committee overseeing the necessary improvements.

For the whole of the school, there is a need for the development of a positive feedback and learning environment and appraisal cycle. There must be improvement and clarity in school wide (staff) policies and processes (properly communicated, reader friendly documents and clear presentations) as well as the improvement of various processes such as recruitment, onboarding and offboarding of staff.

Despite the need to develop and grow into the next phase, ESH has a lot of things to be proud of such as the rich programme of activities both inside and outside the classroom, enthusiastic and talented teachers, committed and motivated support staff and confident, mature students who are ambassadors for their school. With increased visibility and accountability, the development and quality of the education at ESH will continue in a positive direction.

Annual Report 2023 -The International School of the Hague – Primary

1. Strategy and education

Main lines of policy: positioning of the school and educational choices

During the latter half of 2023, efforts were focused on establishing the school within the metropolitan area of The Hague. This deliberate initiative aimed to foster outward connections, engaging with local communities, businesses, and embassies. Consequently, this strategic approach facilitated integration into The Hague's network, effectively placing the school on the map. The overarching goal was to enhance public relations, generate interest in the school, and ultimately boost student enrolment in the early years. Additionally, there was a concerted effort to solidify the school's position within the DIPS association and cultivate mutually beneficial relationships with other DIPS schools.

The appraisal process has been revamped. The building blocks were prepared in 2022, however there was an objection to the self-evaluation rubric. This has been worked on by a rubric committee and has been presented to the pMR. After several discussions, the appraisal process was kicked-off in October 2023 and 40 lessons were observed as part of the appraisal process and in the second phase the self-evaluation rubric will be used along with the 360 degree feedback to complete the appraisal process of one third of the staff members. Every staff member will complete an appraisal process every 3 years. This appraisal process was conducted by the Principal and the Vice Principal. In addition, every staff member has a performance discussion with their line manager around September – October of every year that includes goal settings.

Another important achievement was the outward looking community engagement projects. The school organised and engaged in community outreach programmes where there was partnership cultivated with a nursing home in the neighbourhood. The student choir performed for the residents of the nursing home. Coffee time and game sessions were conducted every few weeks. This nurtured a bond with the students and the elderly and gave both parties something to look forward to. This interaction with the local community allowed to forge bonds with the Aldermen of the Gemeente of The Hague.

Another major improvement was on streamlining school communication. There are many platforms used by the school to communicate with parents and staff. These were streamlined and limited by weekly messages for staff on Thursdays that include the Wednesday staff briefing notes, a weekly newsletter published every Friday for parents. The individual emails from staff to parents were cut down and this was now streamlined so that parents were not bombarded with messages from school from various quarters.

From the Rijnlands Koers plan there have been significant results which were achieved on the promises of “Een veilige respectvolle omgeving”, “Duurzaamheid en welzijn” and “Goed onderwijs en meer”.

“Een veilige respectvolle omgeving”: This can be seen by consistently using the school's value statements of Curious, connected and compassionate during the decision making process and code of

conduct amongst staff and the leadership team. These were building blocks that will lead to a professional culture.

“Duurzaamheid en welzijn”: Transitioning of students and families from primary to secondary school, from primary to schools abroad, and from abroad to the ISH primary was the focus of one of the CIS projects under the social emotional learning theme. The school became a member school of SPAN (Safe Passage Across Networks). See link [here](#). Three staff members are being trained to support the transitioning process for international families. This will help our teachers initially to know more about how to support the new students when they get to our school.

“Goed onderwijs en meer”: A big step was made in the direction of concept based inquiry approach in the curriculum especially for Mathematics units. An in-school training for all teachers by an external expert has led to every year group having planned and delivered at least one Mathematics unit in the concept based inquiry method. That has led to deeper understanding of Mathematics concepts and vertical alignment in Maths through early years – Year 6. Hopefully this can be seen in the ISA results that will be published in April 2024.

Education Quality

International Schools Assessment: The ISA is designed specifically for students in international schools. It is based on the internationally endorsed reading, mathematical literacy and scientific literacy frameworks of the OECD's Programme for International Student Assessment (PISA). It allows us to compare our students with other students in international schools around the world. These results provide valuable information to parents about their child's performance and important information for the school, which helps to systematically inform programme change and monitor cohort progress. This is the fifth year in which the Primary School has administered the International Schools Assessment (ISA). The school has continued to produce outstanding results in 2023.

Primary Reading Results

Encouragingly, over the past 5 years, ISH students across the upper primary years have continued to score higher in reading than similarly aged students from other international schools.

	2019	2020	2021	2022	2023
Y4	ISH 323 (+33) All schools 290	ISH 317 (+13) All schools 304	ISH 367 (+ 92) All schools 275	ISH 353 (+31) All Schools 321	ISH 327 (+13) All Schools 314
Y5	ISH 379 (+38) All schools 341	ISH 363 (+19) All schools 344	ISH 390 (+31) All schools 349	ISH 428 (+60) All Schools 368	ISH 390 (+14) All Schools 376
Y6		ISH 441 (+57) All schools 384	ISH 439 (+23) All schools 416	ISH 446 (+59) All Schools 387	ISH 417 (+18) All Schools 399

Cohort Tracking in Reading

Cohort 1	Cohort 2	Cohort 3	Cohort 4	Cohort 5	Cohort 6
ISH Y5 2019 379 (+62) All schools 341	ISH Y4 2019 323 (+33) All schools 290				
ISH Y6 2020 441 (+57) All schools 384	ISH Y5 2020 363 (+19) All schools 344	ISH Y4 2020 317 (+13) All schools 304			
	ISH Y6 2021 439 (+ 23) All schools 416	ISH Y5 2021 390 (+41) All schools 349	ISH Y4 2021 367 (+92) All schools 275		
		ISH Y6 2022 446 (+59) All Schools 387	ISH Y5 2022 428 (+60) All Schools 368	ISH Y4 2022 353 (+31) All Schools 321	
			ISH Y6 2023 417 (+18) All Schools 399	ISH Y5 2023 390 (+14) All Schools 376	ISH Y4 2023 327 (+13) All Schools 314

Primary Writing Results

This year, the Primary school has excelled itself with its writing results. Our students' scores in both narrative writing and persuasive writing are significantly higher than those of similarly aged students from other international schools. Importantly, the cohort of students who stayed at the school improved significantly since last year.

Narrative Writing

	2019	2020	2021	2022	2023
Y4	ISH 361 (-4) All schools 365	ISH 380 (+16) All schools 364	ISH 362 (+0) All schools 362	ISH 364 (+12) All schools 352	ISH 375 (+24) All schools 351
Y5	ISH 412 (+7) All schools 405	ISH 418 (+13) All schools 405	ISH 413 (-1) All schools 414	ISH 430 (+20) All schools 410	ISH 436 (+38) All schools 398
Y6		ISH 463 (15) All schools 448	ISH 462 (+7) All schools 455	ISH 470 (+30) All schools 440	ISH 477 (+32) All schools 445

Cohort Tracking in Writing Narrative

Cohort 1	Cohort 2	Cohort 3	Cohort 4	Cohort 5	Cohort 6
ISH Y5 2019 412 (+7) All schools 405	ISH Y4 2019 361 (-4) All schools 365				
ISH Y6 2020 463 (+15) All schools 448	ISH Y5 2020 418 (+13) All schools 405	ISH Y4 2020 380 (+16) All schools 364			
	ISH Y6 2021 462 (+7) All schools 455	ISH Y5 2021 413 (-1) All schools 414	ISH Y4 2021 362 (+0) All schools 362		
		ISH Y6 2022 470 (+30) All schools 440	ISH Y5 2022 430 (+20) All schools 410	ISH Y4 2022 364 (+12) All schools 352	
			ISH Y6 2023 477 (+32) All schools 445	ISH Y5 2023 436 (+38) All schools 398	ISH Y4 2023 375 (+24) All schools 351

Persuasive Writing

	2019	2020	2021	2022	2023
Y4	ISH 424 (+11) All schools 413	ISH 468 (+53) All schools 415	ISH 431 (+1) All schools 430	ISH 436 (+29) All schools 407	ISH 454 (+40) All schools 414
Y5	ISH 487 (+35) All schools 451	ISH 487 (+36) All schools 451	ISH 465 (-10) All schools 475	ISH 488 (+29) All schools 459	ISH 511 (+54) All schools 457
Y6		ISH 519 (+37) All schools 482	ISH 496 (-4) All schools 500	ISH 525 (+48) All schools 477	ISH 535 (+41) All schools 494

Cohort Tracking in Persuasive Writing

Cohort 1	Cohort 2	Cohort 3	Cohort 4	Cohort 5	Cohort 6
ISH Y5 2019 487 (+36) All schools 451	ISH Y4 2019 424 (+11) All schools 413				
ISH Y6 2020 519 (+37) All schools 482	ISH Y5 2020 487 (+36) All schools 451	ISH Y4 2020 468 (+53) All schools 415			
	ISH Y6 2021 496 (-4) All schools 500	ISH Y5 2021 465 (-10) All schools 475	ISH Y4 2021 431 (+1) All schools 430		
		ISH Y6 2022 525 (+48) All schools 477	ISH Y5 2022 488 (+29) All schools 459	ISH Y4 2022 436 (+29) All schools 407	
			ISH Y6 2023 535 (+41) All schools 494	ISH Y5 2023 511 (+54) All schools 457	ISH Y4 2023 454 (+40) All schools 414

Primary Mathematics Results

This year has seen a dip in the school's overall performance in mathematics. While most of upper primary has managed to sustain scores that remain above world averages, this has not proved to be the case in Year 5. Importantly, this cohort has dropped significantly since last year. It will be necessary to uncover why this has happened and see what can be done to reverse this trend.

Mathematical Literacy

	2019	2020	2021	2022	2023
Y4	ISH 313 (+2) All schools 311	ISH 344 (+38) All schools 306	ISH 357 (+45) All schools 312	ISH 362 (+35) All schools 327	ISH 367 (+18) All schools 349
Y5	ISH 405 (+27) All schools 378	ISH 386 (+6) All schools 380	ISH 404 (+13) All schools 391	ISH 420 (+29) All schools 391	ISH 400 (-16) All schools 416

Y6		ISH 441 (+7) All schools 434	ISH 440 (+11) All School 429	ISH 466 (+44) All schools 422	ISH 472 (+25) All schools 447
----	--	---------------------------------	---------------------------------	----------------------------------	----------------------------------

Cohort Tracking in Mathematical Literacy

Cohort 1	Cohort 2	Cohort 3	Cohort 4	Cohort 5	Cohort 6
ISH Y5 2019 405 (+27) All school 378	ISH Y4 2019 313 (+2) All schools 311				
ISH Y6 2020 441 (+7) All schools 434	ISH Y5 2020 386 (+6) All schools 380	ISH Y4 2020 344 (+38) All schools 306			
	ISH Y6 2021 440 (+11) All School 429	ISH Y5 2021 404 (+13) All schools 391	ISH Y4 2021 357 (+45) All schools 312		
		ISH Y6 2022 466 (+44) All schools 422	ISH Y5 2022 420 (+29) All schools 391	ISH Y4 2022 362 (+35) All schools 327	
			ISH Y6 2022 472 (+25) All schools 447	ISH Y5 2022 400 (-16) All schools 416	ISH Y4 2022 367 (+18) All schools 349

Quality assurance

In 2022 the school worked on an appraisal policy in consultation with the pMR. Though an agreement was reached on the overall process, the pMR did not feel that rubrics used for self-evaluation of the teacher and 360 degree feedback from colleagues did justice to their job description. The pMR wanted the 7 BIO competences of a teacher included in the rubric. As part of the quality assurance process, the school leadership appointed a committee who would articulate rubrics with the support of the Principal which would be specific for teachers, teaching assistants, librarians, lunchtime supervisors and office staff. This process was completed in 2023 and the rubrics were presented to the pMR. The PDCA cycle approach was used in this process. Around 40 lesson observations were conducted from October - December 2023 by the Principal and the Vice-Principal. Feedback was provided to the

relevant teachers on the observations. The next step will be to use the rubrics generated as a trial run for self-evaluation and 360 degree feedback from approximately 4 colleagues as part of the appraisal process.

In addition to this, performance and goal setting interviews for all staff members were conducted from September to November 2023 by Assistant Principals, Year Leaders and Subject lead.

Formal observation of about 40 lessons per school year as part of a 3-year appraisal cycle ensures quality checks and allows for substantial data as pointers for further development of the school.

The education time and the school vacation calendar are allocated for the school year in accordance with the agreement made within the schools in the region of the Hague. This is submitted for endorsement to the MR and published on the relevant portals.

Relationship with secondary schools

Most of our year 6 students (91%) moved to the ISH secondary. In August 2023, out of 116 students from Year 6, 106 students moved to Year 7 in ISH secondary. 10 students left school. Out of these, 8 left for other schools abroad, one student moved to ASH (American School of the Hague) and another student moved to BSN (British School of the Netherlands).

Though there is a clear transition process for our students moving to the secondary schools, more can be done in providing information to the parents of our year 6 students. There is an assumption that our students will move to ISH secondary and no information session was organised for the parents of our year 6 students for the past few years. This has been rectified for the current cohort of Year 6.

Role in the environment/municipality

We are collaborating with TU Delft and Leiden University PhD researchers on a study in Design Creativity and spatial thinking. Students of Year 6 will work on this design problem-solving task for 4 weeks to produce creative and meaningful design ideas. This project will provide the researchers insights into the class creative and spatial thinking capacities and provide methods to evaluate our children's design works in the future.

The collaboration with NHL Stenden University of Applied Sciences provides an opportunity to support two interns who are in their final year of their primary school teacher training programme.

A group of teachers are involved in the Sustainability Accelerator Programme (SAP), which is a collaboration of a number of International Schools such as IS Delft and Ammity. This is an Erasmus plus (Germany) subsidised collaboration programme.

From March 31st to April 2nd 2023, ISH hosted the global annual conference for Concept Based Curriculum Instruction (CBCI) led by Rachel French from Professional Learning International. The conference included keynote presentations, live CBCI lessons hosted by ISH Primary teachers, live classroom visits, round-table discussions and break out sessions. It was a great opportunity to showcase the Concept Based progress that has been made by ISH Primary to colleagues from around the world.

The ISH primary will also host the [European Reading Institute conference](#) in August 2024. This opportunity allows us to showcase our school in Europe giving us the access to future staff members and also helps our current staff to get trained and lift the level of our reading instruction and create a new vision of ways we can help our students grow as word solvers and as critical thinkers, observers and readers of the world.

The school is part of the DIPS association and has participated in the 2 day DIPS conference. It is also participates in DIPS network meetings with the admissions officers, HR officers and librarians.

The school consistently collaborates with Rachel French, the guru of concept based inquiry approach and provides data for her research projects associated with this topic.

We work as a member of the ECO-schools, where the students are involved in the green project, thrash warriors project etc.

We are partnered with the Junior Duke award programme where students will participate in activities that will boost their independence, confidence, resilience and self-motivation skills.

This year we have become a SPAN member (Safe passage across networks) to support international families in the transitions to and from NL and the school.

The school has an intensive collaboration with woonzorgcentrum Dekkersduin where our students visit the nursing home to interact with the residents of the home.

CIS Community Survey Statements – Students, Nov 2023	Primary Year 6 students
Survey Statements	%
The school environment supports students' learning and well-being.	90
I am able to share my opinions on matters concerning my learning and well-being.	77
I feel safe at school.	88
Harmful or bullying behaviours between students like hitting, spreading rumours, or making threats, are not tolerated in our school.	76
I know what to do if I experience harmful or bullying behaviours by other students.	86
I understand how I am expected to behave in school.	97
I felt supported by my teachers when I first started in the school.	87

The statement “I understand how I am expected to behave in school” generated a very high agreement rate. While the staff survey portrayed this domain of Well-being generally as a strength, the student survey brings up some areas for improvement, in particular regarding opportunities for students to share their opinion on matters regarding their learning and well being; and harmful or bullying behaviours between students.

For the primary school, there was strong agreement with the majority of the statements regarding well-being. The year 6 students felt they are safe in school, they know what the behaviour expectations are and know where to go if they feel bullied.

There was less agreement with the statement, “Harmful or bullying behaviours between students like hitting, spreading rumours, or making threats, are not tolerated in our school”, with 76% of year 6 students agreeing. This is somewhat inconsistent with the statement that the students know where to go if they feel bullied, suggesting that the students may feel the school does not take sufficient action when issues are reported to adults or they are not informed of the actions taken. The school has recently revised its behaviour protocol, with clearer roles and responsibilities of playground supervisors, teachers and assistant principals. The primary school is now also tracking behaviour more thoroughly via iSAMS to identify emerging patterns of behaviour.

There was also less agreement with the statement; “I am able to share my opinions on matters concerning my learning and well-being”, with around 77% of the year 6 students agreeing. The year 6 team will take action to hold more frequent assemblies where students are asked for their opinions, so that the students feel like they have more of a voice.

CIS Community Survey Statements - Students Nov 2023		Parents response
Survey Statements		%
The school has a supportive environment for students' well-being.		89
I have confidence in the school's ability to keep my child safe in school.		92
I know what to do if my child experiences harmful or bullying behaviours in school.		70
I understand the school's expectations for my child's behaviour.		94

The domain of well-being shows up generally as a strength. In particular, the statement “I understand the school's expectations for my child's behaviour” generated very high agreement with 94% of agree/strongly agree responses.

Only the statement “I know what to do if my child experiences harmful or bullying behaviours in school” led to a considerable rate of disagreement (70% of agreed/strongly agreed responses). This is a signal for the school to communicate more clearly on the route that the parents can follow and who they can approach to signal harmful or bullying behaviours. This could be done via visuals in terms of a flow chart, posters, newsletters and communication through our Parent association.

Pupil Care and appropriate education

The school has been actively engaged in implementing a strategy known as “managed inclusion”. Our school ondersteunings Plan (SOP) outlines our comprehensive vision and approach towards inclusion across the school. While aligning with the Dutch Passend Onderwijs is crucial, we are also navigating discussions with SPPOH to ensure that our model fits within our international context.

For instance, while we possess significant in-house expertise and receive support from external agencies, we face challenges in referring students to more suitable settings due to language barriers. Additionally, there is a lack of appropriate international secondary education options for some of our students.

Admitting new students poses a particularly complex challenge as we gather data from schools and families worldwide. To address this, we meticulously outline the support services available through our team of learning support specialists for each year group, actively managing both student numbers and resources.

In our SOP, we articulate our perspective on inclusion at ISH. We embrace the definition provided by the International Baccalaureate (IB), which views inclusion as an ongoing process focused on enhancing access and engagement for all students by identifying and eliminating barriers. This ethos is nurtured

within a culture characterized by collaboration, mutual respect, support and problem-solving, involving the entire school community.

At the heart of our inclusion model at ISH lies a deep consideration for the individual needs of each student. Hence, we adopt a graduated response to Learning Support that underscores the importance of a holistic and collaborative approach. Through meticulous assessment of student needs, we proactively take measures to eliminate obstacles to their progress. Furthermore, we continuously revisit and refine these decisions to develop a comprehensive understanding of students' needs and facilitate their journey towards personal excellence.

The school has a team of 5 learning support specialists, 2 of which are learning support assistants and three of them are learning support teachers. In 2023, there were **70 students** for whom a child centered profile (CCP) was generated. These were dealt with light interventions within the classroom setting with strategies provided by specialists. There were **28 students** that were on an Individual Education Plan (IEP). These are stage 2 IEPs, where students are pulled out for individual or small group sessions supported by the learning support team. There were **16 students** with Stage 3 IEPs. These are students that need intensive support. Most of these students need support from external agencies that are suggested via the multi-disciplinary overleg (MDO) structure supported by SPPOH.

Intervention types	Number of students
Child centered profile (CCP) – stage 1	70
Individual Education Plan – stage 2	28
Individual Education Plan – stage 3	16

We collaborate with external organisations such as SPPOH, Rndom jou, Kracht and Steunpunt autism. The external specialists that provide scheduled support in school every week are in the area of occupational therapy (OT) and speech therapy. In addition we have an external youth worker that provides a day of support in school. The school depends on the expertise of the external school doctor associated with our school and the school nurse in the MDO sessions.

The learning support provides sessions on executive functioning, dyslexia support, dyscalculia support and socio-emotional regulation. A fairly good percentage of the students from stage 2 category do not need additional support after about 18 months and can be taken off the stage 2 list.

2. Development of student numbers

The table presented below illustrates the student enrolment trend since 2021, indicating a modest increase in numbers providing stability in numbers. While the upper years are at full capacity, classes in the early years are not optimally filled and require attention. Several factors may contribute to this decline in enrolment. Parents of 4-5 year olds often explore the Dutch national primary education

system as an alternative. Additionally, the competitive market for school fees may lead parents to select international schools in the region offering education at lower fees compared to that of ISH Primary. Moreover, insufficient public relations efforts and a lack of community outreach may have contributed to a limited showcasing of our school to the community.

The expectation is that the PR efforts done in the last few months will stabilise student numbers. The 1-02-2024 student number count was **607** which is promising.

Student numbers					
ISH Primary	Counting date February			Counting date October	
	1-2-2024	1-2-2023	1-2-2022	1-10-2022*	1-10-2021
Nationaal	-	-	-	-	-
Internationaal	607	594	591	566	561
Totaal	607	594	591	566	561
* as of 2022 the official date for counting students in primary education is 1-2 instead of 1-10					

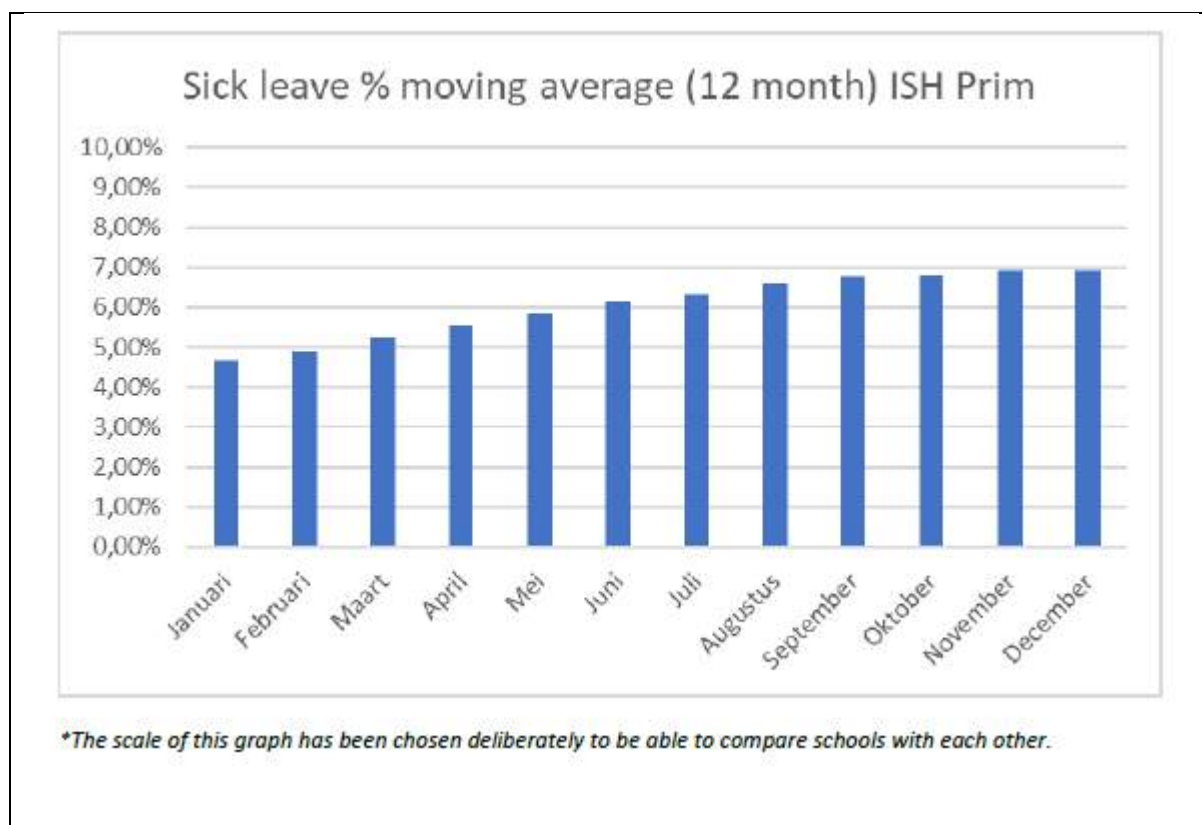
3. Staff and operations

The budgeted full-time equivalent (FTE) falls short of the realised FTE due to various factors such as long-term illnesses, maternity leave, parental leave, ES days and BBOW days. Over the past three months, efforts have been directed towards reintegrating all but three staff members who were on long-term leave, back into the workforce.

During this period, the primary focus was on initiating the appraisal process, which has been positively received by staff members. The rubric committee has developed self-evaluation rubrics, which was presented to the pMR. The initial phase of lesson observations and feedback involving approximately 40 staff members was conducted between October and December 2023. Additionally, all staff members underwent goal-setting interviews and engaged in continuous professional development discussion with their line managers. Each staff member has to choose at least one course from the menu provided by the school, this includes amongst others CBI (concept based inquiry approach training, translanguaging, Behaviour management, Visible thinking routines, Reading and writing workshops and Maths workshops. In addition, staff members are encouraged to choose another course of their choice from their personal professional development budget. Most staff members complete two courses in a school year. The staff meetings, collaborative sessions and study days are planned for strategic discussions and collecting and collating views and data about processes and ongoing development.

The 360 degree feedback and discussion inherent in the appraisal process provide staff members with opportunities to articulate their future aspirations, enabling the leadership team to incorporate these insights into further developing the educational vision of the school. This fosters the professional development of staff members and contributes to cultivating a professional culture within the school.

The table below shows the sick leave %. It is a moving average over a 12 month period. The % is high. This is due to the inclusion of long-term absences. Over the last few months intensive conversations and support has been provided to reintegrating staff members and this is paying off with numbers dipping which is not seen on this chart. The short term absences are also frequent due to the flu epidemic and the dark winter seasonal factors.



Housing and sustainability, energy saving

Investment is made in installing trap doors near the two exits to the early years play area to insulate the corridors and facilitate energy savings. Major repairs were conducted to allow sustainable circulation of warm air back into the building via the vents. The outdoor play area was spruced up with evergreen plantations. This provides some protection from the wind when the students are playing outdoors. A start has been made with a think-tank of staff members who will pitch ideas about revamping the learning environments of year 5 and Year 6 in the main building.

The project of climate control for visitors and admin staff in the reception area has kicked-off to allow for effective and efficient use of the reception counter, making it welcoming for visitors and to allow for optimal climate control. This project will be completed in the summer break of 2024.

ICT

The nominal expenditure was made on maintenance of devices and licensing. In 2024, the smartboards of about 10 classrooms will be replaced and this is budgeted for.

Finance

The ISH-Primary has a negative result of -€205,000 (excluding NPO). This is €245,000 higher than budgeted. This can be partly explained by the higher salary costs due to increase in the CAO salary scales of the primary staff.

The school fees for 2023-2024 was increased by 4% only and not the proposed 6%. This could also be one of the factors for the negative result. There were no adjustments made in the activities offered. The cost of transport for buses for excursions has increased enormously. The costs for building materials and cleaning materials has also increased much more than the indexation.

Approximately, 0.5% of the annual budget is reserved for bad-debt. Different circumstances dictate whether or not to write-off the debts.

In 2023, the school encountered risks such as staff turnover and low enrolment of students in the early years. To address these challenges, the school implemented proactive measures. This included intensifying public relations efforts and leveraging our social media platforms to showcase the school, thereby attracting both staff and potential students. Additionally, the school initiated relationship-building and team-building activities to foster a positive atmosphere and enhance the well-being of both staff and students.

4. Accounting for grants

Workload resources were allocated towards hiring lunchtime supervisors and a physical education assistant to oversee playtime during breaks. This arrangement enabled class teachers to have uninterrupted breaks and lunch periods without having to supervise their students.

NPO funds were utilised to employ substitute teachers who covered classes for teachers on extended sick leave, thereby reducing the workload for regular teachers.

A new subsidy was secured from SPPOH/Gemeente funds for the “Start Klas” project, aimed at supporting students aged 4-5 who are not yet ready for mainstream education. This subsidy amounts to € 60,000 and also includes the provision of a youth consultant from “Rondom jou” or “Kracht” to assist with the project.

5. Participation Council

There were 4 new members of the 6 members in the participation council. 2 new staff representatives and 2 new parent representatives. Several MR meetings took place in the first half of the calendar year. From August 2023 to December 2023, two MR meetings and two pMR meetings took place. In addition there was a joint MR meeting (Secondary and Primary) for 3 whole school policy reviews in December 2023.

Given the addition of four new members of the MR, it became imperative to organise training sessions delineating the MR's role. These sessions also served as an avenue for fostering team cohesion among MR members and the School Principal. Bureau VOO conducted the training, with the Principal participating in both sessions. This initiative laid the groundwork for a collaborative, transparent and trusting relationship. Achieving this required concerted efforts from all involved members, including some negotiation to clarify roles and rules of engagement. So far we have managed to approve the school vacation calendar for 2024-2025, approval of the three policies: safeguarding and child protection policy, Inclusion and diversity policy and safety and security policy. The Q3 financial reports were shared and discussed and positive advice was given on the Budget of 2024.

6. Evaluation

At ISH Primary, we take pride in the advancements made in implementing the concept-based inquiry approach to teaching and learning, the successful outreach programmes falling under our community engagement initiatives, and the positive feedback received from the parent community through school surveys.

The ongoing appraisal process marks a significant stride in fostering a professional culture within our staff community.

Moving forward, we aim to enhance the efficiency of our communication channels, ensuring clarity for both parents and students regarding the appropriate channels for reporting any concerning behaviour.

Our outreach efforts will be directed towards fostering stronger connections with other Dutch national primary schools in our local communities, facilitating mutual learning opportunities.

Addressing feedback from the appraisal process, we recognize the need for additional support in enabling staff members to provide constructive feedback via the 360-degree evaluation form. Training initiatives will be implemented to address this concern.

These are among the key areas that will require focused attention in the coming year.

Annual Report 2023 -The International School of the Hague – Secondary

7. Strategy and education

Strategy

In 2023 the main focus was preparing for the CIS/IB reaccreditation. IB evaluate the quality of our secondary education, the Middle Years Programme (MYP), the Careers Programme (CP) and the Diploma Programme (DP). The CIS re-accreditation is for both Primary and Secondary and involves close collaboration between primary and secondary. For the CIS re-accreditation the school chose Pathway 2 which means that we are not assessed on all of the CIS accreditation standards. Instead, the focus is on providing evidence regarding five development projects.

The CIS re-accreditation

The five development projects are:

1. Concept based inquiry
2. Formative assessment
3. Technology in teaching and learning
4. Social and emotional learning
5. ISH community profile

These five projects were chosen for the following reasons:

1. They address the recommendations of previous CIS/IB re-accreditations.
2. Both primary and secondary recognize these projects as important development goals.
3. They are long-term projects which we will continue to work on after the re-accreditation.
4. They are aligned with our four-year school plan, our annual development plan and with the Course plan of stichting Het Rijnlands Lyceum.

Below we describe the goals of each project and make general comments on the progress. More information about these projects is available in the 'CIS Early Submission March 2024'.

1. Concept based inquiry (CBI)

The objectives of the project are:

- Ensure that CBI and its relationship to high quality learning and intercultural understanding is developed and consolidated.
- Establish minimum expectations for CBI unit plans and implementation in the classroom.
- Provide appropriate professional development and support to ensure the above.

2. Formative assessment

The objectives of the project are:

- Implement the Embedding Formative Assessment (EFA) programme, and in particular Teacher Learning Communities, to support the development of formative assessment practices in the classroom linked to five key formative assessment strategies.
 - Develop a shared understanding of formative assessment among staff and to an appropriate extent also students and parents/guardians.
 - Document in the written curriculum specific formative assessment strategies and techniques that can/should be used throughout units of study in the different subject areas.
3. Technology in teaching and learning
- The objectives of the project are:
- Embed the ISTE/ICT student standards in the school's written and taught curriculum in the Middle Year Programme (MYP), through both the academic and pastoral domains.
 - Develop a technology curriculum map using the ISTE/ICT student standards.
 - Provide support and guidance for teachers to embed these standards in the written and taught curriculum.
4. Social and emotional learning (SEL)
- The objectives of the project are:
- Define the meaning of SEL within the mentor programme at the ISH.
 - Review the mentor programme to identify strengths and areas for improvement using a SEL lens.
 - Develop and strengthen elements in the mentor programme.
5. ISH community profile
- The objectives of the project are:
- Raise awareness for the profile attributes in the context of the school's multilingual and multicultural community by displaying translations of the attributes into different languages that can serve as a resource and inspiration for teaching and learning.
 - Raise awareness of how the profile attributes live and breathe within the school community, illustrating how members of the community authentically engage with the attributes.
 - Build more explicit connections with the ISH Community Profile in the school's curricular and co-curricular programmes as well as in student leadership roles.

IB re-accreditation

The preparation for the re-accreditation is lead by the Department Head for MYP and the Department Head for CP and DP. One of the projects for the CIS accreditation (concept-based inquiry) will be submitted to IB as a 'development plan'. The preparation process for IB is on target.

Evaluation preparation CIS/IB evaluation

What has gone well?

In general, the projects have been successful. In collaboration with school leadership the project coordinator has kept the projects high on the agenda and has involved and informed all stakeholders - staff, students and parents. There has been close collaboration with primary. Both primary and secondary are satisfied with the quality of the early submission to CIS in March 2024 and feel that they are on target with the preparation for the re-accreditation visit in November 2024.

Particular achievements:

- 170 teachers have completed the CBI in action course. 10 staff members have joined the CBI collaborative membership and four have become certified CBI coaches.
- Eight Teacher Learning Communities (TLC) workshops involving all teaching staff have been conducted on the techniques of formative assessment.
- ISH Secondary is supporting teachers to innovate, generate and refine pedagogical approaches to ensure they are effective for all students.

What have been the challenges?

The technology in teaching and learning project faces the perennial problem that while some teachers are very keen to improve the use of technology in teacher and learning, others are more difficult to engage. The challenge for the coming years will be to engage all subject groups and teachers.

The Social and emotional learning project suffered delay due to changes in membership of the project group. New members were recruited towards the end of 2023 and the group is hoping to surge forward in 2024.

Relationship with the Course Plan Rijnlands Lyceum

In relationship to the seven promises in the Course Plan Rijnlands Lyceum the most significant developments have been in two areas:

Good education and more– within the MYP and CP/DP there has been a drive to further improve students' work on creative and service orientated project and to bring students in contact with organizations and networks in the neighbourhood of the school.

The active participation of students in extra-curricular activities such as MUNISH, Global Issues Network (GIN) and the Inclusion through Diversity, Equality and Anti-Racism (IDEA) strongly increased in 2023. One example is the hosting of a GIN Day in which students from several other international schools in the Netherlands participated.

A professional culture – In 2023 the school developed and launched the ISH academy which is an online portal for professional development. Several courses, such as 'classroom management' and 'concept-

based inquiry' have been developed and many teachers at the ISH have followed these courses. The aim is to further develop the academy for staff at the ISH and to open some of the courses to teachers outside the ISH.

Educational Quality

Tracking progress of students

The results in externally assessed examinations are important and are explained below.

In addition to this the progress of students through the years is also important. This is particularly important because the school does not participate in external subject examinations for MYP. So, on completion of MYP students receive a school certificate. They do not receive an externally validated diploma.

The school does use externally validated and widely used international tests in literacy and numeracy (Cognitive Ability Tests) to track students' progress year 7-11. In 2023 a system was developed to make the results of the CAT tests and PASS data easily available and interpretable for all teaching staff - subject teachers, mentors, year leaders and department heads. This is a significant breakthrough as it enables teaching staff to track the progress of individual students, subject groups, mentor groups and cohorts. In 2023 training was provided in how to access and use the data provided. This training will be repeated for all teaching staff in 2024.

Results in externally assessed examinations

Below is an explanation of our students externally assessed examinations for MYP, DP and CP.

The Middle Years Programme (MYP)

The ISH has made a conscious decision not to participate in the E-examinations which IB offers for MYP. The only part of our MYP programme which is externally assessed is the Personal Project.

As shown in the table below the average grades at the ISH are far above the world-wide average. This has been the case for several years.

Average final PP grade world-wide:	4.05
------------------------------------	------

Average final PP grade at ISH:	5.34
--------------------------------	------

PP final grade distribution at ISH (193 candidates) Pass rate: 100%						
1	2	3	4	5	6	7
		15	35	58	39	46

The Diploma Programme (DP)

The IBDP results at ISH over the past four years have been consistently strong, with high average points, diploma points, and pass rates. The diploma pass rate started at 96% in 2020 and improved to 97% in 2021, peaking at 99% in 2022, and then slightly declining to 98% in 2023. This demonstrates an extremely high pass rate overall.

Looking at the pass rates of individual subjects we can see that close analysis of students' results, following by targeted interventions leads to an improvement in results. This was the case, for example where Mathematics results have risen from below to well above the world average.

IBDP results May 2023

School DP statistics 2023	
Number of diploma and retake candidates registered in the session:	163
Number of subject entries in the session:	1329
Number of candidates who passed the diploma:	159
Average points obtained by candidates who passed the diploma:	33
Highest diploma points awarded to a candidate:	44
Average grade obtained at the school by candidates who passed the diploma:	5.21
Percentage (Two DP students did not get diploma; two retake students and one Split session student, excluded from calculation)	98%

IBDP results comparative 2020-2023

School DP statistics	2020	2021	2022	2023
Average points obtained by candidates who passed the diploma:	33	35	35	33
Highest diploma points awarded to a candidate:	45	45	45	44
Average grade obtained at the school by candidates who passed the diploma:	5.3	5.48	5.53	5.21
Total number of candidates excluded from statistics:	0	0	0	0
Percentage	96%	97%	99%	98%

The Careers Programme (CP)

The number of students who follow the CP programme is much smaller than for DP. The programme is relatively new. The first year of final examinations was in 2020. It is therefore more difficult to identify

trends for CP than for DP. In 2021 the pass rate was 100%, in 2022 88% (with 8 students) and in 2023 90%. A 90% pass rate for the CP programme is above the world average.

IBCP results May 2023

School CP statistics 2023	
Total number of candidates in all CP categories:	11
Number of CP candidates:	10
Candidates achieved reflective project:	11
Highest reflective project mark:	22
Average reflective project mark:	18.5
Lowest reflective project mark:	17
Candidates achieved CP:	10
Candidates not achieved CP:	1
Average grade obtained by candidates who achieved the CP:	3.71
Percentage	90%

IBDP results comparative 2020-2023

School CP statistics 2020		21	22	23
Total number of candidates in all CP categories:	20	22	8	11
Candidates achieved reflective project:	19	22	8	11
Candidates not achieved reflective project:	1	0	0	0
Highest reflective project mark:	24	24	25	22
Average reflective project mark:	18.6	20.64	19.13	18.5

Candidates achieved CP:	19	22	7	10
Candidates not achieved CP:	1	0	1	1
Average grade obtained by candidates who achieved the CP:	4.11	4.36	4.38	3.71
Percentage	95%	100%	88%	90%

Quality assurance

Below we describe developments regarding tracking of students, the satisfaction survey for staff and the CIS community survey

Tracking progress of students

As described above the school made significant progress in 2023. A system was developed to make the results of the CAT tests and PASS data easily available and interpretable for all teaching staff - subject teachers, mentors, year leaders and department heads. This is a significant breakthrough as it enables teaching staff to track the progress of individual students, subject groups, mentor groups and cohorts. In 2023 training was provided in how to access and use the data provided. This training will be repeated for all teaching staff in 2024.

Satisfaction Survey Staff

In May 2023 a satisfaction survey was carried out. This outcomes of this survey were positive on a number of subjects such as affinity with the mission, vision and profile of the school. The outcomes were critical as regards: workload and trust in leadership.

In the latter half of 2023 school leadership engaged in discussion with Subject Area Leaders and the Participation Council regarding the outcomes of the survey and a plan of action. These discussions are ongoing. And will lead by the end of school year 2024 to a clear plan of action.

CIS Community Survey

This survey was carried out amongst all stakeholders – Head of the Executive Board of Rijnlands Lyceum, Faculty (teachers and leadership), support staff, students and parents. The results have been analysed, and sent to CIS. They will shortly be communicated with all stakeholders and discussed with the MR.

Development agenda

The most important development agenda (education) is described in point 1.1 strategy above.

Relationship with Primary and further education

Primary - In 2023 we worked together with the primary department of the ISH to improve the transition process from primary to secondary. The improved process is being carried out in the Spring of 2024.

Further education – largely via the careers counsellors the school maintains good relationships with further education institutions in the Netherlands. Every year they organise a ‘university fair’ for students. The destinations of our students are so diverse that it is impossible to monitor their progress in further education.

Role in the environment/municipality

The school is part of the DISS association and has participated in the 2 day DISS conference. It is also participates in DISS network meetings for admissions officers, HR officers and librarians.

The school collaborates with many other schools and external organisations on activities organised by the Athletics Club, the Global Issues Network (GIN) and the work group Inclusion through Diversity, Equity and Anti-Racism.

We are partnered with the Duke of Edinburgh Awards Programme where students participate in activities that boost their independence, confidence, resilience and self-motivation skills.

This year we have become a SPAN member (Safe passage across networks) to support international families in the transitions to and from NL and the school.

School Climate

In November 2023 the school carried out the CIS community survey. Questionnaires were sent to Faculty (teaching staff and leadership), support staff, students and parents. Below an analysis of the results which gives a picture of the school climate.

In the analysis below we focus only on domain E Well-Being. We place emphasis on the areas for which there is perceived misalignment. We do not include a detailed account of the actions which the school has put, or is planning to put in place, in response to the survey results.

Faculty

The faculty survey portrayed Domain E generally as a strength. Two out of the nine survey statement have agreement rates above the 90%:

- “I understand and am able to carry out my responsibilities related to the school's child protection policies” (94%);
- “If I am concerned that an adult in school may be harming or abusing a child, I know how to report my concern in school” (92.2%).

All the statements except one with rates of disagreement lower than 20%. The only exception is the support to students and families making transitions in and out of the school, with the statement “The school designates staff with the expertise to facilitate transition activities and programmes for students and families moving into or out of the school” generating 34.3% of disagree/strongly disagree

responses. Responsibilities related to child's protection policies and reporting of concerns emerge as areas with very high alignment:

- "I understand and am able to carry out my responsibilities related to the school's child protection policies" (94% of agree/strongly agree);
- "If I am concerned that an adult in school may be harming or abusing a child, I know how to report my concern in school" (92% of agree/strongly agree).

The survey results are generally in line with the results for primary. Training on signs of harm and abuse emerges more clearly in Secondary as an area to strengthen, with the statement "I have received training on how to identify the signs of harm or abuse by adults working with children" getting between 20.4% and 26.8% of disagree/strongly disagree responses. These results seem inconsistent with the strong alignment identified in staff responsibilities related to child's protection policies and the reporting of concerns. It is important to note that all staff follow safeguarding and child protection training on an annual basis. Given the high disagreement rates regarding support to students and families making transitions in and out of the school, also visible in secondary school, the school has recently employed a new Transitions Coordinator and will become a member of the Safe Passage Across Networks.

Support staff

The results portrayed domain E as an area for improvement regarding the school's child protection policies and identification of signs of harm and abuse, and provision of corresponding training:

- "I understand and have received effective training on the school's child protection policies" generated 25.7% of disagreement responses;
- "I understand and am able to carry out my responsibilities related to the school's child protection policies", 18.9% of disagreement responses;
- "I am confident in my ability to recognise when a child is suffering from harm or abuse", 27% of disagreement responses;
- "I have received training on how to identify the signs of harm or abuse by adults working with children", 41.2% of disagreement responses.

It is important to note that all staff undergo safeguarding and child protection training on an annual basis. The training includes understanding signs of abuse, reviewing case studies, and managing disclosures. This is a formal part of the induction process for all new staff. The content and provision of this training is being reviewed, so that it is more tailored to the different groups. Despite these results, 90.5% agree/strongly agree with the statement "If I am concerned that an adult in school may be harming or abusing a child, I know how to report my concern in school."

Students

The statement “I understand how I am expected to behave in school” generated a very high agreement rate of 95.3%.

While the faculty survey portrayed Domain E generally as a strength, the student survey brings up some areas for improvement, in particular regarding opportunities for students to share their opinion on matters regarding their learning and wellbeing; and harmful or bullying behaviours between students.

Students expressed disagreement with the statements:

“I am able to share my opinions on matters concerning my learning and well-being”, with 25.4% to 31.8% of disagree/strongly disagree responses in years 8 to year 13. Year 7 students are in greater agreement with the statement, more in line with what happens with primary students.

“Harmful or bullying behaviours between students like hitting, spreading rumours, or making threats, are not tolerated in our school”, with disagreement rates in years 8 to 12 ranging between 23.2% and 29.1%. Again, year 7 students’ perspectives are more positive and in line with the ones of primary students.

There are other areas that also deserve attention in specific year groups:

“I know what to do if I experience harmful or bullying behaviours by other students” emerges with the considerable disagreement rate (22.6%) in year 13;

“The school environment supports students' learning and well-being” with particularly high disagreement rate in year 11 (25.3%);

“I feel safe at school” with 21.4% disagree/strongly disagree responses in year 8 and 25.3% in year 9.

The fact that over 20% of students, both in year 8 and year 9, seem to feel unsafe at school is simultaneously curious and worrying. A more in depth investigation will be carried out to determine the specificities of years 8 and 9 that lead to this feeling among students and plan target actions for improvement.

Parents

Domain E shows up generally as a strength. In particular, the statement “I understand the school's expectations for my child's behaviour” generated very high agreement with 96.3% of agree/strongly agree responses.

Only the statement “I know what to do if my child experiences harmful or bullying behaviours in school” led to disagreement rates above 20% in some of the year groups (year 7 - 28.6%; year 8 -

20.9%; year 13 - 23.6%). The school will look to improve communications with parents on the support and other mechanisms available.

The remaining statements have all disagreement rates below 20%, the only exception being “The school has a supportive environment for students' well-being”, with 21.8% of the year 13 parents in disagreement. SecLT, Wellbeing department and Y13 Pastoral team will determine which actions are appropriate to respond to these results.

Student Care and Appropriate Education

The school has been actively engaged in implementing a strategy known as “managed inclusion”. Our school ondersteunings Plan (SOP) outlines our comprehensive vision and approach towards inclusion across the school. While we possess significant in-house expertise and receive support from external agencies, we face challenges in referring students to more suitable settings due to language barriers. Admitting new students poses a complex challenge as we gather data from schools and families worldwide. To address this, we meticulously outline the support services available through our team of learning support specialists.

In our SOP (School support profile), we articulate our perspective on inclusion at ISH. We embrace the definition provided by the International Baccalaureate (IB), which views inclusion as an ongoing process focused on enhancing access and engagement for all students by identifying and eliminating barriers.

At the heart of our inclusion model at ISH lies a deep consideration for the individual needs of each student. Hence, we adopt a graduated response to Learning Support that underscores the importance of a holistic and collaborative approach. Through meticulous assessment of student needs, we proactively take measures to eliminate obstacles to their progress.

The ISH Secondary has a team of 7 Learning Support Specialists. In the academic year 2023/2024, the team has served and continues to serve approximately 200 students with various needs across different types of support services. The Learning Support department operates with a multitiered system of support, ranging from observations and consultations with staff and parents to a variety of individualized and small group interventions for students with diverse learning needs.

Our Learning Support delivery model is inspired by the philosophy of the three-tiered system of Response to Intervention (RTI). Tier 1 support comprises universal interventions, focusing primarily on prevention and in-class support for all students and teachers. Tier 2 consists of small group support, where students with similar areas of need receive differentiated assistance. These students may have identified learning needs or struggle with the academic demands of the MYP/CP/DP curriculum. This tier supports approximately 15% to 20% of our student population. Tier 3 serves the remaining students who have been diagnosed with learning challenges and therefore receive one-to-one individualized support.

The team initiates and maintains approximately 30 Individual Educational Plans (Ontwikkelings Perspectief Plan - OPP) per year for students with identified developmental and/or learning needs. Additionally, the LS department maintains a list of all students eligible to receive Inclusive Access Arrangements (IAAs), modifications, and/or accommodations to their learning. All students on this list have documentation justifying the accommodations, or they are temporarily provided accommodations based on other known information.

The Learning Support team supports a diverse student population, including but not limited to students in need for Literacy and Dyslexia Support, Dyscalculia support, support for students on the Autism Spectrum Disorder (ASD), students with physical and mobility challenges, children with Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD), and other additional learning challenges.

The Learning Support Coordinator meets biweekly in the Student Support Team where student cases are monitored and extensively discussed.

The Learning Support team works closely together with Samenwerkingsverband and RndomJou-Kracht. Every six weeks ISH Deputy Head Student Support and the coordinators of the Support Teams meet with external parties: School social worker, School nurse/ doctor

We also collaborate closely with external psychologists, psychiatrists, Occupational Therapist, Speech and Language professionals, educational therapists and the school social worker. We also maintain a list of IB tutors with whom we collaborate closely with.

8. Development of student numbers

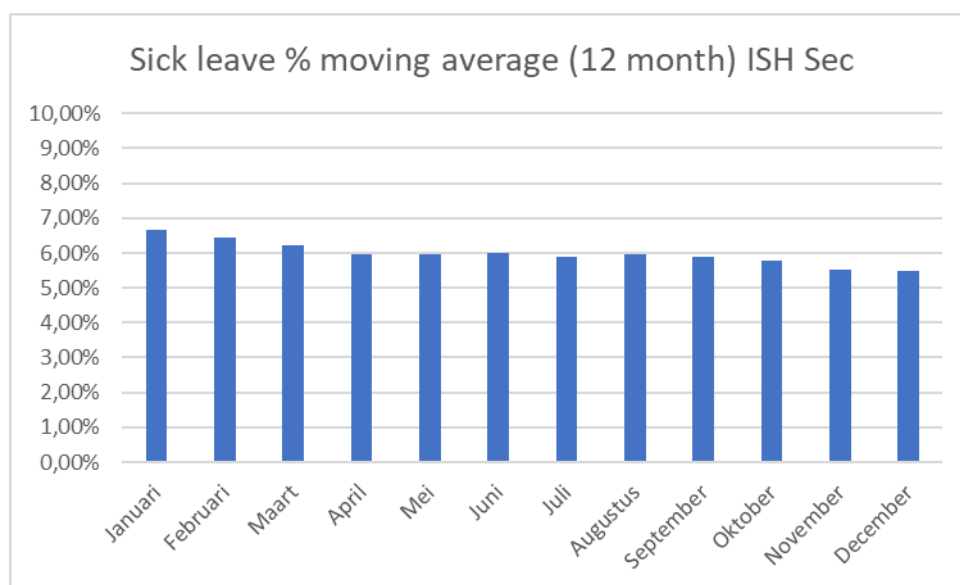
The table presented below illustrates the student enrolment trend since 2021, indicating a modest increase in numbers in 2022 and a very small increase in 2023. The expectation is that student numbers will remain stable in the coming years.

Student numbers			
ISH Secondary	Counting date October		
	1-10-2023	1-10-2022*	1-10-2021
National	-	-	-
International	1.332	1.328	1.302
Total	1.332	1.328	1.302

9. Staff and operations

Staff absences increased significantly in 2022. At the end of 2022 the average was 7,2% which is well above the national average. The table below shows that staff absences declined in 2023. In December 2023 the average was 5,5% which is slightly above the national average. Nevertheless, long-term absences remains a matter of concern. An HR advisor specialising dealing with absences has recently started at the school. She will line managers in following the necessary steps. In 2024 all line managers will training in dealing with absenteeism.

Absenteeism ISH staff 2023



Health and Safety Committee

The Health and Safety Committee (*Arbo Committee*) meets eight times per year and maintains minutes that are accessible to the School Principals and the Chairs of the Primary and Secondary MR. It is responsible for communicating and attending to ongoing observations related to health and safety, including emergency protocols.

To simplify and sustain the work of the Health and Safety Committee, there are three sub-committees.

1. BHV: Tasked with improving school wide emergency response procedures
2. RI&E: Tasked with addressing prioritised risks identified in reports
3. KPI: Tasked with resolving some concerns identified in climate and safety surveys

Recruitment

Recruitment in 2023 was well-managed. The quantity and quality of the candidates responding to our job adverts was high. Once more we saw many applicants who were keen to return to Europe from countries further afield.

Staff training

Funds for professional development were allocated in the following key areas:

- Mandated IBO workshops and courses for a large number of staff
- Concept-based inquiry in action for a large number of staff
- Classroom management courses
- Communications training
- Individual courses, workshops and degrees were followed by a diversity of staff members.

Finance

The result at the end of the end of the year was € 347.000 (excluding NPO), This is

€ 599.000 higher than budgeted. This higher result was mainly caused by the adjustment of the basic funding, more income on school fees and lower personnel costs. However, the school did had higher institutional costs due to school activities in particular.

Contribution OCW: the state contributions of the OCW ministry without NPO were € 617.000 higher than was budgeted. This is due to the compensation for the CAO increase as of July 2023.

The income from school fees was € 100.000 higher than budgeted. This is a consequence of a different mix of school fees and a different season pattern than budgeted. In addition, at the ISH Secondary the registration fee is higher due to the agreement that new students no longer pay a deposit fee, but an enrollment fee. The difference is that the enrollment fee is non-refundable. This resulted in a positive difference of about € 281.000

On average there were 2,9 FTE's less in salaries than budgeted. However, an additional € 303.000 was paid out for overtime, equivalent to 2,6 FTE.

10. Accounting for Grants

The NPO resources were mainly spent on teaching assistants for language, on learning support assistants and on extra support in the library. For the time being costs charged to the NPO subsidy are lower than budgeted. This is mainly due to the fact that no expenditure has been made on the budgeted housing project.

The collective workload resources were mainly spent on learning support and hiring cover duty 65+.

11. Participation council

Good relations were maintained with the MR, with regular collaborative meetings that included a number of parent observers on various occasions. Regular contact was also maintained on a more informal basis with the separate sections of the MR (parents, staff and students). Topics discussed by the MR in 2023 included the usual topics of the budget, school fees, etc. An important topic in 2023 was the outcome of the staff satisfaction survey.

Towards the end of the year the Mobile Phone Policy was a major topic.

All six policies that were scheduled to be reviewed this year were successfully adjusted and approved.

	2022-23	2023-24	2024-25
November	Academic Integrity Privacy and Technology Acceptable Use Secondary Promotions	Safety & Security Health Office Provision Inclusion and Diversity	Admissions Attendance Fundraising
May	Safeguarding & Child Protection Comprehensive Sexuality Education CPL and Appraisal	Student Behaviour Primary Retention & Acceleration School Trips & Co Curricular Activities	Anti-Bullying Language Teaching and Assessment for Learning

In the spring of 2023 elections were held to replace the departing parent members of the MR. Several staff members also changed and new training was arranged. Student representation continued to be provided by the student council.

12. Evaluation

2023 was a year in which the school made great progress as regards educational developments – the five projects described at the beginning of the report and the preparation for the CIS/IB accreditation. We developed the ISH Academy for professional development of staff. Student participation in a broad range of activities (GIN, IDEA, Athletics, Music) increased in both quantity and quality.

It was also a year surveys revealed a relatively high level of dissatisfaction amongst staff regarding workload, communication and school leadership. In 2024 we will be working to improve the satisfaction of staff and other stakeholders.

Jaarverslag 2023 School voor Jong Talent

1. Strategie en onderwijs

Strategie

Na een aantal zware jaren die gekenmerkt waren door een coronacrisis en een verhuizing naar Amare is de SvJT in rustiger vaarwater terecht gekomen. Er zijn geen personele tekorten, er zijn voldoende faciliteiten en niet onbelangrijk: het leerlingenaantal is licht gegroeid, hetgeen als gevolg van de coronacrisis niet werd verwacht.

In 2023 werd de SvJT bezocht door inspectie in het kader van de aanvraag voor het kwaliteitskenmerk “goed”. Ondanks het feit dat de kenmerken “goed” en “excellente school” door de overheid is beëindigd, vond de SvJT het vanuit haar ambitie toch belangrijk om nog eenmaal het traject te doorlopen. Na terugkoppeling door Inspectie werd de school als voldoende beoordeeld en kreeg een aantal herstelopdrachten mee die voor 1 oktober 2023 voor het belangrijkste deel al werden hersteld. In de loop van schooljaar 2024 (maar voor 1-10-2024) zullen de resterende punten worden hersteld.

De samenwerking met de Stichting Het Rijnlands Lyceum werd in 2023 geïntensiveerd. Dit had een aantal aanleidingen:

- door de kleinschaligheid van de SvJT kan er isolatie optreden, dit is niet wenselijk
- het delen van expertise tussen de verschillende SRL-vestigingen heeft een grote meerwaarde
- SRL streeft naar een overkoepelend en efficiënt kwaliteitszorgsysteem

In de loop van 2023 werd de Hogeschool der Kunsten geconfronteerd met een uitdagende financiële situatie. Dit heeft ook gevolgen voor de SvJT. In het schooljaar 2023/2024 zal er een herbezinning plaatsvinden op de verschillende vooropleidingstrajecten en de daaraan gekoppelde financiële kaders. Een extra complicerende factor zijn de strengere richtlijnen van de overheid met betrekking tot de besteding van publieke middelen aan private activiteiten van een hogeschool.

In het Schoolplan 2021-2025 beschrijft de school de door haar gestelde doelen, en dit schoolplan vormt de leidraad voor strategische beslissingen die de school in 2022 en in de jaren daarna neemt. In 2023 stond de integratie van de SvJT in het cultuurcomplex Amare centraal streven we naar stabiele (liefst iets hogere) aantallen leerlingen en wil de school een voortrekkersrol blijven vervullen in de nationale netwerk van gelijksoortige scholen (de stichting DAMU) en het internationale netwerk van gelijksoortige scholen (YMTE).

Onderwijsvisie

De SvJT staat voor het opleiden van jonge mensen die een toekomst ambiëren in de kunsten. In de missie van het Koninklijk Conservatorium staat: “Een wereld waarin kunst een prominente rol speelt, is een betere wereld.” Hier sluit de SvJT zich graag bij aan. In de kunsten betekent dit een start op jonge leeftijd gecombineerd met een regulier schooldiploma. De SvJT wil leerlingen goed voorbereiden op een succesvolle doorstroom naar het Hoger Kunst Onderwijs in combinatie met een havo of vwo diploma. De kernwaarden binnen de school zijn: gedrevenheid en nieuwsgierigheid, vertrouwen, samenwerken en ontwikkeling.

Onderwijskwaliteit

Slagingspercentage			
SvJT			
	2021	2022	2023
havo	100%	94%	100%
vwo	100%	100%	100%

De SvJT streeft naar 100% geslaagden, hetgeen in de laatste jaren bijna altijd het geval is. Daarnaast streeft de school naar een SE/CE cijfer dat iets boven het landelijk gemiddelde ligt. Ook daarin slaagt de SvJT. Daarnaast heeft de SvJT een doorstroompercentage van meer dan 80% naar het Hoger Kunst Onderwijs.

Kwaliteitszorg

Aan kwaliteitszorg en opbrengstgericht werken wordt gewerkt conform ons kwaliteitsbeleid. Dit betekent dat als instrumenten zijn ingezet: Magister/Vensters en oudertevredenheidsenquêtes. Daarnaast heeft het kwaliteitszorgbureau van de Hogeschool der Kunsten een zeer specifieke enquête ontwikkeld die tweejaarlijks wordt afgenomen. In deze enquête worden niet alleen de gangbare vragen over het reguliere onderwijs gesteld, maar voor hele specifieke vragen over het kunstcurriculum. In samenwerking met het kwaliteitszorgbureau worden de resultaten geanalyseerd en duidelijke acties geformuleerd naar aanleiding van de uitkomsten. Ook in de gesprekkencyclus, sectie- en teamoverleggen, examencommissie en schoolleiding is systematisch gewerkt aan kwaliteitsanalyse en -borging.

De school beschikt over een document ‘SE-borging’ en in 2023 is een grote inhaalslag gemaakt met betrekking tot de beschrijving van het PTA in samenwerking met het Rijnlands Lyceum Oegstgeest. De examencommissie is ingericht volgens de handreiking examencommissie van de VO-raad. Zoals hierboven vermeld is in 2023 een traject gestart met betrekking tot een intensievere samenwerking tussen de verschillende SRL-entiteiten om te komen tot een overkoepelend kwaliteitszorgsysteem van de hele stichting, daarbij rekening houdend met de formeel-juridische status van de SvJT, die ook onderdeel is van de HdK.

Ouder- en leerlingparticipatie

De SvJT heeft ook weer in 2023 op aangename wijze kunnen samenwerken met de actieve leerlingenraad, de oudercommissie en de MR.

2. Ontwikkeling leerlingaantal

Aantal leerlingen			
SvJT	Teldatum oktober		
	1-10-2023	1-10-2022	1-10-2021
Nationaal	142	134	126
Internationaal	-	-	-
Totaal			

De SvJT streeft naar stabiele (liefst iets hogere) leerlingenaantallen. De SvJT is vooral op zoek naar het spaarzame Nederlandse toptalent op het gebied van muziek, dans of beeldende kunst. De leerlingen komen dan ook uit heel Nederland. De SvJT heeft nog ruimte om iets te groeien en een zekere massa is financieel en voor het kunstcurriculum van belang. Echter, alle leerlingen moeten stevige toelatingsexamens afleggen en daarin is artistieke kwaliteit belangrijker dan kwantiteit.

3. Bedrijfsvoering

Huisvesting

Het Koninklijk Conservatorium (incl. de SvJT) is in januari 2022 verhuisd naar een nieuw onderkomen met als naam “Amare”. Een uniek gebouw waarin naast het Koninklijk Conservatorium/SvJT ook het Residentie Orkest en het Nederlands Dans Theater zijn gevestigd. Een gebouw waarin jonge kinderen vanaf 5 jarige leeftijd een beroepsvoorbereidend traject kunnen doorlopen dat in het po start, daarna doorloopt in het vo, daarna in het hbo om te eindigen in het werkveld is bijzonder en vooral uitdagend.

Vrijwillige ouderbijdrage

De vrijwillige ouderbijdrage werd in 2023 vastgesteld op € 45.

4. Verantwoording

In 2023 is er geïnvesteerd in een gezamenlijke scholing van het hele personeel met als onderwerp “formatief handelen” en is de rol van de zorgcoördinator uitgebreid. Daarnaast zijn er gelden besteed aan de opvang/integratie van Oekraïense en Russische vluchtelingen waarvoor extra NT2 uren zijn uitbesteed.

5. Medezeggenschap

De Medezeggenschapsraad vergaderde in 2023 op reguliere basis waarbij de directeur soms wel/niet aanwezig was over de jaarlijks terugkerende onderwerpen. MR gaven op alle gevraagde onderwerpen een positief advies of verleenden hun instemming.

Stichting Het Rijnlands Lyceum

Jaarrekening 2023

Inhoudsopgave**Jaarrekening**

Algemeen	3
A. Balans per 31 december 2023 (na resultaatbestemming)	4
B. Staat van Baten en Lasten 2023	5
C. Kasstroomoverzicht 2023 (indirecte methode)	6
Financiële kengetallen	6
Resultaatbestemming 2023	7
Grondslagen voor de jaarrekening 2023	8
Vaste Activa	12
Vorderingen	13
Liquide middelen	13
Eigen vermogen	14
Voorzieningen en langlopende schulden	15
Kortlopende schulden	17
Model G Verantwoording subsidies	18
Model G Verantwoording subsidies Gemeente Den Haag	18
Niet in de Balans opgenomen activa en verplichtingen	19
Overheidsbijdragen	20
Overige baten	20
Lasten	21
Financiële baten en lasten	22
Segmentatie naar onderwijssector VO/PO2023	23
Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semi publieke Sector	24
Overige gegevens	25

Jaarrekening**Algemeen**

Hierbij treft u de jaarrekening 2023 aan van de Stichting Het Rijnlands Lyceum te Wassenaar.
De rapportering is in euro's.

De Rechtspersoon

De "Stichting Het Rijnlands lyceum" (bevoegd gezag nummer 46879) is statutair gevestigd aan de de Backershagenlaan 3 te Wassenaar. Onder de Stichting vallen scholen in het VO en PO en heeft ten doel de oprichting en instandhouding van één of meer scholen voor voortgezet en primair onderwijs.

Het handelsregisternummer van de Stichting is 41150857.

De Stichting valt niet onder de financiële verslaggeving van een gemeente. Doordecentralisatie heeft plaats gevonden voor het Rijnlands Lyceum Sassenheim aan de van Alkemadeaan 2, 2171 DH in Sassenheim.

A. Balans per 31 december 2023 (na resultaatbestemming)

	Activa	31-12-2023	31-12-2022
1.2	Materiële vaste activa		
1.2.1	Gebouwen en terreinen	27.636.807	27.670.235
1.2.2	Inventaris en apparatuur	5.797.034	6.343.841
1.2.3	Activa in aanbouw	0	528.541
	Totaal materiële vaste activa	33.433.841	34.542.617
	Totaal vaste activa	33.433.841	34.542.617
1.5	Vorderingen		
1.5.1	Debiteuren	3.988.629	3.514.070
1.5.7	Overige vorderingen	16.070	56.049
1.5.8	Overlopende activa	1.983.543	1.953.914
	Totaal vorderingen	5.988.242	5.524.033
1.7	Liquide middelen	53.257.061	47.911.085
	Totaal vlottende activa	59.245.303	53.435.118
	Totaal activa	92.679.144	87.977.735
	Passiva		
2.1	Eigen vermogen		
2.1.1	Algemene reserve	28.536.417	26.088.431
2.1.2	Bestemmingsreserve	5.335.254	4.795.772
	Totaal eigen vermogen	33.871.671	30.884.203
2.2	Voorzieningen		
2.2.1	Groot onderhoud	10.810.378	9.369.966
2.2.2	Overig	1.795.152	1.537.437
	Totaal voorzieningen	12.605.530	10.907.403
2.3	Langlopende schulden		
2.3.3	Gemeenten / Ministerie van Financiën	7.736.193	8.314.002
2.3.5	Deposit fee	1.887.000	2.208.500
	Totaal langlopende schulden	9.623.193	10.522.502
2.4	Kortlopende schulden		
2.4.1	Schulden aan kredietinstellingen	577.809	434.476
2.4.3	Crediteuren	1.621.564	1.454.493
2.4.7	Belasting & premies sociale verzekering	4.006.319	3.752.686
2.4.8	Te betalen pensioenpremies	1.092.261	1.063.347
2.4.9	Overige kortlopende schulden	3.214.564	2.977.818
2.4.10	Overlopende passiva	26.066.233	25.980.807
	Totaal kortlopende schulden	36.578.750	35.663.627
	Totaal passiva	92.679.144	87.977.735

B. Staat van Baten en Lasten 2023

		2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
3	Baten			
3.1	Rijksbijdragen	71.746.846	64.119.442	67.546.305
3.2	Overige overheidsbijdragen	967.915	1.465.442	994.073
3.5	Overige baten	41.358.036	40.766.914	37.864.680
	Totaal baten	114.072.797	106.351.797	106.405.058
4	Lasten			
4.1	Personeelslasten	88.665.944	83.868.109	82.945.540
4.2	Afschrijvingen	3.451.742	3.503.866	3.414.181
4.3	Huisvestingslasten	8.411.769	9.277.682	7.431.771
4.4	Overige lasten	11.925.665	10.490.727	10.833.811
	Totaal lasten	112.455.120	107.140.384	104.625.303
	Saldo baten en lasten	1.617.677	-788.587	1.779.755
5	Financiële baten en lasten			
5.1	Financiële baten	1.475.288	0	132.746
5.2	Financiële lasten	105.497	105.730	110.662
	Saldo financ. baten en lasten	1.369.791	-105.730	22.084
	Totaal resultaat	2.987.468	-894.317	1.801.839
	Resultaatbestemming:			
	Mutatie algemene reserve	2.447.986	-1.120.317	1.851.885
	Mutatie bestemmingsreserve verduurzaming	350.064	226.000	295.027
	Mutatie bestemmingsreserve personeel	0		-120.633
	Mutatie werkdrukmiddelen	204.693		890.461
	Mutatie bestemmingsreserve NPO-gelden	-31.236		-1.168.929
	Mutatie bestemmingsreserve SWV	15.961		54.028
	Totaal Resultaat	2.987.468	-894.317	1.801.839

C. Kasstroomoverzicht 2023 (indirecte methode)

	2023	2022
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
Resultaat	2.987.468	1.801.839
Aanpassingen voor:		
Afschrijvingen	3.451.741	3.414.181
Mutatie voorzieningen	1.698.127	2.032.907
	5.149.868	5.447.088
Veranderingen in vlottende middelen:		
- Vorderingen	-464.209	4.113.994
- Kortlopende schulden	915.123	5.242.027
	450.915	9.356.021
<u>Totale kasstroom uit operationele activiteiten:</u>	<u>8.588.251</u>	<u>16.604.948</u>
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Investerings materiële vaste activa	-2.871.507	-2.058.664
Mutatie activa in aanbouw	528.541	-432.642
Desinvesteringen materiële vaste activa	0	0
<u>Totale kasstroom uit investeringsactiviteiten:</u>	<u>-2.342.966</u>	<u>-2.491.306</u>
<u>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>		
Toename/Afname depositfee	-321.500	97.500
Aflossingen langlopende schulden	-577.809	-434.476
<u>Totale kasstroom uit financieringsactiviteiten:</u>	<u>-899.309</u>	<u>-336.976</u>
<u>Netto kasstroom</u>	<u>5.345.976</u>	<u>13.776.666</u>
Liquide middelen einde boekjaar	53.257.061	47.911.085
Liquide middelen begin boekjaar	47.911.085	34.134.419
<u>Mutatie liquide middelen</u>	<u>5.345.976</u>	<u>13.776.666</u>
De liquide middelen zijn vrij besteedbaar		

Financiële kengetallen

Ratio's	2023	2022
Current ratio	1,62	1,50
Netto werkkapitaal	22.666.552	17.771.491
Solvabiliteit II	50,1	47,5
Huisvestingsratio	9,0	8,6
Bovenmatig publiek eigen vermogen	0,84	0,77
<u>Toelichting berekening ratio's</u>		
Current ratio =	vlottende activa / kortlopende schulden	
Netto werkkapitaal =	vlottende activa -/- kortlopende schulden	
Solvabiliteit II =	(eigen vermogen + voorzieningen) / balanstotaal	
Huisvestingsratio % =	(afschrijvingskosten gebouwen en terreinen + huisvestingslasten) / totale lasten	
Bovenmatig publiek eigen vermogen =	feitelijk eigen vermogen/normatief eigen vermogen	

Resultaatbestemming 2023

Conform het bestuursbesluit en de goedkeuring hiervan op NNB door de Raad van Toezicht wordt het exploitatiesaldo 2023 aan het eigen vermogen toegevoegd. En wel als volgt:

Mutatie (na toedeling resultaat CSB) Publieke Algemene reserve:

Het Rijnlands Lyceum Oegstgeest	27.410
Het Rijnlands Lyceum Sassenheim	397.263
Het Rijnlands Lyceum Wassenaar	521.881
The International Secondary School	483.923
The International Primary School	-35.885
Eerste Nederlandse Montessori School	203.209
European School Elementary	5.215
Europese School Secondary	844.970
Centraal Service Bureau	0
	2.447.986

Mutatie Bestemmingsreserve:

Verduurzaming en nieuwbouw RL Sassenheim	350.064
Werkdrukmiddelen RLO	56.545
Werkdrukmiddelen RLS	123.816
Werkdrukmiddelen RLW	26.552
Werkdrukmiddelen ISH secondary	-121.022
Werkdrukmiddelen ESH secondary	118.802
NPO-gelden 2022 RL Oegstgeest	240.007
NPO-gelden 2022 RL Sassenheim	41.331
NPO-gelden 2022 RL Wassenaar	9.513
NPO-gelden 2022 ISH Secondary	9.904
NPO-gelden 2022 ISH Primary	-71.908
NPO-gelden 2022 ENMS	-36.075
NPO-gelden 2022 ESH Elementary	-296.487
NPO-gelden 2022 ESH Secondary	72.479
Reserve middelen SWV (Passend Onderwijs) RLS	15.961
	539.482

Totaal resultaat 2023	2.987.468
-----------------------	-----------------------

Grondslagen voor de jaarrekening 2023

1. ALGEMEEN

Verslaggevingsperiode

Deze jaarrekening heeft betrekking op het boekjaar 2023, dat is geëindigd op balansdatum 31 december 2023.

Toegepaste standaarden

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Regeling jaarverslaggeving onderwijs (Rjo). Op basis van de Rjo worden Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast (behoudens afwijkingen en aanvullingen in de Rjo). De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva en de resultaatbepaling zijn gebaseerd op historische kosten, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Vergelijkende cijfers

Voor zover van toepassing zijn ter vergelijking de realisatiecijfers opgenomen van het voorgaande jaar, alsmede de cijfers van de meest recente, vastgestelde versie van de begroting van het verantwoordingsjaar.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

2. GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA, PASSIVA EN RESULTAATBEPALING

Algemeen

Activa en passiva worden tegen nominale waarde opgenomen, tenzij anders vermeld in de verdere grondslagen.

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de Stichting zullen toevloeden en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een in de balans opgenomen actief of verplichting blijft op de balans als een transactie (met betrekking tot het actief of de verplichting) niet leidt tot een belangrijke verandering in de economische realiteit met betrekking tot het actief of de verplichting.

Een actief of verplichting wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie ertoe leidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot het actief of de verplichting aan een derde zijn overgedragen. Verder wordt een actief of een verplichting niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Opbrengsten worden alleen verwerkt indien het waarschijnlijk is dat de economische voordelen met betrekking tot de transactie de Stichting zullen toevloeden.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De volgende waarderingsgrondslagen zijn naar de mening van het management het meest kritisch voor het weergeven van de financiële positie en vereisen schattingen en veronderstellingen:

- Voorzieningen

Financiële instrumenten

Financiële instrumenten omvatten investeringen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, afgeleide financiële instrumenten (derivaten), schulden en overige te betalen posten. In de jaarrekening zijn de volgende categorieën financiële instrumenten opgenomen:

- Geldmiddelen
- Leningen
- Vorderingen
- Schulden

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde, waarbij (dis)agio en de direct toerekenbare transactiekosten in de eerste opname worden meegenomen. Indien echter financiële instrumenten bij de vervolgwaaarding worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, worden direct toerekenbare transactiekosten bij de eerste waardering direct verwerkt in de staat van baten en lasten. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

3. GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING PASSIVA EN ACTIVA

Materiële vaste activa

Deze activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, verminderd met afschrijvingen en bijdragen van derden, respectievelijk ontvangen subsidies.

Een activum met een waarde groter dan € 1.000,- wordt in de materiële vaste activa opgenomen, tenzij de gebruiksduur zich hier tegen verzet. De activa worden lineair afgeschreven op de grondslag van hun economische levensduur, in de veronderstelling van een nihil restwaarde. Een activum is een uit gebeurtenissen in het verleden voortgekomen middel waarover de rechtspersoon de beschikking heeft en waaruit in de toekomst naar verwachting economische voordelen naar de rechtspersoon zullen vloeien. Het juridische eigendom van de gebouwen berust bij de Stichting, waarbij aangemerkt wordt dat de economische eigendom berust bij de gemeente binnen welk rechtsgebied het gebouw kadastraal is aangemeld. In het kader van de doordecentralisatie is de Stichting in 2014 eigenaar (juridisch en economisch) geworden van het schoolgebouw in Sassenheim.

Het activum "gebouw" wordt gewaardeerd op basis van de voor eigen rekening verrichte investeringen, onder aftrek van de afschrijvingen. De afschrijvingsmethode vindt plaats op basis van het lineaire stelsel. Per activasoort gelden de volgende afschrijvingstermijnen:

Gebouwen: Variërend van 4 (geldt voor cabins) tot 40 jaar

Inventaris en apparatuur: Variërend van 3 tot 20 jaar

Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Kosten van groot onderhoud worden verwerkt via een voorziening groot onderhoud. De overige onderhoudskosten komen ten laste van de staat van baten en lasten in het jaar waarin de kosten worden gemaakt.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Voor materiële en financiële vaste activa wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat deze activa onderhevig zijn aan bijzondere waardeverminderingen. Als dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief geschat. De realiseerbare waarde is de hoogste van de bedrijfswaarde en de opbrengstwaarde. Als het niet mogelijk is de realiseerbare waarde te schatten voor een individueel actief, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Wanneer de boekwaarde van een actief (of een kasstroom genererende eenheid) hoger is dan de realiseerbare waarde, wordt een bijzonder waardeverminderingverlies verantwoord voor het verschil tussen de boekwaarde en de realiseerbare waarde. Verder wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er enige indicatie is dat een in eerdere jaren verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies is verminderd. Als een dergelijke indicatie aanwezig is, wordt de realiseerbare waarde van het betreffende actief geschat. Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorderingen

De grondslagen voor de waardering van vorderingen zijn beschreven onder het hoofd Financiële instrumenten.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Indien liquide middelen niet ter vrije beschikking staan, wordt hiermee rekening gehouden bij de waardering. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen worden de algemene reserves en bestemmingsreserves gepresenteerd. De algemene reserve bestaat uit de reserves die ter vrije beschikking staan van het bestuur. Het afgezonderde deel van het eigen vermogen met een beperkte bestedingsmogelijkheid is aangeduid als bestemmingsreserve.

Het gehele eigen vermogen van de Stichting is gevormd op basis van publieke gelden en derhalve aangemerkt als publiek eigen vermogen.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is in te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld. Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen. Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel. Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Voorziening jubilea

De jubileumvoorziening betreft een voorziening voor toekomstige jubileumuitkeringen. De voorziening betreft het geschatte bedrag van de in de toekomst uit te keren jubileumuitkeringen. De berekening is gebaseerd op gedane toezeggingen, blijfjans en leeftijd.

Voorziening groot onderhoud

Een voorziening wordt gevormd voor verwachte kosten van periodiek groot onderhoud aan panden, installaties e.d. op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud. De uitgaven van groot onderhoud worden verwerkt ten laste van de onderhoudsvoorziening voor zover deze is gevormd voor de beoogde kosten.

In afwijking van hoofdstuk 212 RJ Materiële vaste activa, paragraaf 4, alinea 451, van de richtlijnen is de jaarlijkse toevoeging aan de voorziening groot onderhoud bepaald op basis van het voorgenomen groot onderhoud gedurende de gehele planperiode van het groot onderhoud op het niveau van het onderwijsplan gedeeld door het aantal jaren waaruit deze planperiode bestaat; deze methodiek is sinds 2017 toegepast. Er wordt gebruik gemaakt van de overgangsbepaling welke eindigt aan het eind van het verslagjaar 2023.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven.

Langlopende schulden

De waardering van langlopende schulden is toegelicht onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Kortlopende schulden

De waardering van kortlopende schulden is toegelicht onder het hoofdstuk Financiële instrumenten.

Rijksbijdragen OCW/EZ

Onder de rijksbijdragen worden de vergoedingen voor de personele en materiële exploitatie opgenomen verstrekt door het Ministerie OCW. De ontvangen (normatieve) rijksbijdragen uit hoofde van de basisbesteding (lumpsum) worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft (in het jaar van toewijzing) volledig als baten verwerkt in de staat van baten en lasten.

Niet-geoordeelde OCW-subsidies (subsidies die volledig vrij besteedbaar zijn) worden in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft volledig als baten verwerkt in de staat van baten en lasten.

Geoordeelde OCW-subsidies met een vrij besteedbaar overschot (G1-doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekening-clausule heeft) worden naar rato van de voortgang (%) van de gesubsidieerde activiteiten verwerkt in de staat van baten en lasten. De subsidies waarvoor per balansdatum nog niet (alle) activiteiten (prestaties) zijn verricht, worden verantwoord onder de vooruit ontvangen subsidies OCW (overlopende passiva) zolang de bestedingstermijn (subsidietijdvak) nog niet is verlopen.

Geoordeelde OCW-subsidies (G2-doelsubsidies met verrekening-clausule) worden ten gunste van de staat van de baten en lasten verantwoord in het jaar waarvan de werkelijke subsidiabele lasten komen (naar rato van de aan het verslagjaar toe te rekenen werkelijke subsidiabele uitgaven). Niet-bestede middelen worden verantwoord onder de vooruit ontvangen subsidies OCW (overlopende passiva) zolang de bestedingstermijn (subsidietijdvak) nog niet is verlopen. Niet-bestede middelen worden verantwoord als schuld aan het Ministerie van OCW onder de kortlopende schulden zodra de bestedingstermijn (subsidietijdvak) is verlopen.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW, gemeenten, provincies of andere overheidsinstellingen. Indien deze opbrengsten betrekking hebben op een specifiek doel zoals verhuur, ouderbijdragen, bijdrage Europese Commissie, deelnemersbijdragen en overige baten, dan worden deze naar rato van de verrichte werkzaamheden als baten verantwoord.

Schoolfees van internationale scholen zijn verplichte ouderbijdrage voor toelating tot het internationale curriculum. Deze opbrengsten worden toegekeerd aan de betreffende periode waar deze betrekking op heeft.

Personeelsbeloningen/pensioenen

De beloningen van het personeel worden als last in de staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de Stichting.

Voor de beloningen met opbouw van rechten worden de verwachte lasten gedurende het dienstverband in aanmerking genomen. Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Indien een beloning wordt betaald, waarbij geen rechten worden opgebouwd (bijvoorbeeld doorbetaling in geval van ziekte of arbeidsongeschiktheid) worden de verwachte lasten verantwoord in de periode waarover deze beloning is verschuldigd. Voor op balansdatum bestaande verplichtingen tot het in de toekomst doorbetalen van beloningen aan personeelsleden die op balansdatum naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn om werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid wordt een voorziening opgenomen.

De verantwoorde verplichting betreft de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichting op balansdatum af te wikkelen. De beste schatting is gebaseerd op contractuele afspraken met personeelsleden (CAO en individuele arbeidsovereenkomst). Toevoegingen aan en vrijval van verplichtingen worden ten laste respectievelijk ten gunste van de staat van baten en lasten gebracht.

Nederlandse pensioenregelingen

Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioen-uitvoerder verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopend actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Indien op basis van de uitvoeringsovereenkomst met betrekking tot een bedrijfstakpensioenregeling per balansdatum een verplichting bestaat, wordt een voorziening gevormd als het waarschijnlijk is dat de aanwending van een maatregelenpakket, dat nodig is voor het herstel van de per balansdatum bestaande dekkingsgraad, zal leiden tot een uitstroom van middelen en de omvang daarvan betrouwbaar kan worden geschat.

Indien sprake is van aanpassingen van de per balansdatum opgebouwde aanspraken die voortvloeien uit toekomstige salarisverhogingen die per balansdatum reeds zijn toegezegd en die voor rekening van de Stichting komen wordt hiervoor een voorziening gevormd.

Verder wordt op balansdatum een voorziening opgenomen voor bestaande additionele verplichtingen ten opzichte van het fonds en de werknemers, indien het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling van die verplichtingen een uitstroom van middelen zal plaatsvinden en de omvang van de verplichtingen betrouwbaar kan worden geschat. Het al dan niet bestaan van additionele verplichtingen wordt beoordeeld aan de hand van de uitvoeringsovereenkomst met het fonds, de pensioenovereenkomst met de werknemers en andere (expliciete of impliciete) toezeggingen aan de werknemers. De voorziening wordt gewaardeerd tegen de beste schatting van de contante waarde van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen op balansdatum af te wikkelen. De disconteringsvoet vóór belasting geeft de actuele marktrente per balansdatum van hoogwaardige ondernemingsobligaties / rendement op staatleningen weer, de risico's waarmee bij het schatten van de toekomstige uitgaven reeds rekening is gehouden worden hierin niet betrokken, op balansdatum is er geen sprake van het vormen van een voorziening hiervoor.

De Stichting heeft de verplichtingen inzake de pensioenrechten van haar personeel ondergebracht bij stichting Pensioenfonds ABP. De Stichting betaalt hiervoor premies. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. Pensioenfondsen moeten vanaf 2015 gebruikmaken van de zogenaamde 'beleidsdekkingsgraad'. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de laatste twaalf dekkingsgraden. De beleidsdekkingsgraad was eind 2023 113,9% en eind 2023 bedroeg de actuele dekkingsgraad 110,5%. Om de pensioenen (gedeeltelijk) te kunnen indexeren, mag de beleidsdekkingsgraad, gedurende 5 jaar, niet lager zijn dan 104,2%, voor volledige indexatie moet de beleidsdekkingsgraad 126% zijn. De premie was per januari 2023 27,9%.

De Stichting heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. De Stichting heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de jaarrekening verantwoord.

Afschrijvingen

Afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de betreffende materiële vaste activa en vindt lineair plaats. In het jaar van investeren wordt afgeschreven op basis van de door het bestuur gemaakte keuzen.

Huisvestingslasten

Onder de huisvestingslasten worden de uitgaven voor huisvesting opgenomen. De lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige lasten

De overige lasten hebben betrekking op uitgaven die voortvloeien uit aangegane afspraken dan wel noodzakelijk zijn voor het geven van onderwijs en worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Rentebaten en soortgelijke opbrengsten en rentelasten en soortgelijke kosten

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Rentelasten en soortgelijke lasten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren.

Belastingen

De Stichting maakt gebruik van de onderwijsvrijstelling voor vennootschapsbelasting.

Leasing

De Stichting kan financiële en operationele leasecontracten afsluiten. Een leaseovereenkomst waarbij de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom van het leaseobject geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen, wordt aangemerkt als een financiële lease. Alle andere leaseovereenkomsten classificeren als operationele lease. Bij de leaseclassificatie is de economische realiteit van de transactie bepalend en niet zozeer de juridische vorm. Als de Stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Leasebetalingen inzake de operationele lease worden lineair over de leaseperiode ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Risico's financiële instrumenten

Wij maken in de normale bedrijfsuitoefening gebruik van diverse financiële instrumenten. De financiële instrumenten omvatten onder meer vorderingen, geldmiddelen, leningen, crediteuren en overige kortlopende schulden. Deze financiële instrumenten stellen de organisatie bloot aan markt-, rente-, kasstroom-, krediet- en liquiditeitsrisico. Om deze risico's te beheersen heeft de Stichting een beleid inclusief een stelsel van limieten en procedures opgesteld om de risico's van onvoorspelbare ongunstige ontwikkelingen op de financiële markten en daarmee de financiële prestaties van de organisatie te beperken. De Stichting zet geen afgeleide financiële instrumenten in om risico's te beheersen. Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van middelen worden kredietrisico en renterisico zoveel mogelijk uitgesloten. Het uitzetten van middelen en het gebruik van rente instrumenten hebben een prudent karakter en zijn niet gericht op het genereren van extra inkomsten door het aangaan van overmatige risico's.

Kredietrisico

De vorderingen op gemeenten hebben een zeer laag risico op oninbaarheid. Het kredietrisico wordt als beperkt ingeschat, door de grote spreiding van de vorderingen op debiteuren, waarbij significante debiteurenposities betrekking hebben op gemeenten.

Renterisico en kasstroomrisico

Het renterisico is beperkt tot eventuele veranderingen in de marktwaarde van opgenomen leningen. Bij de leningen van de gemeente Den Haag en het Ministerie van Financiën is sprake van een vast rentepercentage over de gehele looptijd. Voor een toelichting op de looptijd en aflossingen op deze leningen wordt verwezen naar de toelichting op de langlopende schulden.

Liquiditeitsrisico

De Stichting loopt geen significante liquiditeitsrisico's. Er worden positieve kasstromen verwacht voor de komende jaren. Daarnaast vindt een strakke monitoring op de liquiditeitsprognose plaats en kan indien nodig bijsturing plaatsvinden.

Vaste Activa

1.2 Materiële vaste activa

	Gebouwen & terreinen	Inventaris & apparatuur	Activa in aanbouw	Totaal mat.activa
Stand per 31-12-2022				
Aanschafwaarde	43.694.622	22.724.597	0	66.419.220
Activa in aanbouw	0	0	528.541	528.541
Cumulatieve afschrijving (-/-)	16.024.387	16.380.757	0	32.405.144
Boekwaarde 31-12-2022	27.670.235	6.343.841	528.541	34.542.617
Mutaties 2023				
Investerings	1.633.594	1.237.913	0	2.871.507
Activa in aanbouw	0	0	-528.541	-528.541
Aanschafwaarde desinvesteringen (-/-)	0	0	0	0
Cum. afschr. desinvesteringen	0	0	0	0
Afschrijvingen (-/-)	1.667.022	1.784.720	0	3.451.741
Totaal mutaties	-33.428	-546.806	-528.541	-1.108.775
Stand per 31-12-2023				
Aanschafwaarde	45.328.216	23.962.511	0	69.290.727
Activa in aanbouw	0	0	0	0
Cumulatieve afschrijving (-/-)	17.691.409	18.165.476	0	35.856.885
Boekwaarde 31-12-2023	27.636.807	5.797.034	0	33.433.841

1.2.1 Gebouwen en terreinen	RLO	RLS *)	RLW	ISH-SEC	ESH-SEC	ENMS	ISH-PRIM	ESH-ELEM	CSB	TOTAAL
Aanschafwaarde	6.588.302	6.620.100	2.894.820	17.324.987	3.677.962	276.346	3.250.252	2.861.217	200.636	43.694.622
Cumulatieve afschrijving	3.107.761	2.890.478	1.066.493	6.521.527	348.676	123.528	793.826	1.115.541	56.557	16.024.387
Boekwaarde 31-12-2022	3.480.541	3.729.623	1.828.327	10.803.460	3.329.286	152.818	2.456.426	1.745.676	144.079	27.670.235
Aansch.w. desinvestering	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cum. afschr. desinvestering	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Investerings 2023	695.699	-	527.502	50.609	289.951	6.120	6.763	56.949	-	1.633.594
Afschrijvingen 2023	220.178	216.429	145.358	643.952	175.414	13.255	101.703	132.981	17.752	1.667.022
Boekwaarde 31-12-2023	3.956.063	3.513.194	2.210.471	10.210.116	3.443.823	145.683	2.361.486	1.669.644	126.326	27.636.807

1.2.2 Inventaris en apparatuur	RLO	RLS	RLW	ISH-SEC	ESH-SEC	ENMS	ISH-PRIM	ESH-ELEM	CSB	TOTAAL
Aanschafwaarde	3.592.130	2.400.315	1.488.780	5.683.723	3.101.022	692.518	2.379.674	2.740.352	646.084	22.724.597
Cumulatieve afschrijving	2.561.646	1.861.001	1.151.137	4.711.175	1.305.363	421.756	1.900.680	1.935.205	532.792	16.380.757
Boekwaarde 31-12-2022	1.030.485	539.314	337.642	972.547	1.795.659	270.762	478.994	805.146	113.292	6.343.841
Aansch.w. desinvestering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Cum. afschr. desinvestering	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Investerings 2023	488.207	56.721	101.441	228.312	151.891	9.472	105.389	40.995	55.485	1.237.913
Afschrijvingen 2023	317.647	156.982	114.365	341.411	344.997	53.258	190.145	230.112	35.802	1.784.720
Boekwaarde 31-12-2023	1.201.044	439.053	324.718	859.449	1.602.553	226.976	394.238	616.029	132.975	5.797.034

1.2.3 Activa in aanbouw	RLO	RLS	RLW	ISH-SEC	ESH-SEC	ENMS	ISH-PRIM	ESH-ELEM	CSB	TOTAAL
Aanschafwaarde	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Activa in aanbouw	0	0	491.705	0	14.458	0	0	22.378	0	528.541
Boekwaarde 31-12-2022	0	0	491.705	0	14.458	0	0	22.378	0	528.541
Investerings 2023	421.572	0	0	0	283.154	0	0	0	0	704.726
Activering 2023	-421.572	0	-491.705	0	-297.612	0	0	-22.378	0	1.233.267-
Boekwaarde 31-12-2023	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Boekwaarde 31-12-2023	5.157.107	3.952.247	2.535.189	11.069.565	5.046.376	372.660	2.755.724	2.285.673	259.301	33.433.841

*) Door de doordecentralisatie van het schoolgebouw van Het Rijnlands Lyceum Sassenheim in de gemeente Teylingen in 2014, is Stichting Het Rijnlands Lyceum naast juridisch ook economisch eigenaar van grond en schoolgebouw. Tevens dient vermeld te worden, dat op basis van de wet voor het voorgezet onderwijs (WVO), de gemeente het recht van bestemming van grond en gebouw heeft behouden. Deze overeenkomst is voor onbepaalde tijd gesloten waarbij de overeenkomst tegen elke datum opzegbaar is door zowel de gemeente als stichting Het Rijnlands Lyceum met inachtneming van een opzegtermijn van 2 jaar. Bij onttrekking van de onderwijsbestemming zullen de gebouwen en terreinen eerst aangeboden dienen te worden aan de gemeente. De gemeente op haar beurt moet aangeven of zij bereid is de opstallen in eigendom te aanvaarden tegen (tenminste) de restant boekwaarde (obv 40 jarige annuïtaire afschrijving). Indien de gemeente daartoe niet bereid is, is bevoegd gezag vrij om de opstallen te vervreemden aan een derde. De verzekerde waarde bedraagt per 31 december 2023 € 24.677.000. De WOZ-waarde bedraagt € 7.836.000 (peildatum 1-1-2022).

Vorderingen

1.5.1	Debiteuren	31-12-2023	31-12-2022
	Openstaande posten	4.622.957	4.316.030
	Af: Voorziening wegens oninbaarheid	-634.328	-801.960
	Totaal	<u>3.988.629</u>	<u>3.514.070</u>
Het openstaande postensaldo is vergelijkbaar met vorig jaar, door het afboeken van oude posten is de voorziening afgenomen.			
1.5.7	Overige vorderingen	31-12-2023	31-12-2022
	Overige vorderingen	16.070	56.049
	Totaal	<u>16.070</u>	<u>56.049</u>
1.5.8	Overlopende activa	31-12-2023	31-12-2022
	Overige vooruitbetaalde kosten / vooruitontvangen bedragen	1.983.543	1.953.914
	Totaal	<u>1.983.543</u>	<u>1.953.914</u>

Liquide middelen

1.7	Liquide middelen	31-12-2023	31-12-2022
1.7.1	Kas	13.448	18.390
1.7.2	Ministerie van Financiën	52.108.382	47.135.503
1.7.3	Bank	1.135.231	757.192
	Totaal	<u>53.257.061</u>	<u>47.911.085</u>

Toelichting op Ministerie van Financiën (MvF)

Sinds 15 december 2011 maakt de Stichting gebruik van het zogenaamde Schatkistbankieren van het MvF. Publieke instellingen, waaronder onderwijsinstellingen, kunnen van deze door het MvF ingestelde financieringsregeling gebruik maken.

De condities zijn:

- Bij het MvF wordt een rekening-courant aangehouden, waar alle overtollige middelen moeten worden gestald. Deposito's mogen niet anders dan bij het MvF worden geplaatst. Per einde boekjaar bedraagt het totale bedrag aan deposito's 22,5mln. Maandelijks wordt 2,5mln gestort van telkens 1 jaar looptijd.
- Dagelijks wordt het rekening-courantsaldo met de huisbankier (ING) "afgeroomd" op nihil.
- Overtollige middelen worden door het MvF risicoarm, degelijk en vertrouwd beheerd.

Stichting "Het Rijnlands Lyceum" heeft een Mantelovereenkomst Agentschap van de Generale Thesaurie (Ministerie van Financiën) – ING Bank N.V. (Schatkistbankieren. Er is een vrij opneembare rekening courant kredietfaciliteit ad €6 mln (zonder zekerheidsstelling). De rente is gebaseerd op dagelijkse EONIA fixing.

Het saldo van de liquide middelen is toegenomen ten opzichte van 31-12-2022 door een verbetering van het netto werkkapitaal. Daarnaast nemen de voorzieningen toe en is er een positief operationeel resultaat.

Eigen vermogen

2.1 Eigen vermogen		Stand	Resultaat	Toedeling	van/naar	Stand
2.1.1 Algemene reserve (Publiek)		31-12-2022	2023	saldo CSB eind 2023	Bestemming Reserve	31-12-2023
RL Oegstgeest	VO	7.476.172	-44.228	71.638		7.503.582
RL Sassenheim	VO	3.973.275	340.643	56.620	0	4.370.538
RL Wassenaar	VO	2.692.747	471.922	49.959	0	3.214.628
ISH Secondary	VO	5.998.099	371.628	112.295	0	6.482.022
ISH Primary	PO	4.264.510	-105.142	69.257	0	4.228.625
ENMS	PO	547.361	203.209	0	0	750.570
ESH Elementary	PO	861.402	-73.504	78.719	0	866.617
ESH Secondary	VO	274.865	769.041	75.929	0	1.119.835
Centraal Service Bureau		0	514.417	-514.417	0	0
		26.088.431	2.447.986	0	0	28.536.417
2.1.2 Bestemmingsreserve (publiek)						
Verduurzaming en nieuwbouw RL Sassenheim		1.924.393	350.064			2.274.457
Werkdrukmiddelen RLO		219.577	56.545			276.122
Werkdrukmiddelen RLS		203.398	123.816			327.214
Werkdrukmiddelen RLW		146.492	26.552			173.044
Werkdrukmiddelen ISH secondary		209.596	-121.022			88.574
Werkdrukmiddelen ESH secondary		111.398	118.802			230.200
NPO-gelden 2022 RL Oegstgeest		422.079	240.007			662.086
NPO-gelden 2022 RL Sassenheim		112.871	41.331			154.202
NPO-gelden 2022 RL Wassenaar		21.544	9.513			31.057
NPO-gelden 2022 ISH Secondary		707.752	9.904			717.656
NPO-gelden 2022 ISH Primary		158.439	-71.908			86.531
NPO-gelden 2022 ENMS		36.075	-36.075			0
NPO-gelden 2022 ESH Elementary		420.825	-296.487			124.338
NPO-gelden 2022 ESH Secondary		47.305	72.479			119.784
Reserve middelen SWV (Passend Onderwijs) RLS		54.028	15.961			69.989
		4.795.772	539.482	0	0	5.335.254
Totaal Eigen Vermogen		30.884.203	2.987.468	0	0	33.871.671

Van het resultaat is € 2.447.986 aan de algemene reserve toegevoegd (€ 2.275.447 aan VO en € 172.539 aan PO). Aan de bestemmingsreserve is € 539.482 toegevoegd.

Doelstelling van de bestemmingsreserve per school:

- 1 RLO: met name op verbeteren van onderwijsresultaten en sociale cohesie door inzet van extra personeel en ontplooiën van activiteiten
- 2 RLS met name op verduurzaming en nieuwbouw van school, extra inzet van personeel, professionalisering van personeel
- 3 RLW/ISH met name op professionalisering van personeel, sociaal-emotionele en fysiek ontwikkeling van leerlingen
- 4 ENMS met name op ontwikkelen van teamleden gericht op onderwijskwaliteit
- 5 ESH Elementary alle bestemmingsreserve zijn in 2023 benut, met name op tijdelijke onderwijs ondersteunend personeel
- 6 ESH Secondary met name op verbeteren van sociaal-emotionele ontwikkeling, sociale cohesie door inzet van extra personeel en ontplooiën van activiteiten
- 7 ISH Primary alle bestemmingsreserve zijn in 2023 benut, met name op tijdelijke onderwijs personeel als vervanging tijdens ziekte
- 8 ISH Secondary met name op tijdelijke onderwijs personeel voor taalvakken en onderwijs ondersteunend personeel voor de bibliotheek

Voorzieningen en langlopende schulden**2.2.1 Voorziening groot onderhoud**

Deze voorziening is gebaseerd op meerjaren onderhoudsplannen (MJOP's) van de scholen. Jaarlijks worden deze MJOP's geëvalueerd en zonodig bijgesteld.

	31-12-2022	Dotatie	Vrijval	Onttrekking	31-12-2023
RL Oegstgeest	1.886.003	352.000	48.683	186.932	2.002.388
RL Sassenheim	1.198.599	298.800	94.077	167.183	1.236.140
RL Wassenaar	1.213.180	279.000	-19.173	84.937	1.426.416
ISH Secondary	1.770.326	653.000	18.225	77.141	2.327.960
ESH Secondary	607.596	248.000	15.926	16.089	823.581
ENMS	361.336	87.000	128.954	42.338	277.044
ISH Primary	681.706	271.205	2.277	38.006	912.628
ESH Elementary	1.608.629	401.000	64.102	199.479	1.746.049
CSB	42.591	16.000	-6.381	6.800	58.172
Totaal	9.369.966	2.606.005	346.689	818.904	10.810.378

<i>Onderverdeling naar looptijd:</i>		<u>< 1 jaar</u>	<u>≥ 1 jaar</u>	<u>31-12-2023</u>
Voorziening groot onderhoud		2.855.067	7.955.311	10.810.378

2.2.2 Overige voorzieningen

	31-12-2022	Dotatie	Vrijval	Onttrekking	31-12-2023
Voorziening spaarverlof	125.670	-	21.745	-	103.925
Voorziening jubileumuitkering	328.417	112.840	-	79.054	362.203
Voorziening langdurig zieken	152.818	130.652	-	-	283.470
Voorziening duurzame inzetbaarheid	647.143	206.079	-	-	853.222
Voorziening wovo	133.389	144.772	-	127.817	150.344
Overige voorzieningen	150.000	20.339	103.441	24.910	41.988
	1.537.437	614.682	125.186	231.781	1.795.152

<i>Onderverdeling naar looptijd:</i>		<u>< 1 jaar</u>	<u>≥ 1 jaar</u>	<u>31-12-2023</u>
Voorziening spaarverlof		6.156	97.769	103.925
Voorziening jubileumuitkering		26.120	336.083	362.203
Voorziening langdurig zieken		152.818	130.652	283.470
Voorziening duurzame inzetbaarheid		0	853.222	853.222
Voorziening wovo		63.187	87.157	150.344
Overige voorzieningen		41.988	0	41.988

Toelichting voorziening spaarverlof

De voorziening spaarverlof is gebaseerd op de per 31 december 2023 nog door personeel op te nemen dagen uit hoofde van spaarverlof.

Toelichting voorziening jubileumuitkeringen

De hoogte van de voorziening jubileumuitkering wordt gebaseerd op de kans dat iemand zijn bestuursjubileum (25 en 40 jaar) en zijn ambtsjubileum (25 en 40 jaar) bereikt.

Toelichting voorziening langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken is gebaseerd op de werknemers die op 31-12-2023 één jaar of langer arbeidsongeschikt waren.

Toelichting voorziening duurzame inzetbaarheid

De voorziening duurzame inzetbaarheid is gebaseerd op de werknemers die aangegeven hebben hun uren in het kader van duurzame inzetbaarheid te willen sparen (conform de CAO 2018/2019).

Toelichting voorziening wovo

De voorziening wovo is gebaseerd op voormalig medewerkers die een (bovenwettelijke) WW-uitkering ontvangen. De hoogte van de voorziening is afhankelijk van de te verwachten terugkeer op de arbeidsmarkt en het resterend aantal maanden (jaren) dat een voormalig medewerker nog recht heeft op een (bovenwettelijke) WW-uitkering.

Toelichting overige voorzieningen

De overige voorzieningen zijn gebaseerd op nog aan werknemers te betalen vergoedingen per einde boekjaar.

2.3.3 Langlopende schulden aan Gemeenten/ Ministerie van Financiën

	<u>Lening nummer</u>	<u>Looptijd in jaren</u>	<u>31-12-2022</u>	<u>Reclass naar kortlopend</u>	<u>Aflossing 2023</u>	<u>31-12-2023</u>	<u>Interest %</u>	<u>Aflossing 2024</u>
Min.van Financiën (inz.RLS)	2396	21	1.214.004	0	57.810	1.156.194	2,070 %	57.810
Min.van Financiën (inz.ISH)	2686	24	3.999.999	0	166.666	3.833.333	1,000 %	166.666
Min.van Financiën (inz. RLS)	2993	9	1.433.334	-143.334	143.334	1.146.667	0,720 %	286.667
BNG bank (inz RLO)	40.111.898	25	1.666.665	0	66.666	1.599.999	1,700 %	66.666
Totaal			<u>8.314.002</u>	<u>-143.334</u>	<u>434.476</u>	<u>7.736.193</u>		<u>577.809</u>

De aflossingsverplichting eind 2023 (aflossing in 2024) bedraagt € 577.809 en is opgenomen onder de schulden aan kredietinstellingen (sub 2.4.1). Eind 2022 bedroeg de aflossingsverplichting € 434.475.

	<u>Resterende termijn in jr</u>	<u>Nog af te lossen</u>	
		<u>< 5 jaar</u>	<u>> 5 jaar</u>
Min.van Financiën (inz.RLS)	20	231.240	924.954
Min.van Financiën (inz.ISH)	23	666.664	3.166.669
Min.van Financiën (inz. RLS)	8	573.334	573.333
BNG bank (inz RLO)	24	266.664	1.333.335
		<u>1.737.902</u>	<u>5.998.291</u>

Garantstellingen zijn door de gemeente verstrekt voor leningen 2993 en 40.111898.

2.3.5**Langlopende schuld Deposit fee****31-12-2023****31-12-2022**

Stand eind van het jaar

1.887.0002.208.500

Deposit fee wordt bij aanmelding van leerlingen van RLO, RLW en de ISH geïncasseerd en bij het verlaten van de school weer gerestitueerd. In het algemeen staan deze bedragen langer uit dan 3 jaar.

De daling eind 2023 wordt verklaard vanuit het feit dat de ISH is overgestapt van een Deposit fee naar een Enrolment fee per schooljaar 2023-2024.

Kortlopende schulden

2.4.1.	Schulden aan kredietinstellingen	31-12-2023	31-12-2022
	Aflossingsverplichtingen	577.809	434.476
		<u>577.809</u>	<u>434.476</u>
2.4.7	Belasting en premies sociale verzekeringen	31-12-2023	31-12-2022
	Te betalen loonbelasting/soc.verzekeringen	3.745.831	3.678.951
	Te betalen omzetbelasting	-12.689	73.735
	Schulden Belastingdienst	273.177	
	Totaal	<u>4.006.319</u>	<u>3.752.686</u>
2.4.8	Te betalen pensioenpremie	31-12-2023	31-12-2022
	Te betalen pensioenpremie	1.092.261	1.063.347
	Vooruitgefactureerde premie IPAP	0	0
	Totaal	<u>1.092.261</u>	<u>1.063.347</u>
2.4.9	Overige kortlopende schulden	31-12-2023	31-12-2022
	Personele verplichtingen	2.980.158	2.717.539
	Overige kortlopende schulden	234.406	260.279
	Totaal	<u>3.214.564</u>	<u>2.977.818</u>
	Het saldo van de overige schulden per 31-12-2023 is toegenomen door het vooruitontvangen van een aantal grote subsidies.		
2.4.10	Overlopende passiva	31-12-2023	31-12-2022
	Vooruitontvangen bijdragen (school fee)	22.913.713	20.912.492
	Gesubsidieerde projecten OCW	933.734	207.184
	Overige overlopende passiva	2.218.786	4.861.131
	Totaal	<u>26.066.233</u>	<u>25.980.807</u>

Het saldo van de vooruitontvangen bijdragen (school fee) is toegenomen ten opzichte van 31-12-2022 door indexering van het jaarbedrag.

Het saldo van de overige overlopende passiva is m.n. afgenomen door de betaalde posten in verband met de nieuwbouw van RLW (3,3M).

Model G Verantwoording subsidies**Model G1: Subsidies zonder verrekeningsclausule**

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Datum	De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de beschikking geheel uit- gevoerd en afgerond
Zij-instroom	1078784-1	20-3-2020	Onderhanden
Zij-instroom	1083358-1	25-5-2020	JA
Zij-instroom	1152189-1	23-3-2021	JA
Zij-instroom	1281956-1	23-9-2022	JA
Zij-instroom	1240521-1	1-4-2022	JA
Zij-instroom	1281956-1	23-9-2022	Onderhanden
Zij-instroom	1288269-1	25-10-2022	Onderhanden
Zij-instroom	100004982-1	27-3-2023	JA
Zij-instroom	1373587-1	19-10-2023	Onderhanden
Zij-instroom	100008912-1	29-9-2023	Onderhanden
Lerarenbeurs	1277608-1	20-7-2022	JA
Lerarenbeurs	1277762-1	20-7-2022	JA
Lerarenbeurs	1277925-1	20-7-2022	JA
Lerarenbeurs	1278498-1	20-7-2022	JA
Lerarenbeurs	1281754-1	14-9-2022	JA
Lerarenbeurs	1321134-1	24-1-2023	JA
Lerarenbeurs	1349431-1	17-7-2023	Onderhanden
Lerarenbeurs	1349629-1	17-7-2023	Onderhanden
Lerarenbeurs	1350406-1	17-7-2023	Onderhanden
Lerarenbeurs	1350441-1	17-7-2023	Onderhanden
Int. Fund. Onderwijs	IFO220007	26-1-2022	JA
Sub. Heterogene brugklassen	SHB210264	8-2-2022	JA
Int. Fund. Onderwijs	IFO23020	18-1-2023	JA
Sub. Heterogene brugklassen	SHB423010	5-12-2023	Onderhanden
Praktijkgerichte Havo	PHAVO23047	15-8-2023	Onderhanden
Voorkmn. Onnodig zitten blvn.	VOZ23077	31-5-2023	Onderhanden
Voorkmn. Onnodig zitten blvn.	VOZ23090	1-6-2023	Onderhanden
Subsidie Onderwijsassistenten Opleiding tot Leraar	SOOL19210	20-3-2023	Onderhanden
Subsidie Onderwijsassistenten Opleiding tot Leraar	SOOL23128	21-6-2023	Onderhanden

Model G2: Subsidies met verrekeningsclausule

Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Bedrag toewijzing	Saldo 01-01-2023	Ontvangen tot en met verslagjaar	Lasten in verslagjaar	Tot.kosten 31-12-2023	Verrekend door gemeente	Saldo nog te besteden
Ventilatie	VENT-V-230035	29-6-2023	324.000	-	324.000	-	-	324.000
Totaal			324.000	-	324.000	-	-	324.000

Niet in de Balans opgenomen activa en verplichtingenContracten

Off Balance zijn er verplichtingen aangegaan voor kopieerapparatuur, lockers, IT-voorzieningen en schoonmaakwerkzaamheden. Hierdoor zijn er leaseverplichtingen voor de kopieerapparatuur (tot en met 31 december 2024) voor een contractwaarde van € 75.672. Voor de IT voorziening is een contract afgesloten tot en met oktober 2024 met een contractwaarde van € 561.000. Het totaal aan contractwaarde voor de schoonmaakwerkzaamheden en beveiliging heeft een waarde van € 3.827.000. Ook voor de lockers zijn verschillende contracten afgesloten met een totale contractwaarde van € 96.000. Met de gemeente Den Haag is een overeenkomst afgesloten inzake de huur van grond, dit loopt tot en met augustus 2025 en heeft een contractwaarde van € 26.000.

Tijdelijke huisvesting

De Stichting heeft 2 leaseovereenkomsten voor cabins als tijdelijke onderwijsvoorziening bij de Europese School Den Haag met een jaar verlengd, het resterende contractwaarde is €130.000

Bij de International School of the Hague heeft de Stichting ook cabins als tijdelijke huisvesting laten plaatsen. Deze overeenkomsten zijn ook verlengd en lopen respectievelijk tot augustus 2024 en tot augustus 2025. De totale waarde van deze contracten is € 307.000

Nieuwbouw RLW

Er is door de Gemeente Wassenaar een bouwkrediet beschikbaar gesteld van 6,5 miljoen euro, waarvan 0,4 miljoen voor de eerste inrichting. Deze uitbreiding bij het Rijnlands Lyceum Wassenaar is gedaan ten behoeve van de afdeling Internationaal Onderwijs en wordt door aannemersbedrijf Kernbouw BV uitgevoerd. Het deel van de bouwkrediet bedraagt 3,3 miljoen euro is aan de bouw besteed en 0,4 miljoen euro aan de eerste inrichting. De resterende bedrag van 2,8 miljoen zal in 2024 worden benut op basis van aangegane verplichtingen.

Gebeurtenissen na balansdatum

De Stichting heeft geparticipeerd in de gezamenlijke rechtzaak over vereenvoudiging bekostiging PO en is in afwachting van de definitieve uitspraak hieromtrent.

Overheidsbijdragen

3	Baten	2023	2023	2022
		Realisatie	Begroting	Realisatie
3.1	Rijksbijdragen			
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	63.667.173	59.938.670	56.064.084
3.1.2.1	Overige subsidies OCW	3.939.783	4.180.771	6.350.375
3.1.2.2	Overige subsidies OCW - COVID subsidies	3.219.549	0	4.115.636
3.1.3	Af: inkomensoverdrachten	90.828	0	25.806
3.1.3.3.	Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV	1.011.169		1.042.016
	Totaal	71.746.846	64.119.442	67.546.305
3.2	Overige overheidsbijdragen en subsidies			
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen en subsidies	967.915	1.465.442	994.073
	Totaal	967.915	1.465.442	994.073

Toelichting 3.1 Rijksbijdragen

De stijging van de Rijksbijdrage OCW 2023 ten opzichte van 2022 is te verklaren door extra ontvangen bekostiging ter dekking van de gestegen loonkosten en pensioenpremies. De lumpsumfinanciering is, conform regelgeving, gebaseerd op het aantal leerlingen dat op 1 oktober van het voorafgaande kalenderjaar (of schooljaar) is ingeschreven. De aanvullende subsidies, onder meer ontvangen voor het verlagen van de werkdruk en verdere professionalisering van het personeel, zijn afgenomen ten opzichte van 2022.

Vanuit de Rijksbijdrage voor Bekostiging SJT is circa 1,4 miljoen (2022: 1,1 miljoen) overgemaakt naar Hogeschool van Beeldende Kunsten, Muziek en Dans en is direct in mindering gebracht (gesaldeerd) op de post Rijksbijdragen OCW.

Overige baten

3.5	Overige baten	2023	2023	2022
		Realisatie	Begroting	Realisatie
3.5.1	Verhuur	152.663	162.500	123.915
3.5.2	Detachering personeel	304.156	113.800	192.576
3.5.3.1	Ouderbijdragen	1.049.664	1.310.652	1.167.200
3.5.3.2	Schoolfee (internationaal)	31.255.794	30.438.105	28.545.439
3.5.3.3	Bijdrage Europese Commissie	6.194.743	6.242.165	5.722.766
3.5.4	Deelnemersbijdragen	1.953.561	1.965.400	1.680.253
3.5.5	Kantine	289.030	314.000	217.666
3.5.6	Overige baten	158.425	220.291	214.865
	Totaal	41.358.036	40.766.914	37.864.680
	Totaal generaal Baten	114.072.797	106.351.797	106.405.058

Toelichting 3.5.3 Ouderbijdragen

De baten ouderbijdragen 2023 betreft voor nationaal onderwijs 7/12 van de in rekening gebrachte ouderbijdrage schooljaar 2022/2023 en 5/12 de in rekening gebrachte ouderbijdrage 2023/2024. Voor internationaal onderwijs worden de gefactureerde schoolfees incl. mutaties op indentieke wijze verwerkt.

Lasten

		2023	2023	2022
		Realisatie	Begroting	Realisatie
4.1	Personeelslasten			
4.1.1	Lonen en salarissen*)	82.746.691	79.683.160	77.547.249
4.1.2	Overige personele lasten **)	6.547.091	4.409.950	5.919.221
4.1.3	Af: Uitkeringen	627.838	225.000	520.930
		88.665.944	83.868.109	82.945.540
	<u>*) Uitsplitsing lonen en salarissen</u>			
4.1.1.1	Bruto lonen en salarissen	65.208.407	62.537.004	60.728.375
4.1.1.2	Sociale lasten	8.808.825	7.136.150	7.797.989
4.1.1.3	Pensioenpremies	8.729.459	10.010.006	9.020.885
	Totaal Lonen en salarissen	82.746.691	79.683.160	77.547.249
	<u>***) Uitsplitsing overige personele lasten</u>			
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	489.496	354.400	179.231
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	3.815.466	2.138.950	3.799.565
4.1.2.3	Overig	2.242.129	1.916.600	1.940.425
	Totaal overige personele lasten	6.547.091	4.409.950	5.919.221

Het gemiddelde aantal betaalde fte's gedurende 2023 bedroeg 933,69 fte. Over 2022 bedroeg dit 923,51 fte.

De personeelslasten zijn toegenomen ten opzichte van 2022 als gevolg van de hogere loonkosten naar aanleiding van de CAO akkoorden.

4.2	Afschrijvingslasten			
4.2.1	Gebouwen en terreinen	1.667.022	1.722.080	1.579.902
4.2.2	Inventaris en apparatuur	1.784.720	1.781.786	1.834.279
	Totaal	3.451.742	3.503.866	3.414.181

De afschrijvingslasten in 2023 zijn in lijn met de begroting en 2022.

4.3	Huisvestingslasten			
4.3.1	Huur	1.024.974	1.097.400	915.512
4.3.2	Onderhoud	1.116.870	1.292.500	1.107.489
4.3.3	Energie en water	1.936.659	2.286.637	936.477
4.3.4	Schoonmaakkosten	1.779.807	1.602.040	1.669.978
4.3.5	Heffingen	191.292	190.600	183.006
4.3.6	Dotatie aan voorziening	2.259.316	2.606.005	2.492.587
4.3.7	Overige huisvestingslasten	102.851	202.500	126.722
	Totaal	8.411.769	9.277.682	7.431.771

De huisvestingslasten tov 2022 zijn met name toegenomen door de hogere gas en energiekosten.

De kosten zijn lager dan budget ivm o.a. een vrijval op de voorziening groot onderhoud van 0,4K, lagere huisvesting gerelateerde advieskosten van 0,1K, en een lagere onderhoudskosten van 0,2K.

4.4	Overige lasten			
4.4.1	Administratie en beheer *)	1.012.701	1.003.590	971.314
4.4.2	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	2.612.959	2.361.142	2.451.654
4.4.3	Overige instellingslasten	8.300.005	7.125.994	7.410.843
	Totaal	11.925.665	10.490.727	10.833.811

De overige lasten zijn flink gestegen door een toename van schoolactiviteiten die uitgesteld waren gedurende de corona-pandemie.

Totaal generaal Lasten	112.455.120	107.140.384	104.625.303
-------------------------------	--------------------	--------------------	--------------------

*) Specificatie honorarium accountant

4.4.1.1	Controle jaarrekening	92.949		74.532
4.4.1.2	Nadere controleopdrachten	0		0
4.4.1.3	Fiscale adviezen	0		0
	Totaal accountantskosten	92.949		74.532

Dit zijn de gerealiseerde accountantskosten in 2023 (resp. 2022)

Financiële baten en lasten

		2023 Realisatie	2023 Begroting	2022 Realisatie
5	Financiële baten en lasten			
5.1	Financiële baten (rentebaten)	1.475.288	0	132.746
5.2	Financiële lasten (rentelasten)	105.497	105.730	110.662
	Financiële baten en lasten	1.369.791	-105.730	22.084
De rentebaten zijn toegenomen door de verhoging van het rentepercentage sinds het derde kwartaal van 2022 (daarvoor: nihil).				
	Totaal resultaat	2.987.468	-894.317	1.801.839

Segmentatie naar onderwijssector VO/PO2023

		Totaal	VO	PO
3	Baten			
3.1	Rijksbijdragen	71.746.846	58.677.846	13.069.000
3.2	Overige overheidsbijdragen en subsidies	967.915	756.752	211.163
3.5	Overige baten	41.358.036	29.639.601	11.718.435
	Totaal baten	114.072.797	89.074.199	24.998.598
4	Lasten			
4.1	Personeel	88.665.944	67.966.605	20.699.339
4.2	Afschrijving	3.451.742	2.714.883	736.859
4.3	Huisvesting	8.411.769	6.072.532	2.339.237
4.4	Instelling	11.925.665	10.058.337	1.867.328
	Totaal lasten	112.455.120	86.812.357	25.642.763
	Saldo baten en lasten	1.617.677	2.261.842	-644.165
5	Financiële baten en lasten	1.369.791	957.555	412.236
	Resultaat	2.987.468	3.219.397	-231.929

Grondslagen voor segmentatie:

Alle opbrengsten en directe kosten worden op de kostenplaats van de school geboekt

De indirecte kosten worden verdeeld over de scholen.

Model E: Verbonden partijen

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2023 eur	Resultaat 2023 eur	Totale baten eur	Art 2:403BW ja/nee	Deelname %	Consolidatie %
SWV Zuid Holland West	Stichting	Den Haag	4	niet bekend	niet bekend		Nee	0%	0%
SWV VO regio Leiden	Stichting	Leiden	4	niet bekend	niet bekend		Nee	0%	0%
SWV V(S)O Duin en Bollenstreek	Stichting	Lisse	4	niet bekend	niet bekend		Nee	0%	0%
SWV passend primair onderwijs Haaglanden	Stichting	Den Haag	4	niet bekend	niet bekend		Nee	0%	0%

Code activiteiten: 1. Contractonderwijs 2. Contractonderzoek 3. Onroerende zaken 4. Overige

Wet Normering Bezoldiging Topfunctionarissen Publieke en Semi publieke Sector

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Het Rijnlands Lyceum. Het voor Het Rijnlands Lyceum toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 189.000, conform klasse E van de bezoldigingsmaxima 2023. Klasse E van de bezoldigingsmaxima is conform de CAO voor Bestuurders Voortgezet Onderwijs. De beloning betaalbaar op termijn is de ontvangen pensioenbijdrage (afdracht werkgeversdeel van de pensioenpremies).

Klasse E is berekend op basis van het aantal complexiteitspunten voor Het Rijnlands Lyceum. Deze complexiteitspunten zijn bepaald op basis van:

1. de totale baten in 2021. Die bedragen 99,4 miljoen en leveren 8 complexiteitspunten op.
2. het aantal bekostigde leerlingen in 2021. Dat zijn er 7.359 en dat levert 3 complexiteitspunten op.
3. het gewogen aantal onderwijssoorten per 1 oktober 2021. Dat zijn er 4 en dat levert ook 4 complexiteitspunten op.

Bij elkaar 15 complexiteitspunten die conform de WNT een indeling in klasse E voorschrijft.

Bezoldiging topfunctionarissen	Drs. A. Kastelein
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 - 31/12
Deeltijdfactor in fte	1
Gewezen topfunctionaris?	Ja
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	161.774
Beloningen betaalbaar op termijn	22.792
Subtotaal	184.566
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.
Totale bezoldiging	184.566
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.

Gegevens 2022	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 – 31/12
Deeltijdfactor 2022 in fte	1
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	156.497
Beloningen betaalbaar op termijn	22.778
Totale bezoldiging 2022	179.276
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	183.000

Toezichthoudende topfunctionarissen	drs. J.L.C. vd Werff	drs. D.A. Stijl	drs. P. van Slooten	mr. R. Fasten	drs. D.A. Jongeneel	mr. R.K. Flippo	drs. C.H. Dubbelboer	dr. H.F.M. Gertsen
Functiegegevens	Voorzitter	Vice voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 - 31/12	01/01 – 31/05	01/01 – 30/04	01/01 – 31/12	01/01 - 31/12	01/05 – 31/12	01/06 – 31/12	N.v.t.
Bezoldiging	11.950	4.196	1.800	7.200	7.583	4.800	4.236	0
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	28.350	7.819	6.214	18.900	18.900	12.686	11.081	0
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	11.950	4.196	1.800	7.200	7.583	4.800	4.236	0
Reden waarom de overschrijding al	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022								
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/09 - 31/12	N.v.t.	N.v.t.	01/01 - 31/08
Bezoldiging *	11.200	8.142	7.114	6.950	2.317	N.v.t.	N.v.t.	4.467
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	27.450	18.300	18.300	18.300	6.117	N.v.t.	N.v.t.	12.183

Leidschendam-Voorburg,

drs. A. Kastelein MBA	drs. J.L.C. vd Werff	drs. D.A. Stijl	mr. R. Fasten
bestuurder	voorzitter RvT	vice voorzitter RvT	lid RvT
drs. D.A. Jongeneel	mr. R.K. Flippo	drs. C.H. Dubbelboer	
lid RvT	lid RvT	lid RvT	

Overige gegevens

Bij het jaarverslag wordt een controleverklaring afgegeven door een onafhankelijke accountant.